

**T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ PROGRAMI**

**TÜRKİYE'DE ÇOCUK EDEBİYATI HİKÂYE VE
ROMANLARINDA KORKU TEMASI (2000-2020 YILLARI
ARASI)**

Yüksek Lisans Tezi

Betül ÇALIK

Danışman
Doç. Dr. Cafer ÖZDEMİR

SAMSUN
2022

**T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ PROGRAMI**

**TÜRKİYE'DE ÇOCUK EDEBİYATI HİKÂYE VE
ROMANLARINDA KORKU TEMASI (2000-2020 YILLARI
ARASI)**

Yüksek Lisans Tezi

Betül ÇALIK

Danışman
Doç. Dr. Cafer ÖZDEMİR

SAMSUN
2022

TEZ KABUL VE ONAYI

Betül ÇALIK tarafından, Doç. Dr. Cafer ÖZDEMİR danışmanlığında hazırlanan “TÜRKİYE’DE ÇOCUK EDEBİYATI HİKÂYE VE ROMANLARINDA KORKU TEMASI (2000-2020 YILLARI ARASI)” başlıklı bu çalışma, jürimiz tarafındantarihinde yapılan sınav sonucunda oy birliği / oy çokluğu ile bulunarak Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir/edilmemiştir.

	Unvanı Adı Soyadı Üniversitesi Ana Bilim/Ana Sanat Dalı	İmza	Sonuç
Başkan	Doç. Dr. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Anabilim Dalı		☒ Kabul ☐ Ret
Üye	Doç. Dr. Üniversitesi Anabilim Dalı		☒ Kabul ☐ Ret
Üye	Doç. Dr. Üniversitesi Anabilim Dalı		☒ Kabul ☐ Ret

Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen ve yukarıda adları yazılı jüri üyeleri tarafından uygun görülmüştür.

ONAY

... /... /...

Prof. Dr. Ali BOLAT

Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI

Hazırladığım yüksek lisans tezinin bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, yazımda enstitü yazım kılavuzuna uygun davranıldığını taahhüt ederim.

... / ... / 20...

(İmza)

Betül ÇALIK

TEZ ÇALIŞMASI ÖZGÜNLÜK RAPORU BEYANI

Tez Başlığı: TÜRKİYE'DE ÇOCUK EDEBİYATI HİKÂYE VE ROMANLARINDA KORKU TEMASI (2000-2020 YILLARI ARASI)

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışması için şahsım tarafından 21.06.2022 tarihinde intihal tespit programından alınmış olan özgünlük raporu sonucunda;

Benzerlik oranı : % 2

Tek kaynak oranı : % 1 çıkmıştır.

... / ... / 202...

Doç. Dr. Cafer ÖZDEMİR

ÖZET

TÜRKİYE’DE ÇOCUK EDEBİYATI HİKÂYE VE ROMANLARINDA KORKU TEMASI (2000-2020 YILLARI ARASI)

Betül ÇALIK
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı
Türkçe Eğitimi Programı
Yüksek Lisans, Eylül / 2022
Danışman: Doç. Dr. Cafer ÖZDEMİR

Çocuk edebiyatı ihtiyaçları, düşünceleri, beklentileri, psikolojileri, yorumlama yetenekleri yetişkinlerden farklı olan çocuklar için oluşturulmuştur. Bu edebiyatın konu çeşitliliği zamanla artmıştır. Günümüzde yeni yeni karşılaştığımız korku teması bu çeşitliğin bir tezahürüdür. Özellikle hikâye ve romanlarda yer verilen ve tartışmalara yol açan korku temasının çocuk kitaplarında nasıl ele alınacağı, çocuğun psikolojisi ve gelişimi üzerinde nasıl bir etkisinin olacağı ve olumlu yönleri kadar olumsuz olduğu düşünülen yönlerinin nasıl olumluya çevrilebileceği gibi problemler, üzerinde düşünmeyi ve çözüm üretmeyi gerektirmektedir. Çalışma çocuk edebiyatı-korku teması ilişkisi bağlamında örnekler üzerinden hareketle bazı tespitler yapmayı, düşündürmeyi ve nasıl çözümler üretilebileceğini esas alarak ortaya konulmuş bir ilk adım olarak görülebilir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi tekniği ile basımı 2000-2020 yıllarını kapsayan hikâye ve roman türünde yirmi üç eser ele alınmıştır. Bu eserlerin farklı yazarlardan olmasına dikkat edilmiş, az sayıdaki seri kitaplar bütünlüğün bozulmaması için birlikte ele alınmıştır. Kitaplar, çocuk gerçekliği perspektifinde incelenmeye çalışılmış, bir çocuğun kitabı okurken korku duyabileceği durum, olay, kişi, mekân, ses, hayvan gibi unsurlar diğer çalışmaların ışığında ayrı ayrı belirlenmiştir. Ayrıca kitap görsellerinin konuyla uyumuna ve korku unsuru taşıyıp taşımadığına bakılmıştır. Belirlenen korku türleri masal ve efsane unsurları, hayvanlar, psikolojik korkular, kişiler, mekânlar, şiddet, doğa olayları ve diğer unsurlar olarak dokuz ana başlıkta incelenmiştir. Kitaplarda en çok karşılaşılan korku unsurları yirmi yedi yerde geçen masal ve efsane unsurları ile yirmi dört yerde geçen korku uyandıran hayvanlar olmuştur.

Ebeveynler ve bazı araştırmacılar tarafından zararlı olduğu düşünülen korkunun çocuk psikolojisi ve çocuk bakış açısına riayet edilerek dikkatli ve sanatsal bir şekilde hazırlanması durumunda faydalarının olacağı görülmüştür. Çocuğun her yerde rahatlıkla karşılaşabileceği korku unsurlarının bulunduğu kitaplarda amaç, çocuğa her korkunç bilinenin aslında mücadele edebileceği bir kavram olduğunu göstermek ve o korkunçluğu giderecek bir yöntemle çocuğun korku duygusunu ortadan kaldırmak olmalıdır. Bunu yaparken çocuğun merak ve heyecanını arttırarak çocuğa kitap okumayı sevdirmesi, temanın bir başka kazanımı olarak görülmelidir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Edebiyatı, Korku, Hikâye, Roman

ABSTRACT

HORROR THEMES IN CHILDREN'S LITERATURE AND NOVEL IN TURKEY (BETWEEN 2000-2020)

Betül ÇALIK

Ondokuz Mayıs University

Institute of Graduate Studies

Turkish and Social Sciences Education M.D.

Turkish Education Program

Master's Thesis, September / 2022

Supervisor: Doç. Dr. Cafer ÖZDEMİR

Children's literature has been created for children whose needs, thoughts, expectations, psychology and interpretation abilities are different from adults. The subject variety of this literature has increased over time. The theme of fear, which we have just encountered today, is a manifestation of this diversity. Problems such as how to deal with the theme of fear, which is especially included in stories and novels and causing controversy, in children's books, how it will affect the psychology and development of the child, and how the aspects that are thought to be negative as well as the positive aspects can be turned into positive require thinking on and producing solutions. The study can be seen as a first step based on making some determinations based on examples in the context of the relationship between children's literature and fear, making thoughts and how solutions can be produced. In the study, twenty-three works in the types of stories and novels, which were published between 2000 and 2020, were discussed with the document analysis technique, which is one of the qualitative research methods. Attention was paid to the fact that these works were from different authors, and the few series of books were discussed together in order not to spoil the integrity. The books were tried to be examined in the perspective of child reality, and the factors such as the situation, event, person, place, sound, animal that a child might be afraid of while reading the book were determined separately in the light of other studies. In addition, the compatibility of the book images with the subject and whether they have an element of fear were examined. Determined fear types were examined under nine main headings as fairy tale and legend elements, animals, psychological fears, people, places, violence, natural events and other elements. The most common horror elements in the books were fairy tales and legends in twenty-seven places and fear-inducing animals in twenty-four places.

It has been seen that fear, which is thought to be harmful by parents and some researchers, can be beneficial if it is carefully and artistically prepared in accordance with child psychology and child perspective. The aim of the books, which contain elements of fear that the child can easily encounter everywhere, should be to show the child that every known scary thing is actually a concept that he can struggle with, and to eliminate the child's sense of fear with a method that will eliminate that horror. While doing this, it should be seen as another achievement of the theme, increasing the child's curiosity and excitement and making the child love reading.

Keywords: Children's Literature, Horror, Story, Novel

ÖN SÖZ ve TEŞEKKÜR

İlerlediğim bu yolda devamlılığı sağlayabilmek, üretmekten sıkılmamak, her yanılda doğruyu bulmak ve somut başarıya ulaşabilmek benim için çok önemliydi. Bu yolculuğumda varlığıyla, desteğiyle beni mutlu eden ve teşekkürü borç bildiğim kişiler var.

Başta çalışmamın ilk basamağından son basamağına kadar her adımında beni bilgisi ve tecrübeleriyle yönlendiren, disiplini ve azmiyle bana örnek olan danışman hocam Doç. Dr. Cafer ÖZDEMİR'e çok teşekkür ederim.

Sıkıştığım, dengemi şaşırduğım ve yorulduğumda maddi manevi her şekilde yanımda olan, inancımı tazeleyen canım ailem; babam Nihat ÇALIK ve annem Sultan ÇALIK'a sonsuz teşekkürler.

Beni her zaman destekleyen arkadaşlarıma ve Furkan YÜRÜKCÜ'ye teşekkür ederim.

Eylül, 2022, Samsun

Betül ÇALIK

İÇİNDEKİLER

TEZ KABUL VE ONAYI	i
BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT.....	iv
TEŞEKKÜR	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xiii
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	2
1.3. Araştırmanın Varsayımı ve Sınırlılıkları	3
1.3.1. Varsayımlar.....	3
1.3.2. Sınırlılıklar.....	3
1.4. Araştırmanın Temel Kavramları (Tanımlar)	4
1.5. İlgili Yayın ve Araştırmalar	4
1.5.1. Makaleler	4
1.5.2. Lisansüstü Çalışmalar	9
1.5.3. Kitaplar	10
2. KURAMSAL ÇERÇEVE.....	15
2.1. Çocuk Edebiyatı	15
2.1.1. Çocuk Edebiyatında Hikâye ve Roman	18
2.2. Korku Kavramı.....	20
2.2.1. Korku-Kaygı İlişkisi	24
2.2.2. Korku Türleri.....	27
2.3. Çocuk Edebiyatı ve Korku	33
2.4. İncelenen Çocuk Edebiyatı Kitapları.....	38
2.4.1. Arka Sokağın Çocukları.....	38
2.4.2. Beyaz Kanatlı Vampir 1-Başım Dertte	39
2.4.3. Perili Bağ	40
2.4.4. Mezarlıktaki Işık	41
2.4.5. Kumsalda Korku Hikâyeleri	42
2.4.6. Çamlı Köşkün Ölü Sakinleri.....	43
2.4.7. Kaçış	44
2.4.8. Yeşil Güç	45
2.4.9. Ormandaki Fısıltılar-Deniz'in Maceraları	46
2.4.10. Gizemli Savaşçı	47
2.4.11. Kanıt Peşinde- Gizemli Adam	48
2.4.12. Macera Geçidi- Yaşamak İçin	49
2.4.13. Polen Büyülü Krallık	50
2.4.14. Arayış Ormanı.....	51
2.4.15. Arayış Ormanı 2- Solgun Ruhlar Kitabı	52
2.4.16. Arayış Ormanı 3-Cadıların Gecesi.....	53
2.4.17. Sihirli Dünyanın Dedektifleri	54
2.4.18. Pera Günlükleri 1- Körler Ülkesi.....	55
2.4.19. Pera Günlükleri 2- Sırlar Oteli.....	56
2.4.20. Pera Günlükleri 3- Mühürlerin Muhafızı	57
2.4.21. Pera Günlükleri 4- Buzlar Şehri.....	58
2.4.22. Pera Günlükleri 5- Kökenler Labirenti	59
2.4.23. Karakura'nın Düşleri	60
2.5. Çocuk Edebiyatı Kitaplarının Görsellerinde Korku	62
2.5.1. Kitaplarda Görsel ve Görselin Önemi.....	62
2.5.2. Görsellerde Korku.....	64

2.6. Dünya Çocuk Edebiyatına Ait Çeviri Kitaplarda Korku.....	65
2.6.1. Tünelin Ağzından Dehşet Hikâyeleri.....	65
2.6.2. Korku Kulübü-Vampir Tabutu	71
3. YÖNTEM.....	76
3.1. Araştırmanın Modeli	76
3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	76
3.3. Veri Toplama Aracı.....	76
3.4. Verilerin Değerlendirilmesi.....	77
4. BULGULAR.....	78
4.1. Masal ve Efsane Unsurları.....	78
4.1.1. Cadı.....	78
4.1.1.1. Çamlı Köşkün Ölü Sakinleri	79
4.1.1.2. Arayış Ormanı 2-Solgun Ruhlar Kitabı.....	81
4.1.1.3. Pera Günlükleri 4-Buzlar Şehri	84
4.1.1.4. Karakura'nın Düşleri-Cadının Sadık Yardımcısı	85
4.1.2. Yaratık	85
4.1.2.1. Pera Günlükleri 2-Sırlar Oteli	86
4.1.2.2. Pera Günlükleri 3-Mühürlerin Muhafızı	87
4.1.2.3. Perili Bağ.....	87
4.1.2.4. Yeşil Güç.....	88
4.1.2.5. Kanıt Peşinde-Gizemli Adam.....	88
4.1.2.6. Mezarlıktaki Işık-Bilinçaltı Cinayetleri.....	89
4.1.2.7. Karakura'nın Düşleri-Sakin Kapıyı Açma	89
4.1.2.8. Arayış Ormanı	91
4.1.2.9. Arayış Ormanı 2-Solgun Ruhlar Kitabı.....	93
4.1.2.10. Arayış Ormanı 3-Cadılarının Gecesi	93
4.1.2.11. Beyaz Kanatlı Vampir 1-Başım Dertte	95
4.1.3. Hayalet.....	96
4.1.3.1. Pera Günlükleri 2-Sırlar Oteli	96
4.1.3.2. Pera Günlükleri 4-Buzlar Şehri	97
4.1.3.3. Mezarlıktaki Işık- Saprano Hayalet.....	97
4.1.3.4. Arayış Ormanı 2-Solgun Ruhlar Kitabı.....	98
4.1.3.5. Karakura'nın Düşleri-Cadının Sadık Yardımcısı	99
4.1.3.6. Karakura'nın Düşleri-Hortlak Gören İspinoz.....	100
4.1.3.7. Karakura'nın Düşleri-Perizad'ın Kardeşi	102
4.1.4. Peri.....	103
4.1.4.1. Perili Bağ.....	103
4.1.5. Denizkızı (Siren).....	104
4.1.5.1. Çamlı Köşkün Ölü Sakinleri	104
4.1.5.2. Arayış Ormanı	105
4.1.6. Ejderha.....	105
4.1.6.1. Pera Günlükleri 5- Kökenler Labirenti.....	106
4.1.6.2. Karakura'nın Düşleri-Cadının Sadık Yardımcısı	106
4.1.6.3. Arayış Ormanı 3-Cadılarının Gecesi	107
4.1.7. Büyücü.....	109
4.1.7.1. Arayış Ormanı	109
4.1.8. Vampir	110
4.1.8.1. Beyaz Kanatlı Vampir 1-Başım Dertte	110
4.2. Hayvan Korkusu.....	113
4.2.1. Yılan	113
4.2.1.1. Pera Günlükleri 1-Körler Ülkesi	113
4.2.1.2. Pera Günlükleri 2-Sırlar Oteli	114
4.2.1.3. Çamlı Köşkün Ölü Sakinleri	114
4.2.1.4. Gizemli Savaşçı.....	116

4.2.1.5. Kanıt Peşinde- Gizemli Adam.....	116
4.2.1.6. Macera Geçidi-Yaşamak İçin.....	116
4.2.2. Sıçan	119
4.2.2.1. Mezarlıktaki Işık-Saprano Hayalet.....	120
4.2.3. Panter	120
4.2.3.1. Yeşil Güç.....	120
4.2.4. Kuş.....	121
4.2.4.1. Gizemli Savaşçı.....	121
4.2.5. Köpek Balığı.....	121
4.2.5.1. Macera Geçidi-Yaşamak İçin.....	122
4.2.6. Timsah	123
4.2.6.1. Macera Geçidi-Yaşamak İçin.....	123
4.2.6.2. Çamlı Köşkün Ölü Sakinleri	123
4.2.7. Dinozor	124
4.2.7.1. Arayış Ormanı 2-Solgun Ruhlar Kitabı.....	124
4.2.8. Tavşan.....	124
4.2.8.1. Sihirli Dünyanın Dedektifleri.....	125
4.2.9. Çakal.....	125
4.2.9.1. Sihirli Dünyanın Dedektifleri.....	125
4.2.10. Karga.....	126
4.2.10.1. Pera Günlükleri 2-Sırlar Oteli	126
4.2.10.2. Pera Günlükleri 3-Mühürlerin Muhafızı	127
4.2.11. Kurt.....	127
4.2.11.1. Pera Günlükleri 1-Körler Ülkesi	128
4.2.11.2. Pera Günlükleri 2-Sırlar Oteli	128
4.2.12. Ahtapot.....	128
4.2.12.1. Pera Günlükleri 3-Mühürlerin Muhafızı	129
4.2.12.2. Arayış Ormanı	130
4.2.13. Örümcek.....	130
4.2.13.1. Arayış Ormanı 3-Cadıların Gecesi	130
4.2.14. Kurbağa.....	131
4.2.14.1. Beyaz Kanatlı Vampir 1-Başım Dertte	131
4.2.15. Yarasa	133
4.2.15.1. Beyaz Kanatlı Vampir 1-Başım Dertte	133
4.3. Psikolojik Korkular	133
4.3.1. Karanlık Korkusu.....	133
4.3.1.1. Pera Günlükleri 2-Sırlar Oteli	134
4.3.1.2. Pera Günlükleri 5-Kökenler Labirenti.....	134
4.3.1.3. Arka Sokağın Çocukları	135
4.3.1.4. Çamlı Köşkün Ölü Sakinleri	135
4.3.1.5. Ormandaki Fısıltılar	136
4.3.1.6. Polen Büyülü Krallık.....	136
4.3.1.7. Beyaz Kanatlı Vampir 1-Başım Dertte	137
4.3.2. Ölüm, Kaybetme Korkusu	137
4.3.2.1. Arka Sokağın Çocukları.....	137
4.3.2.2. Çamlı Köşkün Ölü Sakinleri	138
4.3.3. Kaybolma Korkusu	139
4.3.3.1. Ormandaki Fısıltılar	139
4.3.3.2. Polen Büyülü Krallık.....	139
4.3.3.3. Beyaz Kanatlı Vampir 1-Başım Dertte	140
4.3.4. Kaza Yapma Korkusu.....	141
4.3.4.1. Kanıt Peşinde-Gizemli Adam.....	141
4.3.5. Korku Uyandıran Sesler.....	142
4.3.5.1. Sihirli Dünyanın Dedektifleri.....	142

4.3.5.2. Karakura'nın Düşleri-Duvarın İçindekiler	142
4.3.5.3. Beyaz Kanatlı Vampir 1-Başım Dertte	143
4.4. Dini ve Kültürel Kaynaklı Korkular	144
4.4.1. Cin.....	144
4.4.1.1. Kumsalda Korku Hikâyeleri.....	145
4.4.1.2. Arayış Ormanı	152
4.4.2. Ruh.....	152
4.4.2.1. Çamlı Köşkün Ölü Sakinleri	153
4.4.2.2. Arayış Ormanı	154
4.4.2.3. Arayış Ormanı 2-Solgun Ruhlar Kitabı.....	155
4.4.2.4. Karakura'nın Düşleri-Son Doğum Günü	155
4.4.3. Karabasan.....	157
4.4.3.1. Karakura'nın Düşleri.....	158
4.5. Korku Uyandıran Kişiler	159
4.5.1. Tinerci.....	159
4.5.1.1. Arka Sokağın Çocukları	160
4.5.2. Dilsiz Adam	160
4.5.2.1. Perili Bağ.....	160
4.5.3. Yaşlı Adam	161
4.5.3.1. Perili Bağ.....	161
4.5.3.2. Kumsalda Korku Hikâyeleri.....	164
4.5.4. Kral Midas	165
4.5.4.1. Gizemli Savaşçı.....	165
4.5.5. Nöbetçiler (Muhafızlar)	166
4.5.5.1. Polen Büyülü Krallık.....	166
4.5.6. Firavun.....	167
4.5.6.1. Pera Günlükleri 5-Kökenler Labirenti.....	167
4.6. Korku Uyandıran Mekânlar.....	167
4.6.1. Perili Bağ	167
4.6.2. Mezarlık-Ölü.....	168
4.6.2.1. Pera Günlükleri 1-Körler Ülkesi	169
4.6.2.2. Pera Günlükleri 2-Sırlar Oteli	169
4.6.2.3. Mezarlıktaki Işık	170
4.6.2.4. Mezarlıktaki Işık-Kokoreççi Şeyhmus	172
4.6.2.5. Kumsalda Korku Hikâyeleri.....	173
4.6.2.6. Karakura'nın Düşleri-Duvarın İçindekiler	174
4.6.2.7. Karakura'nın Düşleri-Hortlak Gören İspinoz.....	174
4.6.3. Mimari Yapılar	175
4.6.3.1. Pera Günlükleri 1-Körler Ülkesi	175
4.6.3.2. Pera Günlükleri 1-Körler Ülkesi	176
4.7. Şiddete Dayanan Korkular	176
4.7.1. Kan Korkusu	176
4.7.1.1. Arka Sokağın Çocukları	176
4.7.2. Savaş.....	177
4.7.2.1. Kaçış.....	177
4.7.2.2. Gizemli Savaşçı.....	179
4.7.2.3. Pera Günlükleri 5- Kökenler Labirenti.....	179
4.7.3. Tutsak Olmak.....	180
4.7.3.1. Perili Bağ.....	180
4.7.3.2. Kaçış.....	182
4.7.3.3. Polen Büyülü Krallık.....	183
4.7.4. Terörist.....	183
4.7.4.1. Macera Geçidi-Yaşamak İçin.....	183
4.8. Doğa Olaylarının Meydana Getirdiği Korkular.....	184

4.8.1. Gök Gürültüsü.....	184
4.8.1.1. Polen Büyülü Krallık.....	184
4.9. Diğer Korku Unsurları.....	185
4.9.1. Canavar Ağaç.....	185
4.9.1.1. Ormandaki Fısıltılar	185
4.9.2. İskelet-Kemik.....	186
4.9.2.1. Ormandaki Fısıltılar	186
4.9.2.2. Perili Bağ.....	187
4.9.3. Lanetli Kitap	188
4.9.3.1. Karakura'nın Düşleri-Cadının Sadık Yardımcısı	188
5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	190
KAYNAKÇA	196
ÖZ GEÇMİŞ.....	201

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2.1. Arka Sokağın Çocukları kitabının ön kapak görseli	39
Şekil 2.2. Beyaz Kanatlı Vampir 1-Başım Dertte kitabının ön kapak görseli	40
Şekil 2.3. Perili Bağ kitabının ön kapak görseli.....	41
Şekil 2.4. Mezarlıktaki Işık kitabının ön kapak görseli	42
Şekil 2.5. Kumsalda Korku Hikâyeleri kitabının ön kapak görseli.....	43
Şekil 2.6. Çamlı Köşkün Ölü Sakinleri kitabının ön kapak görseli	44
Şekil 2.7. Kaçış kitabının ön kapak görseli.....	45
Şekil 2.8. Yeşil Güç kitabının ön kapak görseli.....	46
Şekil 2.9. Ormandaki Fısıltılar kitabının ön kapak görseli	47
Şekil 2.10. Gizemli Savaşçı kitabının ön kapak görseli.....	48
Şekil 2.11. Kanıt Peşinde kitabının ön kapak görseli.....	49
Şekil 2.12. Macera Geçidi-Yaşamak İçin kitabının ön kapak görseli.....	50
Şekil 2.13. Polen Büyülü Krallık kitabının ön kapak görseli.....	51
Şekil 2.14. Arayış Ormanı kitabının ön kapak görseli	52
Şekil 2.15. Arayış Ormanı 2-Solgun Ruhlar Kitabı'nın ön kapak görseli	53
Şekil 2.16. Arayış Ormanı 3-Cadıların Gecesi kitabının ön kapak görseli	54
Şekil 2.17. Sihirli Dünyanın Dedektifleri kitabının ön kapak görseli.....	55
Şekil 2.18. Pera Günlükleri 1-Körler Ülkesi kitabının ön kapak görseli	56
Şekil 2.19. Pera Günlükleri 2- Sırlar Oteli kitabının ön kapak görseli	57
Şekil 2.20. Pera Günlükleri 3- Mühürlerin Muhafızı kitabının ön kapak görseli	58
Şekil 2.21. Pera Günlükleri 4- Buzlar Şehri kitabının ön kapak görseli	59
Şekil 2.22. Pera Günlükleri 5- Kökenler Labirenti kitabının ön kapak görseli.....	60
Şekil 2.23. Karakura'nın Düşleri kitabının ön kapak görseli.....	61

1. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, amacı ve önemi, varsayımları ve sınırlılıkları, temel kavramları ele alınmıştır.

1.1. Problem Durumu

Türkiye’de çocuk edebiyatı asıl gelişimini 1980’li yıllardan sonra sağlayabilmiştir, çünkü daha öncesinde sadece eğitim aracı gözüyle bakılan çocuk edebiyatı çocuğun farklı ilgi ve ihtiyaçlarının olabileceği düşüncesiyle yeniden şekillenmiştir. Bu durum çocuk edebiyatıyla ilgili beklentilerin değişmesini de beraberinde getirmiştir.

Çocuk edebiyatı eserlerinde kullanılan unsurlar, yetişkin edebiyatına göre daha seçici ve her anlamda çocuğa uygun olmalıdır. Günümüzde bu durum “çocuğa görelilik” ilkesiyle açıklanmaktadır. Sedat Sever çocuğa görelilik ilkesini şu sözlerle anlatmıştır: “Çocuğa görelilik, çocuğun ilgilerini, gereksinimlerini, dil evrenini göz önünde tutmayı, hazırlanacak okuma metnini bunlarla örtüştürmeye zorlar.” (2008: 17). Sever’in söylediklerine ek olarak hayal dünyasını geliştiren, merak ve araştırma duygularını sürekli kılan, öğretirken eğlendiren ve sıkmayan, çocuğun çevresindeki durumların ve kendisinin farkında olmasını sağlayan, karakterini ve sağlıklı ruh gelişimini destekleyen kitapların çocuklar için her zaman daha verimli olduğu söylenebilir. Çocuğa görelilik ilkesi önemsenmeden yazılan çocuk edebiyatı eserlerinden istenilen verim alınamazken bu eserlerin çocuğun ruhsal ve karakter gelişimini olumsuz etkileme ihtimali de düşünülmelidir.

Canlılar, doğası gereği çeşitli duygu durumlarının etkisi altında kalmaktadır. Yaşanılan olaylar gibi izlediğimiz filmler, reklamlar, dinlediğimiz şarkılar, okuduğumuz kitaplar da bizim duygu durumumuzu etkileyen unsurlar taşıyabilmektedir. Okuyucu, içinde sevgi duygusunu barındıran bir olayın yaşandığını gördüğünde o sevgiyi kendisi yaşıyormuşçasına hissedebilir. Adrenalin ve macera tutkunu olan çocuklar bu tür kitapları okuduğunda olaylar kendi başından geçiyormuş gibi heyecan duyabilirler. Aynı şekilde “korku” da çocukların etkilendiği bu duygulardan biridir.

Bu çalışmada korkunun ve korkuyla ilişkili kavramların, olay ve durumların Türk çocuk edebiyatı eserlerine ne ölçüde ve nasıl yansıdığı, korku temasıyla ilgili

araştırmacıların yorum ve düşüncelerinin ne olduğu ortaya konulmuştur. Korku unsurlarının varlığını onaylamayan araştırmacılar, çocuk kitaplarında bulunan korku unsurlarının çocuğun psikolojisini olumsuz etkileyerek onu kitaptan uzaklaştırabileceğini, çocuğun istenmeyen davranışlar sergileyebileceğini söylemiştir. Bu unsurların varlığını onaylayan araştırmacılar ise korkunun hayatımızda hep var olduğunu, çocuk kitaplarında kullanılan bu unsurların dikkatli bir şekilde ele alınmasıyla çocuğa kitabı sevdirebileceğini, korkularının üstüne gidecek cesareti bulmasını sağlayarak onu hayata hazırlayacağını belirtmişlerdir.

Türkiye’de son yıllarda çocuk edebiyatında korku eserlerinin yaygınlaşması ve bu durumun okuma alışkanlığı kazanma gayreti konusunda önemsenmemesi bu tür eserlere eleştirel ve bilimsel bir gözle bakılmasını zorunlu kılmıştır. Böylece alan yazınında bir boşluğu doldurarak az da olsa diğer çalışmalara katkı sağlayacağı düşünölmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Çocuk edebiyatı konu bakımından çeşitliliğin fazla olduğu renkli bir dünyadır. Bu çalışmada tartışmalara yol açmış bir tema olan “korku” kavramı ele alınmıştır. Bu araştırmayla Türk edebiyatındaki çocuk kitaplarında bulunan korkuyla bağlantılı durumlar, kitaplarda korku unsurlarının kullanım sıklığı, çocuğa uygunluğu, ne tür bir korku olduğu, korkunun nasıl algılandığı ve ne şekilde ele alındığı gibi durumları belirli yazar ve eserlerle inceleyerek somut bir şekilde tespit etmek amaçlanmıştır. Bu inceleme yapılırken “çocuğa görelik” ilkesi dikkate alınmış ve inceleme çocuk gerçekçiliği ile yapılmaya çalışılmıştır. Çocukların dünyayı tanınmasında bir araç işlevi gören korkunun eserin çocuğun gözündeki değerini arttırıp arttırmayacağının sorgulanması da ayrıca önemlidir. Yapılan incelemelerde bu alanda hazırlanmış bilimsel çalışmaların sayısının azlığı dikkat çekmiştir. Bu alandaki tartışmalara da ışık olabilmesi açısından böyle bir konu üzerinde durulması uygun görölmüştür. Çalışmaya korku alanında Türkiye’de bilinen, korku unsurlarına yer verdiği kesin olan ve çokça okunan kitaplar dâhil edilmeye çalışılmıştır.

1.3. Araştırmanın Varsayımı ve Sınırlılıkları

1.3.1. Varsayımlar

Çocuk kitaplarında yer alan korku kavramıyla ilgili durumların çocuğun psikolojisi üzerinde olumsuz etki bırakacağı,

Kitaplardan elde edilen ve çocuğun gerçek hayatta karşılaşabileceği karanlık, kişi, mekân gibi korku unsurlarının çocukların günlük yaşamını zorlaştırmak gibi olumsuz etkilerinin bulunacağı,

Çocuğun korku unsurları sebebiyle kitaplara ve okumaya karşı olumsuz bir tutum geliştireceği,

Gerçek hayata hazırlama bağlamında korku unsuru içeren eserlerin süzgeçten geçirilerek çocuğun hayata hazırlanmasına katkı sağlayabileceği,

Korku unsuru içeren kitapların çocukların okuma alışkanlığına nasıl etki edeceği,

İncelenen kitapların yazarlarının kitapları çocuğa görelilik esasıyla ele aldığı varsayılmıştır.

1.3.2. Sınırlılıklar

Bu çalışmada Türkiye’de yayımlanan çocuk edebiyatı ürünlerinden 2000 ve 2020 yılları arasında basılan, içerisinde korku barındıran hikâye ve romanlar incelenmiştir. İncelenen kitaplarda bulunan olayların, durumların, kişilerin arasından sadece korku ile ilgili olanlar, korku uyandıran, hissettiren sözcükler ve durumlar ele alınmıştır. Korku unsuru bu eserlerde bazen doğrudan yer alabileceği gibi bazen sezdirme yoluyla verilmiştir. Bu çalışma esnasında her iki özelliğe uygun olarak inceleme yapılmıştır.

Devamlılık arz eden, kitap sayısı az olan serilerde bütünlüğün bozulmaması için serinin tamamı incelenmiştir. Sadece Beyaz Kanatlı Vampir 1-Başım Dertte serisi ondan fazla kitaptan olduğundan örnek olması amaçlı serinin ilk kitabı ele alınmıştır. Çalışmada farklı çocuk edebiyatı yazarlarına yer verebilmek için böyle bir tutum sergilenmiştir.

1.4. Araştırmanın Temel Kavramları (Tanımlar)

Araştırmanın temel kavramları şunlardır:

Çocuk Edebiyatı: “Çocuk edebiyatı, çocukların büyüme ve gelişmelerine, hayal duygu, düşünce ve duyarlıklarına, zevklerine, eğitirken eğlenmelerine katkıda bulunmak amacı ile gerçekleştirilen çocuksu bir edebiyattır.” (Şirin, 2000: 9).

Korku: “Algılanan bir tehlike, tehdit anında hissedilen ve nahoş bir gerilim, kaçma veya kavga etme dürtüsü, hızlı kalp atışları, kaslarda gerginlik vb. belirtilerle yaşanan yoğun bir duygusal uyarılma.” (Budak, 2000: 465).

“Değişken şiddetteki duygusal bir tepkinin ve az veya çok önemli nöro-vegetatif tezahürlerin birleşiminden doğan bir durum.” (Mannoni, 1992: 8).

Kaygı: “Kaygı, günlük yaşamda insanı bazen dürtüleyerek yaratıcı ve yapıcı davranışlara teşvik eden, bazen de bu tür davranışları engelleyen, genellikle huzursuzluk yaratan bir duygu olarak nitelendirilir.” (Taşdemir, 2015: 2).

1.5. İlgili Yayın ve Araştırmalar

1.5.1. Makaleler

Halil Aytakin, “Çocuk Edebiyatında Ölüm Teması” adlı çalışmada çocukların yaşadıkları deneyimlerden, duydukları acı olaylardan hareketle ölüm kavramıyla erken yaşta karşılaştıklarından bahsedilmiştir. Yazarların ölüm temasını çocukların yaş gruplarını dikkate alarak kullanması gerektiğine değinilmektedir. Daha sonra Türk ve Batı edebiyatındaki bazı çocuk kitapları ölüm teması bakımından incelenmiştir. Sonuç olarak, ölüm gibi hassas bir konunun çocuğun psikolojisi göz önünde bulundurarak eser yazılması gerektiği savunulmaktadır (2008: 89-102).

H. Elif Dağlıoğlu ve Özlem Çamlıbel Çakmak, “Okul Öncesi Çocuklarına Yönelik Yayınlanan Hikâye Kitaplarının Şiddet ve Korku Ögeleri Açısından İncelenmesi” adlı çalışmada öncelikle okul öncesi döneminin çocuklarının özelliklerinden, daha sonra çocuk edebiyatının temel işlevinden ve iyi çocuk kitaplarında bulunması gereken özelliklerden bahsetmişlerdir. Ardından “şiddet” konusuyla ilgili düşüncelere yer vermişlerdir. Yayınları belirlenip o yayınlarından çıkan kitaplarda geçen “şiddet” ögeleri, “korku” içerikli kelimeler, görüntüler incelenmiş ve tablo haline getirilmiştir. Sonuç olarak, olumsuz nitelikler

taşıyan yayınların sistemli bir şekilde denetlenmesine, ailelerin de bu konuda bilinçlendirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır (2009: 510-534).

Filiz Çimen, “Sanat Eserlerinde Korku İmajı ve Korku Duygusu Yenebilmede Sanatın Rolünün İrdelenmesi” adlı çalışmada “korku” duygusunun tanımından, korkunun resim gibi çeşitli sanat dallarına nasıl yansıdığından ve korkunun vücudumuzdaki fizyolojik etkilerinden bahsetmektedir. Korkuyla bağdaştırılan kaygı, endişe ve fobi kavramlarının da sanat eserlerinde kullanım şekline ve niteliklerine değinilmektedir. Sonuç olarak yazar korkunun insan yaşamının vazgeçilemeyecek bir parçası olduğu ve sanat alanlarında kullanımının devam edeceğini söylemektedir. Çimen’in makalesi, doğrudan çocuk edebiyatı ile ilgili olmasa bile korku kavramına genel bir bakış açısı getirdiği için dikkate değerdir (2010: 295-309).

Yasin Mahmut Yakar, “Türk Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatında Polisiye” adlı çalışmada çocukluk ve ilk gençlik dönemi için yazılmış olan polisiye kitapların, çocukların okumayı sevmesinde ve okuma alışkanlığı kazanmasında önemli bir yeri olduğunu vurgulamıştır. Bu tür eserlerde cinayet, katil ve dedektif gibi karakterler ön plandadır. Yazar bu yüzden şiddet ve buna dayalı unsurlar ele alınırken çocuğa görelilik ilkesinin ön planda tutulması gerektiğini savunmuştur. Bu alanda ele alınmış yapıtların nitelik bakımından iyi derecede olduğunu ve gelecekte daha çok gelişeceğini söylemiştir (2014: 675-681).

Hakan İskender, “Korku Türünün Dünya Çocuk Edebiyatındaki Yeri ve Türk Çocuk Edebiyatında Yaygın Olmamasının Nedenleri” adlı çalışmada korkunun insan davranışının ayrılmaz bir parçası olduğundan bahsetmektedir. Ardından çocuklar için yazılan korku öykülerinin tarihsel gelişimini ele almaktadır. Mitler, efsaneler ve masallara değinmekte, geleneksel sanatın korku unsurlarının eserler üzerindeki etkilerini vurgulamaktadır. Ayrıca Türk edebiyatında çocuk hikâyelerinde neden korku unsurlarının bulunmadığına dikkat çekmiştir. Sonuç olarak, Türk çocuk edebiyatında korkunun yararsız, şiddetle iç içe olduğu düşüncesiyle böyle eserlerin ortaya çıkmadığını, bu tarz eserlerin de çocuk gerçekliğini unutmadan ele alması gerektiğini savunmaktadır. Ayrıca öğretmen ve velilerin bu eserlere karşı tavırlarının yumuşaması gerektiğine değinmektedir (2016: 295-310).

Muhammed Öztürk ve Songül Giren, “Okul Öncesi Dönemdeki Çocuklar İçin Hazırlanan Hikâye Kitaplarındaki Korku ve Şiddet Ögelerinin İncelenmesi” adlı çalışmada öncelikle okul öncesi dönemi çocuklarının kitapla arasında bağ kurmasının öneminden bahsedilmektedir. Kitaptaki konuların ve resimlerin çocukları hayata hazırlayacak şekilde olması gerektiğine değinilmektedir. Çalışmada Aksaray İl Merkez Halk Kütüphanesi’ndeki ve kitap evlerindeki 2009-2015 yıllarında yayımlanan kitaplar incelenmiştir. Sonuç olarak, hikâye kitaplarında yer alan korku unsurlarının şiddet unsurlarından fazla olduğu görülmüştür (2016: 2095-2108).

Erhan Şen, “Çocuk Edebiyatında Bir Yaşam Gerçekliği Olarak Ölüm Olgusu Üzerine Bir İnceleme (Sevim Ak Örneği)” adlı çalışmada edebiyatın çocuklara hayatın sadece güzel yönlerinden değil acı gerçeklerden de bahsetmesi gerektiğine değinmiştir. Ölüm ve hastalık gibi kavramlar korku duyulan gerçeklerdir. Çocuk kitaplarında sanatçı ölüm olgusunu ele alırken bunun doğal bir olgu olduğunu, sanatlı bir söyleyişten uzak durarak anlatmalıdır. Şen çalışmasında Sevim Ak’ın romanlarında ölüm konusunun nasıl ele alındığını incelemiştir. Sonuç olarak romanlarda ölümün uyku, ayrılık, yolculuk gibi metaforlarla anlatılması yerine; bir gerçeklik içinde, çocuk okurla yaşam gerçekleri üzerine bir değerlendirme yaparak ele alınması gerektiğine değinmiştir (2016: 14-23).

Lokman Turan ve Fatma Gerez Taşgın, “Çocuk Edebiyatında ‘Şiddet Dili’ Farkındalık Ölçeği” adlı çalışmada öncelikle çocuk edebiyatı eserlerinde bulunması gereken özelliklerden bahsetmişlerdir. Çocuğun eserlerde karşılaştığı şiddet düzeyinin ölçülü ayarlanması, kitaplardaki şiddetin onun gerçek hayatta karşılaşabileceği şiddetle başa çıkmasını kolaylaştıracağı savunulmuştur. Çalışmada “Şiddet Dili Farkındalık Ölçeği” ni geliştirmek için çeşitli yöntemler uygulamışlardır. Sonuç olarak “Şiddet Dili Farkındalık Ölçeği”nin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu ifade etmişlerdir (2018: 232-248).

Müzeyyen Altunbay ve Emrah Çakır, “Çocuk Edebiyatı Ürünlerinde Savaş ve Göç Olgusu (‘Uçurtma Avcısı’ ve ‘Kuş Olsam Evime Uçsam’ Adlı Eserler Örnekleme)” adlı çalışmada öncelikle savaş ve göç temalarının eserlerde kullanım şekline değinmişlerdir. Daha sonra “Uçurtma Avcısı” ve “Kuş Olsam Evime Uçsam” isimli kitaplarda savaş ve göç temalarının çocuk bakış açısıyla nasıl ele alındığını incelemişlerdir. Bu etkilerin çocuk edebiyatı ürünlerine ne şekilde yansıdığı üzerinde

durmuşlardır. İncelenen kitaplar arasındaki benzerlik ve farklılıklar ortaya konulmuştur. Sonuç olarak, insanda olumsuz duygular uyandıran savaş ve göç temalarının çocuk kitaplarında ele alınırken koruyucu ve hayal gücünü destekleyici nitelikler barındırması gerektiğine ulaşılmıştır (2018: 96-110).

Sevilay Bulut, “Çocuk Edebiyatı’na Sığınanlar: Zorunlu Göç Hikâyeleri” adlı çalışmada edebiyat kitaplarında ulaşabileceğimiz bilgilerin tarih kitaplarındakinden daha fazla olduğunu savunmaktadır. Çalışmasında ele aldığı “zorunlu göç” kavramı da Türkiye’de bulunan mülteci sayısının artmasıyla edebiyatımıza dâhil olmuş bir konudur. Gençlerin günümüzde yaşanan zulümlerden haberdar olması gerektiğini savunan Bulut, bu olumsuz konuların aynı zamanda çocuğa düzenlenerek sunulması gerektiğini belirtmiştir. Bu kitaplar sayesinde hem mülteci çocuklar hem de ev sahibi toplumun çocukları empati kurarak birbirlerini anlayabileceklerdir. Sonuç olarak göç olgusunu ele alan çocuk kitaplarında mülteci kimliğinin ve mültecilik konusunun çocuklara aktarılış şeklinin çok önemli olduğunu, bu durumun çocuklardaki önyargıyı kırmasının ve çocukların olayları insancıl şekilde görebilmesinin önemini vurgulamıştır (2018: 383-410).

Nesrin Duman, “Peri Masallarının Çocuk Psişesindeki Önemi” adlı çalışmada peri masallarının ne olduğunu belirttikten sonra masalların çocuğun büyürken yararlanabileceği, problemleri çözerken yol gösterici bir kaynak olduğuna değinmiştir. Masallarda karşısına çıkan korkunç durumlarla mücadele eden masal kahramanının mücadele ediş şekli, olaylar karşısındaki tepkisi çocuk okur için gerçek hayatta karşılaşılabileceği problemlere karşı bir provadır. Aynı zamanda masallar duyguları tanımada, öğrenmede de çocuklara yardımcı olmaktadır. Dikkat eksikliği, hiperaktivite bozukluğu olan çocuklar da masallar sayesinde davranış ve dürtü kontrol problemlerini düzeltebilmektedir. Sonuç olarak masallar çocukların büyüme sürecinde onlara yol gösteren, onları sağlıklı bir şekilde yetişkinliğe hazırlayan, çocukların kaygı ve korkularıyla mücadele edebilmesine yardımcı olan unsurlardır (2018: 1078-1084).

Oğuzhan Yılmaz ve Bilge Destegüloğlu, “Çocuk Kitaplarına Yansıyan Şiddet” adlı çalışmada çocuk edebiyatında tartışma konusu olan “şiddet” kavramını ele almışlardır. Çalışmada on beş yazarın on beş kitabı incelenmiştir. Daha sonra bulunan şiddet unsurlarını fiziksel şiddet, sözlü şiddet, korku figürleri, ses, yüz

ifadeleri, suç aletleri vb. şekilde tablo haline getirmişlerdir. Sonuç olarak çocuk kitaplarında ele alınan şiddete en çok maruz kalanın çocuklar ve kadınlar, şiddete meyleden olumsuz karakterlerin de erkekler olduğu ortaya konulmuştur. Kitaplarda çocukların aynı zamanda akran zorbalığına uğradıkları da görülmektedir (2019: 1099-1112).

Şüra Güzelküçük ve Mustafa Türkyılmaz, “Masal Kitaplarında Yer Alan Korku ve Şiddet Ögeleri” adlı çalışmada önce çocuk ve masal kavramlarına değinmişlerdir. Ardından 100 Temel Eser listesinde yer alan altı masal kitabını şiddet ve korku unsurları bakımından incelemiş ve sınıflandırmışlardır. Sonuç olarak yerli ve yabancı masalarda en çok karşılaşılan şiddetin sözel ve fiziksel şiddet olduğu, en çok karşılaşılan korku unsurunun da gerçeküstü varlıklar olduğu belirlenmiştir (2020: 859-878).

Erhan Şen, “Ignacz Kunos’un Derleyip Yayımladığı Masalarda Yer Alan Grotesk Ögeler” adlı çalışmada Macar asıllı Türkolog Ignacz Kunos’un derleyip yayımladığı yirmi altı masalda yer alan grotesk unsurlarını belirlemeyi amaçlamıştır. Sonuç olarak incelediği masalara göre grotesk imgelerin çoğunlukla şiddete dayalı eylemlerle ortaya konulduğuna ulaşmıştır. En fazla kullanılan grotesk figürler kocakarı, ardından da cadı gelmektedir. Burada incelenen masalarda korku uyandıran figürlerin çoğunlukla kadın olduğu görülmüştür. Çocukların okudukları masalların grotesk imgelere çok fazla yer vermemesine dikkat edilmelidir. Ayrıca Şen masalarda ejderha, dev/devanası gibi unsurlarla da karşılaşmıştır (2020: 31-44).

Birce Yağmur Şenpire ve Hikmet Asutay, “Resimli Kitaplardaki Cadı Kavramının Yeri ve Önemi” adlı çalışmada resimli kitaplardan ve çocuk edebiyatının gelişiminden bahsetmişlerdir. Genel olarak “cadı” kavramının geçmişten günümüze geldiği durumu örnekler üstünden ele almışlardır. Kitaplardaki karakterlerin çocukların kişilik gelişimi açısından önemli olduğunu savunmuşlardır. Sonuç olarak “cadı”ların da bir zamanlar olumsuz; kötü, pis, çirkin anılırken günümüzde artık “cadı” figürünün olumlu özelliklere sahip olduğu, kitaplara, filmlere de bu şekilde aktarıldığı vurgulanmıştır (2020: 48-54).

Merve Karabulut, “Grimm Kardeşlerin ‘Hansel ve Gretel’ Adlı Masalının Korku ve Cinsellik Bağlamında Analizi” adlı çalışmasına masalların öneminden ve çeşitli özelliklerinden, çocukların gelişimi üzerindeki olumlu etkilerinden bahsederek

başlamıştır. Bu bağlamda akla ilk gelen masallardan olan Grimm Kardeşler ve onların masalları hakkında bilgi vermiştir. Korku, başlangıçta çocuklar tarafından üvey annelerinin babalarıyla olan konuşmalarını duymasıyla hissedilmiştir. Daha sonra çocuklar ormanda yalnız kalmalarıyla doğal kaygıyı hissetmişlerdir. Masalda üvey anne, açlık korkusu, ölüm korkusu gibi başka korku çeşitlerinin de bulunduğuna değinilmiştir. Sonuç olarak masallar hayat gerçeklerini çocuğa yavaş yavaş göstermek için kullanılan araçlardır. Bu gerçekler masallardaki ayrıntılarda gizlidir. Kullanılan korku unsurlarıyla çocukların nasıl mücadele edebileceğini gösteren masallar, çocuğa korktuğu durumları da yenebileceğine dair güven aşılarlar. Karabulut çalışmasıyla bu durumu somutlaştırmıştır (2021: 189-205).

1.5.2. Lisansüstü Çalışmalar

V. Özge Yücesoy, “Korku Edebiyatı (Gotik Edebiyat) ve Türk Romanındaki Örnekleri” adlı yüksek lisans tezinde gotik kavramının kullanıldığı diğer sanat dallarına yer verdikten sonra gotik kavramından, tarihsel gelişiminden bahsetmiştir. Yücesoy’a göre gotik edebiyatının Türk edebiyatında gelişiminin yavaş olmasının belli nedenleri vardır. Bunlardan biri Türk edebiyatındaki gotik unsurlarının sadece cinler ve perilerle sınırlıyken Batı edebiyatında vampir, cadı, mumya gibi daha fazla unsurdan meydana gelmesi yani çeşitliliğin fazla olmasıdır. Bunun yanında dini inanış, toplumsal şartlar ve sanatta oluşan kalıp beğeniler de gotik edebiyatının Türk edebiyatında gelişimini geciktiren nedenlerdendir.

1980 sonrasında gotik kültürü kendisini Türk edebiyatında daha çok göstermeye başlamıştır. Yücesoy bu eserlerden örneklerle çalışmasını desteklemiştir. Sonuç olarak gotik kültürünün Türk edebiyatında 80 öncesi ve sonrası olarak ayrılmasının gerekliliği ortaya çıkmıştır (2007).

Mehmet Emin Uludağ, “1923-1950 Dönemi Çocuk Romanlarında Sevgi ve Korku Motiflerinin Çocuk Eğitime Etkisi” adlı doktora tezinde ilk olarak çocuk edebiyatının gelişiminden, daha sonra da çocuk romanlarında yer alan sevgi ve korku duygularının sebeplerinden ve türlerinden bahsetmiştir. Bu duyguların oluşumunun altında yatan psikolojik travmaları incelemiş ve duyguların çocuğun kişilik özellikleri üzerinde ne tür etkileri olduğuna değinmiştir.

Uludağ, 1923-1950 dönemleri arasında yazılmış olan on sekiz çocuk romanını sevgi ve korku unsurları bakımından incelemiştir. Bu romanların çoğunun aslında

çocuklara göre olmadığı, romanlarda işlenen sevgi ve korku duygularının çocukların psikolojisine ve eğitimine istenen düzeyde olumlu katkı sağlamadığı sonucuna varılmıştır (2008).

Şura Güzelkçük, “100 Temel Eser Listesinde Yer Alan Masal Kitaplarında Korku ve Şiddet Ögeleri” adlı yüksek lisans tezinde çocuk kavramına ve çocuk haklarına değindikten sonra masalların özelliklerini incelemiştir. Ardından korku ve şiddet kavramlarına değinen Güzelkçük, 100 Temel Eser listesindeki Keloğlan, Billur Köşk, Aisopos, Andersen, Az Gittik Uz Gittik ve Evvel Zaman İçinde masallarını incelemiştir.

Çalışma sonunda yerli ve yabancı masal kitaplarında bulunan şiddet unsurlarının en fazla sözel ve fiziksel şiddet olduğu, korku unsurları bakımından da Andersen Masalları hariç diğer masalarda en fazla gerçeküstü varlıkların olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Andersen Masallarında ise en fazla ani ve sert hareketlerin bulunduğu belirlenmiştir. Çalışmaya göre masalların yeniden süzgeçten geçirilerek incelenmesi ve değerlendirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır (2019).

Ümit Çiftbaş, “Türk Halk Masallarında Şiddet” adlı yüksek lisans tezinde çocuk edebiyatının nitelik, amaç ve işlevlerinden bahsettikten sonra masalın özelliklerine ve çocuk eğitimindeki yerine değinmiştir. Çalışmasında Kediler, Göztaşı ve Gülgüzeli masallarını korku ve şiddet ögeleri bakımından incelemiştir. İncelemesini dört farklı ilkokulda okuyan yüz öğrenciden elde ettiği sonuçlarla gerçekleştirmiştir. Öğrencilerin okunan masallara verdikleri tepki genel olarak masalların gerçek olmadıklarını bildiklerinden kendilerine korkutucu gelmediği yönündedir. Çalışmada öğrencilerin verdikleri cevaplar grafik ve tablo gibi unsurlarla da gösterilmiştir. Çiftbaş, kitaplarda şiddet unsurlarının titizlikle ele alındığında pek çok iyi ve yerinde amaca hizmet ettiğini ifade etmiştir (2019).

1.5.3. Kitaplar

Emine Gürsoy Naskali editörlüğünde hazırlanmış olan “Korku Kitabı”, genel olarak korkunun kültürümüzdeki yerinden bahsetmektedir. Kitapta korku ile ilgili olarak on sekiz çalışma bulunmaktadır. Kavramlar ve Kelimeler başlıklı ilk bölümde Arzu Çiftöglü Çabuk, “Örtmece Oluşumu ve Hayvan Adlarında Örtmece Oluşumu”ndan bahsetmektedir. İnsanlar bazen korktukları, hoşlanmadıkları ya da anmak istemedikleri bir varlıktan söz ederken onu anlatmak için başka kavramlar

kullanabilmektedir. Bu kavramlara da “örtmece” denilmektedir. Bu çalışmada örtmecenin ne olduğu, nasıl oluştuğu ve korku duyulan hayvanların isimlerini anarken Türklerin kullandığı örtmecelerin ne olduğu ifade edilmiştir. Ayşe Şeker’in ele aldığı “Eski ve Orta Türkçede Korkmak Kavramı” başlıklı çalışmada da o dönem metinlerinde korku kavramının ne şekilde ve kaç defa kullanıldığı örneklerle gösterilmektedir. Edebiyat Metinlerinden Örnekler başlıklı diğer bölümde Metin Eren’in ele aldığı çalışma “Türk Masal Geleneğinde Korku” da bizlere korku kavramının ne olduğu anlatılmakta, masalarda hangi korku türlerinin yer aldığı örneklerle gösterilmektedir. Nagehan U. Eke’nin “Muhibbî Dilinden Kanunî Sultan Süleyman’ın Korkuları” başlıklı çalışmasında Muhibbî’nin Prof. Dr. Coşkun Ak tarafından hazırlanan Dîvân’ındaki şiirlerine bakılmıştır. Kanunî Sultan Süleyman’ın Muhibbî mahlasıyla söylediği bu şiirlere yansıyan korkularının türleri ve neden kaynaklandığı aktarılmaktadır. Savaşkan Cem Bahadır “Klasik Türk Şiirinde Sarhoşların Korkulu Rüyası: Ases” adlı çalışmasında, Osmanlı dönemindeki sarhoşların korktuğu aseslerden (bekçilerden) bahsetmektedir. O dönemde alkol kullanımı yasaklandığı için sarhoşlar aseslerden korkmaktadır. Bahadır, o dönem beyitlerinden örneklerle ases ve sarhoş kavramlarını incelemiştir. “Divan Şiirinin Estetik Söyleminde Korku İzleri İçin Bir Betimleme Denemesi” çalışmasıyla Günay Çelikelden, o dönem şiirlerindeki korku unsurlarını Mannoni’nin “Korku” kitabındaki sınıflandırmayı temel alarak kutsal olan korkular ve kutsal olmayan korkular şeklinde sınıflandırmıştır. Macit Balık “Korku Edebiyatı ve 1002. Gece Masalları’nda Tekinsiz Mekânlar” başlıklı çalışmasında, korku edebiyatından ve Türk edebiyatında korkudan bahsetmiş ve bir örnek eser incelemesi olarak da Yiğit Değer Bengi tarafından derlenen 1002. Gece Masalları’nı ele almıştır. Her biri farklı bir yazara ve kültüre ait olan on dokuz öykünün geçtiği kitapta korku uyandıran mekânlar ve bu mekânların karakter üzerindeki etkileri incelenmektedir. Bu bölümün son çalışması “İhsan Oktay Anar’ın Romanlarında İktidarın İnşası ve Muhafazası Aşamasında Korkunun İşlevleri”nde Ebru Özgün, iktidar anlayışının temelinde yatan korku ile sindirme politikasını İhsan Oktay Anar’ın romanlarında ne şekilde ele aldığını incelemiştir. Tarihten Örnekler bölümünde, Neslihan Durak’ın “Çingiz Han’ın Yetiştirdiği Kültürde Korku Ve Korku Salma Taktikleri” çalışması yer almaktadır. Bu çalışmada Çingiz Han’ın kullanmış olduğu savaş stratejileri ve korku taktikleri sayesinde düşmanlarının Moğollardan neden ve ne için korktukları

anlatılmaktadır. Halk Kültüründe Korku bölümünde ele alınan ilk çalışma Necat Çetin'in "İzmir-Torbalı- Ormanköy (Çengele) Köyünde Korku ve Tehdit İle İlgili Bazı Anlatımlar: Semerkudurması ve Mavi Tren"dir. Bu çalışmada Çetin, korkuların insanda dönemsel ve bölgesel olarak değişiklik gösterebildiğini örneklerle anlatmaktadır. Ertuğrul Sağlamer "Çocukluk Günlerimin Kâbusu 'Alkarısı'"nda birçok kişinin korktuğu "alkarısı" diye anılan yaratıktan bahsetmektedir. "Türkiye Sahası Efsanelerinde Özel Adlı Kötü Ruhlar" isimli çalışmasında Seçkin Sarpkaya, kötü ruhlardan ve Türkiye sahasında kötü ruhların adlandırılış şekillerinden bahsetmektedir. Sarpkaya çalışmasında efsaneleri ele almıştır. "Sivas'ta Korku Üzerine Notlar: Kork Korkmazdan" isimli çalışmasında Müjgân Üçer Sivas'ta kullanılan ve korku ile ilgili olan ifadeleri incelemiştir. Fatma Pekşen "İmanım Korku" isimli çalışmasında korkulan durumlar karşısında yapılanlardan, alınan önlemlerden bahsetmektedir. Nimet Sönmez ve Mesut Sönmez "Doğum Sonrası Korku ve Kayseri Bölgesinde Albastı İnanmaları" isimli çalışmada lohusa kadınlara musallat olduğuna inanılan "alkarısı"ndan bahsetmişlerdir. Röya Tagıyeva "Azerbaycanın Xalq Tetbiqi Senetind Qoruyucu Simvollar" başlıklı çalışmasında Azerbaycan'da evlerde bulunan ve koruyucu özelliği olduğu düşünülen renklere ve sembollere yer vermektedir. Bu renkler ve sembollerin aileyi korkulan kötü olaylardan, varlıklardan koruduğuna inanılmaktadır. Korku Sineması bölümünde Y. Gürkan Topçu'nun "Türk Sinemasında Geç Doğan Bir Tür: Korku" başlıklı çalışması ele alınmıştır. Bu çalışmada Türk sinemasında korkunun gelişiminden ve en çok kullanılan türün de dini korku olduğundan bahsedilmektedir. Ardından son bölüm olan Korku Hikâyeleri'nde Emine Gürsoy Naskali korkuları sınıflandırmış ve kişilerden dinlediği gerçek korku hikâyelerini bu sınıflandırmaya göre ayırmıştır (2014).

Hans Zulliger'in yazdığı "Çocuklarımızın Korkuları" Türkçeye Kamuran Şipal tarafından çevrilmiş bir kitaptır. Kitapta korkunun kaynağından, gerçek ve hayali korkulardan, insandaki ruhsal mekanizmadan, korkunun insanları aptallaştırmasından, travmatik korkulardan ve korkunun çocukta neden olduğu zekâ geriliğinden, çocukların korkularının çeşitlerinden, korkunun hasta edebileceğinden, korkunun yenilmesi ve korkuya karşı geliştirilebilecek savunma yollarından örnek olaylarla bahsedilmektedir (1998).

Maria Luisa Ferreros, “Seni Korkularınla Seviyorum” Türkçeye Duygu Durgun Köseoğlu tarafından çevrilmiş bir kitaptır. Kitabın amacı ebeveynlere çocuklarının korkularını yenmelerinde yardımcı olmaktır. Yazar bunu yaparken karşılaşılan durumları örnek olaylarla ele almaktadır. Öncelikle korkunun ne olduğunu, belirtilerinin neler olduğunu anlatan yazar daha sonra çocuğun korkularıyla başa çıkması için yapabileceklerinden bahsetmektedir. Yazar korkuları bilinçli ve bilinçdışı olmak üzere ikiye ayırmıştır: Bilinçli korkular çocuğun gün içerisinde uyanırken, bilinci açıkken yaşadığı korkulardır. Bu korkular hayali ve gerçek korkular olarak incelenmektedir. Bilinçdışı korkular da geceleri çocuğun hayal gücünü kontrol edememesi sonucu ortaya çıkan korkulardır. Yazar çocukların fobilerinden, ailelerin bunlarla başa çıkmak için neler yapabileceğinden ve son olarak da çocukların korkularının rüyalarına yansıyabileceğinden bahsetmektedir (2008).

Korku, Türk çocuk edebiyatı incelemelerinde kendisine uzun bir bekleyişten sonra yer edinebilmiş bir kavramdır. Korku kavramının çocuk edebiyatında yer almasıyla birlikte bu alanda yapılan tartışma ve çalışmaların da sayısı artmıştır. Çalışmaların genelinde çocuklar için yazılmış kitapların çocuğa uygunluğu kitap içerikleri temel alınarak incelenmiştir. Bazı çalışmalarda çocukta korku uyandıran cadı, göç, savaş, ölüm ve çoğunlukla da şiddet gibi kavramlar ele alınmıştır. Şiddetin olumlu ve olumsuz yönlerinden bahsedilmiş, korku konusunun Türk çocuk edebiyatında yer edinememesindeki en büyük etkenin şiddet olduğu vurgulanmıştır. Korku içeren durumların kitaplarda yer almasının çocuğu olumsuz yönde etkilemesiyle birlikte, bu durumların çocuklara uygun bir şekilde ele alınmasının onun hayata hazırlanmasında ve tatsız gerçeklerle daha rahat yüzleşmesinde önemli bir etkisi olduğu vurgulanmıştır. Bunun dışında çocuklara okumaları için tavsiye edilen 100 Temel Eser listesinde yer alan kitapların tekrar süzgeçten geçirilerek düzenlenmesi gerektiği belirtilmiştir. Ülkemizde korku duyulan varlıklar ve unsurlar ile ilgili inanışların ele alındığı çalışmalarla korkunun ülkemizin her bölgesinde ve her yaş grubu insanda görülebileceği, evrensel korkular olduğu kadar çeşitli kültürlerle ait korku unsurlarının varlığı da ortaya konulmuştur.

Bu alanda Türkiye’de yapılmış bağımsız kitap çalışmalarının çeviri kitaplardan az olduğu belirlenmiştir. Ayrıca bu alanda yapılan üç yüksek lisans, bir doktora olmak üzere dört lisansüstü çalışmanın bulunduğu tespit edilmiştir. Genel olarak

makaleler hariç bu alandaki çalışmaların az olduğu gör÷lmekte ve arttırılması gerektiği düşün÷lmektedir.

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Çocuk Edebiyatı

Çocukluk, yetişkinlikten farklı bir dönem olduğu için çocukların ihtiyaçları, hayata bakışları, hayattan beklenti ve istekleri de yetişkinlerinkinden farklıdır. Bu durum çocuklar için oluşturulan yazılı kaynakların, yetişkinler için oluşturulan yazılı kaynaklardan farklı olmasını; çocuklar için yeni bir yazın alanının ortaya çıkmasını gerekli kılmıştır. Şirin, günümüzdeki çocuk edebiyatı anlayışına uygun bir edebiyatın 16. yüzyılla birlikte ortaya çıktığını, çocukları eğitime amacının çocuk kitaplarının yazılmasını sağladığını belirtmiştir (2000: 15). Ali Fuat Arıcı da Şirin'in çocuk kitaplarının eğitim arayışı sonucu ortaya çıktığı düşüncesine paralel olarak çocuğa görelilik bir kaygıyla ortaya çıkan çocuk edebiyatının çocuğun tüm becerilerine hitap ettiğini belirtmiştir:

Çocuk edebiyatı terimi, geçtiğimiz yüzyılın başlarında ortaya çıkmış ve “hedef kitle olarak çocuğu alan bir duyarlılığın ifade biçimi” anlamında kullanılmıştır. Alan olarak, gelişme ve yetişme çağındaki çocukların dil düzeyine, duygu ve düşünce dünyasına, anlama ve kavrama becerilerine seslenen bu edebiyata çocuk edebiyatı denilmiştir. Temel kaygısı çocuğa görelilik olan bu edebiyat alanı, eğitici yönüyle öne çıkmaktadır. Doğrudan doğruya çocuğu eğitmek amacıyla vücuda getirilmese de, çocukta olumlu etki ve izlenimler bırakmayı hedefler (2018: 5).

Dilek Tüfekçi Can, çocuk edebiyatının çocuğun duygu, düşünce dünyalarının, karakter özelliklerinin gelişmesinin yanında, çocuğa kültürel mirası aktarmasına ve bunu yaparken çağın değerlerinden kopmayan, çocukta estetik bakışın ortaya çıkmasını sağlayan yönüne de vurgu yapmaktadır:

Çocuk edebiyatı, çocukluk dönemi içinde bulunan bireyler için özel olarak içselleştirilerek yazılan; çocuğun zihinsel, duygusal, sosyal ve dilsel gelişimini göz önünde bulunduran; çocuğun yeteneklerinin açığa çıkmasına yardımcı olan; geçmiş, bugün ve gelecek arasında bir bağ kuran; kültürel mirasa sahip çıkarak onun genç nesillere aktarılmasında işlevsel olan; amaçlı, disiplinler arası ve çağın değerlerini barındıran; bunu yaparken okunduğunda farkındalık yaratarak sağlam bir estetik duygusunun oluşmasına katkıda bulunan edebi bir türdür (2014: 3).

Çocuk edebiyatı, çocukların büyüme ve gelişmelerine; hayallerine, duygularına, düşüncelerine, yeteneklerine ve zevklerine hitap eden, eğitirken eğlendiren sözlü ve yazılı verilerin tamamıdır (Yalçın ve Aytaş, 2005: 17). Sedat Sever' e göre çocuk edebiyatı, “Erken çocukluk döneminden başlayıp ergenlik dönemini de kapsayan bir yaşam evresinde, çocukların dil gelişimi ve anlama düzeylerine uygun olarak duygu ve düşünce dünyalarını sanatsal niteliği olan dilsel

ve görsel iletilerle zenginleştiren, beğeni düzeylerini yükselten ürünlerin genel adı olmuştur.” (2019: 17).

Çocuk kitaplarının, çocuğun gelişimi üzerinde etkisi büyüktür. Bu gelişim çok boyutludur; çocuğun sadece yeni şeyler öğrenmesinin yanında öğrenirken temel becerilerinin de gelişmesine katkısı bulunmaktadır. Mustafa R. Şirin, çocuk edebiyatının bu çok boyutluluğuyla ilgili daha geniş kapsamda şunları ifade etmektedir:

Okuma becerisi kazanan çocuk, yazınsal metinlerin hem bilgilendirici hem de kurmaca unsurlarıyla tanışmaya başlamaktadır. İyi bir çocuk kitabı, okuma davranışı ve eleştirel okuma becerisi kazandırırken çocukta dil gelişimini hızlandırır, anlama yeteneğini geliştirir, belleği güçlendirir, anlamlandırma ve kavrama yanında düşünme boyutunun genişlemesine yardımcı olur (2007: 54-58).

Çocuk edebiyatı önce edebiyattır. Edebiyat yönü ile edebiyatın içinde en incelikli yazarlık biçimidir. Her yaştan okurun ilgisini çekebilene, okunabilene, dili, anlatımı ve biçimi ile edebiyatın içinde yeni bir türdür (Şirin, 2000: 10). Çocuk edebiyatı, edebiyatın bütün alanlarında ve söz sanatlarında bulunan niteliklerin tamamını içinde barındıran bir alandır. Hayata, ahlaka ve yüksek değerlerle çocuğun gelişimine ait değerlere daha çok önem vererek, bunların ön plana çıkmasına dayanan bir alandır (Yalçın ve Aytaş, 2005: 17–18). Çocuk edebiyatı, Türk edebiyatına sonradan kazandırılmış ve diğer türlere göre yazarına daha çok sorumluluk düşen, daha hassas bir türdür. Çünkü çocuk edebiyatının temelinde çocuğun her anlamda olumlu bir gelişim göstermesini sağlamak amaçlanmaktadır.

Mustafa R. Şirin’in çocuk edebiyatı hakkındaki bir başka düşüncesi de çocuk edebiyatının, edebiyata açılan çocuksu bir pencere olmasıdır: “İnsanlığın varoluşuyla doğmuş, sözlü gelenekle sürmüş, yazılı edebiyata dönüşerek dünyanın edebiyata açılan çocuksu penceresi olmuştur. Yazılı çocuk edebiyatı sözlü çocuk kültüründen, halk edebiyatı verimlerinden yararlanma yoluna gitmiştir.” (2000: 17). Biz farkında olmasak bile doğduğumuz andan itibaren masalların, hikâyelerin büyülü dünyası bizi çepeçevre kuşatmaktadır. Büyüklerimizin ninnilerinde bile bazen masalsı bir ezgi vardır. Çocuk edebiyatı Şirin’in de dediği gibi aslında hep var olan, sonradan yazıya dökülen ve bunu kültürden beslenerek yapan bir edebiyattır. Bu edebiyatı yetişkinler için oluşturulan edebiyattan ayıran en belirgin sınır, hedef kitlesinin özellikleridir;

başka bir deyişle, çocuğun anlama koşulları, dil düzeyi, eğitim gereksinimi, dünya ile olan ilişkisi çocuk edebiyatının belirleyici etkenleridir (Dilidüzgün, 2004: 40).

Yörükoğlu'nun iyi çocuk kitaplarında bulunması gereken niteliklerle ilgili olarak söylediklerini yorumlayacak olursak çocuk edebiyatı yazarı çocuk kitabını hangi yaş grubuna yazdıysa konuyu ona uygun seçmeli, kullandığı dil açık ve anlaşılır olmalıdır. Aynı zamanda konu sunulurken çocuğun ilgi, istek ve merak duygusu canlı tutulmalıdır. Sadece hayal gücünü beslemekten ziyade çocuğun insani değerlerini, araştırma ve eleştiri yeteneğini geliştiren, kendini tanıyan ve kişiliği gelişmiş bir birey olarak yetişmesine katkı sağlamalıdır (1983: 68).

Yine çocuk edebiyatı ürünlerinde bulunması gereken ilkeler konusunda Sedat Sever on bir maddelik geniş bir açıklama yapmıştır. Bu maddeleri özetleyecek olursak öncelikle yazılan çocuk kitapları çocukta merak uyandırmalı, onun ilgisini çekecek şekilde hazırlanmalıdır. Yazar çocuklarla sanki kendisi de bir çocukmuş gibi iletişim kurabilmeli, anlatımında içten ve doğal olmalıdır. Anlatılanlar çocuğu hayatın gerçeklerinden koparmadığı gibi çocuğa ağır sorumluluklar da yüklememelidir. Kitaplarda dilimizin zenginliklerinden yararlanılmalı ve çocukların kavramsal gelişimi bu şekilde desteklenmelidir. Kitap, çocuğu hayata hazırlarken çocuğun her anlamda olumlu gelişimine katkı sağlamalıdır. Çocuk okuduğu kitapla ilgili çıkarımlarda bulunabilmeli, bu sorumluluk çocuğun kendisinde olmalıdır (2019: 198-199). Sedat Sever'in geniş bir ilke belirlemesi bizlere çocuk edebiyatının ne kadar kapsayıcı olduğunu göstermektedir. Çocuk edebiyatı yazarının çocuk kitaplarını konusuyla, kahramanlarıyla, diliyle birlikte çocukla da bir yetişkinin öğüt veren tavrından ziyade onunla arkadaşlık kurma bilinciyle yazması gerekmektedir. Yörükoğlu ve Sever'de kitapların çocuğun gelişimi üzerindeki, çocukların hayatı öğrenmesindeki etkisinden ve düzgün yetişmiş insanlar olması için ne derece önem taşıdığından, yazarların da bu sorumluluk bilinciyle hareket etmesi gerektiğinden bahsetmişlerdir.

Çocuk edebiyatı ürünleri oluşturulurken “çocuğa görelilik” ön planda olmalı, yazar eserini bir “çocuk” için oluşturduğunun bilinciyle yazmalıdır. Çocuğun gördükleri, hissettikleri, düşündükleri yetişkinlerinkinden her zaman farklı olmuştur. Olaylara bakışı, duygularının yoğunluğu da aynı şekildedir. O yüzden eser ele alınırken çocuğun dünyasından bakabilmek, ona kitabı okurken kendisini “ev”inde

hissettirebilmek onunla bağ kurmak açısından önemlidir. Bir eseri okunabilir kılan da zaten okuyucunun o eserde duygu ve düşünceleriyle, beğeni ve zevkleriyle aynı zamanda belki de yaşadıklarıyla kendinden bir parça bulabilmesinde değil midir? Gelişimini güzel tamamlamış, iyi huylu, uyumlu, sağlıklı psikolojiye sahip insanların temeli çocuklukta atılmaktadır. Bu yüzden o temeli sağlamlaştıran ya da bozan her durum, her kişi, her şey çocuğun hayatında önemli bir role sahiptir. Gültekin'in de bu konuyla ilgili olarak söylediği gibi sağlıklı bireylerin oluşması için çocukların iyi eser örnekleriyle karşılaşması gerekmektedir: “Çocukların toplum ve kendileri içerisinde sağlıklı bir birey hâline gelebilmeleri için ihtiyaç duyulan iyi örnekler ve çeşitli ortamların yaratılması; ebeveynler, öğretmenler, yayıncılar, aydınlar, yazarlar, çizerler ve yöneticiler vb. tarafından çocuklara yönelik eserlerin özenle oluşturulmasına bağlıdır.” (2011: 47).

2.1.1. Çocuk Edebiyatında Hikâye ve Roman

Çalışmada ele aldığımız korku kavramına geçmeden önce, incelenen kitapların türleri hakkında bazı açıklamalar yapmayı uygun gördük. Hikâyeler, belli kurallar çerçevesinde oluşturulmuş kısa yazımsal metinlerdir. Hikâyelerin temel yapı taşı insandır. İnsanlara ve olaylara dışarıdan baktığımızda gördüğümüz sadece biçimdir. Hikâyelerin bizlere hayatın ve insanların özünü gösterdiğini Kaplan şu sözlerle ifade etmiştir: “Hikâye, anlaşılması son derece güç olan hayatın ve insanın içine adeta bir pencere açar. Günlük hayatta insanlar hayatı ve insanı dıştan görürler. Hikâyeciler bizlere eseri ile hayatın ve insanın ayrı bir yönünü gösterirler ve dış görünüşlerinin arkasındaki gerçekleri keşfederler.” (2003: 10).

Hikâyeleri; olay, durum ve modern hikâye olarak gruplandırabiliriz. Olay hikâyelerinin merkezinde bir olay vardır. Serim, düğüm ve çözüm bölümleri bulunmaktadır. Belli bir sonuca ulaşmak amaçlanır. Okurun merak duygusu canlı tutulmaktadır. Temsilcisi Fransız yazar Maupassant olduğu için “Maupassant Tarzı” şeklinde de anılır. Edebiyatımızdaki temsilcileri ise Ömer Seyfettin, Refik Halit, Hüseyin Rahmi gibi isimlerdir. Durum hikâyelerinde belli bir olaydan ziyade günlük yaşamda sık sık karşılaşacağımız bir an, durum temel alınır. Serim, düğüm ve çözüm bölümleri önemsenmez. Sonuçtan ziyade izlenimler ön plandadır. Temsilcisi Rus yazar Anton Çehov olduğu için “Çehov Tarzı” şeklinde de anılır. Edebiyatımızdaki temsilcileri ise Sait Faik ve Memduh Şevket'tir. Modern hikâyede diğer türlerden

farklı olarak insana, büyük bir yoğunlukla geçen hayatın akışında baktığı ama göremediği gerçekleri fark ettirmek amaçlanmıştır. Bu türün temsilcisi ise Kafka'dır. Türk edebiyatındaki ilk temsilcisi de Haldun Taner'dir. Günümüzde en çok kullanılan hikâye türüdür. Hikâyelerle ilgili bu genel ayırmadan farklı olarak Oğuzkan çocuk hikâye ve romanlarını altı gruba ayırmıştır: “Yakın çevreyle ilgili hikâye ve romanlar, hayvan hikâye ve romanları, mizahî hikâye ve romanlar, serüven (macera) hikâye ve romanları, duygusal hikâye ve romanlar, tarihi hikâye ve romanlar, gezi hikâye ve romanlarıdır.” (2001: 99).

Metinde bulunan olay, kahraman, sonuç, dekor, mekân gibi unsurlar metnin unsurları olarak tanımlanır ve Coşkun'a göre bunların en net şekilde bulunduğu metin türü hikâyedir: “Zaman ve kültürlere göre birtakım değişiklikler gösterse de hikâye, metin elementleri en somut biçimde tespit edilebilen ve metin yapısı bakımından insanlarda ortak beklentiler oluşturan bir türdür.” (2007: 54).

Romanlar, belli bir olay çevresinde yazılmış uzun soluklu kitaplardır. Uzun oldukları için kahraman sayısı fazla, ele aldığı olaylar da karmaşık olabilmektedir. Yine aynı şekilde ayrıntıya diğer türlerden daha fazla yer verilir. Türk edebiyatında ilk roman örneği Şemsettin Sami'nin Taaşuk-ı Talat ve Fitnat isimli eseridir. Batılı anlamda ilk romanımız ise Halit Ziya'nın Mai ve Siyah'ıdır. Roman kavramıyla ilgili yapılan bazı tanımlar da şöyledir: Roman, insanın ya da çevrenin karakterlerini, göreneklerini inceleyen, serüvenlerini anlatan, duygu ve tutkularını çözümleyen, imgesel ya da gerçek olaylara dayanan düzyazı biçiminde, uzun yazı türüdür (Türkçe Sözlük, 1999: 1115). Geçmiş ya da günümüzdeki gerçek yaşamı temsil eden, kişilerle olayları az ya da çok karmaşık bir olay örgüsü içinde veren, düz yazı ile yazılmış, oldukça uzun, kurmaca bir anlatı ya da öykü (Çiftçi, 2007: 36). Çiftçi'nin tanımında da görüldüğü gibi bazı kaynaklar romanı “hikâyenin uzun versiyonu, uzun hikâye” şeklinde tanımlamaktadır. İki türde de olay, kahraman gibi benzer unsurlar bulunması insanlarda bu algıyı oluşturmaktadır. Roman ve hikâye kavramının bir tutulmasının faydası olarak halkın bildiği metin türü sayesinde bilmediği metin türüne alışmasını sağladığını Deniz Polater şu sözlerle ifade etmiştir:

Tanzimat dönemi edebiyatının öne çıkan iki türü olan roman ve hikâye, adlandırma sorunsalının yaşadığı karmaşadan dolayı uzun bir süre birbirinin yerine kullanılır. Bunun temelinde yatan nedenlerden birinin, Tanzimat sanatçılarının roman türünü tanımlamak ve tanıtmak olduğu söylenebilir. Bunu yapmanın en kolay

yolu, milletimizin asırlardır aşına olduğu hikâye türü ile Batı'dan gelen roman türünü ortak paydalarda kullanmaktır (2018: 132).

Romanlar, hikâyelerden daha fazla derinlik içerdiği için çocukların bu derinliği anlamakta zorlandığını savunan Şirin'e göre çocuklar hikâye türünü roman türüne tercih etmektedir:

Çocuk edebiyatı kültüründe hikâye ve roman arasında tercih hikâye yönünde yapılıyor. Roman, tür olarak daha çok derinlik ve çözümlemeye dayanıyor. Çocuk dünyası bu anlatımı kavramada zorluk çekiyor. Çocuk klasikleri içinde yer alan romanları çocukların okuması ise bu kitaplarda yer alan anlatımın hikâye anlatımına dayalı olmasından kaynaklanıyor (2000: 21).

Hikâye ve romanların çocuklar üzerindeki etkilerini Oğuzkan şu sözlerle belirtmiştir: “Hikâye ve romanlar, çocukların sınırlı hayat tecrübelerini zenginleştirir, türlü insan tipleri üzerinde düşünmelerini imkân sağlar, geliştirmekte oldukları değer yargılarının daha açıklık kazanmasına yardımcı olur; böylece çocuklar içinde yaşadıkları toplumsal ve kültürel ortama daha kolay uyum sağlar.” (2001: 98).

2.2. Korku Kavramı

Korku kavramı literatürde alana özgü araştırmacılar tarafından farklı şekillerde tanımlanmıştır. Witte, korkunun insanların olumsuz duygularının bir araya getirildiği bir unsur olması üzerinde durmuştur: “Korku, negatif duyguların birleşmesidir, ciddi ve kişisel tehditlerin farkına varılmasıdır.” (aktaran Çakar, 2009: 45). Freud'un tanımıyla “Korku, insanın giderilmesi konusunda bir şey yapamadığı bir gereksinim gerilimindeki tehlikenin işaretidir.” (aktaran Zulliger, 1998: 23). Korku terimi, tehlike ya da tehdit gibi uyarılar sonucunda organizmanın kaçınma çabasının neden olduğu bir zihin durumudur (Sorias vd., 2015: 68). Korku, tehdit edici uyarıların algılanmasıyla tetiklenen hoş olmayan bir duygusal durum olarak tanımlanır (de Hoog, 2008; aktaran Çiftçi ve Demir, 2020: 28). Aristoteles'e göre korku, “İlerdeki yıkıcı ya da acı verici kötü bir şeyin zihindeki tablosuna bağlı bir acı veya rahatsızlık olarak tanımlanmaktadır.” (aktaran Çakar, 2009: 19). Psikolog Stanley Schachter gibi ruh bilimcilere göre korku, “Dışarıdan yapılan herhangi bir uyarıcıya karşı verilen güçlü bir ürkme ve şaşkınlık tepkisidir. Ayrıca korku, iç ya da dış kaynaklı bir etki sonucu canlıların yaşadığı ani bir panik hali olarak da bilinmektedir.” (aktaran Çimen, 2010: 297-298). Metin Eren ise korkunun; tehlike, kaygı, üzüntü, kötülük, dehşet, sakınma kavramlarıyla yakın bir ilişkisi bulunduğunu, bireysel veya toplumsal eylemleri belirleyen en önemli duygulardan biri olduğunu ifade etmiştir

(2014: 40). Ferreros'a göre korku, herkes tarafından farklı şekillerde tanımlanabilecek bir duygudur. Tüm tanımlardan en korkuncu da korku duygusunun hissedilmesinden, korkmaktan duyulan korkudur:

Hemen her dilde korku farklı ifade ve sözcüklerle anlatılır. Şiddetine veya kontrol edilebilirliğine göre korkuyu anlatmak için panik ya da fobi gibi sözcükler kullanılır. Ya da bazen kaygı, tedirginlik, şüphe gibi sözcüklere de başvurulur. Ancak herhalde en kötüsü, korkuyu hissetmekten duyulan korkudur. İşte bu sebeple korku sözcüğüyle ilgili birçok tanım bulunmaktadır (2012: 21).

Bu açıklamalara göre verilen bilim insanların hepsi, korkunun herhangi bir kötü durum karşısında ortaya çıkan ve canlının hayatını etkileyen psikolojik bir duygu durumu olduğunu belirtmiştir.

İnsan, kaç yaşında olursa olsun onu terk etmeyecek bazı niteliklere sahiptir. Duygularımız da doğduğumuz andan itibaren aslında bizimle olan fakat zamanla, hayat boyu yaşadığımız olaylarla tanımaya başladığımız olgulardır. Korku, diğer tüm duygular gibi insan doğasının vazgeçilmez bir parçasıdır. İnsanla doğar, insanla azalır veya çoğalır, insanla da ölür. Herkesin korkuyla tanışma şekli birbirinden farklı olabilir. Korkuyu ortaya çıkaran olaydan ziyade o olayın insanlar tarafından algılanıp yorumlanmasının daha önemli olduğunu belirten Yakupoğlu şunları söylemektedir:

Mesela altı yanmakta olan bir ocağın üstüne elini koyan bir çocuğun eli yandığında, bir daha elini ateşin üstüne koymaz çünkü ateşin canını yakacağını bilir ve artık ateşten korkar ya da depremde evi yıkılan bir kişi herhangi bir eve girmekten korku duyabilir. Burada korkunun nedeni olayın kendisi değil, bu olayın kişi tarafından nasıl yorumlandığıyla ilgili olduğu ortaya çıkmaktadır (<http://pisikonet.com/Yazilarimiz-korku-ve-korku-turleri-14.html>).

Korku kişilerin içinde buldukları durum için geliştirdikleri tehlike düşünceleriyle ortaya çıkan ve krizle sonuçlanabilen duygusal bir reaksiyondur (Gençöz, 1998: 12). İnsanlar bazen de öğrendikleri, deneyimledikleri olumsuz durumlarla tekrar karşılaşmaktan endişe duyabilirler. Birey korktuğu ve daha önce yaşadığı duruma karşı hissettiği korkuyu, bu sefer tekrar yaşamaktan korkmaya başlar. Hatta bazı araştırmacılar korkularımızın nedenlerini çocukluğumuzda yaşadığımız bu travmalara bağlamışlardır. Bolaç'ın da dediği gibi "Ruhsal ve bedensel taciz olayları, azarlanmalar, kaba davranışlar bizde derin izler bırakır." (2002: 14). Önceden yaşadığımız korku, bize o duyguyu yaşatan durum, olay ve kişilere karşı daha temkinli ve hazırlıklı olmamızı sağlar. Aynı zamanda Guillaume

korkulan durumlara verdiğimiz tepkilerin hareketlerimizden, mimiklerimizden belli olduğunu ifade etmiştir: “Korku, korku veren uyarıcılardan ferdi uzaklaştırmaya yarayan kurtulma hareketlerini pekiştirir veya kuvvetlendirir. Motif olarak korku, bir kimsenin kuruntularına karşı “surat asmak” tan tutunuz da korkudan yaltaklanmaya varıncaya kadar, derece derece türlü tepkiler şeklinde görünür.” (1970: 51).

Korku, toplumda sadece psikolojik olarak görülen bir olgu ya da duygu durumu değildir. Korku da şiddet ve değer kavramları gibi toplumun kültürel yapısında barınmakta, karşımıza birçok şekilde çıkabilmektedir:

Biyolojik, psikolojik ve sosyal yönleriyle kültürel bir varlık olan insan için korku, değer ve şiddet kavramları varoluş sürecinin önemli parçalarını oluşturmaktadırlar. Kavramsal düzeyde kesin sınırlarla ayrılabilen izlenimi veren korku, şiddet ve değer kavramları, sosyal bütün içerisinde kültürel görümlere bürünürler. Dolayısıyla, korku ve şiddet, toplumsal yansımaları sahip çok boyutlu unsurlar olarak kültür kapsamında belirginleşmektedirler (Eren, 2005: 2).

Korku, canlı varlıkların görünen ve görünmeyen tehlikeler karşısında gösterdikleri en doğal tepkidir. Aslında her korku, canlıyı uyaran ve kendini savunmasını sağlayan yararlı bir düzenektir (mekanizma). Canlı, kaçarak, saklanarak, zorda kalınca da savaşı göze alarak kendini korumaya çalışır (Yörükoğlu, 1983: 220). Duygu Yakupoğlu ise korkunun hissedilmesiyle birlikte canlıda hayatta kalma, kurtulma, bir çözüm bulma dürtülerinin uyanmasıyla ilgili olarak şunları söyler: “Korku; kişinin otonom sinir sisteminin “Savaş ya da kaç” tepkisinin etkinleştiği temel ilkel bir duygusudur. Kişideki bu ilkel duygu saldırgan bir hayvan ya da silah tutan biri gibi yakın bir tehlikeye, neredeyse anında verilen bir tepkidir. Görülen tehlikeye karşı bu ilkel tepkimiz kaçmamızı sağlar.” (<http://pisikonet.com/Yazilarimiz-korku-ve-korku-turleri-14.html>). Korkan bireyin kaçma eylemini gerçekleştirmesiyle ilgili olarak Vesile Bolaç da şöyle bir yorumda bulunmuştur: “Korkularımızı kabul ettiğimizde ise onların geldikleri gibi gittiklerine tanık oluruz. Onlardan kaçmaya alıştıkça, kaçış yolumuz ne olursa olsun asla yok olmazlar.” (2002: 16). Yani korku biz kaçtıkça, onu görmezden gelmeye çalıştıkça var olan, onunla yüzleşince bizi rahat bırakan bir kavramdır.

Korku herkes için ortak bir duygu olmasına rağmen korkulan duruma verilen tepkinin kişiye göre değiştiğini Çimen şöyle belirtmiştir:

Korkular, çoğunlukla bir nesne, kişi, durum ve zihinde yaratılan bir olaydan kaynaklanır. Böylece insan, korktuğu cisim ya da durumla karşılaştığında aşırı kaygı

ve sıkıntı duyarak paniğe kapılır ve durumdan kaçıp kurtulmak ister. Bazı kişilerde ise, korku halinde saldırganlık ya da donup kalma durumu gözlenebilir. Bu, kişinin tehlikeyle karşı karşıya kaldığında donup kalarak tehlikeyi kendisinden uzaklaştırabileceği gibi kişi tehlikenin geldiği yerden uzaklaşabilir. Ancak bunların tam tersi bir tepki göstererek tehlikeye karşı saldırganlık gösteren bireyler de olabilir (Çimen, 2010: 299).

Korku ya da korkulan durum karşısında verilen tepkilerle ilgili olarak Zulliger, korkuya karşı oluşturulan savunma mekanizmasının bazen kendiliğinden ortaya çıktığını ve kalıcı hale gelerek insanın karakterinin bir parçası olduğunu söylemiştir. Böyle kişiler devamlı olarak felaketi bekler ve isterler. Ayrıca mutlu olaylar karşısında da devamlı kuşkuculuk ve güvensizlik yaşarlar (1998: 171).

“Korku” sözcüğü sadece olumsuz duygu durumlarını ya da olayları temsil etmez, aynı zamanda insanın gelişimine de olumlu yönde katkı sağlayabilecek bir olgu olarak görülmektedir. Korkunun insan gelişimi için olumlu yönde ifadesini bazı araştırmacılar şöyle dile getirmiştir: “Korku da üzüntü, tiksinti, tatmin, neşe, asabiyet gibi hayatta kalmayı harekete geçiren temel duygulardan biridir. Korku, tanımadığımız tehlikeler karşısında bizi uyarır, motive eder ve uyum kapasitemizi arttırır. Aynı zamanda yaşanmış bazı duygulara dair kişisel yorumlarımıza da dönüşebilir.” (Ferreros, 2012: 21-22). Benzer şekilde Gisela Preuschoff’a göre korku, insanda olgunlaşmayı sağlayarak cesareti uyandırır: “Korku koruyucu bir tepki olarak yaşamı destekler, kişinin gelişiminde ve kişisel olgunlaşmasında yardımcı olur. Çünkü yeni olgulara ya da bilinmeyene karşı hissettiğimiz korkuyu her yenişimizde ileriye doğru daha büyük bir adım atmış oluruz.” (1998: 296).

Ferreros’un korkunun canlı üzerindeki olumlu etkilerini açıkladığı maddeleri özetleyecek olursak; korku kişide savunma mekanizması oluşturarak kişinin kendisini korumasını sağlar, kişi korku duyduğu ortama adapte olarak hayatta kalmayı sağlamak için strateji geliştirmeyi öğrenir, deneyimlenen her korku kişinin tehlikelere hazırlıklı olmasını sağlar, korku kişiye tedbirli olmayı öğretip onun olayları değerlendirme kapasitesini geliştirir (2012: 24). Diğer duygularda olduğu gibi korkunun da canlı üzerindeki etkisi sadece psikolojik değildir, korkan canlının aynı zamanda fizyolojik yapısında da değişiklikler gözlemlenmektedir. Canlı korkmaya başladığında vücudunda oluşan sekiz fizyolojik değişiklik şu şekilde tespit edilmiştir:

Kan basıncı ve kalp atışı artar, nefes alış ve veriş sayısı artar, gözbebeği büyür, terleme artar ama tükürük salgılaması azalır, kandaki şeker miktarı artar ve böylece daha fazla enerji verir, kanda pıhtılaşma faktörü artar böylece yaralanma olursa kan daha çabuk pıhtılaşır, kanı sindirim organlarından beyine ve çizgili kaslara yöneltir, deri üzerindeki kıllar diken diken olur (Cüceloğlu, 2003: 262).

Cüceloğlu gibi başka psikologların da bu konuyla ilgili benzer ifadeleri bulunmaktadır. Goleman'a göre korkunun fizyolojik etkilerini şöyle özetleyebiliriz: Korkuyla birlikte korku ifadesi yüzümüze yerleşirken, vücudumuzda da genel olarak değişim başlar; hareketsiz kalırız, kalp atışlarımız hızlanır, tansiyonumuz yükselir ve solunumumuz yavaşlar. Bedenimiz duruma en uygun tepkiyi bulmaya çalışır, tetikte bekler. Aynı zamanda beynimiz de dikkatimizi arttırıp korktuğumuz şeye bizi iyice odaklayarak odağımızı o anki durumdan uzaklaştırmamaya çalışır korku ve kaynağıyla ilgili olan her detayı, anıyı önümüze sunmaya başlar. Bununla beraber korkunun midemizde, kalbimizde ve kaslarımızda bizim de hissedebildiğimiz etkileri meydana gelir. Bütün bu süreç bir saniye gibi kısa bir zamana sığabilir (aktaran Dinçer, 2017: 772).

Korkunun zihinde uyanmasıyla birlikte insan bedeninde ortaya çıkan belirtileri ifade ederken Sorias ve arkadaşları şunları söylemiştir: “Baş dönmesi, kalbin hızlı atması, karnın ağrması gibi fiziksel belirtiler, çocuğun içinden geçirdiği olumsuz düşünceler, kaçınma gibi davranışlara yansıyan gözlemlenebilen belirtiler.” (2015: 6).

2.2.1. Korku-Kaygı İlişkisi

Korku ve kaygı ilişkisini ele almadan önce kaygı kavramının ne olduğuna bakmamız gerekir. Kaygı Eski Yunanca'da “agkhô” sözcüğüyle ilişkili olup “boğazlamak, boğmak” anlamında kullanılır (İnam, 2004: 100). Şeniz Özusta' ya göre “Kaygı, tehlikeyle baş etmek için uyum sağlayıcı bir mekanizma, temel bir insan duygusu ve çok yönlü bir duygu durumudur.” (1995: 32). Kaygı en genel anlamıyla tehlike veya talihsizlik korkusunun ya da beklentisinin yarattığı bunaltı veya tedirginlik; us dışı korkudur (Budak, 2000: 437). Necla Öner'de kaygı ile ilgili olarak şöyle demiştir: “Kaygı, insan yaşamı boyunca bazen dürtüleyerek yaratıcı ve yapıcı davranışlara teşvik eden, bazen de bu davranışlarını engelleyen genellikle de huzursuz eden bir duygu olarak nitelendirilebilir.” (1997: 1).

Kaygı ve kişiliğin her zaman birbiriyle bağlantılı olduğunu belirten Özcan Köknel, kişilik yapısını ve davranışını inceleyen bütün kuram ve ruh bilim öğretilerinin daima kaygıya yer verdiğini, bazılarının kaygıyı kişiliği oluşturan temel etken olarak görürken bazılarının da kişilik üzerinde etkileri bulunan bir unsur olduğunu söylemektedir (1985: 133).

Canlı vücudunda oluşan sevinç, üzüntü gibi her türlü duygunun ortaya çıkmasında bazı durumlar söz konusu olmaktadır. Kaygının ortaya çıkmasının nedenleri olarak Cüceloğlu'nun belirttiği unsurlara da paralel olarak kaygının genellikle olumsuzluklarla birlikte ortaya çıktığı görülmektedir: “İnsan çevresinden kendisine destek gelmediğinde, yalnız olduğuna inandığında, bir durumun olumsuz sonuçlanacağını düşündüğünde, yaptığı davranış inandığı doğruya ters düştüğünde, geleceğiyle ilgili belirsizlikler yaşadığında kaygı duyar.” (2003: 277-278).

Kaygı ve korku hem birbirine benzer hem de birbirinden farklı kavramlardır. İki duygu arasındaki bu ilişki birçok şekilde ifade edilmektedir. Korku insanın içinde bulunduğu zamanı ilgilendiren bir kavramken kaygı da zamanın ötesinde, yaşanmamış zamana dönük, insan zihninde oluşan bir olgudur. Dolayısıyla zaman bakımından ortaya çıkan bu farklılık korku ile kaygı arasındaki ince çizgidir: “Korku, şu an var olan somut tehdit ve tehlike ile ilgiliyken kaygı, gelecekte olması muhtemel durumlarla ilgilidir.” (Şahin, 2019: 119).

Kaygı ile korku arasında algıların ve düşünce şeklinin de fark oluşturduğunu söyleyenler vardır. Gerçeklik algısı kaygı ve korkuyu birbirinden ayırmaktadır:

Kişi karşı karşıya kaldığı herhangi bir şeyi ya da olayı tehdit olarak algırsa bu korkuyu doğurur. Aynı duruma gerçeğin dışında anlamlar yüklenmesi ise kaygıyı ortaya çıkarır. Yani durum ya da olaya gerçekçi olarak fiziksel tehdit olarak bakılıyorsa korku, fizikselliğin dışında düşünceler üretiliyorsa kaygı yaşanır (Özer, 2008: 11).

Bir başka araştırmacı Faruk Manav kaygı-korku arasındaki farkı bireylerin düşüncelerine bağlamıştır: “Kaygıya neden olan şey aslında kişisel anlamlardır. Korkulan şey herkes için aynı tehdidi oluşturabilir fakat kaygıyı insanların kişisel düşünceleri ortaya çıkarır. Korku, bu bakımdan nesnel iken kaygı öznelidir.” (2011: 202). Sorias ve arkadaşları korkuyla kaygı arasındaki üç farkı şöyle belirtmişlerdir: “Korkunun kaynağını biliriz, ancak kaygının kaynağı belirsizdir, korku kaygıdan

daha şiddetlidir; korku daha kısa sürelidir, kaygı ise uzun süre devam eder.” (2015: 6).

Kaygının korkudan ziyade kendi başına anlam ifade eden temel bir özellik olduğu fakat korkunun ortaya çıkması için başka durum ve duygulara ihtiyacı olduğunu savunan Şentürk bu konuda şunları söylemiştir:

Kaygı, sadece günlük sıkıntılarla ilgili değil, daha çok varlığın yokluk ve hiçlik yanının ortaya çıkmasıyla ilgili bir tasadır. Bu bağlamda kaygının, korkuya nispetle öncelikli ve temel bir kavram olduğu, korku gibi başka bir şey dolayısıyla edinilen tasadan ve tehdit duygusundan ziyade, insanın özüne ve dünyada bulunuşuna işaret eden karakteristik bir özelliği ifade ettiği anlaşılmaktadır (2011: 1104).

Korkuda somutluk olduğundan, herkes için korkulan şey benzerdir fakat kaygı insan zihninin ürettiği duygu durumlarıyla ortaya çıktığından kişiye göre değişiklik gösterebilmektedir. Kaygıda bilinmezlik vardır. Korku duyduğumuz ölüm kavramı herkes için olan, bilinen bir durumken gelecek kaygısını herkes yaşamamakta ya da herkes bu durumdan eşit şekilde etkilenmemektedir. Muzaffer Şahin kaygı ve korku arasındaki ilişkiyi açıklarken korku duyulan durumun nesnel, kaygı duyulan durumun öznel olduğunu söylemiştir. Korku şu anki yaşantımızla ilgiliyken kaygı geçmiş yaşantımızdan kaynaklanmaktadır. Korkulan durumun ortadan kalkmasıyla korku da son bulmaktadır fakat kaygı sürekli bir duygudur. Kişi korktuğu durum için bilinçli önlemlere başvururken kaygı duyduğu durum için başvuru önlemler bilinçsizdir. Bu farklılıkların yanında korku ve kaygının insan bedeni üzerindeki belirtileri, etkileri aynıdır (1985: 120).

Dağ, Şahin’in düşüncesine paralel olarak korku-kaygı ilişkisini şu şekilde açıklamaktadır: “Düşmanı belli olduğundan yenmesi nispeten kolay olan korku duygusu, benliğimiz gelişip insan olmamızın sonucu olarak yerini düşmanı belli olmadığından yenmesi de zor olan kaygı duygusuna bırakır.” (1999: 188).

Korku ve kaygı olgularını birbirinden ayıran özellikler olduğu kadar, ikisinin benzer özellikleri de bulunmaktadır. Bu yüzden kaygı ve korku birbirlerine benzetilen iki kavramdır. Bu iki duygu karşısında canlının verdiği fiziksel tepki de yine birbirine benzerdir:

Psikologlar, korku sırasında ortaya çıkan fizyolojik oluşumların, kaygı anında da gözlenebileceğini ileri sürmüşlerdir. İddia deneysel gözlemlerle desteklenmiştir. Bu nedenle, psikologlar kalp atışı, kan basıncı, kanın kimyasal yapısı, Galvarik Deri

Tepkisi, nefes alış, nefes veriş oranı gibi değişik fizyolojik belirtileri kaygı ölçmede kullanırlar (Cüceloğlu, 2003: 277).

Cecilia Essau'ya göre: "Kaygı ve korku tecrübesi bedensel, bilişsel ve davranışsal bileşenleri olan karmaşık bir yapı arz etmektedir." (aktaran Şentürk, 2011: 14).

2.2.2. Korku Türleri

Korku gibi duyguların türlerini belli kalıplarla sınıflandırmak kolay değildir. Çünkü duygular, derine indikçe genişleyen olgulardır. Uludağ bu konuyla ilgili olarak şöyle demiştir: "Duygular üzerinde fikirler yürüten, incelemeler yapan, tasnif ve tanımlarını irdeleyen, teorem ve kuramlar ortaya koyan bilim adamlarının en çok zorlandıkları nokta, bu heyecanları belli tür veya isim altında sınıflandırmak zorunda kalmalarıdır." (2008: 149). Bu çalışmada sınıflandırma yapılırken incelenen kaynaklardaki belirlenen korku unsurlarının benzer özelliklerle bir araya getirilmesi amaçlanmıştır.

Çocukluk döneminde korkular, çocuğun içinde bulunduğu döneme göre değişiklik gösterebilmektedir. Örneğin, ilk çocukluk döneminde oluşan korkular kaybolma korkusu, yıldırım korkusu, karanlık korkusu iken ikinci çocukluk döneminde bu korkuların bazıları kaybolduğu gibi aralarına yenileri de dâhil olabilir. Bu korkular genelde çocukların televizyonda izlediklerinde veya okudukları kitaplarda geçen hayalet, mumya, cadı, cin ya da yırtıcı hayvanlar gibi varlıklar olabilmektedir. Çocuk dış dünyaya ne kadar açılırsa korktuğu unsurlar o düzeyde artış gösterebilmektedir. Bu somut korkuların yanında çocuklar kitaplardan empati duygusu sayesinde hissettiği korkuları da öğrenebilmektedir. Mesela kitapta annesini kaybeden birisinin yaşadıklarını okuyan çocuk kendi annesinin ya da ebeveynlerinin başına da benzer durumun gelmesinden endişe duyarak ölüm ve terk edilme, yalnız kalma korkularını içinde hissetmiş olmaktadır. Kısacası korku türleri, çocukların içinde buldukları yaş grubuna, yaşadıkları olaylara, karşılaştıkları durumlara göre çeşitlilik gösterebilmektedir. Bebeklikle başlayan ve çocuklukla devam eden korku türlerini şöyle özetlemek mümkündür:

Bebeklik döneminde ilk ortaya çıkan korkular genellikle anne-babadan ayrılma ve yabancıardan korkmadır. Erken çocukluk döneminde canavarlar, karanlık yerler ve büyük, genellikle de tüylü hayvanlarla ilgili korkular görülmeye başlanır. İlkokul yılları; yalnız kalma, kaçırılma ve hırsızlar üzerine olan yeni korkuların görüldüğü yıllardır. Gerçek şiddete dayanan yetişkin tarzı korkular ise – çeteler, silahlar,

savaşlar gibi- ilk ergenlik çağında görülmektedir. Bununla beraber bu tür korkular, bizzat tecrübe edilmişse daha küçük yaşlarda da görülebilmektedir (Garber, Garber, & Spitzman, 1993; Hall, 2003; Miller, 2004; aktaran İskender, 2016: 296).

Yine bebeklik dönemi korkularıyla ilgili olarak Oskay, bebeğin anne rahminden ayrılma anında ölüm korkusunun da bilinçaltına yerleştiğini açıklarken şunları söylemiştir:

Doğum sırasında bebeğin yaşadığı ana rahminden koparılma duygusu ölüm korkusunu bilinçaltına yerleştirmektedir. İleriki yıllarda çocuk yaşadığı tehlikeler karşısında bu doğum stresini tekrar yaşamaktadır. Sessiz ve dingin ana rahminden bilinmeyene, yabancı ortama çıkan bebek korku ve acı yaşamaktadır. Daha sonra da bildik bir varlık olarak anneyi tanımakta ve onunla özdeşleşmektedir. Bu bağımlılık yetişkin yaşlara kadar sürerse olumsuz etkiler doğurmaktadır (1994: 109-110).

Özcan Köknel, Oskay gibi korku duygusunun bebeklik döneminde tanınmaya başlandığını şu sözlerle ifade etmektedir: “Doğumla birlikte annenin dölyatağından ayrılan bebek, güvensiz ve korumasız bir ortamın tehdidini ve tehlikesini duyumsar, ilk kaygı ve korkuyu yaşar.” (2013: 63).

Korkular genel anlamda dönemsellik gösterebilmektedir. Bebekler dünyayı algılamaya çalışırken yakın hissettikleri ebeveynlerinin yokluğundan korkarken hayal gücü gelişen, kitap okumaya ve televizyon programlarına ilgi duymaya başlayan bir çocuk da oradaki durumlardan, varlıklardan etkilenerek korku duyabilir. Bazı korku durumları ise yaşanan olaylara bağlı olarak daha erken yaşlarda ortaya çıkabilir:

Aile ve çocuğun elinde olmayan çok çeşitli nedenler çocukta korku başlatabilir, ya da olağan saydığımız korkuların artmasına ve uzamasına yol açabilir. Bunlar çocuğun yaşantıları ile ilgili korkulardır: Kaza geçirmek, evin soyulması, ev dışında korkutulmak, deprem, yangın, su baskını, yıldırım gibi doğal yıkımlar etkisi erişkin yaşlara dek süren izler bırakırlar (Yörükoğlu, 1983: 223).

Çocuklar iki üç yaşlarındaiken çevrelerinden birini yitirdiklerinde bilinçli bir ölüm korkusu yaşamaya başlamaktadırlar. Daha sonraları ise cezalandırmak, karanlıkta kalmak, terk edilmişlik, çocuğun gözünde ölümle eş anlama gelmektedir (Oskay, 1994: 64).

Korku duyulan durumların yaşa göre şekillenmesiyle ilgili olarak bazı araştırmacıların düşünceleri de şöyledir:

Altı yaş sıralarında çocuğun kafasında yeni korku uyarıcıları belirir. Bunlar hayalet veya diğer tuhaf görünümlü yaratıklar olabilir. Daha ileriki yaşlarda bu korkularına çocuğun duyduğu hayalet masalları, korkunç filmler veya bunlara

benzer diğer uyarıcılar, hayaletlerden başka, esrarlı olaylar, ölüm, ceset, iskelet, ejderha gibi şeyler eklenebilir (Cole and Morgan, 2001: 91).

Batıda yapılan bir araştırmada ise dokuz yaşındaki çocukların %40'ından fazlasının en yaygın korkular olarak sıraladığı korkuların, bedensel zarar, soygunlar, çocuk hırsızları ya da ölüm ve hayvanlar çevresinde yoğunlaştığı belirtilmektedir (Eme and Schimidt, 1978; aktaran Albayrak, 1995: 50). Haluk Yavuzer, ergenlik dönemini yaşayan gençlerin aynı zamanda ruhsal sorunlarına dikkat çekerek, onların korku duydukları “ölüm” kavramı karşısında o dönem gencinin ağzından hissettiklerini şu şekilde açıklar:

Henüz 15 yaşındayım. Ölmek için çok erken. Hatta ölümden söz etmek için bile. Ama insan her şeye karşı hazırlıklı olmalı. Bunu düşünerek bu gece bu satırları yazmaya karar verdim. Herhangi bir kaza ya da normal yollarda veya intihar ederek ölürsem ki bunu hiç düşünmüyorum, benim için manevi değeri çok büyük olan birkaç eşyanın korunmasını istiyorum. Beni seven tüm sevdiklerim, lütfen beni sık sık anın ve lütfen ağlamak yerine dua edin. Beni unutmayın. Cennette buluşmak üzere (2001: 286).

Şu ana kadar incelenen çalışmalarda da görüldüğü üzere her dönemin kendine özgü korkusu varken ölüm her dönem için ortak bir korku olmaya devam etmiştir. Ölüm tek başına bir kavram olarak korkutucu değil, aynı zamanda yalnız kalma, kimsesiz kalma gibi beraberinde getirdiği durumlarla da korkutucu olmaktadır. Bunun yanında ceset, hayalet, hortlak gibi ölüm sonucu oluşan kavramlar insanda korku uyandıran unsurlardır. Ölülerin cesetlerine ve geri gelme olasılıklarına duyulan korku ile ilgili Gamze Nil Arkan şunları ifade etmiştir:

Ölümün büründüğü biçimler de aynı zamanda oldukça korkutucudur. Örneğin ceset korku, tiksinti verir. Bunun dışında geçmişten günümüze gelen diğer bir inanca göre de ölülerin geri dönebilecekleri korkusu vardır. Ölülerin geri döneceğinden korkulmasının esas sebebi, onların intikam almak için geri döneceklerine dair inanıştır (2007: 8).

Yine benzer şekilde bazı ölülerin hesaplaşmak için kendisinin ya da ruhunun geri geleceği düşüncesinden etkilenen birçok insan bulunmaktadır:

İnsanlar kendilerine düşman olarak gördükleri dirilebilecek ölülerini eğer kötü insanlarsa, vampirlere yaptıkları gibi mezardan çıkamayacak şekilde sakatlar, midelerine taşlar doldururlar, utanç duymaları için uzuvlarını keserler ve çok derinlere gömerlerdi. Ölü ne kadar zararsız olursa olsun geri döneceklerine duyulan güçlü inanç mantıklı düşüncenin önüne geçerdi (Mannoni, 1992: 31-32).

Hans Zulliger Mannoni'ye benzer şekilde ölümlerin ruhlarının geri döneceğini ve yanında diğer insanlardan da ölümler ülkesine götürmek isteyeceklerini, bu yüzden ölümleri öfkelenmemek gerektiğini savunan benzer bir inanıştan bahsetmiştir:

Mısır'da firavunlar gömülürken eşleri ve hükümet üyeleri de onlarla birlikte gömülmüş, sonraları bunların yalnızca altından heykelleri gömülmeye başlanmış, ölen kralın ölümler ülkesinde bunları diriltilebileceğine inanılmış, en sonunda da firavunun bütün malı mülkünün bir papirüs üzerine dökümü yapılarak mezara konmuştur. Ölmüş atalar mezarlarından yine çıkıp gelmesin diye ayak bilekleri kesilmiş, son dinlenme yerinin üzerine ağır taşlar yerleştirilmiştir. Ölümler gömenlerin ayak izleri palmiyeden süpürgelerle silinip yok edilmiş, böylelikle öbür dünyayı boylayan kimsenin dönüş yolunu bulması önlenmek istenmiştir; yine bu amaçla köyde evler yakılıp yıkılmış, bir başka yere göçülüp orada yeni bir köy kurulmuştur (1998: 35)

Korku duyduğumuz durumların zamana göre çeşitlilik göstermesi bir yandan da bilinmezlikten kaynaklanmaktadır. Genellikle, yeni olan ve bilinmeyen her şey ürküntü verir. Çocuğun güçsüzlüğü ve bilmediklerinin çokluğu düşünülürse, özellikle ilk yıllarda korkularının bolluğu anlaşılır. Çocuk çevresini tanıdıkça, beden gücü ve zihin yetenekleri geliştikçe korkularını bir bir yener (Yörükoğlu, 1983: 220). Aynı şekilde çocukların korktukları şeyin nasıl gerçekleştiğini, neden olduğunu öğrendiklerinde o korkuyu aşabilecekleriyle ilgili olarak Gökhan Tok şunları ifade etmiştir: "Karanlıktan, yıldırımdan, vahşi hayvanlardan vb. korkan insan, onlara ilişkin bilgilerini arttırdıkça bilinmeyenden kaynaklanan bu korkularını da yenebilme olanağına kavuşmuştur." (1998: 62). Korku sadece insana özgü değildir; bütün canlılarda bulunan temel bir duygudur. Bilinmeyen olgular çocuklara korku verdiği gibi diğer canlılarda bilinmeyene karşı korku duyarlar. Tok bu konuyla ilgili olarak bilim insanlarının primatlar üzerinde yaptıkları bir deneyden söz etmiştir. Deneyde ilk defa yılanla karşılaşan primat yavrusunun korku duygusunu yaşadığı gözlemlenmiştir. Deneyin devamında yılanla birlikte bu sefer çiçekler de gösterilir. Primat yavrusu aynı korkuyu bu sefer çiçeğe karşı da duymaya başlar (1998: 63).

Korkuyu etkileyen temel niteliklerden birisi yukarıda da bahsedildiği gibi bilinmezlikken bir diğeri de hayal dünyamızdır. Hayaletler, canavarlar, yürüyen ölümler gibi korku unsurlarını, kısacası gerçekte belki de varlığı net olmayan olguları zihnimiz bize varmış gibi gösterir. Zihnimizin bunu yapacağı, bizim en çok etkileneceğimiz zaman dilimi gecedir. Karanlığın kendisi başlı başına bir korku unsuruyken gizlediğini düşündüğümüz olgular da onu destekleyen öğelerdir. Mannoni hayal gücünün korku üzerinde etkili olduğunu, karanlıktan korkan

çocukların korkutucu yaratıkların odalarına sızması için geceden yararlandıklarını düşündüğünü, bu yüzden çocukların kendilerini güvende hissetmek için birinin ya da ışığın varlığına ihtiyaç duyduklarını belirtmiştir (1992: 12).

Korkunun yerine kullanılan bir başka kavram da “fobi”dir. Fobi, Korkunun kontrol edilemez halidir, sosyal ilişki kurma kapasitesini olumsuz yönde etkiler (Ferrerros, 2012: 36). Fobik türde olan bütün korkular, kişide kaçınma davranışlarını ortaya çıkartır, bunun sonucu ise insan yaşamını zorlaştırır, insanın kendisine olan inancını ve güvenini düşürür, işlevselliğini düşürür, sosyal ilişkilerini olumsuz etkiler, dolayısıyla sıkıntılı bir süreç kaçınılmaz olur. Duygu Yakupoğlu’nun ele aldığı en sık rastlanan fobi türleri; genellikle kalabalık ortamlarda ortaya çıkan, yalnız başına dışarıya çıkmaya, yalnız kalmaya engel olan korku türü “agorafobi”dir. Bu korku türü bir çeşit anksiyete bozukluğudur. Bir diğer korku türü küçük ve dar alanlarda kapalı ya da kilitli kalmaya karşı duyulan korkudur. Bu korkuyu yaşayanlar, bu tip yerlerde nefessiz kalmaktan, boğulmaktan korkarlar. Kapalı alanlarda kalma korkusunun diğer adı “klostrofobi”dir. İnsanlar çevrelerinde bulunan yabancılardan, kendilerini güvende hissetmedikleri için korku duyabilir ya da nefret edebilirler. “Zenofobi” denilen bu korku farklı olanın tehlikeli olacağı düşüncesiyle ortaya çıkmaktadır. Yüksek bir yerde bulunmak insanda çarpıntıya ya da panik atağa neden olabilir. Bu yükseklik korkusunun diğer adı “akrofobi”dir. Bir diğer korku türü de sık karşılaşılan bir korku türü olan “araknofobi”dir. Bu korku örümceklere duyulan korkudur. Örümceklerden korkan birisi örümcek gördüğünde tuhaf hareketler sergiler, panik atak geçirebilir. Normalde amacı herkesi güldürmek olan palyaçolar da insanlara özellikle çocuklara korkunç gelebilmektedir. Makyajlarının ve haklarında çıkan korku filmlerinin de bu durumda etkileri bulunmaktadır. Palyaçolara duyulan korkunun diğer adı “koulrofobi”dir. Bir diğer korku türü kişinin geceye ve karanlığa korku duymasıyla ortaya çıkan “niktofobi”dir ve sık görülen bir fobidir. Genellikle sınava girecek öğrencilerde görülen bir diğer fobi “emetofobi”dir. Bu fobi kişilerin kusmaktan korkmasına neden olur. “Hematofobi” kana karşı duyulan, engellenemeyen bir korku türüdür. Yüzmekten, boğulmaktan kısacası sudan korkan insanlarda görülen korku türü ise “hidrofobi”dir. Bazı hayvanlar da insanlara korku verebilir. Korkulan hayvanın boyutu, zararlı olup olmaması fark etmez, kişi küçük bir sinekten bile korkabilir. Hayvan korkusuna aynı zamanda “zoofobi” de

denmektedir (http://pisikonet.com/Yazilarimiz-korku-ve-korku-turleri-14.html, Erişim Tarihi: 10.10.2021).

Ferreros, çocukların korku duyduğu durumları türlerine göre ayrıntılı olarak almıştır. Bu korkuları özetleyecek olursak; hayali korkular, çocukların hayal dünyalarında oluşturdukları kahraman veya canavarlara karşı duydukları ve çözümlü de yine büyülü güçler olan korkulardır. Gerçek korkular, çocukların fırtına, gök gürültüsü gibi doğa olaylarına karşı duydukları korkulardır. Değişikliklere duyulan korkular, çocukların benimsedikleri, alıştıkları o küçük dünyaları bir anda değiştiğinde (okul değiştirdiğinde, taşındığında) duydukları korkulardır. Yine terk edilmek, yalnız kalmak gibi durumlar da bu gruba dâhildir. Okul ortamındaki korkular ise dersi geçememe, ödevi unutmama, başarısız olma, arkadaş gruplarına dâhil edilmeme, diğer çocuklardan şiddet ve zorbalık görmenin etkisiyle oluşan korkulardır. Ölüm, çocukların en çok korktukları durumlardan birisidir. Özellikle ani ölümler çocuğun psikolojisinde daha derin izler bırakmaktadır. Bu korku terk edilme korkusunu da beraberinde getirir. Sınav korkusu sınav döneminde olan çoğu çocuğun yaşadığı ve çocukları derinden etkileyen bir korkudur. şişmanlama korkusu da özellikle ergenlik dönemindeki çocuklarda kilo alma kaygısıyla oluşan ve ilerleyen süreçlerde tedavi gerektiren sağlık sorunlarına neden olan bir korkudur. Bilinç dışı ve geceleri ortaya çıkan korkular, çocuğun akşam karanlık çökünce mantığını devre dışı bırakması ve her şeyden korku duymasıyla oluşur. Güneşin, aydınlığın sakinleştirici etkisi gece kaybolunca hayal gücü fazlasıyla gelişmiş çocuğun korkuları da kontrol edilemez bir hal alır. Karanlık korkusu da her yaştan ve her dönemden insanı etkileyen evrensel bir korkudur. Karanlığa duyulan korku çocuğun tehlikelere karşı daha dikkatli olmasını sağlar. Kâbuslar ise çocukların endişe duyduğu ya da korktuğu durumları gördüğu korkunç rüyalarlardır (2012: 55-93).

Zulliger ise çocukların korku duyduğu olguları oransal bir şekilde sıralamıştır. Bu sıralamada çocukların korktukları durumların bazıları yaşayarak deneyimledikleri, bazıları da duydukları olaylarla öğrendikleri korkulardır. Sıralamadaki yüksek orana sahip korkular şu şekildedir: %96 ile karanlık ve hayvan korkusu, %95 ile sakatlanma korkusu, %91 ile hayaletler, cinler ve eve zorla giren insanlara karşı duyulan korku, %82 ile otoriter kişilere duyulan korku, %81 ile

kâbuslar, %80 ile yabancı ve kötü insanlara duyulan korku, %63 ile anne ya da baba tarafından terk edilme korkusu (1998: 99-100).

Ferreros ise korkuları şiddetine göre sınıflandırmıştır. Ona göre çocuğun kendi kişiliğine bağlı olarak ortaya çıkan doğal korkular hafif veya fiziksel korkulardır. Gelişme çağında hissedilen endişeler normal korkularken, çocuğun gösterebileceği tepkiye göre değişen korkular da ılımlı-orta şiddetli korkulardır. Korku duyulduğunda eğer kişi tepki gösteremiyor, kilitleniyorsa bu korkular şiddetli-paralize korkulardır. Birey günlük hayatını normal insanlar gibi yaşayamıyorsa, devamlı korku durumu içerisindeyse bu tür korkular da çok şiddetli-patolojik korkulardır (2012: 34).

2.3. Çocuk Edebiyatı ve Korku

Yörükoğlu'na göre, çocuklarımızı korkak yetiştirmek çok kolaydır çünkü korku bir disiplin aracı olarak görülmektedir: “Gerçekten ülkemizde, ana babalar, nineler, dedeler korkuyu bir disiplin aracı olarak bol bol kullanagelmışlerdir. Çünkü uyumayan çocuğa, “Hav hav geliyor! Uyumazsan öcü gelir, seni alır götürür!” denince sesi soluğu kesiliverir.” (1983: 221). Bakırcıoğlu ve İpşiroğlu, Yörükoğlu'nun bu düşüncesini destekler nitelikte şunları söylemişlerdir:

“Susmazsan seni havhava veririm.”, “Akşam baban eve gelince görürsün gününü.”, “Uslu durmazsan Anıl'ın annesi olurum.”, “Sesini kesmezsen öcüyü çağırırım.”, “Yaramazlık edersen, hastalanır, ölürüm.”, “Beni seviyorsan yaramazlık yapmazsın.”, “Öyle yaparsan Allah baba görür ve seni cezalandırır.”, “Susmazsan Ay Dede seni göğe çeker.”, “Ağlamayı sürdürürsen, polis amca'yı çağırırım, seni alır götürür.” gibi uyarı ve gözdağlar, çocuğun içine anlaşılmasız, karmakarışık korkular salarak onun ruh dünyasını alt üst edebilir (Bakırcıoğlu, 2012: 530).

Çocuğun gerçek ile düşü ayırt etme yetisi gelişmemiş olduğundan, başka bir deyişle, özellikle küçük çocuklar düşündüklerini, duyumsadıklarını ve duydukları her şeyi gerçek sandıklarından korkutmalara karşı çok duyarlıdırlar. Bu bakımdan gözdağı vermek, irkiltme, korkutma, tiksindirme yoluyla eğitime, korku anlayışının temelini oluşturur (İpşiroğlu, 1991: 297).

Ölüm korkusu da anne-babaların çocuğu eğitmek, ona istediğini yaptırmak için kullandığı bir araç olarak görülmektedir. “Eğer akıllı durmazsan üzüntüden ölürüm!”, “Eğer ben ölürsem değerimi anlarsın!” gibi cümleler çocuğun korku ve endişe duymasının yanında aynı zamanda sağlıksız bir psikolojiyle büyümesine de neden olmaktadır. Özcan Köknel bu durumu şöyle açıklamıştır:

“Kimi anne babaların kullandıkları bir eğitim yöntemi de çocuğu kendi ölümleriyle korkutmaktır. Bu hem bir acındırma, hem de bir korkutma ve sindirme

yöntemi olup çocuğu olumsuz biçimde etkiler. Çocuklar için en büyük acı ve korku yaratan durum anne babasını kaybetmek, yalnız kalmaktır.” (2013: 59).

Çocuklara henüz çok küçük yaşlardayken anlatılan masallar, yapılan uyarılar gerçekçi geldiğinden onları korkutabilmek kolaydır. Bu yüzden çocuklar korku duygusuyla kitaplardan önce tanışırlar. Zaten korku içeren edebi eserlerde çocuklara anlatılan masallardaki, halk hikâyelerindeki korku unsurlarının birçoğu temel alınmaktadır. Modern sanat ve edebiyatın işlediği pek çok korku temasına geleneksel edebiyatın kaynak teşkil ettiği görülebilir. Günümüz popüler kültüründe yer bulan pek çok figür ve motifin izini (zombi, vampir, perili ev vb.) halk masallarında ya da mitlerde bulmak mümkündür (İskender, 2016: 299). Veli Uğur kültürümüzün, özellikle de Anadolu'nun korku edebiyatının içinde yer almasıyla ilgili olarak şu ifadelerde bulunmuştur:

Korku edebiyatı geliştikçe yabancı figürlerin yerini yerlilerin almaya başlaması kaçınılmazdır. Cinler, cadılar, alkarısı gibi yaygın, kültürel alanda yerleşik korku figürlerinin romanlarda görünmesi şaşırtıcı değildir. Ancak: Anadolu'nun ıssız topraklarının korku kaynağı haline gelmesi bundan çok daha önemli bir gelişmedir. Uçsuz bucaksız bozkırın, ormanların, yaylaların kapladığı Anadolu tek başına insanın korkuyu derinden yaşamasına müsait bir coğrafyadır (2019: 340).

Hortlaklar, delilikler ve cinayetler korku edebiyatının en yaygın öğeleridir. Ortadoğu'nun korku edebiyatı kaynak kitabı, kuşkusuz 1001 Gece Masalları'dır. Geceleyin dirilip gemileri yöneten ölülerden çeşitli canavarlara ve bugünün en psikopat katillerine taş çıkartan canilerine kadar, korku öğelerinin cirit attığı bir eserdir (Scognamillo, 2014:15-17). Gerçekten de 1001 Gece Masalları sayfalarında hiç de masum olmayan korkunç olayları bulunduran bir kitaptır; kardeş katlinden eş katline, saray içi entrikalarından hırs dolu oyunlara, cinlerden yılanlara birçok korku unsuru tek kitapta görülebilmektedir.

Korku unsurlarından biri olan şiddet, çocuk edebiyatı için tartışma konusu olmuştur. Öncelikle şiddet, çoğu araştırmacıya göre çocuk psikolojisine uygun olmayan, çocuğun hayal dünyasında olumsuz duygu ve durumların şekillenmesine neden olan bir unsur olarak görülmüştür. Bu sebeple şiddet kavramının çocuk kitaplarında ele alınma şekli, yetişkin kitaplarınıninkinden farklı olmalı; bu konuda çocuklara karşı daha ince ve duyarlı bir yaklaşım içinde bulunulmalıdır:

Çocuklar için korku öykülerini yetişkinlere yönelik olanlardan ayıran önemli farklardan birisi de kanlı sahneler, cinsellik ve küfür gibi çocuklarda olumsuz

etkilere yol açacak sahnelere yer verilmemesidir (İskender, 2016: 302). Yine çocuk kitaplarında korkuyla ilgili olarak Loer'in düşünceleri de bu yöndedir: "Bu tür kitaplarda gerilim yaratılır ancak okur, kanlı ayrıntılar, açık bir şiddet ve her türlü çarpıtılmış cinsel unsurdan uzak tutulur." (aktaran İskender, 2016: 303).

Sedat Sever çocuk kitaplarında şiddetin çocuğa görelilik ilkesi esas alınarak kullanıldığında yer alabileceğini, bu durumun çocuğu şiddete karşı duyarlı hale getireceğini şu sözlerle savunmuştur:

Kitaplarda, yaşamın bir gerçeği olduğu düşüncesiyle, şiddet olgusuna da yer verilebilir. Ancak, olay kurgusunda, çocukların yaş ve gelişim özellikleri de göz önünde bulundurularak, yer verilen şiddet öğeleri, çocukları şiddete karşı neler yapılması gerektiği noktasında duyarlı kılmalı, onlarda şiddet ve kaba güce karşı bir anlayış oluşturabilmelidir (2019: 199).

Son yıllarda sayıları hızla artan şiddet unsuru taşıyan çizgi filmler, diziler ve diğer televizyon programları normal karşılanmakta ve her yaştaki birey tarafından izlenmektedir (Akal, 2003: 16). Aslında bu durumdan çocuğun ne derece etkilendiği bilinmediğinden şiddet olayı karşısında nasıl bir duruş sergileyeceği de belli değildir. Bu yüzden çocuk, şiddeti uygulayan kişi olarak değil, şiddetin karşısında duran kişi olarak yetiştirilmelidir. UNESCO çocuk edebiyatı eserlerinde bulunan şiddet unsurlarının kitaplardan kaldırılmasıyla ilgili olarak şöyle bir karar almıştır:

"Uluslararası Anlayış İşbirliği ve Barış İçin Eğitim ve İnsan Haklarına ve Temel Özgürlüklere İlişkin Eğitim Tavsiye Kararları'ndan kitapların içerik özellikleri ile ilgili olan 'Kitaplarda düşmanlık, saldırganlık ve ayrımcılık aşıl原因 ifadeler kaldırılmalı.' dir." (UNESCO 1974 Genel Konferansı; aktaran Kepenekçi, 2000: 29).

Bazı durumları aileler çocuklarına onlarda olumsuz duygular uyandırmamak için açıklamakta zorluk yaşayabilirler. Ailelerin anlatamayacakları ya da çocuğun ailesinden öğrenemeyeceği korkunç gerçekleri okuduğu kitaplarda bulması mümkündür. Halil Aytekin okuduğu kitaplarda kafasındaki sorulara cevap bulan çocuğun gelişiminin olumlu etkileneceğini belirtmiştir:

Çocuk, ebeveynlerin anlatmakta, açıklamakta zorlandıkları konuların cevaplarını okuduğu kitaplarda buldukça kendini daha iyi hissetmeye başlar. Ölüm duygusu karşısında korkuları azalır, hayatın anlamını daha iyi kavrar ve ona göre yeni düşünceler geliştirir. Ölümü kabullenir ama yaşam tezini daha canlı tutar (2008: 91).

Kitaplar sadece okuyup vakit geçirme aracı değildir, gerekirse çocukları "korku" gibi olumsuz bir duyguyla karşılaştırıp çocuğa onunla mücadele edebilme

yolunu da göstermelidir. Bu durum çocuk kitaplarında bulunan korku gibi olumsuz bir kavramın aslında olumlu taraflarının olduğunu da göstermektedir:

Yazarın okuruna sunduğu eser, hitap ettiği kitle olan çocukların öncelikle temel ihtiyaçları olan ilgi, sevgi ve güven duygusunu duyumsatacak, onları koruyup yardımlarına koşacak dostça duyguların yanı sıra onları tedirgin edebilecek, korkutacak, kaygı geliştirmelerine neden olacak olumsuz durumların da aşılabilir olduğunu hissettirecek özellikte olması gerekir (Tekin, 2005: 306).

Korku türünün edebiyatımızda, özellikle de çocuk edebiyatında kapladığı alan diğer türlere göre daha sınırlıdır. Bu durumun nedenlerinden biri tür sınıflamasının eksikliğidir. Türk edebiyatında, eserde bulunan kavramlar, olgular, durumlar herhangi bir sınırlamanın içine alınamadığından net bir tür sınıflandırması yapılamamaktadır. Çocuk edebiyatında korku türü de bu yüzden tam anlamıyla şekillenememiştir. Veli Uğur bu konuyla ilgili olarak Türk edebiyatında korku, fantastik, bilim kurgu gibi türlere ait edebi sınıflamalar oluşamadığına dikkat çekmiş, yakın dönemde Türkiye’de telif fantastik eserler üretilmeye başlandığını ve yerli fantastik eserlerin tüketici sayısının da giderek arttığını belirtmiştir (2010: 134). Ömer Türkes’e göre Cumhuriyet’in ilanından sonra eserlerde akılcılığa bağlı olarak öğreticilik esas alındığı için akılcılığa zıt olan kaynaklardan beslenen korku konusu Türk edebiyatında kendisine yer bulamamıştır (<http://www.radikal.com.tr/kitap/kapak-857624/>, Erişim Tarihi: 10.10.2021).

Edebiyatta korku türünün kendisine yer bulamamasıyla ilgili olarak Giovanni Scognamillo şunları söylemiştir:

Edebiyatımızda, tür olarak “Korku Edebiyatı”nın bulunmayışı, korkusuzluğumuzdan kaynaklanmamaktadır kuşkusuz. Halk masallarının cazulu, cinli, ecinnili, gulyabanili, doğal-doğüstü varlıklı masalları ve perili evli gotik edebiyatının şatolarını aratmayan atmosferli dünyası, yazılı edebiyat içinde hiçbir karşıtlık kuramamıştır tür olarak. Bunda kuşkusuz –Batılı anlamda kurmacayı deneyen yazarlardan başlayarak- edebiyatımızın “gerçekleri saptayarak toplumu eğitmek” gibi edebiyat dışı bir misyondan hareket etmesinin payı büyüktür (2014: 15-17).

Daha önce de bahsettiğimiz gibi şiddet unsurları çoğunlukla yetişkinlerin okudukları kitaplarda görülen, çocuğun gelişiminde olumsuz durumlar meydana getirebileceği düşünülen zararlı unsurlardır. Şiddetin korkuyla ilişkilendirilmesi, korkunun da çocuk için zararlı olduğu düşüncesini doğurmaktadır. Bu düşünce çocuklar için korku kitabı yazılmasına engel olmaktadır. Hâlbuki şiddet, macera, bilim kurgu hatta dram eserlerinde bile karşımıza çıkabilmektedir. Ayrıca korku

kitaplarında bulunması da bir zorunluluk değildir: “Çocuk edebiyatında korku öykülerinden uzak durulmasına yol açan bir başka durum da korkunun şiddetle iç içe ya da birbirlerinin ayrılmaz parçası olduğu yanılgısıdır. Sanılanın aksine şiddet, korku türü için kesinlikle bir zorunluluk değildir.” (İskender, 2016: 306).

Çocuk edebiyatı başlangıçta çocuğa keyif veren, onun hayal dünyasını genişleten, merak ve keşfetme arzusunu kamçılayan eserlerden ziyade çocuğun ebeveyni işlevini gören, öğrenen ve uygulayan bir çocuk yetiştirmeyi hedefleyen kitaplarla başlamıştır. Bu düşünce zamanla aşılsa da günümüzde etkileri hâlâ görülebilmektedir:

İki döneme ayrılabilir olan Cumhuriyet Dönemi Türk çocuk edebiyatında 1970’lerin başına kadar süren ilk dönemde çocuğu eğiten kitaplar, çocuk edebiyatı olarak düşünülmüştür. İkinci dönemde de idealize çocuk anlayışı hâkimdir ve çocuk edebiyatı, babanın elçisi görevini sürdürmüştür. 1980 sonrası, çocuk öznenin edebiyatı yavaş yavaş dile getirilmeye başlansa da çocuğun malzeme ve nesne olduğu, eğitilmesi gereken bir varlık olarak algılandığı çocuk anlayışı, 1970 sonrası çocuk yayınlarının da hâkim karakteri olmayı sürdürmüştür (Şirin, 2012: 164-165).

Hakan İskender, çocuk edebiyatında korkunun yer almamasının nedenini eserlerde artık klasikleşen, herkes tarafından sevilen iyi kahramanlara bağlamaktadır; ona göre iyi kahraman idealist olan kahramandır:

Yine Türk çocuk edebiyatı içinde kendine önemli yer bulmuş olan asil / kurtarıcı çocuk da masum çocuk gibi iyi / olumlu yönüyle ortaya konulur. Bu çocuk, başkalarının iyiliği için kendini feda eder ve sıklıkla omuzlarına yetişkin sorumluluğu alır. Türk çocuk edebiyatı içinde özellikle Kemalettin Tuğcu, asil / kurtarıcı çocuk imgesinin önemli bir yer tutmasını sağlamıştır (2016: 305).

Türk çocuk edebiyatında korku türüne duyulan ilginin artması için Tudem “Korku Öyküleri Yarışması” düzenlemiştir. Böyle bir yarışmanın düzenlenmesi Türk çocuk edebiyatında bu konunun yerleşmeye başladığının göstergesidir. Yarışmada dereceye girenler ve eserleri şu şekildedir: Birincilik “Karakura'nın Düşleri” ile Hanzade Servi'nin, ikincilik "Kabile" ile Alper Kaan Bilir'in, üçüncülük "Efendi'nin Mahzeni" ile Ali Benice'nindir. Mansiyonlar: "Papyonlu Adam" ile Kadri Kerem Karanfil'in, "Anadolu'da Alacakaranlık Öyküleri" ile Ragıp Eşref Filiz'indir (<https://tudem.com/tudem-edebiyat-odulleri/1006/2014-korku-oykuleri-yarismasi.aspx>, Erişim Tarihi: 23.12.2021).

Korku çocuk için ilgi çekici bir konu olmuştur. Bu yüzden çocuk, okuduğu kitaptaki unsurlardan ne kadar korkarsa korksun yine de kitabı okumaya devam

edebilir. Hatta bazı çocuklar kitaptaki o gerilim ve korku duygusunu hissetmeyi sever. Loer, korkunun çocuklar için ilgi çekici olma özelliği sayesinde Dracula, Frankenstein, Dr. Jekyll ve Mr Hyde gibi korku klasiklerinin günümüze kadar popülerliğini kaybetmeden geldiğinden bahsetmektedir (aktaran İskender, 2016: 302). Çocuklar belki de bu sebeple korku türüne ait kitapları okurken gerilim korkmalarına rağmen bilinmezliğin getirdiği merak ve sonuca ulaşabilmenin hazzı ile bu tür kitapları okumaya devam etmektedirler: “Çocukların serüven isteklerinin ve keşif arayışlarının önemli bir yer tuttuğu dünyayı tanıma süreçlerinde, karşlarındaki bilinmezliğin verdiği korkuyla yüzleşme onları heyecanlandırmaktadır.” (İskender, 2016: 297). Aynı zamanda bu merakla birlikte çocukların okudukları korku kitaplarındaki korku çıplak bir korku değildir. Arındırılmış, süzölmüş ve çocuğa o şekilde sunulmuş bir korkudur. Bu yüzden Smith şunları ifade etmiştir: “Çocuklar için korku türündeki eserler, dehşet vericiden ziyade ruhani özellikler taşır. Çocukların tüylerini diken diken etmek yerine onlara tatlı bir ürperti duyurur.” (aktaran: İskender, 2016: 302).

2.4. İncelenen Çocuk Edebiyatı Kitapları

Aşağıda incelenen çocuk edebiyatı ürünlerinin künyeleri bulunmaktadır:

2.4.1. Arka Sokağın Çocukları

Ekrem Bektaş'ın yazdığı eser Nakkaş Yayınevi tarafından 2013 yılında basılmış 88 sayfalık bir kitaptır. Kitapta farklı hayatlardan gelerek, aynı sokakta yaşam mücadelesi vermeye çalışan çocukların hissettikleri duygular, yaşadıkları olaylar, toplum içinde karşılaştıkları tutum anlatılmaktadır. Kimsesizliğin birleştirdiği ortak noktada buluşan bu çocukların verdiği mücadeleyi onların gözünden görmemiz sağlanmıştır.

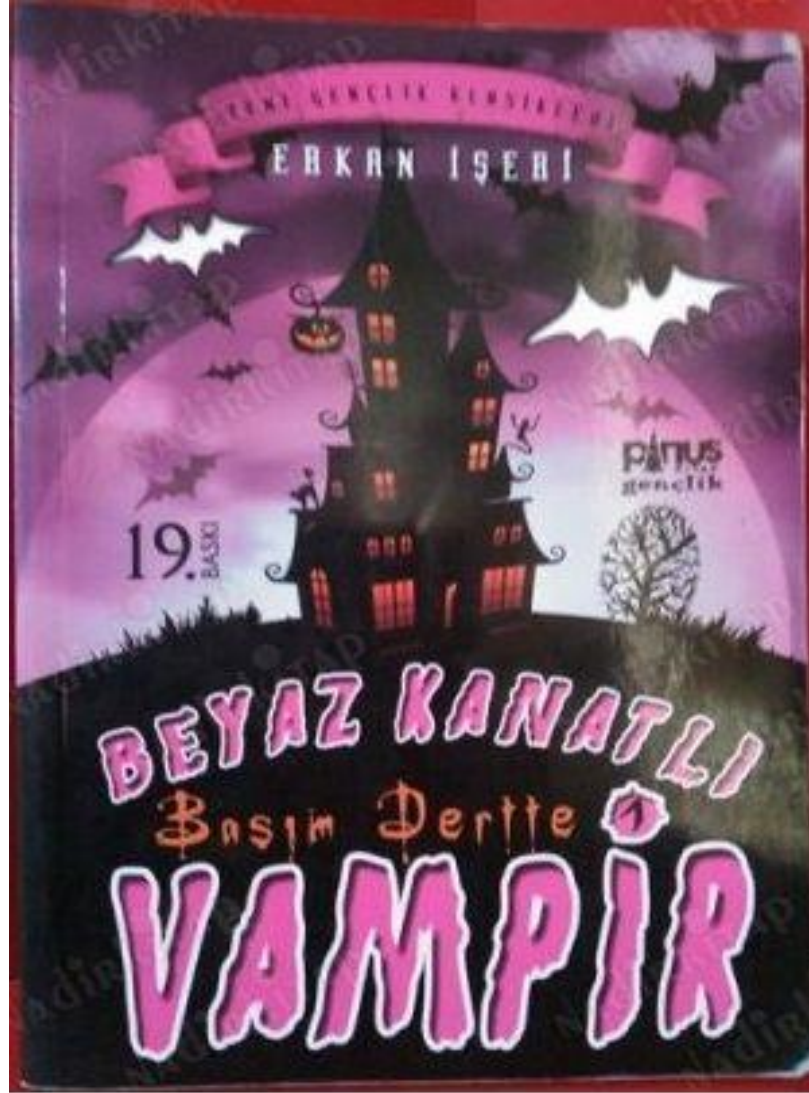

Şekil 2.1. Arka Sokağın Çocukları kitabının ön kapak görseli

2.4.2. Beyaz Kanatlı Vampir 1-Başım Dertte

Erkan İşeri'nin yazdığı eser, Pinus Kitap yayınları tarafından 2014 yılında basılmış 157 sayfalık bir kitaptır. Kimsesiz kalan çocuklar ormanın ortasında kurulu olan yatılı okula gönderilmektedir. Bu okulun bulunduğu ormanda vampirlerin dolaştığı hatta okulun öğretmenlerinin de vampir olduğu söylenmektedir. On üç yaşındaki Luk bir gün okul çıkışı annesini beklerken polisler tarafından karakola götürülmüş ve annesinin kaybolduğunu öğrenmiştir. Luk herkes tarafından kötü anılan Genle Yatılı Okulu'na gitmek zorundadır. Okulun çok sıkı kuralları vardır ve öğrencilerin okuldan her an atılma ihtimali bulunmaktadır. Luk üzerine atılan hırsızlık iftirasından sonra okulun dışına bırakılmış ve orada kendisi gibi okuldan atılan Lusi ile tanışmıştır. Birlikte ormanda ilerlemek zorunda kalan çocuklar beyaz kanatlı bir vampirle karşılaşır. Luk onlar gibi vampire dönüşmüşken Lusi bu konudaki kararını henüz vermemiştir. Ailelerin siyah kanatlı vampirler tarafından

esir alındığını öğrenen çocukların hemen bir karar vermesi ve siyah kanatlılarla gerçekleşecek olan savaşta yerlerini alması gerekmektedir.

Şekil 2.2. Beyaz Kanatlı Vampir 1-Başım Dertte kitabının ön kapak görseli

2.4.3. Perili Bağ

Mehmet Kemal Erdoğan'ın yazdığı eser, Patik Kitap Yayınları tarafından 2015 yılında basılmış 111 sayfalık bir kitaptır. Kitapta, meraklı üç çocuğun (Mesut, Tuncay ve Murat) yaşadıkları yerde bulunan ve oradakiler tarafından “perili” olarak adlandırılan, çevredeki büyüklerin bile yanından geçmekten çekindiği ürpertici bir yere gitmesiyle yaşadıkları maceralardan ve karşılıklarına çıkan türlü ilginç olaylardan bahsedilmektedir. Her şey o perili bağda bulunan evde bir filmin çekilmesi ve filmcilerin, oyuncuların ortadan kaybolmasıyla başlar.

Şekil 2.3. Perili Bağ kitabının ön kapak görseli

2.4.4. Mezarlıktaki Işık

Eşref Karadağ'ın yazdığı eser Top Yayıncılık tarafından 2016'da basılmış 96 sayfalık bir kitaptır. İçinde dört farklı öykü (1.Bilinçaltı Cinayetleri, 2.Mezarlıktaki Işık, 3.Saprano Hayalet, 4.Kokoreççi Şeyhmus) bulunan kitapta çocukları korkuturken düşündürmek ve eğlendirmek amaçlanmaktadır. Her öyküde farklı bir çocuğun yaşadığı maceralar ele alınmıştır. Bu maceralardaki olaylar çocukları korkuturken onların hayal gücünden de yararlanmıştır. Çocukların gözüyle korktukları şeylerin gerçekliğinin sorgulanması sağlanmıştır. Anlatılan korkunç olayların hepsi hikâyenin sonunda okuru güldüren durumlara dönüşmüştür. Bilinçaltı Cinayetleri'nde izlediğimiz, gördüğümüz şeylerin zihnimiz üzerindeki olumsuz etkilerine değinilmektedir. Mezarlıktaki Işık'ta yağmurlu bir gece vakti mezarlıktaki hayaleti görmek için mezarlığa giden kızların yaşadıkları anlatılmıştır. Saprano Hayalet, bir yurdun bodrum katında yardım çığlıkları atan bir hayalet karşısında

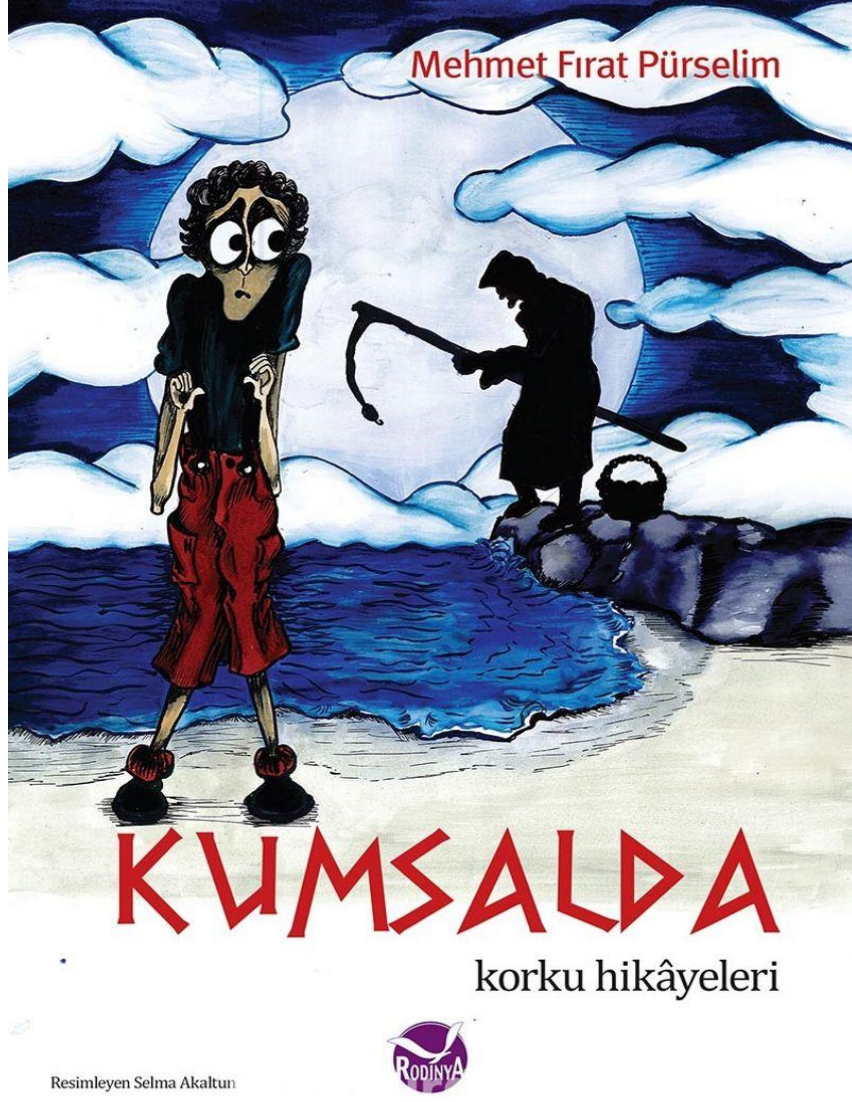
kahramanlarımızın başından geçenleri ele almaktadır. Kokoreççi Şeyhmus, çocukların mahallelerinde bulunan kokoreççiden şüphelenmesiyle gelişen olayları anlatmaktadır.

Şekil 2.4. Mezarlıktaki Işık kitabının ön kapak görseli

2.4.5. Kumsalda Korku Hikâyeleri

Mehmet Fırat Pürselim tarafından yazılan eser Rodinya Kitap yayınları tarafından 2016 yılında basılmış 127 sayfalık bir kitaptır. Kitap güzel bir yaz akşamı, kumsal ateşinin başında birbirlerine korku hikâyeleri anlatan yeni tanışmış beş genci ve onların anlattıkları hikâyeleri ele almaktadır. Bu hikâyelerde aklınıza gelebilecek en korkunç varlıklar bulunmaktadır. Kitabın sonunda sakin başlayan yaz akşamının başladığı gibi bitmediği görülmektedir. Kitap çocukları gerçekten korkutma amacıyla yazılmış, bunu yaparken de dini unsurlardan oldukça yararlanılmıştır.

Şekil 2.5. Kumsalda Korku Hikâyeleri kitabının ön kapak görseli

2.4.6. Çamlı Köşkün Ölü Sakinleri

Emel Demir'in yazdığı eser 2017 yılında basılmış 144 sayfalık bir kitaptır. Kitap, Çamlı Köşk isimli bir köşkte yaşayan dört hayaletin (Şiraz, Korsan Moshas, Doktor Yannis ve Firuze) köşkün karanlık ruhuyla olan mücadelesinden bahsetmektedir. Köşkün karanlık ruhunun, köşkte ailesiyle yaşayan Alkar isimli çocuğun ölümünü ve kalbini istemesiyle kahramanlarımız bir maceraya atılır. Bu macerada çeşitli görevleri yerine getirmeleri gerekmektedir. Kitapta hayaletlerin yanında cadılar, dev yılanlar, güzel ve masum görünüp aslında çok çirkin ve kötü olan deniz kızları da bulunmaktadır.

Şekil 2.6. Çamlı Köşk'ün Ölü Sakinleri kitabının ön kapak görseli

2.4.7. Kaçış

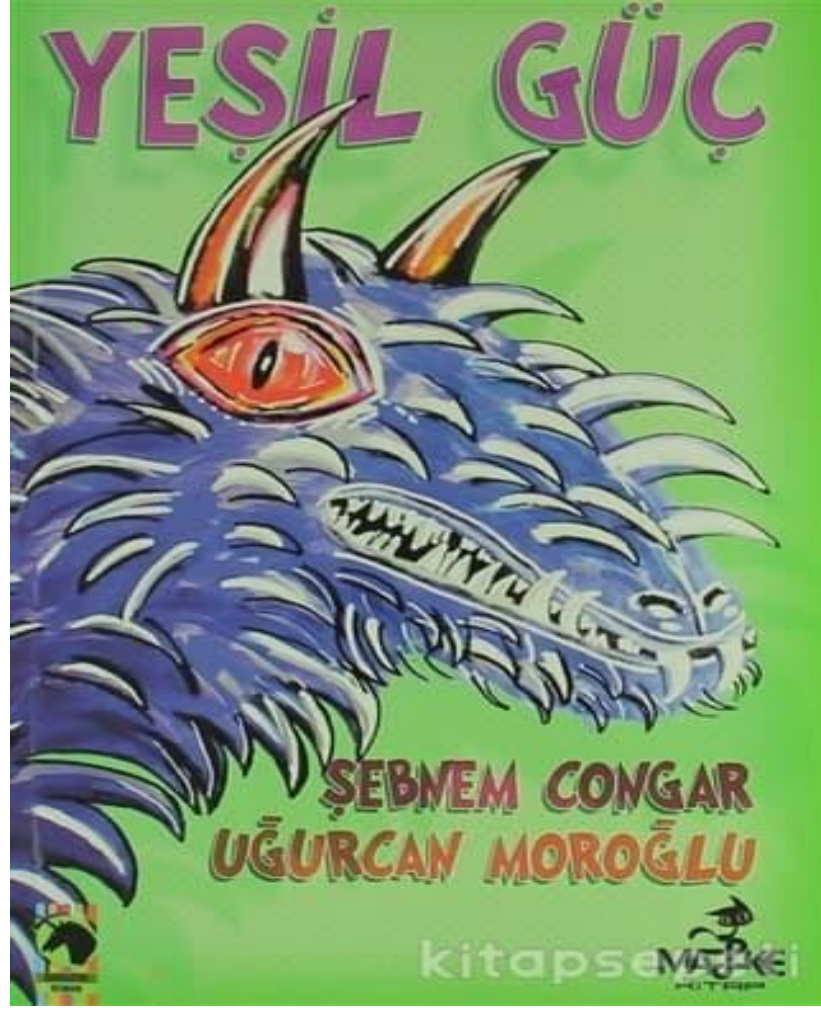
Ayşe Yamaç'ın yazdığı eser Bu Yayınevi tarafından 2017 yılında basılmış 152 sayfalık bir kitaptır. Kitapta yaşadıkları şehrin bombalanmasıyla oradan kurtulmak için yola çıkan bir ailenin mücadelesi, yol boyunca yaşadıkları durumlar ailedeki çocukların gözünden anlatılmaktadır. Kendi yaşadıkları şehirlerinden, evlerinden uzaklaşmak zorunda kalmak, bir zamanlar oyunlar oynadıkları arkadaşlarından haber alamayıp öldüklerini düşünmek, savaşın getirdiği korkular, yeni bir yere gidebilmek ve tamamen yabancı oldukları o yerde her şeye sıfırdan başlamak... Okura savaşla birlikte gelen tüm bu zorluklar hissettirilmeye çalışılmıştır.

Şekil 2.7. Kaçış kitabının ön kapak görseli

2.4.8. Yeşil Güç

Şebnem Congar ve Uğurcan Moroğlu'nun yazdığı bu eser Maske Kitap yayınları tarafından 2017 yılında basılmış 126 sayfalık bir kitaptır. Kitap, İstanbul'a toplanti amacıyla gelen gençlerin kendilerini bir anda iyinin ve kötünün mücadelesi içerisinde bulmasını ele almaktadır. Çok sevdikleri abilerinin başına gelen olayların, kötü adamların yaptıklarının, karşlarına çıkan engellerin çocukları nasıl etkilediği anlatılmıştır. Birlikten kuvvet doğar sözüyle hareket eden kahramanlarımız İstanbul'un surlarla çevrili sokaklarında geçen maceralarla başa çıkmaya çalışırlar.

Şekil 2.8. Yeşil Güç kitabının ön kapak görseli

2.4.9. Ormandaki Fısıltılar-Deniz'in Maceraları

Özgün Çınar'ın yazdığı eser 2017 yılında Hiç yayınları tarafından basılmış 94 sayfalık bir kitaptır. Kitabın kahramanı Deniz, ablasının yanına ziyarete gelmiştir. Tatil amacıyla geldiği yerde çok farklı olaylar onu beklemektedir. Ormanda bir çocuğun kaybolmasıyla başlayan macera farklı gerçekleri ortaya çıkarmaktadır. İnsanların iyi ve kötü olarak ayrıldığı kitapta kötülerin neden ve nasıl cezalandırıldıkları görülmektedir.

Şekil 2.9. Ormandaki Fısıltılar kitabının ön kapak görseli

2.4.10. Gizemli Savaşçı

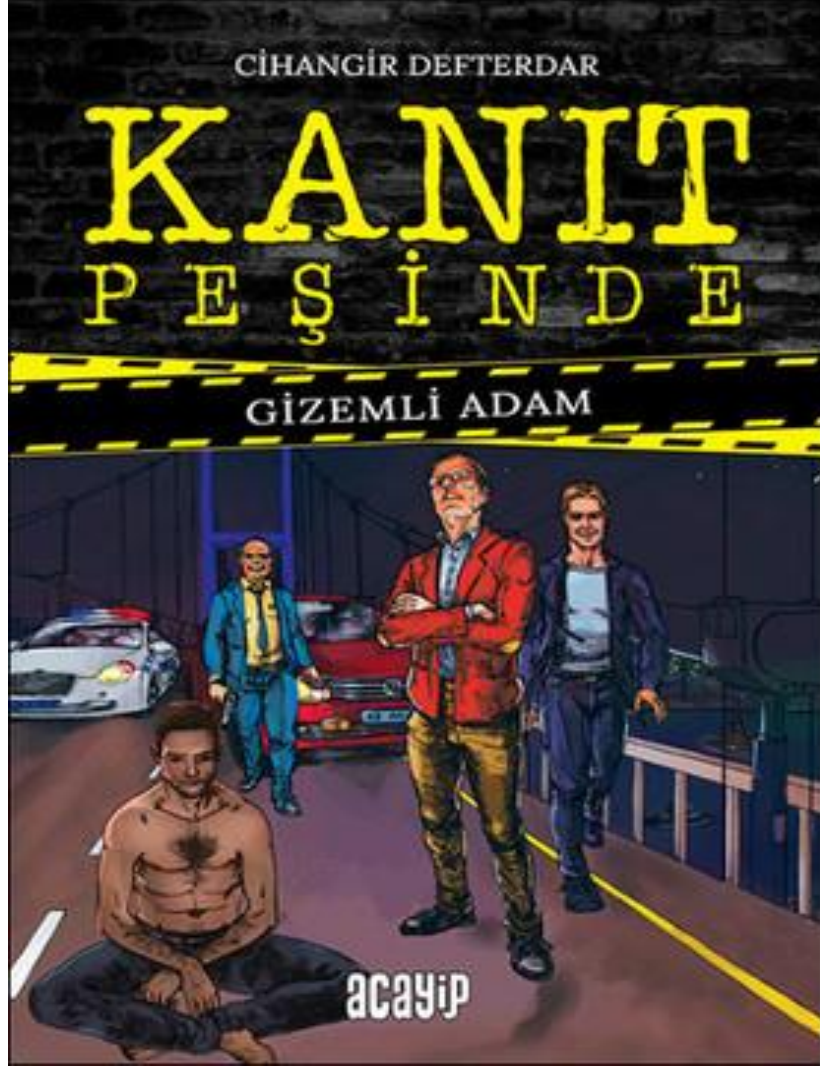
Çiğdem Eker'in yazdığı eser 2017 yılında Maşuk Kitap yayınları tarafından basılmış 128 sayfalık bir kitaptır. Kitapta çocuk kahramanımız Murat'ın, rüyalarında tarihteki önemli olay ve kişilerin yanına yaptığı seyahatlerde karşılaştığı durumlar, atıldığı maceralar anlatılmaktadır. Kendisini bir anda Truva atının içinde, bir savaşın ortasında ölümden kıl payı kurtulurken ya da dokunduğu her şeyi altına çeviren Kral Midas'ın ellerinden kaçarken bulan Murat'ın rüyalarının gerçek olma ihtimali bulunmaktadır.

Şekil 2.10. Gizemli Savaşçı kitabının ön kapak görseli

2.4.11. Kanıt Peşinde- Gizemli Adam

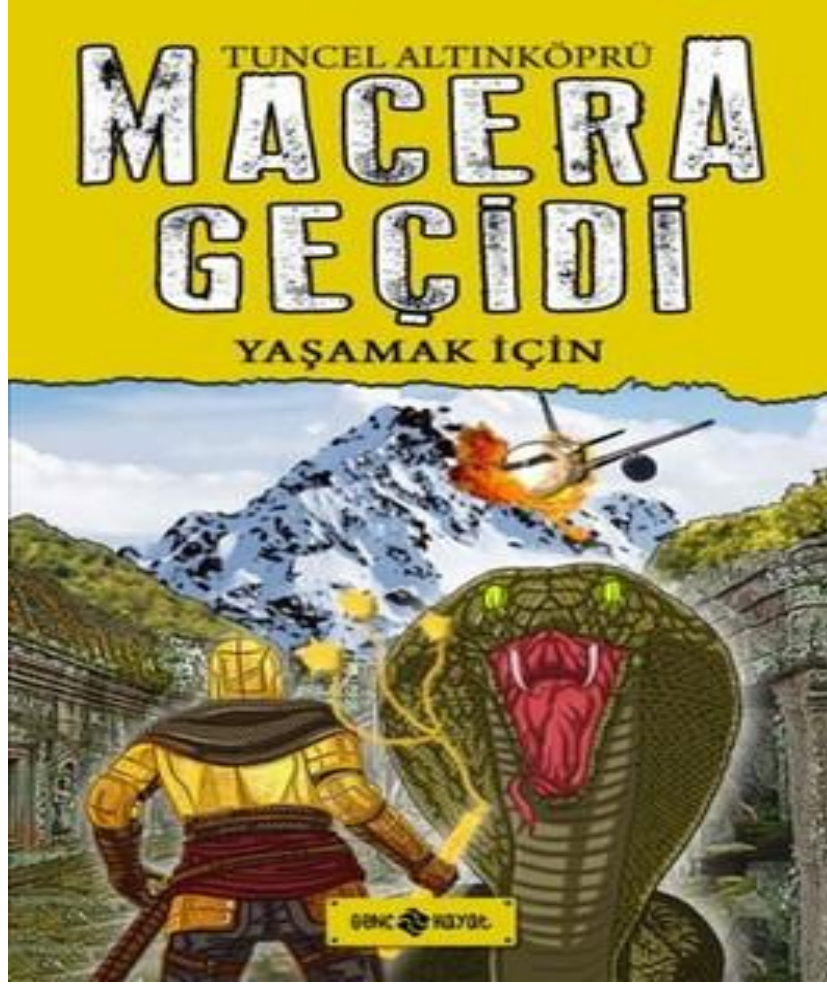
Cihangir Defterdar'ın yazdığı eser 2017 yılında Acayip yayınları tarafından basılmış 207 sayfalık bir kitaptır. Kitap bir psikoloğun (Yaman), emniyette çalışan arkadaşı (Haluk) ve bir gazeteci (Sinem) ile beraber atıldığı maceraları anlatmaktadır. Bu maceralar kahramanlarımızı Türkiye'nin pek çok noktasına yönlendiren sırlarla doludur. Neden delirdiği belli olmayan bir asker, askerin askerlik yaptığı yerde karşılaştığı gizem ya da gizemli durumlar bu kitapta çözülmeye çalışılmıştır.

Şekil 2.11. Kanıt Peşinde kitabının ön kapak görseli

2.4.12. Macera Geçidi- Yaşamak İçin

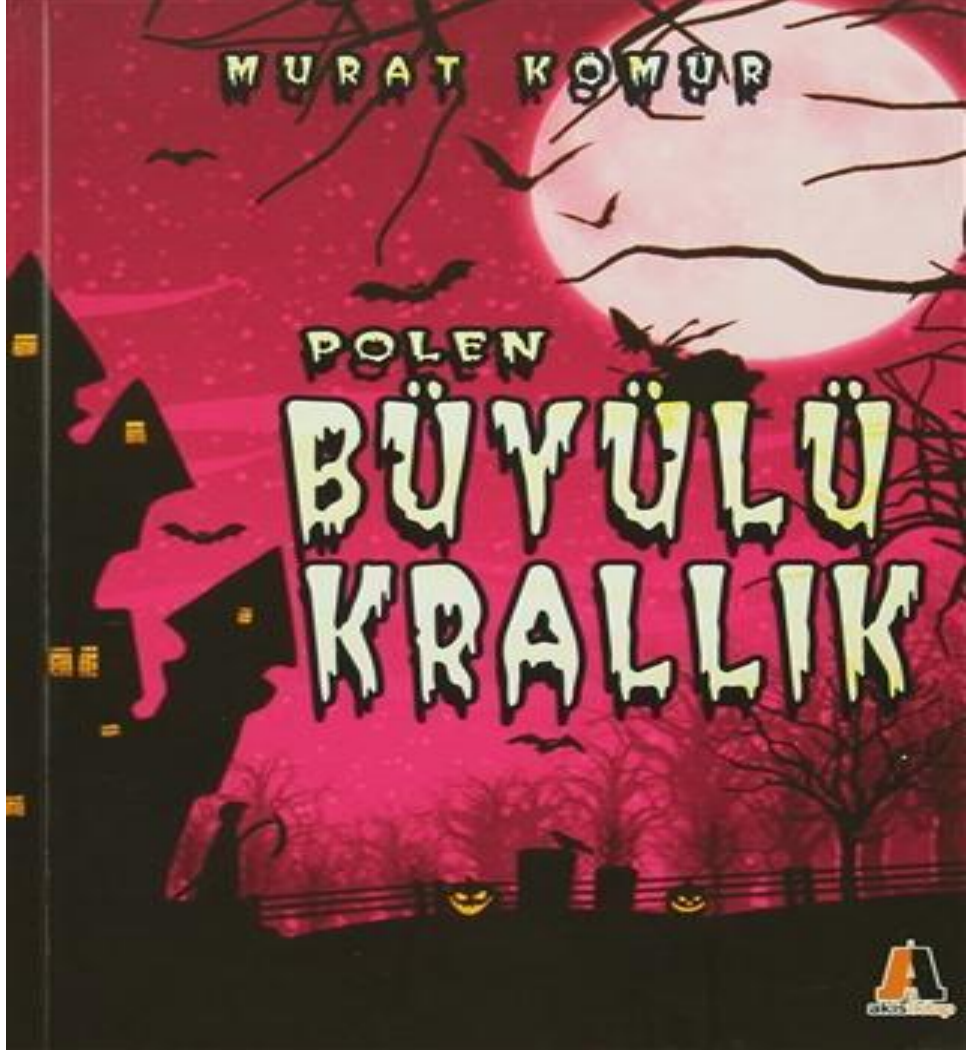
Tuncel Altinköprü'nün yazdığı eser 2017 yılında Genç Hayat yayınları tarafından basılmış 144 sayfalık bir kitaptır. Kitap, okurun seçimleriyle şekillenen olaylardan oluşmaktadır. Sayfanın sonunda okur iki durum arasında bırakılır; seçilen duruma göre yönlendirilen her sayfada farklı olaylar yer almaktadır. Olayların iyi sonuçlananları olduğu gibi kötü sonuçlananları da bulunmaktadır. Kahramanımız uçağı adaya düşen bir muhabirdir. Onun, okurun seçimleriyle yaşadığı maceralar anlatılmaktadır. Her sayfada farklı olaylar ve canlılarla karşılaşan kahramanımız kimi zaman mutlu sonları yaşarken kimi zaman kötü sonları da yaşamaktadır.

Şekil 2.12. Macera Geçidi-Yaşamak İçin kitabının ön kapak görseli

2.4.13.Polen Büyülü Krallık

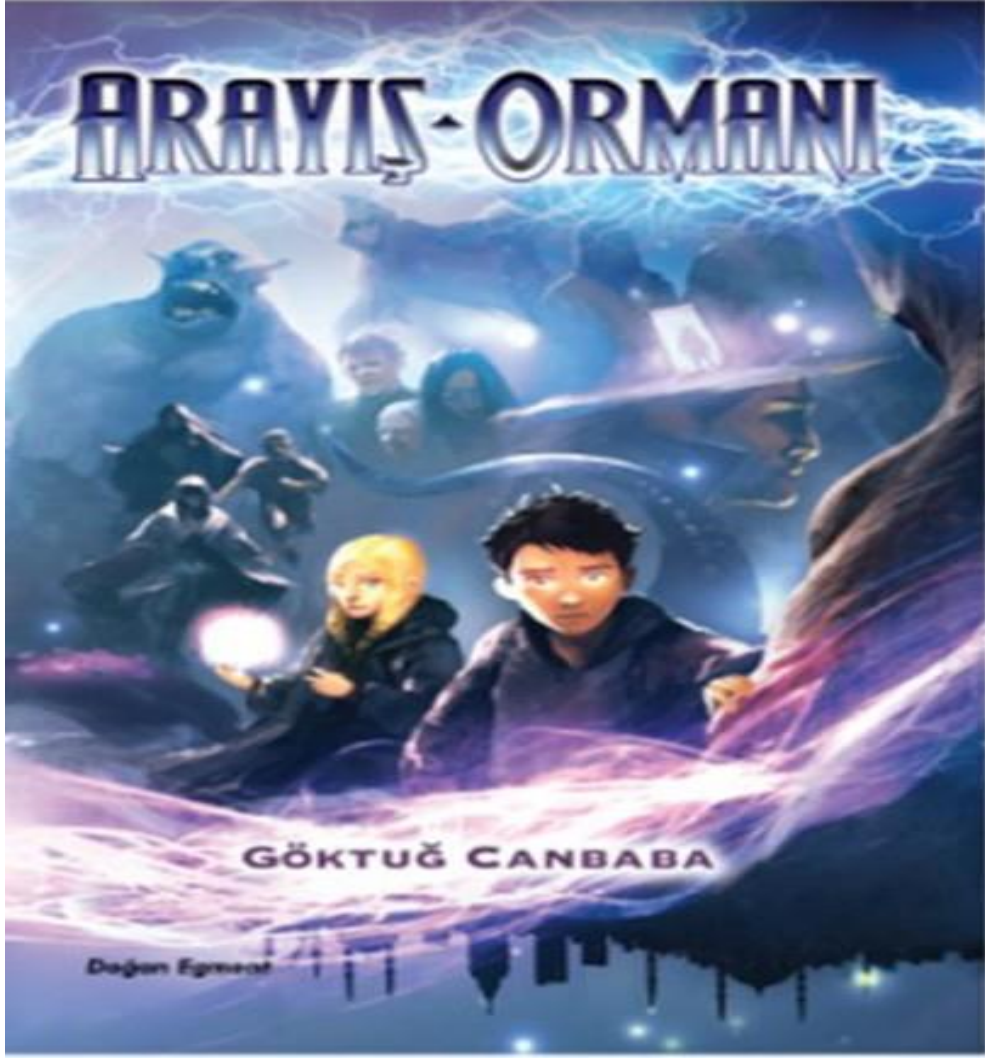
Murat Kömür'ün yazdığı bu eser 2017 yılında Akis Kitap tarafından yayımlanan 127 sayfalık bir kitaptır. Kitabın kahramanı Polen evden kaçıp İstanbul'un hiç bilmediği bir yerde uykuya dalar. Uyandığında tanımadığı adamlar tarafından yerde sürüklenmektedir. Etrafına bakınca bulunduğu yerin gözlerini kapattığı yerden farklı bir dünya olduğunu öğrenir. Kitapta Polen'in üstüne düşen görevleri başarıyla gerçekleştirip kendi evine, ailesine kavuşup kavuşamayacağı görülmektedir.

Şekil 2.13. Polen Büyülü Krallık kitabının ön kapak görseli

2.4.14. Arayış Ormanı

Göktuğ Canbaba'nın yazdığı bu eser 2018 yılında Doğan Egmont Yayıncılık tarafından basılmış 264 sayfalık kitaptır. Kitabın çocuk kahramanı Deniz'in babası iki dünya(insanlarla diğer canlılar) arasındaki düzeni sağlayan bir Bekçi'dir. Deniz'in babasının ölümü ve annesinin kaybıyla beraber sıradaki Bekçi olduğunu kanıtlamak için cadılarla ve karanlık güçlerle girdiği mücadeleleri, arkadaşlarıyla başlarından geçen olayları anlatan bir seridir. Serinin bu ilk kitabında Deniz'in Konsey ile tanışması ve Bekçi unvanını alması için arkadaşı Ena ile birlikte tamamlaması gereken yolculuğunun ilk adımında yaşadıkları anlatılmaktadır.

Şekil 2.14. Arayış Ormanı kitabının ön kapak görseli

2.4.15. Arayış Ormanı 2- Solgun Ruhlar Kitabı

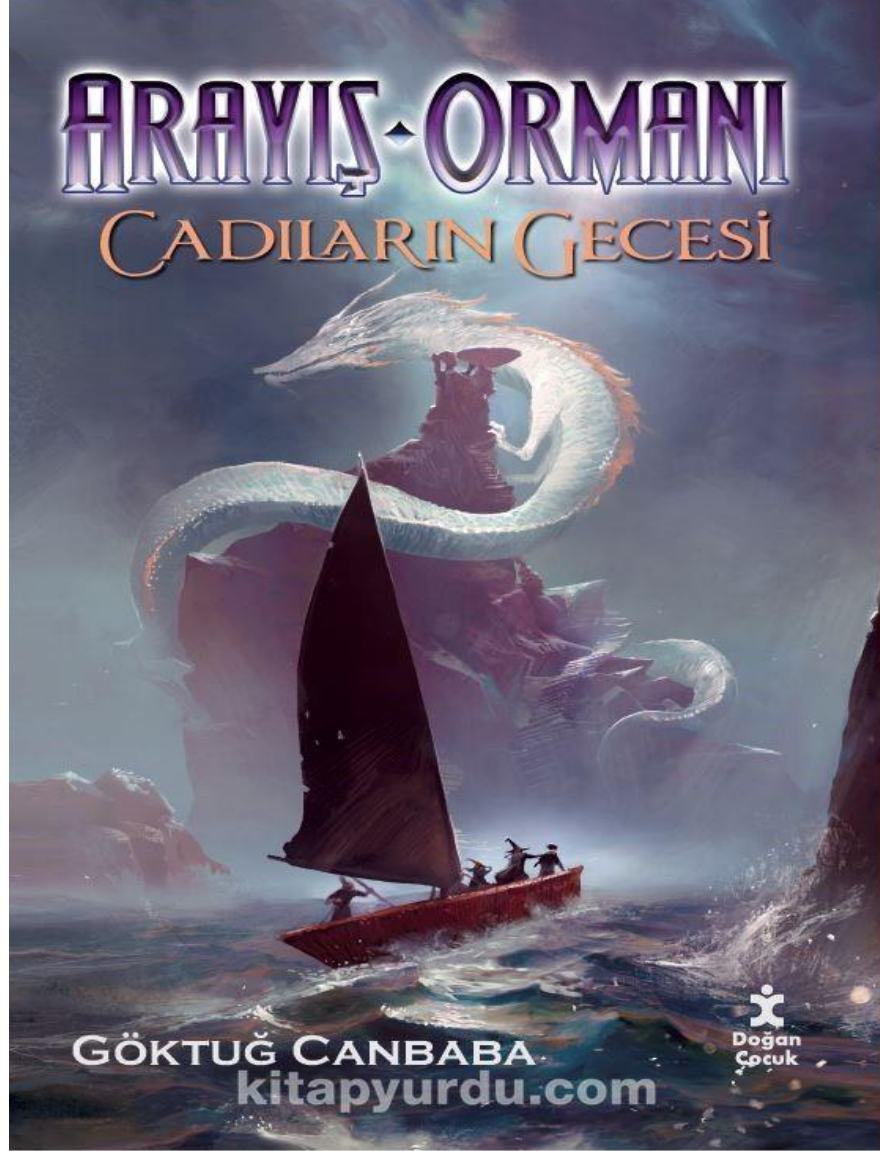
Gökтуğ Canbaba'nın yazdığı bu eser 2018 yılında Doğan Egmont Yayıncılık tarafından basılmış 221 sayfalık bir kitaptır. Serinin bu kitabında ağacına kavuşan ve artık bir asası olan Deniz tam anlamıyla “Bekçi” diye anılmaktadır. Tabii bu asaya ulaşmak ve Arayış Ormanı'ndan çıkmak görüldüğü kadar kolay değildir.

Şekil 2.15. Arayış Ormanı 2-Solgun Ruhlar Kitabı'nın ön kapak görseli

2.4.16. Arayış Ormanı 3-Cadıların Gecesi

Göktuğ Canbaba'nın yazdığı eser 2021 yılında Doğan Çocuk tarafından basılmış 247 sayfalık bir kitaptır. Serinin bu kitabında Bekçi, Ena ve Levia'nın yolda tanıştıkları Kızıl'ın da aralarına katılmasıyla yaşadıkları olaylar, Kül Büyücüsü olduğunu iddia eden Felis'in zamanla uğradığı korkunç değişim, kardeşleri Dorn ve Greta'yı da yanında sürüklediği maceralar anlatılmıştır.

Şekil 2.16. Arayış Ormanı 3-Cadılarının Gecesi kitabının ön kapak görseli

2.4.17. Sihirli Dünyanın Dedektifleri

Anıl Bayer'in yazdığı eser 2018 yılında Cadı Yayınları tarafından basılmış 130 sayfalık bir kitaptır. Kitapta kahramanımız Lila ve kedisinin farklı boyutlardaki yaratıklarla mücadelesi anlatılmaktadır. Lila'nın kedisi onun bildiği gibi sıradan bir kedi değildir, hatta kitaptaki hiçbir canlı bizim bildiğimiz canlılardan değildir. Farklı boyutlara istemeden dâhil olan Lila'nın babası da bu boyutlardan birinde kaybolmuştur. Lila kaybolan babasını bulmaya çalışmaktadır. Kitap aynı zamanda iyilerle kötülerin mücadelesini anlatırken çevremizdeki herkese güvenip güvenemeyeceğimizi sorgulatmaktadır.

Şekil 2.17. Sihirli Dünyanın Dedektifleri kitabının ön kapak görseli

2.4.18. Pera Günlükleri 1- Körler Ülkesi

Delal Arya'nın yazdığı bu eser 2019 yılında Can Sanat Yayınları tarafından basılmış 148 sayfalık bir kitaptır. Kitabın kahramanları çift yumurta ikizleri olan Lusin ve Ran, her anlamda birbirinin zıddı olan bir kişiliğe sahiptir. Lusin yeşil harelî sarı saçlarıyla, bembeyaz teniyle masallardan çıkan peri kızları gibiyken Ran buğday tenli, yaramaz bir çocuktur. Arkeolog olan anne babalarının kaybolmasıyla kardeşler Venedik'ten İstanbul'da yaşayan büyük amcalarının yanına giderler. Kendilerinin ne kadar önemli olduğundan henüz bihaber olan kardeşlerin yolu türlü düşmanlar, gizemli bulmacalar, çeşit çeşit canavar ve müttefiklerle çevrilecektir. Serinin bu kitabı çocukların tren yolculuklarında yaşadıklarını ele alırken, İstanbul'a gelmeleriyle son bulur.

Şekil 2.18. Pera Günlükleri 1-Körler Ülkesi kitabının ön kapak görseli

2.4.19. Pera Günlükleri 2- Sırlar Otelı

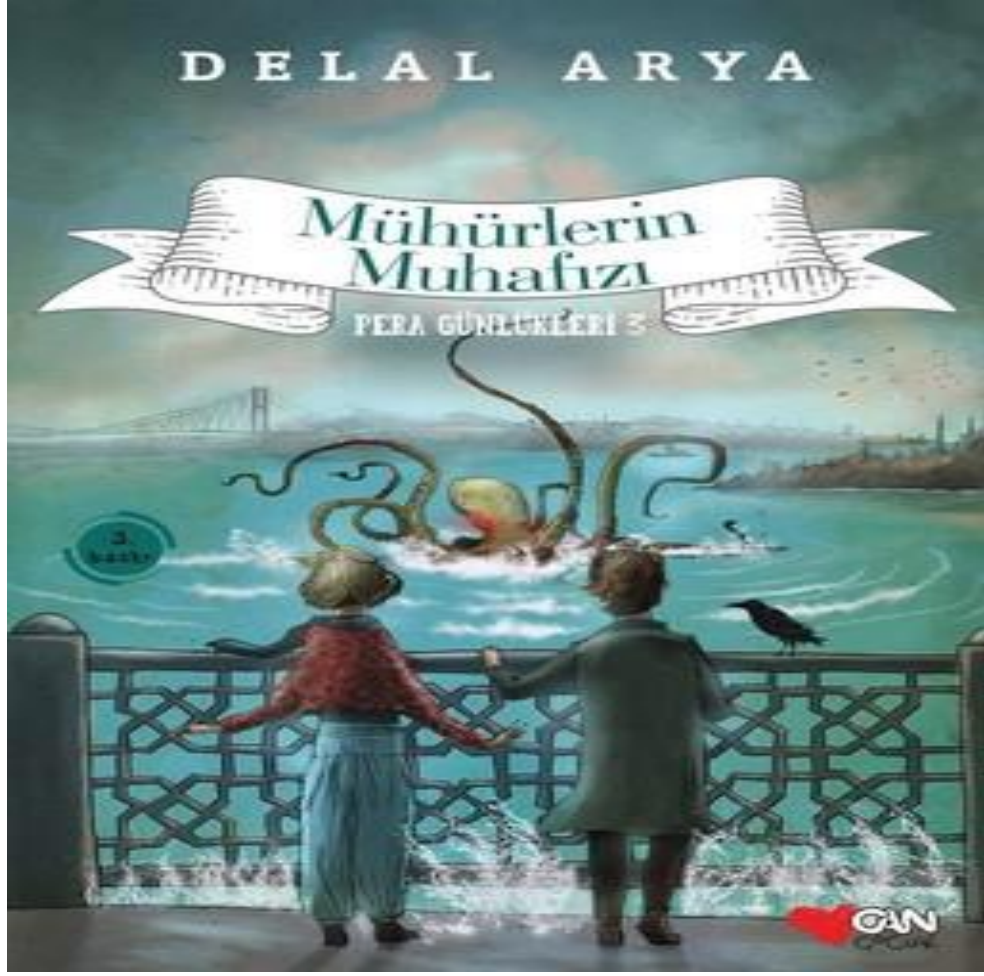
Delal Arya'nın yazdığı bu eser 2019 yılında Can Sanat Yayınları tarafından basılmış 172 sayfalık bir kitaptır. Serinin ikinci kitabında Ran ve Lusin kardeşler büyük amcalarının İstanbul'daki oteli olan Pera Palas'ta daha önce Agatha Christie'nin kaldığı odada bir bilmece bulurlar. Bilmeceyi çözmek isteyen çocuklar ellerinde anahtarla otelin sırlarla dolu odalarındaki gizli geçitleri keşfederler. Çocuklar otelin havuzunun yanına geldiklerinde görünüşleri oldukça korkutucu olan yaratıklarla mücadele etmek zorunda kalırlar. Oteldeki havuzun içine giren Ran aniden ortadan kaybolur.

Şekil 2.19. Pera Günlükleri 2- Sırlar Oteli kitabının ön kapak görseli

2.4.20. Pera Günlükleri 3- Mühürlerin Muhafızı

Delal Arya'nın yazdığı eser 2019 yılında Can Sanat Yayınları tarafından basılmış 182 sayfalık bir kitaptır. Serinin bu kitabında havuzun içinde gizli bir geçit bulan Ran, yerin altında bir piramit keşfeder. Fakat piramidin içine girmek görüldüğü kadar kolay değildir. Ran mühürlerin son muhafızı olduğunu öğrenir. Canavarların üstüne mühürlenmiş üç kapı açılmak üzere ve bunu durdurabilecek tek kişi Ran'dır. Aynı zamanda İstanbul'un sularına dev bir ahtapot dadanmıştır.

Şekil 2.20. Pera Günlükleri 3- Mühürlerin Muhafızı kitabının ön kapak görseli

2.4.21. Pera Günlükleri 4- Buzlar Şehri

Delal Arya'nın yazdığı dördüncü eser 2019 yılında Can Sanat Yayınları tarafından basılmış 154 sayfalık bir kitaptır. Serinin bu kitabında Lusın üç başlı yılan fosili yüzünden ejderhaya dönüşeceğini öğrenmiş, İstanbul'u hayalet cadılar sarmış ve önlerine gelen herkesi dondurarak derin uykulara daldırmıştır. Sadece belli başlı tılsımları olanlar kendilerini korumaya almışlardır. Bu sırada Ran arkadaşları Hakan ve Rudabe ile mühürlerin sırrını çözmüştür.

Şekil 2.21. Pera Günlükleri 4- Buzlar Şehri kitabının ön kapak görseli

2.4.22. Pera Günlükleri 5- Kökenler Labirenti

Delal Arya'nın yazdığı son eser 2017 yılında Can Sanat Yayınları tarafından basılmış 267 sayfalık bir kitaptır. Serinin son kitabı olan bu kitapta Ran beklenen Firavun'un sonunu getirecek masal kahramanının kendisi olduğu öğrenir. Lusin artık tamamen bir ejderhadır ama yine de gerçek ailesinin kim olduğunu unutmamıştır. Büyük savaş patlak vermişken Ran ve Lusin'in anne babası tekrar ortaya çıkmıştır. Herkesi büyük bir macera beklemektedir.

Şekil 2.22. Pera Günlükleri 5- Kökenler Labirenti kitabının ön kapak görseli

2.4.23. Karakura'nın Düşleri

Hanzade Servi'nin yazdığı bu eser 2020 yılında Tudem yayınları tarafından basılmış 200 sayfalık bir kitaptır. Hanzade Servi kitabında yedi hikâyeye yer vermiştir. Hikâyelerden Karakura'nın Düşleri, TUDEM'in düzenlediği korku yarışmasında birinci olan ve kitaba adını veren hikâyedir. Bu hikâyelerin hepsi kısa korku hikâyeleridir. Son Doğum Günü'nde, doğum gününü bir gün erken kutlayan Sündüs'ün başına gelenler anlatılmaktadır. Öğretmeninden duyduğu ve hurafe olarak adlandırdığı şeyler ne yazık ki gerçeğe dönüşmüştür. Cadının Sadık Yardımcısı'nda kahramanımız Yazgı'nın diğer kitapçılara benzemeyen garip bir dükkâna girdiğinde satın aldığı kitaptan bahsedilmektedir. Kitaptaki korku hikâyeleri her gece canlanmaya başladığında Yazgı kitabın bir laneti kaldırmak için yazıldığını, bu yüzden kitabın sonuna kadar okunması gerektiğini öğrenmiştir. Duvarın İçindekiler'de ailesiyle beraber yeni bir eve taşınan Dilara duvarın içinden gelen garip sesleri sadece kendisinin duyduğunu fark etmiştir. Merakına yenik düşen Dilara seslerin kaynağını bulma konusunda oldukça kararlıdır. Arkadaşının kendilerine

yatıya geldiği bir gece amacına ulaşır. Hortlak Gören İspinoz'da Gülçe'nin yeni gittiği okuldaki arkadaşı Çisel'in ona anlattığı korku hikâyelerini gerçekten yaşamaya başlamasıyla gelişen olaylar anlatılmaktadır. Perizad'ın Kardeşi'nde kardeşiyle parka gittiğinde kaydırağın yıkılmasıyla onu kaybeden Perizad, kardeşinin ölümünden büyük üzüntü ve suçluluk duymaktadır. Her gün onunla konuşan ve onu evde yalnız bırakıp mezarlığa giden ailesi bir gün onu da yanlarında götürürler. Perizad aslında bildiği gerçeğin farklı olduğunu öğrenir. Sakın Kapıyı Açma'da on iki yaşındaki Devin, üç yaşındaki Mercan'a akşam birkaç saatliğine bakıcılık yaparken arkadaşları Alkım ve Bengül'ün de kendisine eşlik etmesini istemiştir. Çocuklar bakıcılık yapacakları çocuğun ailesini araştırırken internette hoş olmayan bir haberle karşılaşır. Devin ve arkadaşları haberin gerçekliğini bizzat o gece tatsız bir şekilde test edeceklerdir. Karakura'nın Düşleri'nde Kumsal, sınıflarına yeni gelen Sel'in neden şiş gözlere sahip olduğunu merak etmektedir. Merakı çok geçmeden giderilecek olan Kumsal, on üç yaşındaki bir kızın geceleri uyutmayan olayın ne olduğunu onunla birlikte yaşayarak öğrenecektir. Tabii bunu bedeni Karakuralar tarafından ele geçirilmeden yapabilirse.

Şekil 2.23. Karakura'nın Düşleri kitabının ön kapak görseli

2.5. Çocuk Edebiyatı Kitaplarının Görsellerinde Korku

2.5.1. Kitaplarda Görsel ve Görselin Önemi

Türkçe Sözlük'te resmin tanımı şu şekilde yapılmıştır: “Varlıkların, doğadaki görünüşlerinin kalem, fırça gibi araçlarla kâğıt, bez vb. üzerinde yapılan biçimleri.” (2005: 1653). Tanımdan da görüldüğü üzere resmin kullanım alanı fazla olduğu gibi kullanım amacı da çok çeşitlidir. Kitaplarda kullanılan resimler, kitaptaki konunun okuyucu tarafından net bir şekilde anlaşılması için başvurulan bir yoldur. Aynı zamanda bu görsellerin kitaptaki olayların, kahramanların, mekânların ve anlatılan daha birçok şeyin okurun hayal gücüne yardımcı olması gibi bir özelliği de bulunmaktadır. Kitapta yazılanları bir filmin senaryosu gibi düşünürsek, resimler o filmin oyuncularını, mekânını vb. unsurların somutlaştırılmış hali gibi görülebilir. Ayrıca çocuk, kitabı alırken ilk dikkat ettiği öğeler başlık ve kapak görselidir. Bu sebeple kitabın yazarı kadar çizerinin de sorumluluğu büyüktür. Çizerin resimlemeyi yaparken kitapta yazılanları destekler nitelikte, konuyla bağlantılı, metin hakkında bilgi verici bir tavır takınması, aynı zamanda estetik bir anlayış içinde olması gerekmektedir. İsmail Kaya özgün ve dikkat çekici, akılda kalıcı resimler ve o resimlerin çizeri için şöyle bir değerlendirme yapmıştır: “Resimlemeyi yapan çizer, metinden yola çıkarak tasarladığı sahnenin görüntü yönetmenidir. Yansıtmak istediği sahneye bakış açısını, tipleri belirler, mekânı oluşturur. Bütün bu elemanları uygun, armonik bir bütünlük içinde bir araya getirmesindeki kendine haslığı resmi tek ve kalıcı yapan.” (2014: 187). Çakmak ve Sofuoğlu, resimli çocuk kitaplarının biçimsel özelliklerini belirtirlerken kitapta kullanılan resimlerin sanatsal değerinin olması gerektiğini, çocuğun psikolojisinin ve kitabın konusunun dikkate alınmasının önemli olduğunu, kapakta kullanılan resimlerin canlı, ilgi çekici, merak uyandırıcı ve içerikle uyumlu olması gerektiğini vurgulamışlardır. Aynı zamanda şekil, çizgi, renk gibi görsel unsurlar uygun ve bir bütünlük içerisinde kullanıldığında görsel ifadenin zenginliği de artmaktadır (1997: 45).

Yetişkinler için yazılan edebiyat metinlerinde görselin çok fazla yeri yoktur, fakat çocuklar için yazılan metinlerde içerik kadar görsel kullanımı da önemlidir. Yavuzer çocuk kitaplarında yetişkin kitaplarından farklı olarak daha yoğun kullanılan resimlemeyle ilgili olarak şu ifadelerde bulunmuştur: “Resim, kolay bir anlatım aracı olması nedeniyle sınırlı sözcük bilgisine sahip bir çocuk için,

kendisiyle dış dünya arasında iletişimi sağlayan bir araçtır.” (2001: 14). Çocuklar metni okurken tanımlamakta zorlandıkları bir durumla karşılaştıklarında resim onlar için metni anlaşılır kılma görevi görmektedir. Oğuzkan çocuk kitaplarında kullanılan resimlerin işlevlerini açıklarken Yavuzer’in söylediklerine paralel ve ek olarak resmin metni tamamlama, yorumlama ve kitabı süsleme özellikleri olduğunu söylemiştir:

Resmin metni tamamlayıcı özelliği sayesinde yazarın yazıyla anlatmakta zorlandığı, çocuğa karmaşık gelebilecek durumların metinle bütünleşerek aktarılması kolaylaşmakta, resmin süsleme özelliği sayesinde de yazılanları sıkıcılıktan kurtarıp daha eğlenceli bir hale getirmekte, renkler sayesinde yazılanların dikkat çekiciliğini artırıp, bunu yaparken çocuğun hayal gücüyle birlikte estetik anlayışını da beslemektedir (2001: 90-91).

Çocuk kitaplarında resimlemenin işlevleriyle ilgili olarak bir başka görüş de İsmail Kaya’nındır. Kaya resimlerin çocuğun eğitiminde birbiriyle bağlantılı unsurlarla bütünlük gösterdiğini şu sözlerle ifade etmiştir: “Resimler çocuğun kitaptaki içeriği kavramasını, resimlerin özgün görsel dili kavranan içeriğin akılda kalmasını, içeriğin akılda kalması çocuğun yazı dilini kolay öğrenmesini, resimlerin görsel niteliği de çocuğun estetik beğeni düzeyinin gelişmesini sağlar.” (2014: 188). Çılgın da kitaplarda kullanılan resimlerin önemini şu sözlerle açıklamıştır: “Kısa ve basit bir masal veya hikâye öncelikle resim yoluyla çocuğa anlatılır. Bazen resimlerle birlikte kısa yazılar da yer alabilir.” (2007: 89).

Kitaplardaki resimlerin konuyu kavratma, hayal gücünü zenginleştirme, çocuğun estetik anlayışını geliştirme, kitapları süsleme gibi özelliklerinin yanında çocuğun kitabın yazıldığı kültürle ilgili bilgi sahibi olmasını sağlama gibi bir özelliği de bulunmaktadır. Kahramanların giydikleri kıyafetler, yedikleri yemekler gibi unsurlar kültürden kültüre farklılık gösterebilmektedir. Aynı zamanda kitaplar farklı kültürlerle ait olsa bile geniş çevrelere ulaşmış kitapların kahramanları resimler sayesinde herkes tarafından aynı şekilde tanınmaktadır. Yine gerçek hayatta daha önce hiç görülmemiş ejderha ve büyücü gibi kavramlar da kitap görselleri sayesinde belli bir kalıba girmiş ve çocuk için tanıdık hale gelen kavramlar olmuşlardır. Özünel çizimlerin bu özelliğini şu sözlerde açıklamaktadır:

Bilindiği gibi resim, dilin iletisinden daha sınırsız ve uluslararasıdır. Pamuk Prenses’i, Kurbağa Prenses’i, Sindirella’yı, Kibritçi Kız’ı, kitap raflarında gören her çocuk, altındaki yazıyı okumadan tanıyabilir. Krallar, cadılar, kraliçeler, kuşlar, böcekler, hepsi birer simgedir, hepsi kendine özgü göstergelerdir. Resimlerdeki sanatsal bir imgenin bıraktığı izlenimin, kendinden taşarak çocuğun ruhuna

işleyeceği unutulmamalıdır. Çocuk resimle baş başa kaldığında sanatsal zevk alırken okuduklarını da daha iyi anlayacaktır (2000: 174-175).

Çocuk kitaplarında görselin önemini Lewis Carrol'un "Alice Harikalar Diyarında" kitabında geçen cümlesiyle özetleyecek olursak, "Alice, bankta, ablasının yanında otururken sıkıldığını hissetti; yapacak bir işi yoktu. Bir iki kez ablasının okuduğu kitaba göz gezdirdi: 'Ne bir resim, ne de bir diyalog. Resimsiz ve diyalogsuz kitap neye yarar ki?' diye düşündü." (Carroll, 1916; aktaran Taşdelen, 2016: 125).

2.5.2. Görsellerde Korku

Kitapta kullanılan resimlerin, renklerin, çizgilerin birçok anlamı bulunmaktadır. Kitapta geçen korkunç bir yaratıktan, hayaletten ya da cadıdan bahsedilirken yaratığın uzun ve sivri dişlerini, simsiyah tüylerini, kırmızı gözlerini, hayaletin uçtuğunu, duvardan geçtiğini, cadının da sivri şapkasının, çirkin ve korkunç bir yüzünün olduğunu resimlerle betimleyerek daha iyi fark ederiz. Resimlere yansıyan bu tür tanımlamalar ve özellikler çoğunlukla evrensellik taşımaktadır. Aynı zamanda görsellerde korkuya dikkat çekilmek istendiğinde bu durum çizilen kahramanın yüz ifadelerine de yansıtılabilmektedir.

Resimlerde kullanılan renklerin de okura hissettirmek istenen duyguyu aktarması gibi bir işlevi bulunmaktadır: "Resmin önemli öğelerinden biri olan renk, sadece biçime renklilik kazandıran bir araç değil, doğrudan doğruya bir anlatım aracıdır. Bir resimde renklerin yan yana gelerek bir bütünlük ve uyum oluşturmaları çok önemlidir." (Özel, 2005: 127). Her rengin kendi içinde bir anlamı bulunmaktadır ve her rengin kişiye hissettirdiği şeyler farklıdır. Kırmızı ve siyah renklerinin korkunun rengi olduğunu söyleyen Canan Y. Kuşça, bu renklerin korkuyu çağrıştırmasını psikolojik olarak kırmızının hissettirdiği sıcaklığın tehdit ve şiddet olarak algılanmasının insanı uyanık ve tetikte olmaya teşvik ettiğini, fizyolojik olarak da kan basıncını arttırarak adrenalin salgılamasını sağladığını söylemiştir (2019: 27). Kırmızı rengin uyandırdığı fizyolojik durum canlıda korkuyla ortaya çıkan belirtilerdendir. İnsanlar karanlıktan, geceden, göremediği ve bilemediği durumlarla karşılaşmaktan korku duyabilirler. O yüzden siyah renk de insana bu karanlığı ve bilinmezliği çağrıştırdığı için korkunun rengi olarak ifade edilmektedir.

2.6. Dünya Çocuk Edebiyatına Ait Çeviri Kitaplarda Korku

Korkunun edebiyat ürünlerinde yer almaya başlamasının çok eski zamanlara dayandığını belirtmiştik. Korku unsurları Türk edebiyatında olduğu gibi Batı edebiyatında mit, efsane ve masal gibi türlerde kendisini göstermektedir. Bu unsurlardan bazıları edebiyat ürününün çıktığı kültüre göre şekillenerek geçmişten günümüze varlığını korumuştur. Batı edebiyatında masalarda büyü yapan, çocukları kaçıran cadılar, Türk edebiyatında büyücülük yapan cazulara, çocukları kaçıran albastı ve dev analarına benzemektedir.

Batı'da çocuk kitaplarının korku unsurları içermesi çocukları eğitime kaygısıyla başlamıştır. Çocuğun korkutularak istenmeyen bir davranışı bırakacağı düşünülmektedir. Hatta kitaplarda kullanılan resimlemeler bile onlarda korku uyandırma amacı taşımaktadır. Hakan İskender, 1845 yılında Almanya'da Heinrich Hoffmann'ın çocukları eğitime amacıyla yazdığı *Der Struwwelpeter*'la ilgili olarak kitabın çocuklara söz dinlemedikleri ve yaramazlık yaptıkları zaman başlarına korkunç durumlar gelebileceğini anlattığını, kullanılan çizimlerden birinde parmağını uyarılmasına rağmen devamlı emen çocuğun parmaklarının bir terzi tarafından dev bir makasla kesildiğini belirtmiştir (2016: 300-331). Ardından bu şekilde yazılan korku kitaplarının çocuğu dehşete düşüreceği düşüncesiyle yeni yazılan korku kitaplarının çocukta merak duygusu uyandırarak hayatın bilinmeyen yönlerini keşfetmesini sağlayacak şekilde yeniden ele alınması amaçlanmış; yazılan korku kitapları bu doğrultuda ortaya çıkmıştır. Batı'da çocuk edebiyatı eserlerinde korku temasına Türk çocuk edebiyatı eserlerinden daha fazla karşılaşılmaktadır.

Türkiye'deki çocuk edebiyatı eserlerinde korku temasının daha iyi anlaşılabilmesi için ülkemizde çeviri yoluyla okunan dünya çocuk edebiyatı eserlerinde korku temasının incelenmesi büyük önem taşımaktadır. Türkiye'de Batı edebiyatında çocuk kitaplarında yer alan korku konusunu ele alan çalışmaların azlığı görülmüştür. Bu konu ayrıca ele alınabilecek bir araştırma konusu olabilir. Aşağıda iki çeviri eser korku konusu bağlamında incelenmiştir.

2.6.1. Tünelin Ağzından Dehşet Hikâyeleri

Chris Priestley'in yazdığı, Türkçeye Emine Ayhan'ın çevirdiği bu kitap Robert'ın tatil dönüşü dedesinin yanına gitmek için peronda trenini beklemesiyle başlar. Robert'a eşlik eden üvey annesi altıncı hissi yüksek, rüyaları çoğunlukla

gerçekleşen biridir. Perondaki kısacık uykusunda Robert'ın yolculuğunda tatsız bir olay yaşayacağıyla ilgili bir şeyler hisseder. Gördüğünün sadece kâbus olduğunu söyleyen Robert, üvey annesinin uyarılarını dikkate almaz. Trende karşılaştığı beyazlar içindeki kadın yolculuğun iyi geçmesi için hikâyeler anlatmaya başlar. Robert her hikâyenin sonunda daha da rahatsız olur; hikâyeleri dinlerken kendisini yaşanan olayları dışarıdan izliyormuş gibi hisseder. Beyazlı kadının anlattığı hikâyelerin kahramanları hep çocuklardır.

Üvey anne unsuru kitaplarda çoğunlukla kötü kalpli, acımasız insanlar olarak karşılaştığımız kişiyken bu kitapta her zaman olduğunun aksine iyi kalpli, üvey çocuğunu seven fakat ondan karşılık göremeyen birisidir. Üvey anneyi korku unsuru haline getiren durum onun gördüğü kötü rüyaların ve hissettiklerinin gerçekleşmesidir. Yine bir gün tren garında beklerken uyuyakalmış, çılgınlık içinde, korkudan çakmak çakmak olmuş gözlerle oğluna gelecek olan trene değil, sonrakine binmesini söylemiştir. Çocuk nedenini sorduğunda ölümcül bir tehlike hissettiğini, bir tünel ve öpücük gördüğünü belirtmiştir (2018: 8-9).

Bitkiler insanların sevdiği, bazılarının ilgilenmekten keyif aldığı aslında korku uyandırmayan canlılardır. Sera hikâyesinde anlatılan bitki dikenlerini insanlara batırıp onlardan beslenmeye başlamasıyla korku unsuru halini almıştır. Oscar babası gibi seracılıkla, bitkilerle ilgilenmek istemiyor, kendisine bir dükkân açmayı planlıyordu. Babası onun bu düşüncesine saygı duymamakta ve devamlı onu reddetmekteydi. Bir gün seraya girdiğinde annesinin ve babasının devasa, çirkin bir bitkinin önünde havada durduklarını fark etmişti. Oscar iyice yaklaşıncaya yaklaşık otuz santimlik bir dikenin babasının sırtını, annesinin de çenesini delip geçtiğini görmüştü. İkisinin önünde de bitkinin çiçek mi meyve mi olduğu bilinmeyen yuvarları, gevşekçe asılı duruyordu ama şimdi patlayıp büzüşmüş balonlara benziyorlardı. Dehşet içindeki Oscar annesinin ağzında incecik bir filizin oluşmaya başladığını, bitkinin ondan beslendiğini fark etti. Annesinin gözleri hareket edince rahatladı ve birilerini çağırmaya gideceği sırada başının arkasına bir şeyin değiştiğini hissetti. Arkasına döndüğünde yeşil meyvelerden biriyle karşılaştı. Bu meyvenin henüz bozulmamış olduğunu fark edemeden meyve patladı ve ağzı, burnu, gözleri sporla doldu. Yavaşça hareket edememeye başladı. O sırada kalbinin hemen altından

bedenine bir diken girdi. Oscar sonunun annesi gibi olacağını anlamıştı (2018: 30-34).

İskelet, boyutuna ve şekline göre çoğunlukla da ölümü çağrıştırdığından insanlara korkutucu gelebilmektedir. Ada hikâyesinde karşılaşılan iskeletin nasıl bir canlıya ait olduğunun bilinmemesi duyulan korkuyu arttırmaktadır. İki kardeş ailelerinin uyarılarına rağmen onlardan habersiz, gördükleri küçük adaya gidip bir höyüğün içinde nasıl bir canlıya ait olduğu bilinmeyen bir iskeletle karşılaşmışlardır. İskeletin kaburgasına saplanmış sivri uçlu bir mızrak çocukların dikkatini çekmiştir (2018: 45). Kitapta çocukların bulduğu iskeletin şekli şöyle aktarılmıştır:

“Gövde bir köpeğe ait olamayacak kadar uzundu, bacakların ise bir köpeğinkilerle uzaktan yakından alakası yoktu. Kuyruğu timsah ya da kertenkele kuyruğuna benziyordu.” (2018: 49).

İnsanların tanımlayamadıkları unsurlar için kullandığı yaratık kavramı, bu hikâyede çocuklara korkunç gelen bir hayvanın iskeletini belirtmek için kullanılmıştır. Henry yaratığın kafasını bedeninden uzakta görmüştür. Kafa da gövdesi gibi acayip ve aynı zamanda ikişer sıra keskin dişlere sahiptir. Yaratığın neye benzediğini anlayabilmek için Henry kafatasını iskeletin boynunun üstüne yerleştirmiştir. Tamamlanan iskelete bir de uzaktan bakmak için ayağa kalkarken mızrağa tutunmuş, bu sırada mızrak yana düşürmüştür (2018: 51).

Kardeşi Martin’in peşinden höyükten çıkan Henry ne kadar seslense de onu görememiştir. Ardından höyüğün tepesinde dört ayağı üstünde duran ve ağzında Martin’in kanlı bedenini tutan korkunç yaratık karşısında iliklerine kadar ürpermiştir. Tam dönüp koşacakken aklına o yaratığı mızrakla öldürebileceği gelmiştir ama yaratık ondan önce davranmış, üstüne atılmıştır (2018: 54).

Hayalet unsuru kitapta çoğu hikâyede kullanılan bir unsurdur. Yeni Bir Dadı hikâyesinde bir ailenin çocuklarına bakıcılık yapmak için yanlarına yerleşen genç bir kızdan bahsedilmektedir. Daha ilk günden evdeki çocukların kendilerine yaptığı saygısızlıklardan rahatsız olan dadı, kahvaltıda evin hanımına özellikle Daniel’in yaramazlıklarının çok ileri gittiğini belirtmiştir. Dadının tepkisine şaşırان ev sahibi Daniel’in onlarla eskiden yaşadığını ve onun çoktan öldüğünü belirtmiştir. Başlarda çocukların oyununa dâhil olduğunu düşündüğü ama artık ileri gittiği, onları üzdüğü için dadının evden ayrılmasını istemiştir. Ama Daniel gerçekten de yemek masasının

karşısında Amelia'ya pis pis sırtıtmaktadır. Öğrendikleriyle şok geçiren Amelia'ya su almaya giden Bayan Rowland odadan ayrıldığında kızın korkunç çılgınlığını duymuştur. Amelia üstüne atılan Daniel ile mücadele ederken dışarıdan sanki şeytanla kavga ediyormuş gibi görünmektedir. Kızı sakinleştiren Bayan Rowland Amelia'nın baktığı yere bakınca çocuklarından birinin boşlukta bir eli tutuyor gibi olduğunu fark etmiştir (2018: 81-86).

Bir diğer hayalet unsuru geçen hikâyeye ise Fısıldayan Çocuk'tur. Hikâyede mezarlıkların üstüne binaların dikilmesiyle insanları öldürmeye başlayan ve Fısıldayan Çocuk olarak adlandırılan katilin aslında bir hayalet katil olduğu ortaya çıkmıştır. Roland, gruplarının lideridir. Jack grupta onun yerini alabilecek tek kişidir. Jack'e bilenen Roland onu kavgaya davet etmiştir. Buluşma yerine gittiğinde gölgede oturan şeyin Jack olmadığını anlamıştır. Çünkü Jack yerde yatmakta ve yüzünde sinekler uçmaktadır. Yüzü de daha önce gördükleri ceset gibi çarpılmıştır. Derken siluetin gölgelerin arasından çıkmasıyla bir ses duyan Roland, Fısıldayan Çocuk'a adını veren o tuhaf ıslıksı sesi o anda tanır. Fısıldayan Çocuk bir gölge gibi görünmekte, Roland'a doğru engebeli yerde yürümektense sanki kaymaktadır. Yaklaştıkça fısıltı sesi de artmaktadır (2018: 194-195).

Hayalet unsuru kullanılan Duvardaki Çatlak hikâyesinde ise Philip'in odasında gördüğü çatlağın arkasında şehrin gözükmemesi gerekirken kırmızı gözlü tuhaf bir karaltı bulunmaktadır. Bu hayalet, çatlaktan geçerek Philip'in bedenine girmiş ve düşünce gücüyle evde bulunan duvar ustasının intihar etmesine neden olmuştur. Philip kötü kalpli duvar ustası Benson'ın ölmesinden mutluluk duyduğu sırada bedeninin kendisine dar geldiğini, sanki bedenini biriyle paylaştığını fark etmiştir. Bu his onda tamamlanmışlık duygusu uyandırmıştır (2018: 216-219).

Periler kitaplarda çoğunlukla küçük, sevimli, güzel ve iyi kalpli canlılar olarak yer almaktadır. Küçük İnsanlar hikâyesindeki periler küçük, karanlık gözleri, pullu derileri ve keskin dişleri olan kötü canlılardır. Hikâye kahramanının perilerle olan kötü karşılaşması onların korkutuculuğunu ortaya koymaktadır. Hikâyede babası, Laura'nın annesiyle evlenen Penelope bu durumdan rahatsızlık duymakta, Laura'nın açığını yakalamaya çalışmaktadır. Bir gece Laura'nın odasından çıkıp bahçeye indiğini fark ettiğinde onu takip eden Penelope perileri görmüştür. Periler, Laura'nın etrafını sarmış, ıslık ıslık parlayan küçük canlılardır. Penelope'yi fark eden periler

Laura'nın sessiz ıslığıyla Penelope'ye doğru uçmaya başlamışlardır. Periler yaklaştıkça onların gerçek yüzü de ortaya çıkmıştır; korkunç, zifir karası, parlak gözleri, pul pul derileri, pis pis sırttan ağızların keskin dişleri ve açılıp kapanan çeneleri ile Penelope onları fark ettiğinde kaçmak için geç kalmıştır. Cesedini sabah bahçeye inen üvey annesi bulmuştur (2018: 103-105).

Ölü bedenler, cesetler insanda korku uyandıran unsurlardandır. Bu unsurlar çürümeyle, korkunç bir ölümle birleştiğinde ya da sevdiğimiz kişilerin ölmesiyle insanlara daha korkunç gelmektedir. Kitapta ceset farklı hikâyelerde karşılaştığımız bir kavramdır. Kambur Kaya hikâyesinde annesinin ölümüyle başka bir yere taşınan Davy ve babası yerleştikleri yeni yerde herkesçe kutsal sayılan Kambur Kayalar'a gittiklerinde oraya bir daha gitmemeleri için uyarı alırlar. Davy insanların kayalığa adaklar, hediyeler bırakmasından rahatsız olmaktadır. Ayrıca yerleştikleri yerden de hoşlanmamaktadır. Bu yüzden babasını üzecek, oradaki insanları da rahatsız edecek bir davranışta bulunursa eski yaşadıkları yere tekrar dönecekleri düşüncesine bürünür. Kadim Kayalıklar'ın yanına gidince oradaki eşyalardan bazılarını çalar yanlışlıkla da elini keser. Elini kesince kayalıklara kanını damlatıp "Bundan iyi adak olamaz buradan en kısa zamanda babamın nefret etmesini ve geri dönmeyi diliyorum." demiştir. Sahile doğru indiğinde yüzü toprağın üstünde kalan bir insanla karşılaşmıştır. Davy fal taşı gibi açılmış gözlerini yüzden ayırmadan kumu eşeledikçe; kum cesedin burnuna, kaşlarına ve solgun beyaz alnına doğru yön değiştirmektedir. Kumun içinde gömülü olan cesedin gözleri açılır ve David bağırmağa başlar. Kaçmak için ayağa kalktığında üç, dört suratın daha kumun içinden çıktığını görür. Ne kadar bağırırsa da kimse duymaz. O sırada bir kol bacağına yakalayarak onu kumun içine çekmeye başlar. Babası David'in cesedini gördükten sonra yaşadığı yerden ayrılmaya ve David'in cesedini de gittiği yere gömmeye karar verir (2018: 129-130).

Fısıldayan Çocuk hikâyesinde çocuklar buldukları cesedi betimlerken kocaman açılmış gözlerinin kan çanağına dönmüş beyazlarıyla yerinden fırlayacak gibi durduğunu, dudaklarının ise boğularak ölmüş birisi gibi sımsıkı kapalı durarak korkuyu taşıyan gözlerle zıtlık oluşturduğunu belirtmektedirler (2018: 180-181).

Kukla gösterileri insanları ne kadar eğlendirse de kuklalar şekilleriyle korku unsuru haline gelmişlerdir. Gerald hikâyesinde kukla gösterisinden keyif alan fakat

sonradan kendisi de bir kuklaya dönüşen Emma'nın yaşadıkları anlatılmıştır. Emma yaşadıkları kasabadan ve hayatından sıkılan bir kızdır. Bu yüzden kasabaya gelen kukla gösterisi onun için mükemmel bir şeydir. Gösterinin olduğu gün kız, arkadaşı Gerald'ın kendisine garip davrandığını, üstüne atılarak devamlı saçını çekmeye çalıştığını fark etmiştir. Bu durum kâbus olarak rüyasına girmiş, onu rahatsız etmiştir. Bir gün kukla ustası, Emma'nın kendisine dikkatle baktığını fark edince onu yanına çağırıştır. Emma'ya tıpkı ona benzeyen bir kuklayı verdikten sonra Emma diğer elindeki kuklanın da kendisine tanıdık geldiğini fark etmiştir. Kukla, arkadaşı Gerald'a benzemektedir. Hatta ondan daha canlı durmaktadır. Kuklalar kukla ustasının ağzından çıkanları yapmakta, kendi kendilerine hareket etmektedir. Büyülenen ve korkan Emma kuklalardan birinin önceki gece yanına geldiğini ve saçını kestiğini hatırlar. Kukla ustasının bu saçları çocukları kukla yapmak için kullandığını anladığında artık çok geçtir. Kuklaya dönüşen Emma, yerde yatan bedenine asılı olduğu yerden bakmaktadır (2018: 154-156).

Sinekler küçük ve insana iğrenç gelen canlılardır. Çoğunlukla küçük olduğu için korku uyandırmayan sinekler Fısıldayan Çocuk hikâyesinde cesetlerin üstünde uçmakta ve hatta insanları boğarak öldürmektedir. Bu durum onları korku unsuru haline getirmiştir:

Roland dönüp koşacak oldu ama sinekler kafasındaki düşüncelerden bile daha hızlı hareket ediyordu. Yüzüne atılıyor; canlı bir atkı gibi ağzını, burnunu sarmalayıp onu boğuyorlardı. Zihni bu kaderin kaçınılmazlığına karşı koymaya çabalıyordu. Dudaklarının azıcık aralanmasıyla, sinekler bu fırsatı kaçırmadan ağzına dolmuştu. (2018: 196).

Kâbuslar özellikle geceleri çocukların yaşadıkları kötü olaylardan ya da hayal güçlerinden beslenerek gördüğü korkunç rüyalarıdır. Gerald hikâyesinde kâbus gören bir kızın gördüğü korkunç şeyler anlatılmıştır. Kâbusunda evin içinden gelen sesle uyandığını gören Emma, sokak kapısının açılıp kapandığını ve ağır ağır ilerleyen ayak seslerini duymaktadır. Koşarak merdiven korkuluğundan aşağıya bakan Emma gelenin kendisini rahatsız eden Gerald olduğunu görerek korkuyla odasına koşar ve kapısını kilitler. Uyanan Emma kâbusun etkisiyle sersemlemiştir. Bunun rüya olduğunun farkındadır. Ayak sesleri giderek yaklaştıkça kendine tekrar tekrar bunun bir rüya olduğunu söyleyip durmaktadır. Derken kapı kolu dehşet verici bir sesle oynamaya başlar. Emma irkilerek uyanır, kâbusun etkisiyle sersemlemiştir. Bu sefer de kulağına küçük ve aceleci adım sesleri gelmiştir. Görünmeyen bir şey tuvalet

masasının üstündeki vazoyu çarpıp devirmiş, şimdi de perdenin arkasında durmaktadır. O arkada hareket ettikçe ağır kumaş da kıpırdamaktadır. Perde birdenbire şiddetle sallanır; siyah bir şey perdeden tırmanarak pencere eşiğine çıkar ve açık duran pencereden gecenin karanlığına karışır. Emma camı kapatmaya gittiğinde saçından kesilen tutamların yerde ve pencere pervazında olduğunu fark eder ve çığlık atmaya başlar (2018: 146-147).

Şiddet insanda her zaman korku uyandıran, sonucu kötü olan bir durumdur. Rahibe Veronica hikâyesinde, bir manastırda kendilerine ceza olarak türlü şiddette bulunduğu öğrencilerinin öç almak için rahibeye yaptıkları anlatılmaktadır. Rahibe aynı zamanda davranışlarıyla bir öğrencisinin intiharına neden olmuştur. Rahibe Veronica'ya onu bir Azize gibi resmetmek istediklerini söyleyen kızlar, bir sütuna geçmelerini ve bağlıymış gibi ellerini arkada birleştirmelerini istemişlerdir. Rahibe Veronica kızların dediklerini kabul ederek ellerini sütunun etrafında birleştirdiği sırada ellerinin telle bağlandığını fark etmiştir. Kızlardan kendisini çözmelerini istediklerinde kızlar onunla dalga geçmiş, bağırrsa bile kimsenin onu duymayacağını söylemiştir. Rahibe Veronica o zaman Aziz ve Azizeler'in hep şehitlikleriyle anıldığını hatırlamıştır. Burnuna mandal takılan Rahibe Veronica kızlardan birinin kendisine kerpetenle yaklaştığını fark edince hangi Azize gibi öldürüleceğini anlamıştır. Tüm dişleri çekilen ve kendi kanıyla boğularak ölen Azize ile aynı ölümü paylaşacaktır (2018: 171-174).

Kitapta anlatılan farklı hikâyeler ve bu hikâyelerde farklı korku unsurları bulunmaktadır. Bu unsurlar üvey anne, canavar bitki, iskelet, yaratık, hayalet, peri, ceset, kukla, sinek, kâbus ve şiddettir. Kitaptaki hikâyelerin amacı okurda korku uyandırmaktır.

2.6.2. Korku Kulübü-Vampir Tabutu

Bu kitap Thomas Brezina'nın yazdığı, Saadet Tomak'ın çevirdiği macera serisi kitaplarından birisidir. Thomas Brezina kitapta Korku Kulübü üyelerinin yaşadığı maceralara yer vermektedir. Her kitap farklı bir macera demektir. 11-13 yaşlarında olan kulüp üyelerinin isimleri Jüpiter, Vicky ve Nick'tir.

Vampirler ilk önce Batı edebiyatında kendisine yer bulmuş, daha sonra tüm dünyada ilgi görmüş kan emici varlıklardır. Bu varlıklar eskiden sivri dişleri, soğuk ve solgun derileri, uzun tırnakları ve çirkin yüzleriyle tanınırken günümüzde

vampirlere farklı özellikler eklenmiş, değişiklikler yapılmıştır. Kitabın konusu aniden ortaya çıkan gizemli tabut ve onun sahibi olan vampirdir. Bu bölümde antikacıdaki çocuğun tabutun olduğu depoya inmesiyle başlangıçta izleniyor hissine kapılması, ardından birisi tarafından tabuta düşürülmesi anlatılmaktadır. Bunu yapan kişinin buz gibi kuru parmaklara ve pis kokan nefese sahip olması okurda vampir düşüncesini uyandırmaktadır (2020: 19-21).

Bir diğer bölümde ise istemeden zamanda geriye giden çocuklar, Kont'un vampir olan kuzeninin neler yaptığını duymuşlardır. Vampir kuzen her gece tabutundan çıkıp insanların peşine düşmekte ve onların boğazına yapışarak kanlarını son damlasına kadar emmektedir. Bunları duyan çocukları korku sarmıştır (2020: 44).

Başka bir bölümde vampir avcısı bir vampiri hapsedmek için neler yapılması gerektiğinden bahsetmekte, orada bulunan insanlar duydukları şeyler karşısında korkmaktadır. Vampir avcısı, vampiri çok derine gömerler ve üstünü de büyük taşlarla kapatırlarsa onun oradan bir daha çıkamayacağını söylemiştir. Bu yüzden vampiri yakalamak için ucu sivriltilmiş bir odunu, ağır bir balyozla vampirin kalbine saplamak gerektiğini vurgulamıştır (2020: 46-47).

Daha sonra vampir, uşak kılığında gelerek çocukları mahzene kilitlemiştir. Bu bölümde vampirin görünüşü ve çocuklara söyledikleri korkutucudur. Vampir, çocukları kilitledikten sonra buz gibi bir sesle onları tatlı niyetine yemek için ayırdığını belirtmiştir. Jüpiter anahtar deliğinden baktığında yaşlı uşağın bembeyaz suratlı, uzun, beyaz saçlı, kırmızı gözlü bir adama dönüştüğünü görmüştür. Üst çenesinde görünen iki uzun sivri köpek dişi, insana korku salmaktadır. Vampir, ağzını açarak anahtar deliğine atıldığında Jüpiter korkuyla birkaç adım gerilemiştir (2020: 52-53).

Mahzenden çıkmayı başaran çocukların peşine düşen vampir onları şatoda kovalamaya başlamıştır. Kapı kilitli olduğundan pencerelere yönelen çocuklar tam cama yaklaştıklarında vampir camı kırarak içeriye girmiştir. Ellerini başının yanında pençe gibi havaya kaldıran, ağzını yırtıcı bir hayvan gibi açan vampirin sivri, uzun dişleri ve kanlı ağzı dikkat çekmektedir. Kırmızı gözleri alev alev yanarak çocuklara kendisinden kaçamayacağını söyledikten sonra onlara doğru uçmaya başlamıştır. Çocuklar acele edip pencereye tırmanmış, dışarıya çıkmışlardır. Onlar sırtlarını

duvara yaslayarak yürümek zorundayken vampir rahatlıkla, bir kedi kıvraklığıyla onlara doğru ilerlemektedir. Çocuklar vampir tam onları yakalamak üzereyken aşağıda bulunan çöp yığınının üstüne atlamışlardır. O sırada doktorun faytonunun hala orada olduğunu fark ederek onun yanına koşmuşlardır. Ama maalesef doktor, vampiri öldürmeye gittiğinde kendisi de vampire dönüşmüştür. Çocuklar iki vampirden kaçabilmek için tabuta girerek geldikleri yolu kullanmışlardır (2020: 68-81).

Antikacının dükkânına geri dönen çocuklar orada bulunan insan portresinin değiştiğini, vampire benzediğini görmüşlerdir. Vampirin portresi insanda korku uyandırmaktadır; bembeyaz cildi, gri saçları, uzun ve sivri gözleri olan o kırmızı gözlü vampirin portresi (2020: 83).

Vampir, kahramanımızın babasının şekline bürünüp çocukları kandırması ardından tekrar kendi şekline dönerek onları yakalamaya çalışmıştır. Çocuklar boyunlarına asılı sarımsaklarla ateşin başında otururken Jüpiter'in babası yanlarına gelmiş sarımsağın vampirleri uzak tutmakta işe yaramadığını, çocukların onları ateşe atması gerektiğini söylemiştir. Jüpiter ve arkadaşları Profesör'ün sözüne güvenip tüm sarımsakları atar atmaz Profesör şekil değiştirmeye başlamıştır. Susuzluktan iyice zayıflamış, yüzü solmuş bir vampire dönüşmüştür. Vampir zayıf kollarını iki yana açarak çocukları kovalamaya başlar. Çocuklardan biri yerden aldığı iki odun parçasını hac şekline getirerek vampire doğrultunca vampir acı içinde çığlık atmaya başlar. Çocuklar vampiri tam tabuta düşüreceklerinde vampir duman bulutu haline gelerek oradan uzaklaşır (2020: 105-109).

Pes etmeyen vampir, çocuklar şatoya gidince Profesör'e kendisini çocukların özel öğretmeni olarak tanıtarak peşlerinden gider. Çocuklar gelenin bir vampir olduğunu söylese de Profesör inanmaz. Çocuklar üst katta kendilerini odaya kapatmalarına rağmen vampir içeriye duman şekline bürünerek anahtar deliğinden girer. Çocukları odada sıkıştıran vampir tam amacına ulaşmak üzereyken Vicky'nin elinde tuttuğu kutunun kapağını açınca etrafa büyük bir aydınlığın hâkim olmasıyla sararıp solarak toza dönüşür (2020: 110-113).

Tabutlar, cesetlerin taşınmasını ve gömülmesini sağlayan unsurlardır. Bu yüzden tabut kavramı çağrıştırdığı ölü ve ölüm kavramlarıyla korkutuculuk kazanmıştır. Bu kitapta tabut vampirle bütünleşen bir unsur olduğu için korku

uyandırmaktadır. Ayrıca çocuklar bu tabutla geçmişe, vampirin ilk oluştuğu zamana gittikleri için de korku duymaktadır. Kitapta tabutun şekli tanımlanmıştır. Antika dükkânına kapağı metal kurukafa, yılan ve yarasa şekilleriyle süslenmiş, zincirle sarmalanmış bir tabut gelmiştir. Tabutun üstündeki zincirde koca koca asma kilitler bulunmaktadır. Tabutun bu durumu çocuklarda korku uyandırmaktadır (2020: 13).

Mezarlar ölümü çağrıştırdıkları için korkutuculuk değeri olan unsurlardır. Jüpiter, ay bulutların arkasında kalınca karanlıkta göremediği derin bir çukurun içine düşmüştür. Ay tekrar ortaya çıkınca o çukurun içi boş bir mezar olduğunu fark etmişlerdir. Arkadaşlarının yardımıyla oradan çıkan Jüpiter çok korkmuştur (2020: 36-38).

Köpekler kimileri tarafından sevilse de kimilerini de korkutmaktadır. Kitapta geçen köpekler çocuklara hırlayan büyük köpekler olduğu için korku unsuru olarak ele alınmaktadır. Çocukları kalenin yakınında gören adam onların gece vakti neden geldiğini sorgulaması için çocukları Kont'a götürmek istemiştir. Çocukların kaçmaması için adam tiz bir ıslık çalarak köpeklerini çağırmıştır. Bir anda çocukların etrafını saran dört kocaman köpek, çocuklara ürkütücü bir şekilde hırlamaya başlamıştır. Çocuklar korkuyla birbirine sokulmuştur (2020: 41).

Fareler küçük canlılar olmasına rağmen insanlara iğrenç ve ürkütücü gelmektedir. Bu bölümde vampirin mahzene kilitlediği çocuklar farelerin onları ısırmasından ve veba taşıyor olmalarından korku duymaktadır (2020: 58).

Bazı sesler nereden geldiği ve neden çıktığı belli olmadığında, şiddeti yüksek olduğunda insanda korku uyandırabilmektedir. O yüzden bu şekilde olan sesler de korku unsuru sayılmaktadır. Kitapta çocukların mahzendeyken duydukları ve tüyler ürpertici gıcırta ile kulak tırmalayan çığlık sesi onlarda korku uyandırmaktadır (2020: 59).

Karanlık, zamanlar içerisinde en çok tehlikeyi barındıran zaman dilimi olduğundan insanların da korkularını arttırmaktadır. Çocuklar kitapta vampirin geceleri dışarıda rahatlıkla dolaştığını bildiğinden güneşin batmakta olduğunu görüp ürpermişlerdir (2020: 102).

Bu kitapta korku unsuru olarak en çok vampir kavramı kullanılmaktadır. Kullanılan diğer korku unsurları tabut, mezar, köpek, fare, ürpertici sesler ve karanlık

olmuştur. Kitap okurda korku uyandırırken aynı zamanda heyecan duygusunun hissedilmesini de sağlamaktadır.

İncelenen kitapların, içerisinde korku unsurunu en çok barındıran kitaplar olmasına özen gösterilmiştir. Ortaya çıkan korku unsurları Türk çocuk edebiyatında da görebileceğimiz unsurlardır. Kitaplarda en çok kullanılan korku unsurlarının hayalet ve ceset olduğu görülmektedir. Vampir unsuru edebiyatımıza Batı'dan geçmiş bir unsurdur. Bu unsur Türk çocuk edebiyatında da kullanılmaktadır. Türk edebiyatı ve Batı edebiyatı çocuk kitaplarında kullanılan korku unsurlarının genel anlamda birbirine benzer olduğu görülmektedir.

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, evren ve örneklem, araştırmada kullanılan veri toplama aracı ile verilerin değerlendirilmesine yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, çocuklar için yazılmış olan roman ve hikâye kitaplarını, içerisinde bulunması çeşitli tartışmalara yol açan korku teması bakımından inceleyen; doküman analizi yöntemiyle yapılmış nitel bir araştırmadır. Doküman analizi, yazılı belgelerin içeriğini titizlikle ve sistematik olarak analiz etmek için kullanılan bir nitel araştırma yöntemidir (Wach, 2013; aktaran Kıral, 2020: 173). Nitel araştırmalarda ham verilerin elde edilmesi zaman alıcı ve araştırmacıyı zorlayan bir süreç olduğu kadar, verilerin ayrıştırılması ve düzenlenmesi de çaba gerektirmektedir (Baltacı, 2017: 3).

Bu çalışmada belirlenen bazı çocuk edebiyatı roman ve hikâye kitaplarında yer alan korku unsurları çocuk görelilik yaklaşımı ile ele alınmış, tespit edilen unsurlar başlıklara ayrılarak gruplandırılmıştır. Bu unsurlar kitaplarda yer aldıkları bölümlerle birlikte sunulmuş, çocukta neden korku uyandıracacağı üzerinde düşünülmüş ve çeşitli yorumlar yapılmıştır.

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini çocuklar için yazılmış, 2000-2020 yılları arasında basılan roman ve hikâye kitapları oluşturmaktadır. Yaptığımız araştırmalar ve okumalar neticesinde korku unsuru taşıdığını tespit ettiğimiz yirmi üç kitap ele alınmış ve örneklem olarak incelenmiştir. Yazar çeşitliliğinin fazla olması bakımından her yazardan bir kitap incelemeye özen gösterilmiştir. Konu olarak devamlılık arz eden, birbiriyle bağlantılı olay akışları olan kısa serilerin bütün kitapları incelenmiştir. Kitap sayısının sınırlandırılması için çocuk edebiyatında korku teması taşıdığı düşünülen altmış kitap taranmış ve taranılan kitaplardan içeriğinde korku teması bariz olanlar tercih edilmiştir.

3.3. Veri Toplama Aracı

Araştırma için gerekli olan yirmi üç eser tespit edildikten sonra konuyla ilgili çeşitli kaynaklara ulaşılmıştır. Alanda hazırlanan bilimsel kitap, tez ve makale gibi yayınlar taranmıştır. Mevcut eserler korku çeşitleri bağlamında incelenerek elde

edilen bulgular bunlara göre tasnif edilmiş ve yorumlanma için hazır hale getirilmiştir.

3.4. Verilerin Değerlendirilmesi

Çalışmanın konusu belirlendikten sonra öncelikle Türk çocuk edebiyatında çok satan, sıklıkla okunan ve korkuyla ilişkili olan kitaplar listelenmiştir. Listelenen kitapların korku unsuru bakımından zengin kitaplar olmasına önem gösterilmiştir. Aynı zamanda kitaplarda yer alan korku unsurlarının çeşitlilik gösterebilmesi açısından farklı kitaplar incelenmeye alınmıştır. Belirlenen kitaplardaki korku kavramıyla ilişkili olaylar, korkuyu hissettiren sözcükler ve duygular incelenmiştir. Korku, bir duygu olduğundan daha önce belli bir sınırlandırması bulunmamaktadır. Bu yüzden elde edilen veriler korku unsurlarının özelliklerine, buldukları yere göre (psikolojik korkular ya da masal unsurları şeklinde) kategorize edilmiştir. Kitaplar incelenirken sorulan “Neden korku unsuru?” sorusuna verilen cevaplar da bu sınıflandırmada etkili olmuştur. Veriler değerlendirilirken kullanım şekilleri, çocuğun psikolojisine etkileri gibi durumlar göz önünde bulundurulmuştur. Çalışmanın sonlarında kitaplarda yer alan korku unsurlarının hangi işlevlerde kullanıldığı, çocuk dünyasına kattığı kazanımlar örneklerle somutlaştırılmaya ve irdelenmeye çalışılmıştır.

4. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde analiz edilen çocuk hikâye ve roman kitaplarından, içeriğinde korku unsuru bulunan ya da korku duygusu uyandıran öğelerin varlığı tespit edilmiş ve bunlar çalışmada bahsedilen korku türleri bağlamında sınıflandırılarak incelenmiştir.

Aşağıda öncelikle kategorize edilmiş korku unsurlarına göre elde edilen veriler gruplandırılmış, ardından kitaplarda karşılaşılan korkuyla birlikte bu duyguyu taşıyan ifade, cümle ve sözcükler ele alınmıştır. Birçok korku unsurunu barındıran bölümler ise yoğun olarak kullanılan unsura dâhil edilmiştir. Bu yüzden bazı unsurlar bölüm bütünlüğünden dolayı bir arada verilmiştir.

Bazı unsurlar kavram olarak söylendiğinde bile insanda korku duygusunu uyandırır. Fakat çocuk kitaplarında kullanılan bu tarz kavramların bazen korku bağlamında değerlendirilmediği, aksine sevimli, yardımlaşmayı seven, insan dostu unsurlar gibi okuyucuya sunulduğu görülmektedir. İncelenen kitaplardan alınan direkt alıntılar, düzenleme yapılmadan olduğu şekilde ele alınmıştır.

4.1. Masal ve Efsane Unsurları

Masal ve efsane unsurları gerçek olduğuna inanılan ya da gerçek olmasa bile yaptıkları şeyler korku uyandıran unsurlardır. Bu bölümde kitaplarda bulunan, okurun korku duyabileceği masal ve efsane unsurları ele alınmıştır.

4.1.1. Cadı

Cadılık daha çok yaşlı kadınlarda görüldüğü düşünülen bir kavramdır. Eskiden cadıların çeşitli otlarla, canlılarla büyüler yaptığına, çocukları kaçırdığına inanılırdı. Bu yüzden onların kötü unsurlar olduğu düşünülürdü. Aynı zamanda cadı olarak nitelendirilen kişiler çoğunlukla diğer insanlardan uzakta yaşayan, garip özellikler bulunduran kimselerdi. Filmlerde ve kitaplarda gördüğümüz kadarıyla insanlar, cadıların şeytanla iş birliği yaptığını düşündüğünden cadı avları düzenler, cadı diye nitelendirdikleri insanları yakarlardı. Berktaş'a göre cadı: "İyiye ya da kötüye kullanılabilir, içkin güçlere sahip olduğu düşünülen bir kişidir; geleneksel olarak bu güçlerin tevarüs edildiğine inanılır. Çoğunlukla anneden kızına, çok daha seyrek olarak da oğula geçen bir güçtür bu." (2018: 57). Yine cadılarla ilgili başka bir tanım Shakespeare' dan şu şekilde aktarılmıştır: "Cadılar, şeytanla iş birliği yapan, çirkin,

yaşlı, kamburu olan, kanca burunlu kadın büyücülerdir. Bu büyücüler şeytanla iş birliği yapmalarının yanında büyü güçlerini insanlara zarar vermek niyetinde kullanmaktadırlar. Kötülük ve büyü cadıları anlatırken temel kelimeler olarak ortaya çıkmaktadırlar.” (aktaran Şahin, 2018:116).

Günümüzde cadılarla ilgili belirtilen korkunç yargılar değişmiş, eserlerde yer alan cadılar iyi kalpli, genç ve güzel olmaya başlamıştır. Diğer ülkelerde olduğu gibi bizim ülkemizde de bu konuyla ilgili kitaplar kadar birçok film ve dizi hazırlanmıştır. Başlangıçta Türk edebiyatında cadı kavramından ziyâde yeni doğum yapmış kadınlara ve çocuklarına musallat olan al karısı ve çocukları kaçırın, ninnilere de konu olan dunganga ya da çocukları ailelerinin yanından kaçırın çarşamba karısı gibi unsurlar bulunmaktadır. Bunlar kültürel kaynaklı olup insanlara musallat olan kötü ruhlar olarak değerlendirilebilir. Ayrıca Türk Destanlarında “cazu” denilen, özellikleri masallarda sıkça rastlanılan cadılara benzeyen unsurlar da yer almaktadır. Bu unsurlar hem görünüşleri hem de yaptıklarıyla cadıları andırmaktadır. İncelediğimiz kitaplarda Türk edebiyatına Batı edebiyatından geçen cadı asası, büyü küre gibi kavramlar da yer almaktadır.

Çocuk edebiyatı eserlerinde yer alan cadılar genellikle kötülük peşinde olan, canlılara ve özellikle çocuklara zarar veren, korkunç büyüler yapan çirkin varlıklardır. Günümüzde bazı çocuk edebiyatı eserlerinde ise güçlerini insanlara yardım etmek için kullanan, güzel ve iyi kalpli cadılara rastlanılmaktadır. Cadı unsuruna incelenen dört kitapta yer verilmiştir. Eserlerde çoğunlukla kötü kalpli cadılara yer verildiği görülmüştür.

4.1.1.1. Çamlı Köşkün Ölü Sakinleri

Bu kitapta cadıların, köşkün kötü ruhunu büyü yaparak nasıl oluşturdukları anlatılmaktadır. Cadılar Canga, Beyaz ve Yek’in kötü kalpli, çirkin ve iğrenç olmaları gibi cadılarda ortak bulunan birçok özelliklerine değinilmiştir. Bunun yanında çirkin görünen bu cadıların hepsinin kendilerine has özellikleri de bulunmaktadır. Cadılardan birinin uzun, demirden tırnakları, diğerinin toynakları, bir başkasının da binek olarak kullandığı timsahı vardır. Kahramanımız Şiraz, cadıların korkunç görünüşlerinden ve kötü kalplerinden çok etkilenmiştir: Kertenkeleye benzeyen uzun bir dil, çirkin suratlar, mavi deri... Buradaki cadıların yaptıkları büyü de en az kendileri kadar korkunçtur. Çünkü onların yaptığı büyü yüzünden katil bir

ruh meydana gelmiş ve Köşk'ün ruhu olmuştur. Büyüyü yaparken tüm cadılar sadece kendilerinde bulunan özelliklerinden feda etmek zorundadır. Cadıların tırnak, toynak ve timsahın dişlerini kazana atarken çıkardıkları sesler, zincirlerle birbirlerine bağlı olmaları ve başlarında kukuletalarının bulunması da ürkütücüdür. Cadılara kitapta üç bölümde yer verilmektedir. İlk bölümde yapılacak büyü hakkında konuşan cadıları dinleyen Şiraz, diğer bölümlerde onların büyüü nasıl yaptıklarını ve evlerinin içini gözlemlemiştir:

Şiraz, bataklığın ortasında gördüğü kulübeye doğru ilerlerken korkudan vücudu titremeye başlar. Kulübeden çıkan mavi derili, çirkin, şişman, kısa boylu, uzun tırnaklı bir cadının “ziyafet” diye bağırmasıyla ortada büyük bir masa, masanın üzerinde de kızarmış et, pasta, meyveler, tabaklar ve üç kadeh oluşur. Cadı Canga masadaki lezzetli şeyleri görünce Şiraz onun kertenkeleye benzeyen uzun, kırmızı diliyle dudaklarını yaladığını fark eder. Ardından bir bulutun içinde beyaz elbisesi, uzun siyah saçları, keçi toynaklarıyla Beyaz Hanım ve bataklığın ortasında oluşan baloncuktan çıkarak timsahına binen Yek gelir. Canga'nın bu ziyafeti düzenleme amacı ölümsüzlüğü kazanmak, cadı arkadaşlarından da bu konuda yardım almaktır. Geri dönüşü olmayan bu büyü için Yek'in timsahının dişleri, Beyaz Hanım'ın toynakları, Canga'nın da demir tırnakları gerekmektedir. On yıl boyunca kazanda kaynayacak olan bu maddeler sayesinde cadılar tek bir eril bedende toplanıp ardından üç farklı silüete dönüşecektir (2017: 47-53).

Başka bir bölümde ise kahramanımız Şiraz bu sefer dışarıdan gördüğü o pis cadının evinin içerisindedir. Cadıların görüntüleri, yaptıkları işler kadar evlerinin içi de kötüdür:

Cadıların kendisini görmelerinden korkan Şiraz boş, sıcak ve iğrenç kokan kulübeyi incelemeye başlar. Raflarda baharatlık gibi dizilen küçük renkli şişeler görür. Rafların altında ise kurutulmuş otlar ve iğrenç kokan et parçaları vardır (2017: 56).

Aradan on yıl geçtikten sonra cadıların büyüü yapma zamanları gelir. Cadıların büyüü yaparken söyledikleri, attıkları kahkahalar, çığlıklar ve görüntüleri Şiraz'a ürkütücü gelmektedir:

Başlangıçta gözleri kapalı, iki yana sallanarak şarkı söyleyen cadılar kazandan yayılan dumanı derin nefeslerle içlerine çeker. Cadıların büyüü yaparken

birbirleriyle bağ oluşturabilmek için kazana kendilerinden parça atmaları gerekmektedir. Aynı zamanda ayakları da zincirlerle birbirine bağlı olmalıdır. Başlarında cadıların kullandığı bir sembol haline gelen sivri kukuletalar bulunmaktadır. Cadılardan birisi toynaklarını suya dönüştürerek kazana döker, bir diğeri sivri tırnaklarını köklerinden sökerek kazana atar. Timsahının dişlerini atması gereken Yek ise onu sopaya dönüştürür ve bir parçasını kırarak kazana atar, bunu yaparken de Şiraz'ın daha önce hiç duymadığı kadar korkunç kahkahalarla gülmektedir. Aynı zamanda diğeri cadıların attıkları çığlıklar da oldukça ürkütücüdür. Herkes kazana bir şey attıktan sonra kazandan yükselen mor bulut cadıların burnundan içeri girer. Korkudan titreyen Şiraz bu görüntü karşısında bayılır (2017: 58-59).

4.1.1.2. Arayış Ormanı 2-Solgun Ruhlar Kitabı

Bu kitapta anlatılan cadılar, genel kötü özellikleriyle birlikte çocuk yiyen ve çocukları köle olarak kullanan kimselerdir. İksir yapabilir, çeşitli büyülerle şekil değiştirip dev kılığına bürünebilirler. Bu kitaptaki cadıları korkunç yapan bir diğeri özellik de avladıkları hayvanları çiğ çiğ, kanlı kanlı sadece derilerini yüzerek yemeleridir. Cadılar arasında kötü olanları varken iyi olanları da bulunmaktadır. Kahramanımız Deniz, kötü cadılarla bir savaş içerisinde. Çünkü kötü cadılar iki dünya arasında düzeni bozmayı ve hâkimiyeti kendi ellerine almayı isterler. Kitapta cadılara dört bölümde yer verilmiştir. Cadılara değinilen ilk bölümde cadıların ellerindeki büyü asaları ve ağızlarından çıkan büyü cümleleriyle gökten meteor yağdırmasından ve kahramanı kovalamalarından bahsedilmektedir:

Kahramanımız Deniz'i kovalayanlar arasında en önde beyaz porselen maskeli bir yaratık, arkasında ise başka cadılar bulunmaktadır. Cadıların ellerinde büyü asaları ve kılıçlar vardır, ağızlarından büyü cümleleri çıkar. Cadılar yaptıkları büyülerle gökten meteora benzer büyük cisimler düşürmeye başlarlar. Düşen cisimler yüzünden orman alev alır ve Deniz'in kaçıışı zorlaşır. Cadılar Deniz'i yakalayacak olmaktan mutluluk duyarken Deniz korkar çünkü Deniz'in yakalanması kitapta bahsedilen iki dünya arasındaki düzenin altüst olmasına ve dünyada kötülüğün hâkim olmasına neden olacaktır (2018: 8).

Kitapta aynı zamanda cadıların kara büyü yapma özelliğine de değinilmektedir. Kara büyüler kötülük amacı taşıyan büyülerdir. Cadıları korkutucu yapan ve çirkin

gösteren iltihaplı yüz, hastalıklı nefes, kemerlerinde kurutulmuş hayvan leşleri taşımak gibi diğer durumlar da bu bölümde ele alınmıştır:

“Diğer tarafta, ayakta birbirine çok yakın duran altı cadı, eğri büğrü asalarıyla dans eder gibi aynı hareketleri tekrarlıyor ve karanlık bir lisanın sözcüklerini haykırıyorlardı. Kalkıp inen kollarının etrafında siyah dumanlar, ayaklarının altında ise sisler geziniyordu. Bu altı cadının arkasında şişman, iri kemikli bir kadın duruyordu. Deniz gördüklerine inanamadı. Bu o kadındı! Deniz’in rüyasında gördüğü Gemmu Ana... Üzeri deriler ve bazı hayvan postlarıyla kaplıydı. Koca göbeğinin altındaki kemere asılı irili ufaklı kurutulmuş hayvan leşleri, kadının her hareketinde bir oraya bir buraya sallanıyordu. Saçlarını tepesinden toplamıştı, böylece çirkinliğini iyice sergileyebiliyordu. Elleri ve yüzü iltihap kaplıydı, dayandığı kalın asası olmasa oracıkta düşüp ölecek gibi bir hali vardı. Kadının hemen önündeki cüce, havaya kaldırdığı parşömenleri ona doğru tutuyor, parmak uçlarında zorla durabildiği için bir o yana bir bu yana sallanıyordu. Kadın ise hastalıklı nefesiyle parşömenlerde yazanları okuyor, boşta kalan eliyle de havaya semboller çiziyordu.” (2018: 19).

Bu bölümde kötü cadıların amacını öğrenmek isteyen Deniz’in kaldıkları handa cadıların odasına hanın bir çalışanı gibi gitmesiyle ortaya çıkan olaylar ele alınmıştır. Deniz’in arkadaşı Ena büyü yapabilen, küresi olan iyi bir cadıdır. Ena’nın yaptığı büyü sayesinde kötü cadıların odasını dinleyebilen kahramanlarımız onların gerçek niyetinin halkı iyi cadılara ve Konsey’e karşı kışkırtmak olduğunu öğrenmiştir. Buradaki cadılar da sarı dişleri olan, çirkin ve bakımsız görünen cadılardandır. Aynı zamanda cadılardan biri sincap derisi yüzdüğü için eli kanla kaplıdır. Bu görüntü de korku uyandırmaktadır:

Deniz’e kapıyı açan sarı dişli, çatlak dudaklı, uzun siyah saçlı cadı ona kim olduğunu sorduktan sonra Deniz, hancının çocuğu olduğu için odalara ücretsiz içecek dağıttığını söyler. Ena cadıları dinlemek için süte büyü yapar ve büyüü yaptığı süt Deniz’in cadılara götürdüğü içeceklerin arasındadır. Fakat süttten hoşlanmayan cadı Deniz’e sütü almasını söyler. Deniz’i bir korku sarar çünkü sütün odada durması gerekmektedir, yoksa Ena’nın tılsımının hiçbir anlamı kalmayacaktır. Deniz tepsiyi bırakmak için odaya girdiğinde odada kızıl saçlı bir başka cadı daha görür. Bu cadı elindeki bıçakla bir şeyi doğramaktadır. Deniz, kadının elindeki şeyin iri bir dağ

sincabı olduğunu görünce metal kâseyi düşünmemeye çalışır. Bu sırada sütü odaya bırakabilmek için Deniz'in cadıyı oyalaması gerekir. Cadıya konseyle olan mücadelelerinde onları haklı bulduğunu, kendisinin de onların tarafında olduğu yalanını söyler. Cadılara belli etmeden sütün bulunduğu bardağı koltuğun arkasına saklayan Deniz aceleyle kendi odasına çıkar. Deniz odalarına girdiğinde, Ena büyüü yapmaya başlar. Odaları ayıran zemin yavaş yavaş ortadan kaybolurken cadıların sesi de kürenin içinden duyulur. Deniz cadıların konuşmalarını dinlerken o dağ sincabını pişirmeden yediklerini öğrenir. Aynı zamanda cadılar halkı konseye karşı kışkırtarak büyük bir savaş başlatmanın peşindedir (2018: 40-46).

Ormanda kötü cadılarla karşılaşan Deniz ve Ena onlarla zorlu bir mücadeleye girer. Bu bölümde kötü cadıların yaptıkları korkunç büyülerle bedenlerini nasıl değiştirdiklerinden ve çocukları yemek istediklerinden bahsedilmektedir. Çocuklarla karşılaşan cadılar akşama çocuk yahnisi yapacakları için sevinmişlerdir. Cadılar, insan yeme özellikleriyle bizim masallarımızda yer alan devlere benzemektedir. Cadılardan birisi yaptığı büyü ile irileşmeye başlamış, cadının dişleri sivrilmiş ve tırnakları da bir pençe halini almıştır. Aynı zamanda burada büyü yaparken kullanılan, Türk edebiyatına Batı edebiyatından geçen küre kavramından da bahsedilmektedir. Ena kendilerine zarar vermek isteyen cadılarla mücadele ederken küresini kullanmaktadır. Küre, içine ne konulursa onunla ilgili büyüleri gerçekleştirmektedir:

“Aydın soluk ışığı ormanı aydınlatırken Herva'nın sesi duyuldu; ama bu büyüü bir sesteki çünkü her kelime sanki başka bir yönden geliyor gibiydi.

‘Akşama çocuk yahnisi var!’

Ena yerdeki sert bir kaya parçasını titreyen elleriyle alıp küresinin içine bıraktı ve tılsımlı sözcükleri söylemeye koyuldu. Küre taşı içine aldığı anda ağaçlar hışırdadı, kuşlar bir anda havalandı. Ama cadı da boş durmuyordu, Ena yanlış görmüyorsa Herva denen kadın giderek büyüyor; uzuyor ve genişliyordu. Kız ağzı bir karış açık, kadını izliyordu. Cadının büyümesi bittiğinde Ena'nın karşısında neredeyse üç metrelik bir Gezgin Cadı duruyordu.

Deve dönüşürken aynı zamanda çirkinleşmişti de. Dişleri sivrilmiş, kulaklarının içinden kıllar fişkırmış ve tırnakları birer pençe gibi uzayarak

keskinleşmişti. Kadın geceyi yırtan bir çığlık attı ve belinden çıkardığı satırla Ena'nın üzerine doğru koşmaya başladı.

Ena ise olduğu yerde duruyordu. Herva, satırı kıza doğru savurdu ve ay ışığında parlayan soğuk metal Ena'nın göğsünde patlayıverdi. Deve dönüşen kadın satırı öyle bir savurmuştu ki dengesini kaybedip yere kapaklandı. Ena ise olduğu yerde duruyor ve yaptığı tılsımın başarısına şükürler ediyordu. Küresinin içine attığı sert kaya, kızın vücudunu bir kaya gibi sertleştirmişti.

“Kırıldı!” diye çığlığı bastı Herva. “Annemin satırı kırıldı!”

O sırada Ena küresini tekrar eline aldı. Yeni yağmaya başlayan yağmurun küreye dolmasına izin verdi. Kızın gözleri beyaza döndüğünde gökyüzünden düşen damlalar Herva'ya sihirli toplu iğneler gibi saplanmaya başlamıştı. Çığlığı basan kadın delirmiş gibi yağmurdan kaçmaya çalışıyor, bir yandan da Ena'ya küfürler savuruyordu. Dev kadın ağaçlara çarpıyor, ortalığı birbirine katıyordu. Ena koşarak Deniz'in yanına geldiğinde çocuğun yaşadığından emin oldu. Derin bir nefes alıp matarasındaki suyla çocuğun yüzünü yıkadı. Kendine gelen Deniz acıyla öksürdü. Bacaklarını ve kollarını kontrol etti. Kırığı yoktu ama her yeri deli gibi sızlıyordu. Altına aldığı cadı ise hala baygındı. Ena çocuğu kolundan tutup kaldırdı.” (2018: 58).

4.1.1.3. Pera Günlükleri 4-Buzlar Şehri

Bu kitapta yer alan cadılar normal cadılardan farklıdır. Bu cadılar hayalet formunda gezen, uzun beyaz saçları olan ve önlerine gelen tüm canlıları dondurarak onları derin bir uykuya yatıran cadılardır. Denizciler suyun altında gezinen uzun beyaz saçlı yaratıkları yaşlı deniz cadılarına benzettikleri için bu şekilde ifade edilmişlerdir. Cadılardan serinin bu kitabında iki bölümde bahsedilmekte, özellikleriyle ilgili çok fazla detay verilmemektedir:

Denizdeki varlığı daha iyi görmek için o beyaz saçlara yaklaşan ve dokunan bir denizci dokunduğu anda buz haline dönüşür. Bazı görgü tanıkları denizcinin gölgesinin bile beyaza dönüştüğünü söyler. O andan itibaren bu cadılara karabasandan ilham alınarak akbasan adı verilir (2015: 18).

Bu hayaletimsi cadılar daha sonra sadece denizde dolaşmaz, bembeyaz gölgeler gibi sürünerek şehrin sokaklarına yayılır. Şehirde yaşayan insanları

uykularında yakalar ve soğuk nefeslerini boğazlarından üfleyerek onları dondururlar. Ardından tüm şehir yavaşça buzlar altına gömülür (2015: 20).

4.1.1.4. Karakura'nın Düşleri-Cadının Sadık Yardımcısı

Bu hikâyede yer alan cadı geceleri mezarlığa gitmekte, topladığı hayvan uzuvlarıyla diğer cadılar gibi büyüler yapmaktadır. Bazı geceler yardımcısından kendisi için yarasa ve kurbağa avlamasını istemektedir. Kadının yaşadığı yerde cadı olduğunu anlayan insanlar onu ve yardımcısını dışlarlar. Buradaki cadı da çoğunlukla karşılaştığımız yaşlı cadılardandır. Cadıyı korkutucu yapan en ilgi çekici durum ise çocukları kaçırap onların kanlarıyla kendisini gençleştirecek ve ölümsüzleştirecek büyüler yapmayı planlamasıdır. Cadı bu amaçla köy köy gezerek çocukları büyü yoluyla evine çekmiş, ardından şırıngayla çocukların kanlarını alıp bu kanları bir varilin içinde biriktirmiştir. Cadı kavramına kitapta sadece bu hikâyede ve bir bölümde yer verilmektedir. Bu bölümde de cadının yaptıkları yardımcısının ağzından anlatılmaktadır:

Çocukları kandırıp onlardan kan aldığını kimsenin anlamaması için yaşadığı hiçbir yerde fazla durmayan cadı bu şekilde çok çocuk kandırır. Yardımcısı bir gece bodrumdan gelen çocuk çığlıklarıyla uyanır. Bodruma indiğinde cadıyı elinde kocaman bir şırıngayla çocuğun birinden kan alırken görür. Çocukları bırakan yardımcı, cadının kötü planlarını gerçekleştirmemesi için onu terk etmemeye karar verir. Cadı, yardımcısından kendisi için kitap yazmasını ister, yardımcı yazıp bitirince de o kitabı büyüleyerek şehrin bazı yerlerine bırakır. Büyüden etkilenen çocuklar kitabı bulduklarında kendi ayaklarıyla cadının evine gelir. Yardımcısı bunu fark edince cadıya karşı çıkar. Yardımcısı kendisine karşı çıkan cadı onu büyüyle yıllar süren bir uykuya mahkûm eder. Yardımcı yıllar sonra tekrar uyandığında evde bir fiçi kan bulur. Öfkelenen yardımcı cadıyı yere düşürür ve onu büyüyle sözcüklerle ve canacı otuyla öldürmeye çalışır. Öleceğini anlayan cadı ölümsüzlük iksirini yardımcıya fırlattıktan sonra onu yaşlı bir bedende yıllar sürecektir ölümsüzlükle lanetlemiş olur. Cadının da söylediği gibi bazen ölmek en büyük cezadır (2020: 57-61).

4.1.2. Yaratık

Yaratık genel anlamda yaratılan bütün canlıları kapsayan bir ifadedir. Kitaplarda çoğunlukla tanımlanmakta zorlanılan, bir kalıba ait olmayan kavramları

belirtirken kullanılmıştır. Sesin kaynağının bilinmemesi, görülen varlığın tanımlanamaması ya da görende korku uyandırması o varlığın yaratık olarak adlandırılmasına neden olmuştur. Belirli bir tanımı olmadığı için kitaplarda kullanılan yaratık kavramı farklı unsurları ifade etmektedir. Yaratık kavramı on bir kitapta yer almaktadır.

4.1.2.1. Pera Günlükleri 2-Sırlar Otel

Yaratık kavramı bu serideki kitaplarda birçok canlının özelliğini barındıran, gözlerinde alevler dans eden cehennem zebanileri için kullanılmaktadır. Aynı zamanda vahşi karaltılar ve iblis köpeklere de yaratık denilmiştir. Bu yaratıklar kitapta kahramanlarımızın düşmanının yardımcısı ve cehennemin koruyucusu olarak yer almaktadır. Genel olarak yaratıklar bu kitapta korkunç, tanımlanması zor, insanı ürküten varlıklardır. Yaratık iki yerde ele alınmıştır. İlk bölümde bu yaratıkların tazıya benzediklerinden, sivri ve güçlü çenelerinden, keskin dişlerinden bahsedilmektedir:

“Profesör’ün ayaklarının dibinde tazıya benzeyen bir yaratık yatıyordu. Kadın, hayvana bakıp ürperdi. Ona cehennem zebanisi dendiğini biliyordu. Öldürmek için yaratılmış ince uzun çenesi, bir köpekbalığınıninki kadar güçlüydü. Ara sıra hayvanın bedeninde, metallerde olduğu gibi solgun mavi bir parlaklık dolaşıyordu. Bir şekilde kadın, tazının dişlerinin usturadan daha keskin olacağını hissederek ürperdi.” (2019: 20).

Bu bölümde ise yaratıklarla kahramanlarımızın zorlu mücadelesi ele alınmıştır. Yaratıkların sivri dişleri, geniş ağızları, küçük poynuzları bulunmaktadır. Bir insan büyüklüğünde olan bu varlıkların vücutları da pullarla kaplıdır. Yaratıkların diğer adı ‘cehennem zebanisi’dir. Bu yaratıkların korkunç görüntüleri ve kahramanlarımızın onlarla mücadelesi korku uyandırmaktadır:

Hakan baltasıyla yaratıklara saldırır, yaratık da sivri dişleri ve pençeleriyle ona karşılık verir. Ran kız kardeşine havuza saklanmasını söyler. Onun yanına gideceği sırada Ran’ın tepesine dikilen zebaninin dişlerinden aşağı kan ve salya akar. Ran hayvanın boynundaki nazar boncuğundan birisinin kendisini izlediğini hisseder. Yaratıktan kurtulan Ran bu sefer de Lusin’in arkasında bir karaltı fark eder. Çılgılık atarken kızın kapanan gözlerinin geri açıldığında kıpkırmızı olduğunu görür. Değişen kızın elinden çıkan alevler ateşten kurdeleler gibi dans eder, ağzından bilinmeyen

dilde sözcükler çıkar. Yaratık bu alevler kendisine değmeye başlayınca canhıraş bir şekilde oradan uzaklaşır. Havuzun yüzeyi patlayan kızıl alevlerle kaplanır. Zebaniler artık ona saldırmak yerine ondan kaçmaya çalışır (2019: 163-166).

Pera Günlükleri 2-Sırlar Oteli kitabındaki yaratık sivri kulakları ve dişleri olan, gözlerinden alevler çıkan, derisi pullarla kaplı ve boynunda göz şeklinde tasması olan tazıya benzer bir şekilde çizilmiştir. Bu çizim kitapta betimlenen yaratıkla da benzerdir.

4.1.2.2. Pera Günlükleri 3-Mühürlerin Muhafızı

Bu kitapta yer alan yaratıklar serinin diğer kitabında da olduğu gibi tazı şeklinde, pullu bir bedene ve kırmızı gözlere sahip büyük varlıklardır. Yazar bu varlıkların korkutuculuğunu belirtirken “kâbusların ana maddesinden oyulmuş gibi” demiştir. Yaratıklardan bu kitapta bir bölümde bahsedilmiştir. Bu bölümde kitapta ele alınan bu yaratığın özellikleri ifade edilmektedir:

“Odasına girdiğinde asistanını bir köşeye sinmiş, şöinenin önünde yatan devasa tazılara korku dolu gözlerle bakar vaziyette buldu. Valamir cehennem zebanisi olan bu iki hayvanı odasına gözcülük etsinler diye bırakırdı. Bir aslan kadar büyük olan kapkara yaratığın adı Kazallu’ydu. Rengi yeşile çalan ikincisinin ise Namrat’tı. İkisinin de bedeni pullarla kaplıydı. Uzun çeneleri ve kırmızı gözleriyle kâbusların ana maddesinden oyulmuş gibi görünüyordular.” (2019: 125).

4.1.2.3. Perili Bağ

Bu kitapta kullanılan yaratık sözcüğü kahramanların ne olduğunu bilemedikleri, insandan ziyâde daha çok uzaylıya benzettikleri korkunç bir varlığı ifade etmek için kullanılmıştır. Zaten ne olduğu anlaşılmadığından “tuhaf yaratık” şeklinde belirtilmiştir. Perili Bağ’da bulunan eve giren çocuklar buldukları odaya nereden girdiği bilinmeyen, görüntüsü insana benzemeyen ve ağızından salyalar akan bu yaratık karşısında ürpermişlerdir. Yaratık geldiği gibi aniden ortadan kaybolmuştur. Bu yaratıktan kitapta bir bölümde bahsedilmektedir:

Çocukların buldukları odada karşılına iri yarı, göbekli, çenesinin altından sarkan boyun etleri neredeyse göbeğine değen bir yaratık çıkar. Çocuklar yaratığın odanın içine nasıl girdiğini anlamazlar. Çocuklardan biri yaratığa kendilerine ne yapacaklarını sorduğunda yaratık gökyüzünü göstererek onları oradaki gezegene

götüreceklerini, orada yaşayanların yabancıları sevmediğini söyler. O sırada yaratık ağzının suyu akan, insana benzemeyen, karikatürde çizilmiş bir canlıya benzemektedir. Çocukları kedi ve köpeklerin gezegenine götürünce üstlerinde deneylerin yapılacağını belirten yaratık geldiği gibi oradan bir anda yok olur (2015: 86-89).

4.1.2.4. Yeşil Güç

Kahramanlarımız Servet'e bakmaya gittiklerinde onun pantere dönüştüğünü görürler. Panterin karşısına bir anda ne olduğunu ve neye benzediğini tanımlayamadıkları bir yaratık çıkar. Mutasyona uğramış keskin tırnaklı, canavara benzeyen bu yaratık panterle dövüşmeye başlar. Yaratık unsuru kitapta sadece bu bölümde geçmektedir. Aynı zamanda bir insanın pantere dönüştüğünü gören çocuklar onu da yaratık olarak adlandırmıştır. Bu görüntü karşısında kahramanlarımız korku duymaktadır:

Çocuklar ahşap kapıdan geçtikten sonra mutasyona uğramış bir yaratık, pantere dönüşen Servet'le boğuşmaya başlar. Yaratığın parlak çivit mavisi tüyleri ve keskin tırnakları vardır. Yaratık, köpek ya da panterden daha çok bilimkurgu filmlerindeki iblislere, canavarlara benzer. Yaratığın dövüşürken gözleri yuvalarından çıkacakmış gibi olur. Servet'te bir jaguarın özelliklerini taşıyor gibidir ve çocuklar onun bu hali karşısında dehşete kapılır. İki yaratığın aralarındaki kavga sonsuza kadar sürecek gibidir. Çocuklar onları ürkek, şaşkın ve ümitsiz bir şekilde izler (2017: 64-66).

Yeşil Güç kitabının kapak görselinde sivri boynuzları ve dişleri, mor-mavi tüyleri, kırmızı gözleriyle bir yaratık bulunmaktadır. Yaratığın görüntüsü kitabın kapağını görenlerde korku uyandırabilmektedir.

4.1.2.5. Kanıt Peşinde-Gizemli Adam

Bu kitapta geçen sahnede korkutan unsur kişinin hayal dünyasına bırakıldığı ve ortada bir belirsizlik durumu olduğu için yaratık olarak ele alınmıştır. Akşam vakti elektriklerin gitmesiyle koridordan gelen seslerden korkan psikolog, gelenlerin hastalarının kendisine anlattığı yaratıklardan olabileceğini düşünmektedir. Bu yaratıklar vampir, uzaylı, zombi gibi unsurlardır. Seslerden korku duyan kahramanımız evinin içerisinde saldırabileceği bir konum bularak seslerin sahibini beklemeye başlamıştır. Kitapta yaratık kavramı bir bölümde ele alınmıştır:

Yaman, elektriklerin gitmesiyle arıza için hangi numarayı tuşlayacağını düşünürken koridordan gelen garip sesler duymaya başlar. Ayak sürüme seslerine benzeyen sesler gelenlerin kalabalık olduğunu düşündürür. Yaman, psikolog olduğu için gelenlerin hastalarının anlattığı yaratıklardan olabileceğini düşünür. Bu yaratıklar; yarasalar, ejderhalar, dev goriller hatta Drakula olabilir. Elindeki kumandayı silah gibi tutan Yaman kapının arkasına saklanır. Diğer elinde de bayıltıcı olarak kullanacağı kokmuş çorapları bulunmaktadır. Yaman'a göre bu gelenler uzaylı da olabilir. Derken odaya üzerinden değişik ışıklar yayılan bir karaltı girer. Karaltının elinde ateş topu tuttuğunu gören Yaman ona arkasından yaklaşır ve burnunu çoraplarıyla kapattıktan sonra kumandayı alnına bir silahmış gibi dayar. Tam o sırada karaltının arkasından büyük bir kalabalık salona girer. Yaman işinin bittiğini düşünürken kalabalıktan “İyi ki doğdun Yaman!” sesleri yükselir (2017: 9-10).

4.1.2.6. Mezarlıktaki Işık-Bilinçaltı Cinayetleri

Bu hikâyede ele alınan bölümde televizyon izleyen Damla'ya arkasından yaklaşanın verdiği bilinmezlik durumu okurda ürperti oluşturmaktadır. Kahramanın arkasından birinin yaklaştığından haberi yoktur. Bu durum kahraman yerine okura yaratık kavramını düşündürmektedir. Aynı zamanda içeriye giren ve perdeyi hareket ettiren rüzgâr da burada yaratığın nefesine benzetilmiştir. Bu hikâyede yaratık bir bölümde ele alınmaktadır. Damla ensesinde hissettiği ürperti ile korku duyar:

Damla “Can Dostum” dizisini izlerken odanın ışıklarını kapatır. Açık camdan içeriye giren serin rüzgâr sanki görünmez bir yaratık içeriye üflemiş gibi perdeleri sallandırır. Aynı zamanda odaya birisi girer fakat Damla giren kişiyi fark etmez. Odaya giren kişi sessiz olmaya çalıştığı için neredeyse nefes bile almaz. Çevreyi kontrol ettikten sonra sanki büyü bir gücün etkisindeymiş gibi bıçağı havaya kaldırır. Damla'ya biraz daha yaklaşır bıçağı onun ensesine doğrulttuğunda Damla ürpererek arkasına bakar ve korkuyla geriye sıçrar. Gelen Aslı'dır. Sürekli olarak “Sandviç hazır.” der ve bıçağı havada tutmaya devam eder. Daha sonra kendisine gelen Aslı, elindeki bıçağı görünce ürperir ve yere bırakır (2016: 15).

4.1.2.7. Karakura'nın Düşleri-Sakın Kapıyı Açma

Bu öyküde yer alan yaratık sivri pençeli, uzun boylu, vücudu gri tüylerle kaplı ve sivri dişlerinin arasından salyaları akan bir varlıktır. Yaratık kitabın bir yerinde

“vahşi bir kurdun ayaklanmış hali” olarak tanımlanmıştır. Bu durum okurda yaratığın bir kurt adam olabileceği düşüncesini uyandırmaktadır. Öykü bu yaratık unsurunun üzerine yazılmış bir öyküdür ve öykünün her yerinde geçmektedir. Bir bebeğe gece vakti bakıcılık yapan üç kız için başlangıçta her şey normaldir. Bir süre sonra kızlar evdeki odalardan birinden sesler geldiğini fark eder. Kapıyı açtıklarında karşılarında zincirlenmiş korkunç bir yaratık görürler. Olaydan sonra ev sahibiyle konuşmaya giden kızlar gördükleri yaratığın aslında bir insan olduğunu ve bakıcılık yaptıkları küçük bebeğin de o yaratıktan farklı olmadığını öğrenirler. Ailenin çocukları gece evlerine dönerken bir yaratığın saldırısına uğramış, ısırılan büyük çocuk tamamen o yaratığa dönüşürken yaratığın salyası değen bebek sadece bazı özelliklerini edinmiştir. Her dolunayda bu durum tekrar etmektedir:

Kızlar odada gördükleri yaratığı tanımlarken onun sadece belgesellerde hatta sadece korku filmlerinde görebilecekleri türden bir yaratık olduğunu düşünürler. Çünkü yaratık tıpkı insan gibi iki ayağı üzerinde duran, bir metre boylarında, vücudu tüylerle kaplı, sivri tırnaklı pençelere ve dişlere sahip kurt gibi bir yaratıktır. Hırıltısı çocukları çok korkutur ama yaratık en azından kalorifer borusuna zincirlenmiştir. Bengül titreyerek “Bu bir yaratık.” der. Gördükleri karşısında hareketsiz kalan kızlar içeride bekleyen Devin’in çığlığıyla odadan koşarak çıkarlar. Bakıcılık yaptıkları küçük bebek Mercan’ın minicik el ve ayaklarının yerinde pençeler, ağzında ise sivri dişleri olduğunu görürler. Mercan tırnaklarını Devin’e doğru savurmaktadır. Bengül çığlık atınca yaratık Devin’i bırakıp kızlara döner ve daha sonra dört ayağı üstünde koşarak merdivenlerden iner. Devin korkudan bayılır ve düşerken başını yere çarpar. Kızlar telaşla ambulansı arayıp Devin’in kaza geçirip bayıldığını, hızlı bir şekilde eve gelmelerini söylerler (2020: 152-155).

Olaydan birkaç gün sonra bakıcılık yaptıkları eve Mercan’ın ailesiyle konuşmaya giden kızlar olayın aslını dinleyebilmek için anne Ebru Karamuk’un ağlayışının sonlanmasını beklerler. Bu bölümde Ebru Hanım yaratıkla ilk karşılaştıkları zamanı ve çocuklarının başına gelen talihsiz olayı, çocuklarının bir yaratığa nasıl dönüştüğünü anlatmaktadır. Olay gece vakti ailenin eve dönerken benzilerinin bitmesi ve babanın benzin istasyonuna gitmesiyle gerçekleşir:

“Boyu iki metreye yakındı. İnsan gibi, iki ayağının üzerinde duruyordu. Sanki vahşi bir kurdun ayaklanmış haliydi. Mina şoka girmişti, hareket edemiyordu. İlk

yapmam gerekenin Mercan'ı arabaya koyup kapıyı kapatmak olduğunu biliyordum ama onu kucağımdan bırakamıyordum.

'Git buradan!' diye bağırdım. O an kızımı kolundan yakalayıp kaldırdı ve... onu ısırp fırlattıktan sonra bize doğru yürümeye başladı. Nihayet hareket edecek gücü bulabildim. Kucağımda Mercan'la ağlayan Mina'nın yanına koştum. Üçümüz birbirimize sımsıkı sarıldık. Mina'nın boynu kanıyordu ama yarası çok derin değildi. Yaratık yanımıza geldi ve başımızda durdu. Toprağa basan pençeleri birkaç santim ötemizdeydi; hırıltısını duyabiliyorduk. Salyalarının, Mercan'ın yüzüne damladığını fark ettiğimde, çığlık çığlığa ağlamaya başlayan oğlumu öbür koluma doğru yatırdım. Yaratık birkaç saniye sonra, her nasılsa koşarak kaçtı. Emir tamirciyle geldiğinde ona bir kurdun bize saldırdığını söyledim. Gerçeği anlatırsam delirdiğimi düşüneceğinden korkuyordum. Mina bize saldıran şeyi devasa bir yaratık olarak tarif ettiğinde de Emir bunu çocuğun hayal dünyası sandı.

Sonrasında her şey yolunda gibiydi. Sadece bir aylığına... Bir gece Mina... Sizin gördüğünüz şeye dönüştü. Mercan'ın sadece dişleri sivrilmiş ve pençeleri çıkmıştı. Yaratık Mina'yı ısırdığı için, en çok etkilenen kızımdı. Emir aklını kaçırarak gibi oldu. Ben de öyle... Ona her şeyi anlattım." (2020: 160).

4.1.2.8. Arayış Ormanı

Bu kitapta iki farklı yaratıktan bahsedilmektedir. Bu iki yaratık da karamanımızın daha önce hiç karşılaşmadığı ve görüntüleri oldukça ürkütücü olan varlıklardır. İlk bölümde yer alan yaratık pis, çirkin ve iri bir varlıktır. Yaratık, insanlara zarar vermeyen, bulduğu her şeyi yemek isteyen, yemek yemeyi çok seven bir canlıdır. İnsanların dünyasına kaçak kapı ile geçtiği için Bekçi'nin ve arkadaşlarının görevi onu yakalayıp tekrar kendi dünyasına göndermektir. Burada kahramanımızın ve arkadaşlarının diğer dünyadan gelen bu yaratığı yakalama mücadelesi anlatılmaktadır:

İnsanların dünyasına diğer dünyadan kaçak kapılarla geçiş yapan yaratıkları durdurma görevi Bekçi'nindir. Bekçi öldükten sonra yerine geçecek olan oğlu Deniz ilk göreve yanında fedailerle çıkmıştır. Kaçak kapılardan geçen yaratığı yakalamak için Deniz ve Noldrus izleri takip ederek canavarın bulunduğu markete girer. Noldrus yanındaki bayıltan çiçeği yaratığa koklatacağı sırada onun hapşırmasıyla kendisi bayılarak yere düşer. Deniz yaratıkla baş başa kalınca fedainin cebinde başka

çiçek olup olmadığına bakmak için yavaş adımlarla ona doğru ilerlerken yanlışlıkla yerdeki cipse basar ve çıkan sesle yaratık Deniz'e döner. Yaratıkla aralarında sadece yerde baygın yatan Noldrus bulunmaktadır. Deniz korkuyla yaratığa bakar. Bu sırada Ena gelerek yaratığı yaptığı tılsımla yakalar ve Deniz'i kurtarır (2018: 95-96).

Bu bölümde suyun altında yaşayan, ağzında bir sürü sivri dişi olan ve kafalarında da dikene benzeyen sivri kemikler bulunan yarı insan, yarı balık formundaki korkutucu yaratıklar anlatılmaktadır. Bu yaratıkların fosforlu gibi parlayan yeşil bir teni vardır. Kahramanımız Deniz ve arkadaşı Ena gölde mahsur kalan kızını "yosun diş" olarak adlandırılan bu yaratıkların saldırısından kurtarmaya çalışırken kendileri de zorlu bir mücadele verirler. Bu yaratıklar yakaladıkları canlıları suyun derinlerine çeker ve onları boğar. Ardından da ölen canlı ile beslenirler. Bu yüzden Deniz ve arkadaşlarını da suyun içine çekmeye çalışırlar ama başarısız olurlar. Yaratıkların görüntüsü kadar yaptıkları da korkutucudur:

Deniz ve Ena gölün içinde mahsur kalan kızın çığlıklarını duyduğunda ona yardım etmek için yanına gider. Tam bu sırada bir şey Deniz'i bacaklarından tutup suyun içine çekmeye başlar. Gözleri karanlığa alışan Deniz onu tutanın bir yosun diş olduğunu fark eder. Yosun dişin yeşil, parlak teni suyun içinde ışıldar. Yarı insan yarı balık olan bu yaratığın kafasında dikene benzeyen sivri kemikler bulunur. İçinde yüzlerce sivri dişi olan ağzı ve donuk bakan gözleriyle oldukça ürkütücü bir yaratıktır. Deniz iki ayağını sıkıca tutan bu yaratıktan kalan gücüyle kurtulmaya çalışır. Su iyice kararmaya başladığında Deniz belinden hançerini çeker ve yaratığın elini kesiverir. Yosun dişin koyu yeşil kanı suya karışır ve o acıyla inleyerek hızla dibe dalar. Yüze çıkıp Deniz sandala ulaşır ve hançerini içine bırakır ve kızlar yardım etmek için ellerini tuttuğu anda bir şey onu yeniden suyun içine çekmeye başlar. Bu sefer üç çocukta suya düşer. Düşen çocukların etrafını yosun dişler sarar. Her biri bir yosun dişle mücadele eder. Deniz'e doğru gelen iri yaratık onu bacakların tutarak derine çekmeye başlar. Deniz elini yaratığa doğrultarak "Bırak!" diye bağırır. Elinden çıkan mor renkli ışık yüzünden yaratık Deniz'i mecburen bırakmak zorunda kalır. Yosun diş bu sefer gidip Deniz'in omzunu ısırır. Canı yanan Deniz yeniden yaratığa doğru elini uzatarak "Peşimi bırak!" diye bağırır. O sırada elinden çıkan kıvılcıklar suyun içinde parlar ve yaratık uzaklaşarak gözden

kaybolur. Bunu nasıl yaptığını anlamayan Deniz, kızları aramaya başlar (2018: 228-230).

Arayış Ormanı kitabının kapak görselinde yaratık sivri kulakları, iri gövdesi, büyük dişleri ve tüylü vücuduyla resmedilmiştir.

4.1.2.9. Arayış Ormanı 2-Solgun Ruhlar Kitabı

Bu kitapta yer alan yaratık ne olduğu ve neye benzediği belli olmayan korkutucu bir varlık olarak nitelendirilir. Deniz gece vakti ormanda cadılardan kaçarken böyle bir varlıkla karşılaşınca korku duymuştur. Yaratığın üst tarafı kadına benzemektedir. Alt tarafında ise ayak yerine kökler bulunmaktadır. Gözleri ise alev alev parlamaktadır:

“Birkaç saniye kendinden geçen çocuk, gözlerini açtığında, oluşan çukurun içinden çıkmaya çalışan şeyle göz göze geldi. Varlığın bedeninin üst tarafı kadına benziyordu ama alt tarafı kesinlikle bir insana ait değildi; bacakları yoktu ve gövdesinin altı tek parça sarmaşık, kök ve yapraklarla kaplıydı; toprakla bir bütün halinde ilerliyordu, sanki onu kökleri taşıyordu. Alev alev parlayan gözleri geceyi daha da korkutucu kılıyordu. Deniz arkasındaki cadıların zafer nidası attığını duyunca daha da endişelendi ve düşünmeden başka bir yöne doğru koşmaya başladı.” (2018: 8)

4.1.2.10. Arayış Ormanı 3-Cadıların Gecesi

Bu kitapta üç farklı yaratık unsuru ele alınmıştır. Yaratıklardan ikisi aynı bölümde yer almaktadır. İlk bölümdeki yaratık şekli hem yılan hem de ejdere benzeyen iri bir varlıktır. Aynı zamanda konuşması da yılan gibi tıslayarak gerçekleşmektedir. Yaratık bir mağaranın içinde yaşar. Kitapta bazı yerlerde yaratık olarak bazı yerlerde de ejder olarak adlandırılmıştır. Bu bölümde yaratıkla kötü kalpli cadıların mücadelesi anlatılmaktadır. Kötü kalpli cadı yaratığı yenip onun tüm gücünü ele geçirmeyi ve böylece çok güçlü olmayı planlamaktadır:

Yaratık yuvasında cadıların varlığını fark edince yılan gibi hareket ederek onlara yaklaşır. Bu esnada etrafta bulunan kemikler, zırh ve kılıçlar birbirine çarpıp şangırdar. Cadılara yaratığın inini gösteren adamın korkudan dizlerinin bağı çözülür ve adam yere düşer. Yaratık bir kere daha kıvrılıp kobra gibi şaha kalkar ve ardından “ölümss” diye tıslamaya başlar. Cadılardan Felis, yaratığa sesini kesmesini söyler. O

bir Kül Büyücüsü'dür ve bu yaratıktan hiç korkmaz. Yerde duran adamın ensesine tırnaklarını batırarak ejdere doğru ilerlemeye başlar (2021: 94-95).

Eserin bu bölümünde iki farklı yaratıktan söz edilmektedir. Biri kahramanların "Ölögöz" olarak adlandırdıkları, tüm canlılığını yitirmiş, enerjisi ve ruhu çekilmiş gibi duran insana benzer yaratıklarken; bir diğeri kahramanların gittiği kayalığı koruyan koza içinde yaşayan kuyruklu bir yaratıktır. Ölögözler mağaralarına düşen insanlara saldırarak onların vatozlar sayesinde kendilerinden biri olmasını sağlarlar. Bu bölümde çocukların Ölögözler'i gördükleri ilk andan ve onların inleyerek çocuklara doğru yürümesinden bahsedilmektedir:

Deniz ve arkadaşlarının geldikleri İsimsiz Kaya'daki bu yerde ne kılıçlarını çıkarmaya ne de büyü yapmaya izinleri vardır. Çünkü bunlardan birini yaptıkları anda duvar dibinde bulunan yaratıklar inleyerek onlara doğru yürür. Çocuklar bir gözleri ürkütücü yaratıklarda, diğer gözleri vatozlarda sessizce önlerindeki merdivene doğru ilerlerler (2021: 159-160)

Bu bölümde Ölögözler ve vatozlar çocuklara saldırmış, kozanın içindeki yaratıkla konuşmak için ona yaklaşan Ena ise yerde hareketsiz bir şekilde yatmaktadır. Kozadan çıkan yaratığın yılanı benzer bir kuyruğu bulunmaktadır. Görevi de o kayalığı korumaktır. Deniz zarar vermeye gelmediklerini ifade etmeye çalışsa da yaratıklar ona ve arkadaşlarına saldırmaktadır:

Mağaradaki kozanın içinden önce Ena'nın hareketsiz bedeni, arkasından da yaratık çıkar. Bu esnada arkadaşları Ölögöz adını verdikleri diğer yaratıklarla ve vatozlarla mücadele etmektedir. Vatozlardan biri Levia'nın başına yapışır. Deniz kozadan çıkan yaratığın ellerini kendisine doğru kaldırdığını fark eder. Deniz, yaratığa savaşmaya gelmediklerini, önemli bir görevi halletmek için burada bulduklarını söyler. Yaratık ona "İsimsiz Kaya'ya kimse gelmemelidir." der. Deniz arkasına tekrar döndüğünde başına vatoz yapışan Levia'nın Ölögözlerden birine dönüştüğünü fark eder. Kızıl ise yaratıklarla mücadelesine devam eder. Bekçi esasını kaldırıp kozadan çıkan yaratığa savurur. Yaratık asadan çıkan alev sonucu çılgınlık atmaya başlar. O sırada canı yanan yaratık sinirle kuyruğunu kullanarak Deniz'in vücudunu kavrar. Bir yılanı andıran kuyruk Deniz'i nefessiz bırakmaya başlar. Yaratık "Buraya gelmemeliydiniz!" diye bağırır. Deniz kayaların ardından gördüğü ruhtan yardım istemeye başlar. Ardından esasını yaratığın kuyruğuna

savurur ve kuyrukta oluşan kesiklerden yeşil kan akmaya başlar. Kendi kanını gören yaratık acı içinde bağıır. Kozasının dışında daha güçsüzdür (2021: 169-171).

4.1.2.11. Beyaz Kanatlı Vampir 1-Başım Dertte

Bu kitaptaki yaratık unsuru ağaç evde kalan Luk'a zarar vermekte ve çocukları korkutmaktadır. Varlığın ne olduğu tam bilinmemektedir. Kitapta yaratık kavramı kullanılsa da bir belirsizlik hâkimdir. Luk'un üzerine çullanması, yılan tıslaması gibi ayrıntılar verilse de yaratığın niteliğini belirlemek imkânsızdır. Akşam vakti orataya çıkan yaratık unsuru bu kitapta sadece bir bölümde kullanılmıştır:

Luk ve Lusi buldukları ağaç evde uyurken Luk, Lusi'nin çığlıklar içinde kendisine seslenmesiyle uyanır. Kaldıkları yer kıyamet kopmuşçasına sallanır ve çocuklar duvardan duvara savrulur. Gök çıldırılmış gibi gürlür, şimşekler çakar. Luk, Lusi'nin yanına gitmeye çalıştıkça sarsıntı yüzünden kaldığı odanın duvarlarına çarpar, hareket etmeyi başaramaz. Daha sonra Luk yılan tıslamasına benzer bir ses duyar. Etrafına baktığında hiçbir şey göremez. O sırada üzerine çullanan bir şey onu odanın köşesine savurur ve Luk duvara çarparak yere düşer. Nasıl bir şeyle boğuştuğunu bilmediğinden korkudan çıldırmak üzeredir. Ayağa kalkmayı başardığında sağ omzuna çok büyük bir acı saplanır. Luk'un gözünün önüne bir perde iner. Başını dönmeye, midesi bulanmaya başlar. O sırada beyaz bir ışık huzmesi buharlaşarak yanından geçer. Kendisini çok halsiz hisseden Luk birden yere yığılır ve ağzı köpürmeye başlar. Lusi'ye seslenmeye çalışsa da başaramaz. Ağlamaya başlar. Vücudu ateşler içinde yanarken her yeri ağrır (2014: 55-59).

Eserin bir başka bölümünde Luk ne olduğunu bilemediği beyaz bir varlığın üzerine doğru inişini ifade etmiştir. Aynı zamanda söyledikleri okurda Luk'un öldüğü düşüncesini de uyandırmaktadır. Yanına gelen bu yaratık yasemin ve cennet kokuları kokmaktadır. Luk ölen annesinin ve babasının cennette kendisini beklediği ve kendisinin de oraya gideceğini düşünmektedir. Bu düşünceyle rahatlayan bedeni gökyüzüne yükselmektedir:

“Gökyüzünden etrafa beyazlar saçan, kasırga hortumu gibi bir şey üzerime doğru inmeye başladı ve sanki beni almak için yaklaşıyor gibiydi. Bedenimin üzerine gelince durdu. Burnuma daha önce koklamadığım türden yasemin, cennet kokuları doldu. Göremiyordum ama sanki annem hortumun diğer ucunda babamla birlikte beni bekliyormuş gibi hissediyordum. İçimi birden bire sevinç kapladı. Bedenim bir

tüy gibi hafiflemişti. Ağır ağır yükselmeye başladım. İşte şimdi tüm acılarımdan kurtuldum ve gidiyordum.” (2014: 59).

4.1.3. Hayalet

Hayalet kavramı çok uzun yıllardan beri birçok alanda kendisine yer edinmiş bir kavramdır. Filmlerde, edebiyatta, oyunlarda ve daha birçok yerde hayaletlerle karşılaşırız. Hayaletlerin insanlar gibi iyi ve kötülerini bulunmaktadır. İyiler sevimli, yardımsever, kötüler ise insanlara zarar verebilecek oyunlar hazırlayan, insanları birbirine düşüren korkunç unsurlardır. Ne zaman ne yapacakları hiç belli olmaz. Aynı zamanda kime görünüp görünmeyecekleri de... Derrida'nın da ifade ettiği gibi hayaletlerin ne zaman ortaya çıkacakları belli değildir, onların gidiş ve gelişleri denetlenemez (2007: 30). Hayalet kavramı yetişkinler için yazılan kitaplarda bulunduğu kadar, çocuk edebiyatı eserlerinde de büyük yer tutmaktadır. Hayaletin olması için varlığın önce ölmesi gerekmektedir. Ele alınan bazı kitaplarda hayalet yerine hortlak veya ruh kavramı kullanılmıştır. Hortlaklar ve ruhlar da hayaletler gibi öldükten sonra ortaya çıkan, bedensiz varlıklardır. Aynı zamanda bu varlıklar hayaletler gibi havada uçmaktadır. Hayalet unsuruna incelenen yedi kitapta yer verilmiştir.

4.1.3.1. Pera Günlükleri 2-Sırlar Otel

Bu kitapta kullanılan hayalet kavramı, bir medyumla iletişim kurduğu düşünülen ünlü ve aynı zamanda ölü bir hikâye yazarını belirtmek amacıyla kullanılmıştır. Çocukların yıllar önce ölmüş bir yazarın odasında kaldıklarını öğrenmeleri ve bu yazarın hayaletinin daha önce bir medyumla konuşmuş olması onların korkmasına neden olmuştur. Kitapta yer alan hayalet unsuru sadece bu kısa bölümde geçmektedir:

Söylenenlere göre Agatha Christie 1920'li yıllarda çocukların kaldıkları otelde kalır. Odasının duvarına bir anahtar gizleyen yazar, öldükten sonra kendisiyle iletişime geçen medyuma anahtarın yerini göstererek onun büyük bir gizemin kilidini açacağını söyler. Medyumla konuşanın Agatha Christie'nin hayaleti olduğunu anlayan Lusın'ın duydukları karşısında tüyleri diken diken olur (2019: 41).

4.1.3.2. Pera Günlükleri 4-Buzlar Şehri

Bu kitapta yer alan hayalet kar gibi soğuk, uzun beyaz saçları olan solgun cadılara benzetilmektedir. Gözleri buz kalıplarını andırmaktadır. Sesi de en az görüntüsü kadar korku uyandırmakta, fısıltısıyla insanları etkisi altına alarak onları vücutlarının içinden dondurmaktadır. Bu bölümde Arietis ve Lusin'in hayaletle karşılaşınca hissettiklerine yer verilmiştir. Hayalet unsuru bu kitapta bir bölümde bulunmaktadır:

“Fakat ayaklarını bahçe kapısından dışarı attıklarında karların arasında bir şey kıpırdandı. Topraktan değil de kardan meydana gelen bir ağaç gibi karşılarında yükseldi ve buzdan dallarıyla köklerini onlara doğru uzattı. Beyaz saçları buzul rüzgârları gibi arkasında dalgalanıyordu.

Arietis ve Lusin hızla durup dehşet içinde üzerlerine doğru gelen bu kardan hayaletle baktılar. Gözleri sanki buz kalıpları gibiydi. Solgun ve yaşlı cadılara benziyordu. Fısıltısı...

Ah, fısıltısı... Lusin o sesi hiç duymamış olmayı yeğlerdi. Sanki etrafındaki bütün sesleri boğmaktan ibaretti. İnsanın ruhunu donduruyor ve olduğu yerde korku içinde büzüşmesine neden oluyordu.” (2019: 85-86).

4.1.3.3. Mezarlıktaki Işık- Saprano Hayalet

Bu hikâyede erkek öğrenci yurdunda kalan çocukların buldukları binanın eskiden hastane olarak kullanıldığı belirtilmektedir. O dönem talihsiz bir olay yaşanmış; hastanede öldü sanılarak morga kaldırılan bir kadının sonradan aslında morgda öldüğü anlaşılmıştır. Şimdi o kadının hayaletinin morgdan çıkarılmak için attığı yardım çılgınlıklarının her gece binanın içinde duyulduğu söylenmekte ve bu durum da çocukları korkutmaktadır. Eskiden morg olarak kullanılan o oda şimdi jeneratör odası olarak kullanılmaktadır. Yurtlarındaki elektrik giden çocuklar jeneratöre bakmak için o odaya inerler. Tırnaklarıyla duvarlarda sesler çıkaran hayalet, çocuklar içeri girdikleri anda kapıyı arkalarından kapatır. Bu durum çocukların türlü korku senaryoları düşünmelerine neden olur. Aynı zamanda karanlıkta önlerinden geçen karaltılar çocuklara hayaletin şekil değiştirebildiğini düşündürür. Hikâyenin temeli bu hayalet unsurudur:

Bekçi Vedat, eskiden morg olarak kullanılan bodrumdaki jeneratör odasına giderken çocuklara oradan gelen seslerin bir kadının hayaletine ait olduğunu anlatır. Söylenenlere göre kadın öldü sanılıp morga kaldırılır ve orada ölür. Geceleri bağırıp doktorlardan kendisine yardım etmelerini ister. Zararsız bir hayalet olmasına rağmen hastaların moralini bozup yaşama isteklerini kırar. Çocuklardan biri hayaletin operada soprano olduğunu söyleyince Vedat çocuklara mesleği ne olursa olsun ölen kadının kimsesiz olduğunu, zaten cesedinin de kimse tarafından bulunamadığını söyler. Fikret, Vedat'ın anlattıklarına inanmadığı sırada hayalet binayı titreten, tüyler ürperten bir haykırıyla inler. Anlaşılan yine doktorlardan yardım ister fakat hastane çok önceden taşınmıştır. Son katın merdivenlerine geldiklerinde elektrikler gelip yeniden gider. Hayalet bir yandan haykırılarına devam ederken diğer yandan da duvarları tırmalar. O bağırdıkça bodrumun merdivenlerinden çocuklarına üstlerine soğuk bir rüzgâr eser. Bekçi Vedat dış kapıyı açık unuttuğu bahanesiyle çocukların yanından ayrılır. Fikret, Levent ve Uzel giden bekçinin arkasından bakakalırlar. Morgun bulunduğu koridora indiklerinde hayaletin çığlıkları uğultuya dönüşür. Aynı zamanda arada duydukları tırnak sesleri çocukların tüylerini diken diken eder. Biraz ilerlediklerinde önlerinden hızlıca bir karaltı geçer. Karaltının ne olduğunu göremeyen çocuklar hayaletin farklı şekillere girdiğini düşünür. Açık olan morg kapısından içeriye giren çocuklar bu odanın artık atık eşya deposu olarak kullanıldığını görür. Arkalarında bıraktıkları kapı gıcırdayarak kapanır. Duvarlarda kıvılcımlar çakar ve depo yanık kokmaya başlar. Fikret hayaletin kendilerini yakalayacağını ve sabah olunca buradan üç ceset olarak çıkacaklarını söyler. Ona göre hayalet birinin gözlerini oyar, birinin bağırsaklarını deşer ve birini de tavana asar. Çocuklar kapıyı açmaya çalışırlar ama beceremezler. El fenerinin sönmesiyle birlikte dolapların arasından duyulan gürültüler ve ardından çığlıklar yükselir. Onlarca tırnak sanki dolaplara tutunuyor gibi gıcırtilar gelir (2016: 62-63).

4.1.3.4. Arayış Ormanı 2-Solgun Ruhlar Kitabı

Bu eserdeki hayalet kitap kahramanına yardımcı olan, ona büyü güçlerini daha rahat kullanabilmesi için asa yapan iyi bir hayalettir. Bu hayalet aynı zamanda bir marangozun ruhu olduğu için marangoz hayalet olarak adlandırılmaktadır. Hayaletin büyülü güçlerinin yanında insanların zihninden geçenleri okuma özelliği de vardır. Hayaletler çoğunlukla korkunç unsurlar olarak ele alındığından kahramanımızın bu

hayaletle ilk karşılaşması ona korkutucu gelmiştir. Bu kitapta hayalet unsuru bir bölümde ele alınmıştır:

Deniz ve Ena lahde yaklaştıklarında devasa kapağın üstünde uzanıyormuş gibi işlenen bir insan kabartması fark ederler. Kabartmanın içinden bir anda dumana benzeyen bir şey yükselmeye başlar. Ardından insan formunu alan hayalet tepeden çocuklara bakmaya başlar. Deniz'in karşısındaki hayalet filmlerde izlediklerine benzemektedir ve o nasıl bir tepki vereceğini bilemez. Hayaletle başıyla selam verir (2018: 80).

Hayalet tekrar duman bulutu şeklini alıp Deniz'in ağacından getirdiği dal parçasının içine girer. Havaya yükselen ve hareket etmeye başlayan dal parçası boşlukta asılı kalır. Hayalet başını dalın içinden çıkartarak çocuklara yapacağı işin zaman alacağını söyler. O, dala içten şekil verirken odanın içinde bulunan mumların alevleri titrer, daldan garip sesler gelir. Bu iş beklediklerinden uzun sürünce çocuklar uyuşabilir. Hayalet öksürdüğünde ikisi de apar topar ayağa kalkar (2018: 84).

4.1.3.5. Karakura'nın Düşleri-Cadının Sadık Yardımcısı

Bu bölümde gece vakti odasında hayaletlerle karşılaşan Yazgı'nın onlarla mücadelesi ele alınmaktadır. Hikâyede yer alan hayaletler ölü çocuklardır ve bu çocuklar hiç de masum değillerdir. Eskiden oturdukları evde şu an yaşayan çifte yaptıklarıyla onların sakatlanmalarına ve kendilerinden korkmalarına neden olmuşlardır. Bunları öğrenen Yazgı da hayalet çocuklardan korkmaktadır. Hayaletleri durdurmanın tek yolu çember oluşturacak şekilde mezarlarının etrafına tuz dökmektir. Hayalet unsuruna bu hikâyede bir bölümde yer verilmiştir:

Okuduğu hikâyenin gerçekleşme saatinin geldiğini fark eden Yazgı, korku içerisinde odaya göz gezdirir. Yerde oluşan küçük parkta oynayacak hayalet çocuklar en fazla on beş santim olmalıydılar. Yatağının başucunda beliren erkek çocuğunun kendisiyle aynı boyda olduğunu fark eden Yazgı, panik içinde odanın kapısına doğru koşar. Daha sonra diğer kardeşler de ortaya çıkınca Yazgı onların üstlerindeki pijamaların yırtık, yanmış ve kararmış olduğunu görür. Sekiz hayalet çocuk Yazgı'ya bakar. Yazgı korkarak salona kaçır. Derken salondaki masanın üzerinde bulunan vazo havalandırarak yere düşer, konsoldaki biblolar da öyle. Sekiz kardeşin de salona gelmesiyle salon buz keser. Tekrar odasına giden Yazgı küçük parktaki salıncakların sallandığını görür. Aniden yanında beş yaşındaki hayalet kız belirir. Kızın geceliği is

kokuyordur. Kitaplığın önünde duran ikiz hayaletler ise bir anda alev alır. Daha önceden tuzu hazırlayan Yazgı küçük parkın yanındaki ağaçları aralayınca oradaki mezar taşlarını görür. Tuzu alıp bir çember oluşturacak şekilde mezarlığın etrafına döker. En büyük hayalet Yazgı'nın ne yaptığını anlayıp müdahale etmeye çalışsa da geç kalır. Hayaletler mezarlarına girerler. Ardından odanın ortasındaki ev, mezar taşları, ağaçlar, park yok olur (2020: 52-53).

4.1.3.6. Karakura'nın Düşleri-Hortlak Gören İspinoz

Bu hikâyede yer alan hayaletlere kahramanlarımız aynı zamanda hortlak da demektedir. Hayaletlerden birisi İspinoz adında kör bir kız, diğeri onun babaannesidir. Herkese görünmeyen bu hayaletlerin insanların bedenini ele geçirmek gibi kötü bir amacı vardır. Bu bölümde hayaletler kadar onları gördüğü için korkudan kendisini kör bırakan kızın yaptığı şeyin düşüncesi de korkutucudur. Hikâyenin beş bölümünde hayalet unsurlarıyla karşılaşırız. İlk bölümde Gülçe yeni taşındıkları sokakta bulunan hayaletli ev ve o evde yaşayanlar hakkında bir şeyler öğrenir. Duyduklarına göre yaşlı bir kadın kör torunuyla yaşadığı o evde hayaletlerle kousmaktadır. Ameliyatla gözlerini açtıran torunu evdeki hayaletlerin varlığını görünce kendisini yeniden kör bırakır:

Çinel, okullarına yeni gelen Gülçe'ye taşındıkları sokakta bulunan tek katlı evle ilgili bir şeyler anlatır. O evde İspinoz adında kör bir kadının oturduğunu ve eskiden o evde garip şeylerin olduğunu söyler. Sadece iki kişinin yaşadığı evin pencerelerinde mahalle halkı bir sürü adam, kadın ve çocuk görür. Daha sonra o evin hayaletli olduğu ortaya çıkar. İspinoz'un hiçbir şeyden haberi olmasa da babaanne evdeki hayaletlerle konuşur. Gülçe duyduklarından sonra Çinel'e yalan söylediği için kızar. Ardından Çinel anlattıklarının yalan olmadığını söyleyerek kaldığı yerden devam eder. İspinoz'un gözleri bir kere genç kızken tedavi edilir. Gözleri açılan İspinoz eve gittiğinde hayaletlerle karşılaşır. O gece bütün sokak onun çığlıklarıyla inler. Kendisini korkunç bir şekilde tekrar kör bırakan İspinoz huzurlu hayatına geri döner (2020: 84-85).

Hikâyenin bir başka bölümünde Gülçe, İspinoz'un yaşadığı eve girer ve odanın kapısından kendisine bakan siyahlar içindeki kadının havada uçtuğunu fark eder. Onun hayalet olduğunu anlar:

Tüm evi dolaştığında göremediği o kadın siyah elbisesiyle yatak odasının kapısından ona bakmaktadır. Yaşlı kadının beyaz saçları taranmamış, siyah elbisesi ise kırışık bir şekildedir. Kadına “Merhaba” dediğinde kadının parkelere basmadığını, havada durduğunu fark eder. Panikle dışarı çıkacağı sırada İspinoz eve girer. İspinoz görmese de Gülçe’yi hissetmiş gibi kapının eşiğinde durur. Görmeyen gözlerini Gülçe’nin gözlerine diker. Gülçe, İspinoz’a babaannesinin hayaletinin bu evde dolaştığını söyleyecektir ama onun bunu zaten bildiğini düşünür (2020: 95-97).

Bir başka bölümde Gülçe, Çinel’in kendisini kandırmasıyla gece vakti mezarlığa gitmiştir. İspinoz’un babaannesinin mezarının başındayken onun hayaletini siyah elbiseleriyle bir kez daha karşısında görmüştür:

“O an, mezar taşının yanındaki Hüban’ı gördü. Siyah elbiseli kadının çıplak ayakları yere basmıyordu ve varlığı, evdekinden daha ürkütücü görünüyordu.

‘Çinel’in söylediği her şey yalan olabilir,’ dedi Gülçe, ona bakarak. ‘Ama sen gerçeksın.’ Ardından, hızla koşmaya başladı.” (2020: 104).

Bu bölümde Gülçe’ye arkadaşı Mücella ondan korktuğunu söylemiştir. Çünkü Çinel’in okullarına her yeni gelen öğrenciye yaptığı şakada gördüğünü söylediği hayaletleri Gülçe gerçekten görmektedir. Hayaletleri görmek korku uyandıran bir olaydır:

Parkta oturan Mücella ve Gülçe, Çinel’in yaşadığı durumu, hastaneye kaldırılmasını konuşur. Mücella Gülçe’ye Çinel’in ona yaptığı şakadan bahsedince Gülçe onların şaka olmadığını, o insanları gerçekten gördüğünü ve hayalet olmadıklarını söyler. Bunun üzerine Mücella o insanların yıllar önce öldüklerini belirtir. Aynı zamanda Çinel’in kütüphaneden alarak Gülçe’ye verdiği büyü kitabının aslında cadılarla ilgili bir roman olduğunu, amacının yine Gülçe’ye şaka yapmak olduğunu söyler. Fakat nasıl olduysa Çinel hastalanınca Gülçe o kitapta yazılı olanları okur ve onu iyileştirir. Hayaletleri gerçekten gördüğünü anlayan Gülçe ürperir (2020: 115-117).

Çinel’i merak eden Gülçe evine giderek ondan kendisine ne olduğunu anlatmasını ister. Çinel Hüban’ın hayaletinin gece vakti odasına nasıl geldiğini ve kendisine neler yaptığını anlatır. İspinoz’un evine giden Gülçe orada İspinoz ve Hüban’ın hayaletleriyle karşılaşır:

Çinel'in hastalandığı gece İspinoz'un babaannesi Hüban onun yatağının başucuna gelir, elini kaldırıp kendisine doğru uzatır ve Çinel bir anda içinde esen bir rüzgârla hareketsiz kalır. Çinel Gülçe'ye yaşadıklarının hepsinin onun yüzünden olduğunu ve bir daha onunla arkadaşlık etmek istemediğini söyler. Gülçe ağlayarak İspinoz'un evine gittiğinde orada gerçekten kimsenin yaşamadığını anlar. İçeriye girdiğinde salonun bomboş ve kirli olduğunu görür. Derken salonun ortasında duran Hüban ve İspinoz'u fark eder. İkisi de havada uçmaktadır. Hüban elini Gülçe'ye uzatıp Çinel'e yaptığının aynısını ona da yapar. Gülçe tam kaçmaya çalışırken içinde esen rüzgârla hareketsiz bir şekilde yere yığılır. Yattığı yerden Hüban'a ve İspinoz'un görmeyen gözlerine bakar. Onu buradan sadece Çinel kurtarabileceğini düşünür (2020: 119-120).

4.1.3.7. Karakura'nın Düşleri-Perizad'ın Kardeşi

Bu hikâyede yer alan hayalet kötü olmamasına rağmen yine de insanda korku uyandırmaktadır. Çünkü kimse her gece kardeşi de olsa başucunda bir hayalet görmek istemez. Perizad ve Gülizar iki kız kardeştir. Kardeşler parktayken kaydırağın yıkılmasıyla ikisi de zarar görür. Perizad kardeşi Gülizar'ın öldüğünü ve vedalaşmak için her gece yanına geldiğini düşünmektedir. Hikâyede hayalet unsuru üç bölümde verilmiştir. Hepsinde de olay, kahramanımız uykuya yattığı sırada gece vakti gerçekleşir:

Perizad bu gece de yorganın altına girer ve kardeşinin gitmesini bekler. Küçük kız minicik, soğuk elleriyle Perizad'ın saçlarına, yanaklarına dokunur. Ardından Gülizar, ablasının alnından öpüp gider. Perizad bu öpücükle birlikte içinde özlem ve korku dolu bir ürperti duyar. Fakat artık kardeşinin geceleri gelmesini istemez. Çünkü o iki hafta önce ölmüştür (2020: 122).

Gülizar yine ablasının saçlarına dokunur. Kendi saçları kahverengi olduğundan ablasının sarı saçlarını çok sever çünkü onu oyuncak bebeklere benzetir. Daha sonra Perizad ağlarken Gülizar ablasının yanağından öper ve aniden gider. Perizad annesiyle babası üzülmesin diye kardeşinin hayaletinin yanına geldiğini onlara söylemez (2020: 126-127).

Yorganın altından başını çıkartan Perizad Gülizar'a ne istediğini sorar. Gülizar cevap vermeyince ona onu zorla parka götürdüğü için, dönelim dediğinde eve dönmediği için üzgün olduğunu söyler. Ya da kaydırağın tepesinde dakikalarca

beklemeyebileceklerini düşünür. Perizad içinde bu kadar keşkeyle nasıl yaşayacağından emin değildir. Kardeşine “Bana kızgın mısın?” diye sorar. Gülizar ablasının yanağını okşar ve ortadan kaybolur (2020: 130).

Karakura'nın Düşleri kitabında hayalet resmedilen hikâyeler şunlardır: Son Doğum Günü'nde havada uçtuğu için hayalet olduğu düşünülen bir kız vardır, Hortlak Gören İspinoz'da da aynı şekilde havada durduğu için hayalet olduğu düşünülen yaşlı bir kadın bulunmaktadır.

4.1.4. Peri

Klasik Türk şiirinde de yaygın bir şekilde ele alınan inanışlara göre periler çok güzeldirler ve çeşme, akarsu gibi su kaynaklarının çevresinde yaşarlar. İnsanlardan uzak durur, insanlara gözükmezler (Açıkgöz, 2020: 689). Koçaslan, perilerin doğaüstü güçleri olan dişi varlıklar olduğunu, dağ, orman, nehir, deniz ve ırmakların iyi kalpli perilerinin bulunduğu ve Müslümanlar'ın perileri kötü varlıklar olarak tanımladıkları için isimlerini anmak yerine “iyi saatte olsunlar” dediklerini belirtmektedir (2009: 7). Eserlerde yer alan periler genel anlamda çok güzel, iyi kalpli, yardımsever, sevimli varlıklardır. Bazı kaynaklarda insan boyutunda belirtilen periler, bazı kaynaklarda da ufak, kanatlı unsurlardır. İyi olarak belirtilen bu unsurları kötü varlıklar olarak ele alan eserler de bulunmaktadır. İncelenen eserlerde peri unsuruyla bir kitapta karşılaşılmıştır.

4.1.4.1. Perili Bağ

Bu kitapta yer alan periler sevimli, küçük, güzel görünümlü varlıklar olmasına rağmen, kitaptaki kahramanların o varlıkları hayali varlıklar olarak düşünürken gerçekten görmüş olmaları ve onları gördükleri ortamın korkutucu bir bağ evi olması daha çok ürkmelerine neden olmuştur. Aynı zamanda çocuklar karşılıklarına çıkan perilerin iyi ya da kötü kalpli olup olmadıklarını bilmemektedir. Eserde peri unsuru bir bölümde yer almaktadır. O da karşılaşma sahnesidir:

Çocuklar gördükleri karşısında donup kalır. Buldukları odayı pırıl pırıl kanatları ve ışıltılarıyla etrafta uçuşan minik kızlar doldurur. Minicik bedenleri, küçük el ve ayaklarıyla havada daireler çizerek uçarlar. Bunlar peri olmalıdır. Çocuklar “Perili Bağ”ın neden böyle adlandırıldığını anlarlar. Üçü de oradan kaçmayı düşünür. Geldikleri yoldan geri dönüp çıkarlar. Evlerine doğru koşarken

gözlerinin önünde hâlâ o canlılar uçmaktadır. Çocuklar minik perilerin evlerine kadar kendilerini takip ettiklerini hayal ederek tedirgin olurlar (2015: 63-65).

4.1.5. Denizkızı (Siren)

Açıkgöz bir deniz efsanesi olan deniz kızlarının güzel ama tehlikeli olduklarını şu sözlerle ifade etmiştir: “Deniz kızlarının saçlarını gemi dümenlerine dolayıp gemileri girdaba çektiklerine ve batırdıklarına inanılır. Ayrıca denizcilerin merakını tetikleyerek onları felakete sürükledikleri söylenir. Deniz kızı güzel olduğu kadar tehlikelidir de. Deniz kızlarının güzelliğine aldananlar ve peşine düşenler gizemli bir şekilde ortadan kaybolurlar.” (2020: 694).

Deniz kızları filmlerde, kitaplarda ve daha birçok yerde karşılaştığımız unsurlardır. Bedenlerinin altlarında pullu balık kuyrukları olan, güzellikleri göz kamaştıran, sesleri de en az kendileri kadar güzel olan bu unsurlar genellikle kötü varlıklar olarak ele alınmaktadır. Denizcileri güzel sesleriyle kandırıp onlara yollarını kaybettiren, hatta ve hatta onları yiyen deniz kızları bazen çirkin yüzlerini büyüyle güzel gösteren canlılar olarak anlatılmaktadır. Denizkızı unsuruyla incelenen iki kitapta karşılaşılmıştır.

4.1.5.1. Çamlı Köşkün Ölü Sakinleri

Bu kitapta yer alan deniz kızları, denizcileri güzel sesleriyle kandırıp tuzaklarına düşüren ve onlardan çorba yapan korkunç varlıklardır. Bu durum kitap kahramanını ürpertmektedir. Kitaptaki bölümde kahramanımız Şiraz’ın deniz kızlarıyla ilgili duydukları ve onların denizcileri kendilerine çekmek için söyledikleri şarkı verilmektedir:

Şiraz bir gün Alkar Bey’in odasında oturur ve bacaklarını sallayarak şarkı söyler. Söylediği şarkı açık denizlerde korsanları kandırmak isteyen deniz kızlarına aittir. Deniz kızlarına aynı zamanda “siren”de denilir. Korsanları şarkıyla kendilerine çeken ve gemilerini batıran deniz kızları gemideki değerli eşyaları yuvalarına taşır, korsanlardan da kendilerine çorba yaparlar. Hikâyenin bu kısmı aklına geldiğinde Şiraz’ın korkuyla içi titrer (2017: 30).

Şarkının sözleri şöyleydi:

“Kalbim düştü aşkla

Yalan, gözüm yok ışıldayan gerdanlıklarda
Beni umursayan kimse yok, cesur korsanımdan başka
Denizleri aş cesur korsanım, kalbim senin yanında
Toplanın güzel deniz kızları
Cesur denizciye âşkımsın, o da sana
Kalbim düştü aşkla.” (2017: 31).

4.1.5.2. Arayış Ormanı

Bu kitapta denizcilerin karşılaştıkları deniz kızlarından bir bölümde bahsedilmektedir. Deniz kızı denizcilerden birisini yakalayıp suya çekmiştir. Bu bölümde kahramanımızın gördüğü deniz kızının saçsız, kaygan kafa derisinden, perdeli iri gözlerinden ve içinde yüzlerce sivri diş bulunan ağzından bahsedilmektedir. Bu deniz kızı fiziksel özellikleriyle kahramanımızın daha önce kitap veya filmlerde gördüğü deniz kızlarından çok farklıdır:

“Tam o sırada denizden bir şey fırlayıp adamı yakaladığı gibi zavallıyı denizin içine çekip kayboldu. Deniz onun bir deniz kızı olduğunu anlamıştı ama ona “kız” demek gördüğü tüm kızlara hakaret olurdu. Yaratığın kafasında saç yoktu. Balık gibi kaygan bir teni vardı. Büyük gözleri perdeliydi. Burun yerine iki küçük delik vardı suratında. Dişlerini ise düşünmemeye çalışıyordu Deniz. Yaratık hızla görünüp kaybolduğu için yanlış görmüş olabilirdi. Yüzlerce irili ufaklı sivri diş bir deniz kızına hiç yakışmıyordu!” (2018: 168).

4.1.6. Ejderha

Ejderhalar birçok kültürde kendisine yer bulan, mitlerde, masallarda karşımıza çıkan efsanevi yaratıklardır. Ejderhalar Fars kültüründe kanatlı, dört ayaklı, yedi başlı, ağzından alevler püskürten bir varlık olarak tasvir edilir (Onay, 1992: 178). Ejderhaların tanımdaki özelliklerine ek olarak çoğunlukla pullu bir derileri ve uzun kuyrukları da bulunmaktadır. Bazı ejderhalar çok başlı olabilmektedir. Ejderha unsuru üç kitapta karşımıza çıkmaktadır.

4.1.6.1. Pera Günlükleri 5- Kökenler Labirenti

Bu kitaptaki ejderha kitap kahramanlarından Lusin'in kendisidir. Lusin insan formundan çıkarak ejderhaya dönüşmüştür. Ejderhanın görüntüsü ve öfkesi onu korkunç yaparken arkadaşı daha çok Lusin'in kendisini tanımamasından korkmaktadır. Ejderhayı sakinleştirmek isteyen insanlar bunu yapmak için kafesteki güzel öten kuşu kullanıp onu zincirlerle bağlamışlardır. Kuş kaldırıldığında kendisine gelen ejderha gördükleri karşısında sinirlenmiş ve öfkeyle kükremeye başlamıştır. Kitapta korku unsuru olarak ejderha bir bölümde yer almaktadır:

Arietis o zamana kadar bu kadar güzel öten bir başka kuş görmemiştir. Oradaki insanlar bu kuşu ejderhayı hipnotize etmek için kullanırlar. Kuş ötmeye başladığında ejderha hiç hareket etmeden onu dinlemeye başlar. Bu süre zarfında adamlar ejderhayı zincirle bağlar. Kafesin üstündeki örtü kapandığı anda kuş susar ve ejderha da kendine gelir. Zincirler yüzünden uçamadığını anlayan ejderha öfkeyle kükremeye başlar, ağzından ateş püskürtmeye çalışır. Fakat ağzını açamaz. Arietis ejderhanın yanında nefes almakta zorlandığını fark eder. Kalbi yerinden çıkacakmış gibi atar, Lusin'in kendisini tanımamasından, ona fısıldamaktan bile korkar. Ona göre bu dünyada bir ejderhanın öfkesinden daha korkutucu olan şey o ejderhaya karşı koşulsuz sevgi beslemektir (2017: 146).

4.1.6.2. Karakura'nın Düşleri-Cadının Sadık Yardımcısı

Bu hikâyede yer alan ejderha üç başlı ve halka korku salan bir ejderhadır. Onunla mücadele etmek için prenses şövalye kılığına girer. Prensese amacı halkı kurtarıken aynı zamanda babasının takdirini de kazanmaktır. Yazgı bir gece aniden odasında beliren ve kendisine göre boyutu çok küçük olan ejderhanın prensese zarar vermesine engel olmaya çalışır. Ejderhanın boyutu küçük olsa da görüntüsü korkutucudur. Prensese de ejderha gibi küçük boyutlarda, oyuncak bebeklere benzemektedir. Yazgı ejderhanın prensese zarar vermesinden korku duymaktadır. Aynı zamanda odanın içerisinde uçuşan ejderha ağzından çıkan alevle evdeki eşyalara da zarar vermektedir. Ejderha unsuru bu hikâyede bir bölümde yer almaktadır:

Yazgı gece vakti odasında koşuturan bir atın ayak sesleriyle irkilerek uyanır. Halının üstünde olağanüstü güzellikte bir saray, atın üstünde de Demir Şövalye vardır. Yazgı onun Prensese olduğunu anlar ve onun hikâyenin sonundaki gibi

ölmesine izin vermez. Yataktan ineceği sırada üç başlı bir ejderha odanın içinde uçmaya başlar. Boyu bir serçe kadar olsa da ejderha çok korkutucudur. Ellerini kaldırarak kendisini korumaya çalışan Yazgı ejderhanın ağzından alevler çıkartarak Prensese'e saldırdığını görür. Yazgı, Prensese'in ölmemesi için ona yardım etmesi gerektiğini bilir. Çekmeceden çıkardığı ipe kement yapar ve ejderhayı yakalamaya çalışır. Sinirlenen ejderha bu sefer Yazgı'ya doğru uçar. İkinci atışta ip ejderhanın kanadına dolanınca Yazgı onu yatağa doğru çeker. Ağzından çıkan alevler yüzünden hem ip hem de battaniyenin bir kısmı yanar. Yazgı su tabancasını alarak battaniyeye sıkmaya başlar. Ejderha havalanır ve Demir Şövalye'ye tekrar saldırır. Yazgı atından düşen Prensese'in yanına koşar. Bu sırada ejderha perdeyi tutuşturunca Yazgı su tabancasıyla oraya da müdahale eder. Prensese hareket etmez. Yazgı başını çevirdiğinde sarayın içinden ellerinde kılıç ve oklarla bir sürü asker çıktığını görür. Hepsi Yazgı'ya doğru koşar.

“Ben de ejderhadan kurtulmaya çalışıyorum,” diye fısıldar, Kral'ın askerlerine. “Bana niye saldırıyorsunuz?” Prensese de alarak yatağına çıkar ve bir yandan da su tabancasıyla kendisini ejderhadan korumaya çalışır. Demir Şövalyenin miğferini çıkardığında kızın sarı, uzun saçları battaniyenin üzerine dağılır. Küçük askerler yatağa tırmanmaya çalışır. Bunu fark eden Yazgı yataktan masanın üzerine geçer. Yazgı askerlerin kendisine ok fırlattığını ejderhanın da başının üzerinde yeniden uçmaya başladığını görür ve su tabancasıyla hayvanın üç ağzının içine de su sıkarak. Dengesi bozulan ejderha yere çakılır. Kral'ı gören Yazgı Prensese halıya yatırır. Demir Şövalyenin kendi kızı olduğunu anlayan Kral şaşkınlık içindedir. Askerler ok atmayı bırakır. Ejderha yakalanır ve Prensese ölmez. Masal mutlu sonla biter (2020: 40-43).

Karakura'nın Düşleri-Cadının Sadık Yardımcısı öyküsünün görselinde hikâyede anlatıldığı gibi üç başlı bir ejderha ondan daha büyük resmedilen bir çocuğa saldırır şekildedir.

4.1.6.3. Arayış Ormanı 3-Cadıların Gecesi

Kitabın bu bölümündeki ejderha kavramı 'ejder' olarak ele alınmıştır. Bu ejder nefesiyle yaşadığı yerdeki insanların gizliden gizliye hayat enerjilerini alıp, onların erken yaşlanmalarına ve en sonunda ölmelerine neden olmaktadır. Daha önce hiçbir canlı tarafından yakalanmamıştır. Bunu duyan üç kötü cadı kardeş de onu yok etmek

ve güçlerini ele geçirmek için onunla mücadele eder. Ejderin keskin pençeleri ve sivri boynuzlarla dolu bir kuyruğu bulunmaktadır. Ayrıca bu ejderha şekil değiştirerek insana da dönüşebilmektedir. Kitapta cadılar ejderha unsuruyla iki defa karşılaşılır:

Ejder sivri dişlerle kaplı ağzını açarak kükrer. Felis kendisine siper ettiği adamla birlikte ona biraz daha yaklaşır. Ejderin kükremesiyle ortalığı kaplayan beyaz duman Felis'in önündeki adamın saçlarını döker ve derisini buruşturup hayat enerjisinin büyük bir bölümünü ondan alır. Beyaz duman ortadan kalktığında Dorn ve Greta'da onar yıl yaşlandıklarını fark ederler. İkisinin de saçlarında yer yer beyazlar çıkar. Dorn şok içinde Felis'e oradan çıkmaları için bağırır fakat Felis onu dinlemez. Ejder mağaranın sonuna doğru biraz daha geriler ve tekrar kükrer. Beyaz duman bu sefer cadı kardeşlere ulaşmasa da Felis'in önünde tuttuğu adamın son yaşam kırıntıları da bedenini terk eder. Ejder Felis'e saldırdığında Greta ona okunu fırlatır. Ejder okun kendisine isabet etmesiyle acı içinde haykırır. Felis ellerini mağaranın zeminine koyar ve toprağın altında yaşayan ne kadar canlı varsa onların hayatlarını emer. Ölen canlılar bir bir toprağın yüzeyine çıkar. Ejder beyaz dumanı tekrar üflediğinde Felis ona karanlık büyüyle karşılık verir. O, keskin pençelerini, sivri boynuzlarla dolu kuyruğunu boşlukta savururken çocuklar hızlıca mağaradan çıkar. Greta içeriye doğru son bir ok bıraktığında içeriden ejderin acı dolu çığlığı duyulur. Felis'de onun dışarıya çıkmaması için kalan son gücünü mağaranın içine gönderir (2021: 95-97).

Ejderin mağarasına tekrar giren cadılar başta onu göremezler. Ardından ejderin kükreyişini duyarlar ve onun ağzından çıkan beyaz sis her yeri kaplar. Cadı kardeşlerin en güçlüsü daha önce de yaptığı gibi ellerini toprağın üstüne koyarak toprakta yaşayan canlıların güçlerini emmeye çalışır fakat yapamaz. Beyaz sis dağıldığında cadılar ejderin kendilerine saldırmak için mağaranın tavanında beklediğini, bu sefer hazırlıklı olduğunu fark ederler:

Greta okunu ejdere yöneltse de bırakmaz aksine yere indirir. Bu durumdan istifade eden ejder mağaranın içini tekrar soğuk nefesiyle doldurur. Greta ve Dorn iyice güçten düşer fakat Felis pes etmez. Felis ellerinden çıkan dumanla bir girdap oluşturur ve mağaranın tepesindeki ejder girdaba yakalanarak yere düşer. Girdap etkisini yitirince Greta'ya doğru sürünen Dorn'u alır ve onu dişleriyle tutarak

savurur. Dorn duvara çarpıp yere yığılır. Felis içinde kalan enerjisini tekrar ejdere püskürttüğünde etrafını saran duman ona işkence etmeye, vücudunda yaralar açmaya başlar. Ejder acı içinde yere çöker ve Felis'e doğru sürünmeye başlar. Tam ağzını açtığı sırada boynuna saplanan okla acı içinde bağıırır. Oku ejdere saplayan Dorn yavaş yavaş kardeşine doğru yürür. O sırada boynundaki oku çıkarmaya çalışan ejderin kanı etrafa saçılır. Dorn Felis'in önüne uzanır. Felis, ellerini Dorn'un bedenine koyar ve içinde taşıdığı enerjiyi sonuna kadar çeker. Ardından ellerini acı içinde kıvranan ejdere doğrultur. Ejder bağıırarak Felis'ten af dilemeye başlar. Felis onun içindeki enerjiyi çektikçe ejder küçülür. Güçle dolan Felis'in saçları yere kadar uzar, cildi mermer bir heykel gibi parlamaya başlar. Ejder ise en sonunda insan formuna geri döner. Felis onda kalan son enerjiyi de emdikten sonra bir zafer çiğliği atar (2021: 149-151).

Arayış Ormanı 3- Cadıların Gecesi kitabının görselinde merdivenleri bulunan yüksek bir tepenin etrafını uzun, büyük ve ürkütücü bir ejderha sarmıştır. Ejderhanın aralık duran ağzından sivri dişleri olduğu görülmektedir. Rengi görselde kullanılan diğer unsurlardan daha açık olduğu için ejderhanın hayalet ya da ruh olduğu da düşünülebilir.

4.1.7. Büyücü

Büyücüler çeşitli nesnelere ve sözcükleri kullanarak büyüler yapan kişilerdir. Yaptıkları büyüler hastalıkları geçirmek, insanların ihtiyaçlarını gidermek gibi iyi durumlar için kullanıldığı kadar kötülük amacıyla büyüler yapan, karanlık büyülerle uğraşan büyücüler de bulunmaktadır. Her büyücü iyi değildir. Çoğunlukla masalarda karşılaştığımız büyücü kavramı saraylarda yardımcı olmak için bulunan, saygı gören kişilerdir. Büyücü unsuruna bir kitapta yer verilmiştir.

4.1.7.1. Arayış Ormanı

Bu kitapta yer alan büyücüler kötü olan büyücülerdendir. Onları kötü yapan durum Deniz'in babasını öldürmeleri ve evlerine saldırmalarıdır. Ayrıca annesi de Deniz'i kötü büyücülerden korumaya çalışırken ortadan kaybolmuştur. Kitapta büyücü unsurundan bir bölümde bahsedilmektedir:

Deniz odasında uyurken annesi eve saldıran büyücülerini evden uzaklaştırmak için başka yöne çeker. Ardından birileri onun telefonunu alıp fedailere tuzak kurar.

Büyücüler evi daha önce hiç görmedikleri karanlık büyülerle donatırlar. Fedailer o evde canlarını zor kurtarır. Şimdi kimse Deniz'in annesinin nerede olduğunu bilmemektedir. Bu karanlık büyülerini yapabilecek kötü kişiler Kül Büyücüleridir ve Deniz daha önce babasından onların hapsedildiğini duymuştur (2018: 80-81).

4.1.8. Vampir

Slav demonolojisinde vampir, yeniden yaşama dönen ve geceleri canlıların kanını emerek beslenen, güçlenen bir cesettir (User, 2010: 120). Vampirler sivri dişleri, bembeyaz tenleri, kırmızı gözleri olan, kan emen ve öldürmesi güç olan varlıklardır. Bu varlıklar zamanla edebiyat eserlerinde ve filmlerde yer almaya başlamışlardır. “Vampir” kavramı Türk edebiyatına Batı edebiyatından geçmiştir. Batı edebiyatında en bilinen vampir Drakula'dır. Eserlerde ve filmlerde gördüğümüz vampirler zaman içerisinde yeni özellikler kazanmışlardır; başlangıçta güneş, sarımsak, hac işareti gibi unsurlardan etkilenen vampirler günümüzde onlardan etkilenmemektedir. Eskiden daha korkunç olan vampirler artık çoğunlukla insan formunda ve görüntüleri büyüleyici unsurlar haline getirilmişlerdir. Yine korku unsuru olan bu varlıkların insanlara zarar vermeyenleri de bulunmaktadır. Batı'daki çocuk edebiyatı eserlerinde kendisine sıklıkla rastladığımız vampir unsuru Türk çocuk edebiyatında henüz o kadar kullanılmamaktadır. Vampir unsuruna bir kitapta yer verilmiştir.

4.1.8.1. Beyaz Kanatlı Vampir 1-Başım Dertte

Kitapta Luk ve Lusi kendilerini istemeden beyaz kanatlı ve siyah kanatlı vampirlerin savaşının ortasında bulurlar. Luk ormanda kaldıkları gecenin sonucunda zaten bir vampire dönüşmüştür, fakat Lusi bu konuda tereddütleri olduğundan acele etmemektedir. Vampire dönüşen çocukların fiziksel özellikleri de değişmektedir. Daha güçlü, daha hızlı olan çocukların aynı zamanda işitme özellikleri de kuvvetlenmiştir. Beyaz kanatlı vampirlerin okuluna başlayan çocuklar yaklaşan savaş için orada eğitilmektedir. Lusi henüz bir vampire dönüşmediği için onun görevi okula gelen insan müfettişleri oyalamaktır. Beyaz kanatlı vampirler söylenenlere göre hayvan kanıyla beslenmektedir. Siyah kanatlı vampirler ise insanlarla beslenmekte ve çocukların ailelerini de esir tutmaktadır. Kitapta vampir beş bölümde korku unsuru olarak verilmiştir. İlk bölümde kitap kahramanı Luk annesini ve kendisini bir zandanda vampirlerin sıkıştırdığı görür:

Luk, rüyasında zindanı andıran ve rutubet kokan bir mağarada annesiyle birlikte vampirlerin arasında olduğunu görür. Vampirler onu ve annesini ısırmaaya çalışır (2014: 25).

Diğer bölümde Luk ve Lusi okuldan atıldıktan sonra ormanda buldukları ağaç evde sıcak çikolatalarını içerken Lusi birden Luk'a vampirlerle ilgili ne düşündüğünü sormuştur. Okuldan atılmadan önce birçok öğrencinin kaybolması onların vampirlerle ilgili korkularını ve şüphelerini arttırmaktadır:

“Lusi birden ürperip, titreyerek bana döndü: ‘Vampirler hakkında ne düşünüyorsun?’ diye sordu. ‘Sence gerçekten varlar mı?’

O sırada üzerine konuşmak isteyeceğim en son konu vampirlerdi ve Lusi düşüncesizce bu konuyu açmıştı. Korktuğumu hissettirmeden bu konuyu nasıl kapatacağımı düşünmeye başlamıştım. Sesimin titremesine mani olmaya çalışarak: “Genle Okulu’nun öğretmenleri için vampir söylentilerinin doğru olmadığını sen de biliyordun.” dedim.

“Peki, onca insan birden bire neden yok oldu?” diye karşılık verdi.

Bir süre ağızımda bir şeyler geveleyip: “İıı bilmiyorum!” dedim. “Belki buradan sıkılmışlardır.”

İşin doğrusu okuldan atılmadan önceki günlerde çok tuhaf şeyler yaşanmıştı. Okulda, ortadan kaybolan öğrencilerin sayıları her geçen gün artıyordu. Bazen de siyah kanatlı, yarı insan yarı vampir gibi varlıkları gece yarılarında yemekhanede gördüklerini söyleyen öğrenciler oluyordu.” (2014: 48-49).

Siyah kanatlı vampirler kötü ve insan kanıyla beslenen vampirlerken beyaz kanatlı vampirler insan kanı içmeyen ve insanları siyah kanatlılardan kurtarmaya çalışan iyi vampirlerdir. Çocukların okulunda bulunan siyah kanatlı vampirler yüzünden okuldaki öğrenciler ortadan kaybolmaktadır. Onlara dönüşmek ya da onların öğünü olmak korkutucudur. Bu bölümde Luk, Lusi’ye okuldan atılmasının bir tesadüf olmadığını, ona hırsızlık suçunu kendisinin attığını itiraf etti. Şaşırın Lusi nedenini sorduğunda Luk ona okuldaki öğretmenlerin bazılarının siyah kanatlı vampirlerden olduğunu, sosyal bilgiler öğretmeni Bayan Hink’in de kendisine sırf bu yüzden yakın davrandığını söyledi:

Lusi'nin gözünde Bayan Hink kibar ve iyi bir insandır. Lusi'ye de okuldan atılmadan önce fazla samimi davranır. Eğer Luk Lusi'yi okuldan kovdurmasaydı o da siyah kanatlı vampirlere dönüşmüş olurdu. Yakında beyaz kanatlı vampirlerle siyah kanatlı vampirler arasında bir savaş başlayacaktır. Aynı zamanda Luk ve Lusi'nin öldü sandıkları aileleri de siyah kanatlı vampirlerin elinde esirdir. Onları kurtarmanın tek yolu beyaz kanatlı vampir olmak ve gerçekleşecek savaşta siyah kanatlıları yenmektir. Onları yenebilmek içinse beyaz kanatlı vampir sayısı artırılmalıdır (2014: 102-104).

Luk ve Lusi savaş başlayacağı sırada evde kimseyi bulamadıkları ve kimseye de ulaşamadıkları için gergindirler. Derken Luk bir ses duymuş gibi şüpheyle cama yaklaşır ve gördükleri karşısında şok olur. Arkadaş olduklarını sandığı insanlar aslında bu zamana kadar kendilerine yalan söylemiş siyah kanatlı vampirlerdir. Kollarında da okul müdürü Bay Bnil'in cesedini taşımaktadırlar:

“O sırada ikimiz birden saatin on ikiyi vurduğunda çıkardığı “DOOONK!” sesiyle irkildik. Birden her şey buz kesip kulakları sağır edecek güçteki ölüm çığlıkları her yerde yankılanmaya başladı. Kulaklarımı kapatmadan edemedim.

Çığlıklar git gide artıp beynimin içinde yankılandı. Ayakta duracak takatim kalmamıştı ama gözümü dışarıdan alamıyordum. Sanki bir an olsun gözlerimi ayırsam üzerime çullanacaklarmış gibi hissediyordum.

Çığlıkların kuvveti bir süre sonra evi titretmeye yetecek güce ulaştı. Duvarda asılı duran tablolar, mutfaktaki porselen tabaklar, büyük gürültülerle yere çarpıp parçalanıyordu.

“Aaaaaaaaa!...”

Peşinden hainler harekete geçerek verandanın önüne kadar gelip durdular. Artık gerçek yüzleri ortaya çıkmıştı. Siyah kanatlarını germiş, kan dolu gözlerle bize bakarken çok korkunç gözüküyorlardı. Her an saldırıya hazırdılar.” (2014: 154-155).

Bu bölümde Luk'un Lusi'yi ısırarak vampire dönüştürmesinden ve dönüşüm geçiren Lusi'nin yaşadığı değişimlerden bahsedilmektedir:

Arkadaşlarının hain olduklarını öğrenen çocukların onlara karşı koyabilmeleri için Lusi'nin de vampir olması gerekir. Bu yüzden Luk artık zamanının geldiğini düşünerek sivri dişlerini uzatıp tam Lusi'yi ısıracağında büyük bir gürültü kopar.

Dışarıdaki vampirler evin içine girmişti. Isırılan Lusi kendisini kuş kadar hafif hisseder. Her türlü hayvanın kokusunu alabilir, uzakta da olsa her sesi duyabilir. Artık o da bir vampirdir (2014: 156).

4.2. Hayvan Korkusu

Hayvanların bazıları görüntüleriyle bazıları da insanlara zarar verdikleri için korku unsuru olmuşlardır. Bu bölümde kitaplarda geçen ve insanda korku uyandıran hayvanlar ele alınmıştır. Yılan, fare, jaguar, köpek balığı, timsah, dinazor, çakal, kurt, ahtapot, örümcek ve yarasa çocuk edebiyatı kitaplarında korku unsuru olarak kullanılan başlıca hayvanlardır.

4.2.1. Yılan

Yılanlar, sürüngenler sınıfının pullu sürüngenlerindedir. En belirgin özellikleri derilerinin pullu olması, akciğerlerinin bulunması ve soğukkanlı olmalarıdır. Yılan türlerinin çoğu derilerini tek parça halinde bir seferde yeniler. Bazı yılanlar avlarını boğarak bazıları ise zehirlerini akıtarak öldürürler (TUBİTAK, 2001: 32). Yılanların görüntüleri ve aynı zamanda zehirli olma özellikleri insanlarda korku uyandıran bir durumdur. Yılanın boyutu büyüdükçe, zehirli olma durumu arttıkça bireyin duyduğu korku da artar. Yılan unsuruna altı kitapta yer verilmiştir.

4.2.1.1 Pera Günlükleri 1-Körler Ülkesi

Yılanlar tek başına korkutucuyken bu seride yer alan yılan alevler saçan, üç başlı ve derisi parlak kırmızı pullarla kaplı bir yilandır. Yılan sözcüğünün metinde kullanılması dâhi okuyucuyu ürpertebilmektedir. Bu unsur kitapta bir bölümde ele alınmıştır. Kahramanımız Lusin trenle seyahat ederken gözünün önünde aniden bu yılanın hayali belirmiştir:

Lusin'in gözlerinin önünde alevler saçan üç başlı bir yılan belirir ve yılanlar bakışlarını Lusin'e diker. Vücutları ateş kırmızısı pullarla kaplıdır. Üç başlı yılan kaybolmadan önce kız içinde nefret ve tehlike duygularını hisseder. O esnada vagona bulunan herkes hareket etmeyi bırakır. Çingenelerin reisi ve kurt Lusin'e, çocuklar da korku dolu bir ifadeyle birbirlerine bakar, müzisyen çalmayı ve gençler de dans etmeyi bırakır. Bütün gözler sanki onunla aynı hayali görmüş gibi en sonunda Lusin'e çevrilir (2019: 81-82).

4.2.1.2. Pera Günlükleri 2-Sırlar Oteli

Bu kitapta serinin ilk kitabında gördüğümüz üç başlı, derisi kırmızı pullarla kaplı yılan yer almaktadır. Bu unsur burada da tek bölümde ele alınmıştır. Lusin kafasının içinde üç başlı yılanın sesini duyar:

“Havuzun karşı tarafında duran Lusin çığlık atmak için ağzını açtı. Ama elinin acısıyla iki büklüm oldu. Üç başlı yılanın sesi kafasının içinde bir çan gibi çalıyordu. Gözleri karardı. Kendinden geçmekten korktu.” (2019: 163-164).

4.2.1.3. Çamlı Köşkün Ölü Sakinleri

Bu kitapta ele alınan yılanla kahramanımızın arasında geçen çekişmeli bir mücadele vardır. Yazar, yılanın çıkarttığı tıslamaya kadar yer vererek bu mücadeleyi aktarmıştır. Hem bu olay hem de yılan sözcüğünün yer alması küçük okurları ürpertebilmektedir. Yılan unsuru kitapta dört bölümde ele alınmıştır. Burada bahsedilen yılan derin ve karanlık bir kuyuda yaşayan engerek yılanıdır. İlk bölümde Moshas'ın Şiraz'ın engerek yılanıyla karşılaşmasını istemediğinden, engerek yılanının dünyanın en zehirli hayvanlarından biri olduğundan bahsedilmektedir. Yazar engerek yılanını bu özelliği sebebiyle seçmiş olabilir:

Moshas küçük kızın kör bir kuyunun dibinde yaşayan engerek yılanının yanına gitmesine karşı çıkar. Çünkü bu engerekte aynı anda dört insanı öldürecek bir zehir bulunmaktadır. Russel engereği dünyanın en zehirli hayvanlarından biridir (2017: 83-84).

Kahraman hayaletimiz Şiraz, ne kadar tehlikeli de olsa bu maceraya atılmalıydı çünkü onun karşısında mücadele etmesi gereken kötü bir ruh vardı. O ruhla mücadele etmesini kolaylaştıracak, ruhtan kurtulmasını sağlayacak anahtar ise bir engereğin yuvasında gizliydi. Engereğin olduğu deliğe firavun faresine dönüşerek girecekti. Firavun faresi küçük olmasına rağmen engerek yılanı gibi çok zehirli bir hayvana karşı koyabilecek güçtedir. Bu bölümde ayrıca yılanın çatal dilinden, uzunluğundan ve firavun faresiyle nasıl mücadele ettiğinden bahsedilmektedir:

Şiraz arkasında yılanın tıslamasını duyduğunda başını çevirir ve engereğin çatal dilini suratına doğru uzattığını görür. Yılan üzerine hücum ettikçe o korkuyla kaçır, saklanabileceği bir delik arar. Engerek ona saldırınca o da dişlerini yılanın boynuna geçirir. Bir yandan da tırnaklarıyla gözlerine zarar vermeye çalışır. Russel

engereği kocaman, upuzun bir yilandır. Vücutunda büyük kahverengi halkalar vardır. Şiraz ömrü boyunca bu kadar korkunç başka bir canlı görmemiştir. Uzun bir mücadelenin sonunda kaybeder, kafasına ve boynuna kadar yılanın ağzına girer (2017: 85).

Şiraz, üç gece boyunca rüyalarında firavun faresine dönüşerek anahtarı bulmaya çalışmıştır. İlk iki gece yılan tarafından boğulur, zehirlenir. Üçüncü gece daha deneyimli bir şekilde tekrar kuyuya gider. Her gittiğinde yılan ona devamlı saldırır, Şiraz'da kendisini savunmak zorunda kalır. Şiraz rüyalarında bu durumu gerçekten yaşayacağı zamana hazırlık yapmaktadır:

Son gece yilandan kaçacakmış gibi hareketler yapan Şiraz, anahtarı bulmak için üst üste binmiş taşları birbirinden ayırmaya çalışarak arkalarında bir şey olup olmadığına bakar. Derken taşların arasına sıkıştırılmış kırmızı bir kese görür. Anahtarı bulur ve bunu yaparken hayvanı şaşırır. Hareketleriyle yılanın başını döndürür. Şimdi tek yapması gereken yarın geldiğinde o anahtarı oradan almaktır (2017: 86-87).

Diğer bölümde Şiraz rüyasında yaşadığı deneyimi artık gerçekten yaşamak zorundadır. Arkadaşlarıyla beraber yılanın bulunduğu kuyunun yanına gider. Kendisini firavun faresine dönüştürecek üzümü yuttuktan sonra kuyuya girer. Bölümde Şiraz'ın yılanı nasıl saldıracağını öğrendiği görülmektedir. Aralarındaki çekişme sonucu Şiraz yara almadan anahtarı bularak kuyudan çıkmıştır:

Şiraz kuyunun dibine indiğinde anahtarın durduğu yeri hatırlamaya çalışır. Arkasından gelen tıslama ile tüyleri diken diken olur. Ön ayaklarını pençe gibi kullanarak yılanın gözlerine saldırır. Yılan çok hızlıdır ama Şiraz da oldukça küçük ve esnektir. Dişlerini yılanın boynuna geçirdiğinde hayvan acı içinde çığlık atarak başını duvara çarpar. Şiraz kırmızı kesenin olduğu taşa ulaştığında üzerine bastığı diğer taşlar gibi o taşı da çeker. Kuyu yıkılmak üzeredir. Keseyi ağzında tutarak yukarıya tırmanmaya başlar. Yukarıya ulaştığında yılanın hala aşağıda kıvrandığını fark eder. Ardından kafasına düşen bir taşla yılanın kıvrınması da son bulur (2017: 88-89).

4.2.1.4. Gizemli Savaşçı

Bu kitapta kahramanımızın ormanda saklanırken karşısına çıkan büyük yılanı görmesiyle verdiği tepki, ondan korkup kaçması ele alınmıştır. Yılan unsuruna kitapta sadece bu bölümde yer verilmiştir:

Yılanla göz göze gelen Murat, avazı çıktığı kadar bağırarak saklandığı yerden uzaklaşmaya başlar. Ormanda gördüğü o kocaman yilandan hiç arkasına bakmadan uzaklaşır (2017: 121).

4.2.1.5. Kanıt Peşinde- Gizemli Adam

Kitapta yilandan korkan arkadaşını korkutmak için kitap kahramanının yaptığı şakaya yer verilmiştir. Yilandan korkan Sinem, Haluk'un boynuna değdirdiği dalı yılan sandığından çığlıklar atarak oturduğu yerden fırlamıştır. Yılan unsuru sadece bir bölümde ele alınmıştır:

Haluk Sinem'i sinir etmek için İlyas'a oralarda yılan, akrep gibi hayvanların olup olmadığını sorar ve ardından göz kırpar. Yapmaya çalıştığı şeyi anlayan İlyas onu onaylar. Baş komiser Haluk'a kızsız da Haluk tedbirli olmaları gerektiğini, karşılıklarına her an bir çingiraklı yılanın çıkabileceğini söyler. Yılan muhabbetinden korkan Sinem "Buralarda gerçekten bir yılan var mı?" diye sorar. Haluk, ağacın etrafında dolaşarak çaktırmadan Sinem'in arkasına geçer. Diğerlerine de sus işareti yaptıktan sonra yerde bulduğu çalı parçasını Sinem'in boynuna değdirerek "pısss" sesi çıkarır. Sinem korkuyla çığlık atarak yerinden sıçrar (2017: 80-81).

4.2.1.6. Macera Geçidi-Yaşamak İçin

Yılan sahnelerine bolca yer veren bu kitaptaki yılan devasa boyutlardadır. Adada mahsur kalan kahramanımızın bu dev yılanla mücadelesinden bahsedilmektedir. Okur, kitap kahramanı sanki kendisiymiş gibi seçimler yaptığı için okurun hissettiği korku ve adrenalin yüksektir. Yazılanları sanki okur kendisi yaşıyormuş gibi bir dil kullanılmıştır. Yılanı ifade ederken nitelenen özellikler de ürpertici olabilmektedir. Yılan sivri dişleri, kırmızı dili, kafasının ve bedeninin iriliğiyle ejderhaya da benzetilmektedir. Bazı yerlerde yılan için canavar ifadesi kullanılmıştır. Bu kitapta yılan unsuruna dört bölümde yer verilmiştir. İlk bölümde tapınağın önündeyken içeriden duyduğu çığlıklarla yardıma koşan kahramanımızın bu büyük ve korkunç yılanla karşılaşmasından bahsedilmektedir. Çığlık atan kız

yılanın yem olması için sıkı düğümlerle ağaca bağlanmıştır. Kahramanımız kızın iplerini çözerken üzerine doğru gelen yılanın gözlerine elindeki asanın çatal uçlarını batırması ve onu kısa bir süreliğine olsa da kendilerinden uzaklaştırmıştır. Baygın kız da yanına alan kahramanımız tam tapınaktan çıkarken kör yılanla yeniden karşılaşır. Elindeki asayı yılanın uzattığında yılan onu yemek sanar ve çiğnemeye başlar. Bu durum dev yılanın daha çok yaralanmasına ve sinirlenmesine neden olur:

Birkaç dakika tapınağın taş kapısının önünde durup korkularınızla savaşır. Korkak adımlarla içeriye adım attığınız sırada ürpertici bir çığlık duyar. Bir genç kıza ait olan çığlığı duyunca ona yardım etme düşüncesiyle sesin geldiği tarafa doğru koşmaya başlar. Önünüze yükselen taş merdivenden çıkmanız gerekir ve merdivenin kalın köklerle kaplı olduğunu görür. Tırmanırken ayağının altındaki bir kökün kaymasıyla yere düşer. Kökün kaygan yüzeyine dokunduğunda onun dev bir yılan olduğunu anlar. Tam tapınaktan kaçacakken kızın çığlıklarını tekrar duyar ve kıza yardım etmek için basamakları tekrar çıkmaya başlar. Bu sefer yılanın basmamak için daha dikkatlidir. Yılanın peşinden merdivenleri tırmandığında zavallı kızın dev bir ağaca bağlı olduğunu görür. Kızın çığlıklar içerisinde çırpınır fakat bağlarından kurtulamaz. Kızın kendisinden kaçamayacağını bilen dev canavarın bir araba bagajı büyüklüğündeki açık ağzını, üst çenesinden hançer gibi inen sivri dişlerini, kıza uzanmış kırmızı dilini görür. Kıza doğru yavaş yavaş ilerleyen yılanın açık ağzıyla bir ejderhaya benzer. Yılan kıza yaklaşırken kahraman ondan önce davranır ve kızın bağlı olduğu düğümleri çözmeye başlar. Düğümler o kadar sıkıdır ki ne kadar uğraşsa da çözmekle bitmez. Kızın çığlık atmasıyla başını arkaya çevirdiğinde yılanın bir ejderha gibi tepelerinde dikilmekte olduğunu görür. Sivri dişlerinin arasından uzattığı dili neredeyse tenine değecek yakınlıktadır. Ağaca yasladığı asayı eline alır ve dev yılan üzerine atıldığı anda havaya doğru sıçrar. Asanın çatal uçları canavarın iki gözüne saplanır ve oralardan oluk gibi kan boşalmaya başlar. Canavar o güne kadar hiç duymadığı bir çığlıkla yanlarından uzaklaşır. Kıza döndüğünde onun korkudan bayıldığını görür ve titreyen ellerle kalan son düğümleri de çözer. Kız ne yapsa da ayılmayınca onu da yanına alarak dev yılanın tekrar gelme ihtimaline karşı oradan uzaklaşır. Tam çıkış kapısından adımını attığı anda sadece birkaç metre tepesinde duran dev yılanı görür. Varlığını hisseden yılan hızla ağaçtan kayarak onlara doğru gider. Kör yılan tam tepelerinde kocaman ağzını açtığı sırada asayı tekrar havaya kaldırır. Asadaki kan kokusunu alan yılan onun canlı olduğunu

düşünüp çiğnemeye başlar. Çiğnedikçe ağzına batan asanın çatal uçları hayvanın acı çekmesine neden olur. Yılan acıyla çılgınlar gibi sağa sola saldırmaya başlar. Kahraman tapınaktan uzaklaşmaya çalışırken hayvan da peşinden gider. En sonunda hâla baygın olan kızla birlikte ormandan çıkarak kumsala ulaşır. O sırada doğan güneş biraz olsun içini rahatlatır (2017: 53-60).

Daha sonra kahramanımız yılanın yeniden peşlerinde olduğunu ormandaki ağaçların buldukları yere doğru domino taşları gibi yıkılmasıyla anlar. Yılanın gözlerinde iki korkunç delik, ağzında da kan bulunmaktadır. Bunları ona kahramanımız yapmıştır:

Ormandan kumsala doğru açılan yolun ucunda dev yılanı görür. Yaratığın önceden yeşil gözlerinin olduğu yerde iki delik, ağzında da hala kan vardır. Canavar sanki onalrı görmüş gibi üzerlerine doğru gitmeye başlar. Kahramanımız, Mara'nın elinden tutup onu denize doğru çeker. Kız korkuyla direnmeden onu takip eder (2017: 75).

Dev yilandan kurtulmak için denize giren kahraanlarımız şaşkınlıkla yılanın da peşlerinden geldiğini fark ederler. Denizin kıyısında bulunan kayalıklara doğru yüzmeye başlarlar. Bu bölümde kahramanlarımızın kayalıklara tırmanıp, peşlerinden gelen kör yılanın ağzına taşlar ve kayalar atmasını, onun ağırlaşmasını sağlayarak nasıl denizin derinliklerine gönderdiklerinden bahsedilmektedir:

Kahramanlarımız tam kayalıklara yaklaştığında canavar da hızını arttırarak onlara doğru gider. Onunla mücadele etmekten başka çareleri olmadığını anlarlar. Mara'yla birlikte ellerine aldıkları o sivri uçlu kamışları suyun içinde zıplayarak hayvanın göz deliklerine batırırlar. Yılan acıyla onlardan uzaklaştığında kaçmaya devam ederler. Canavar bu sefer daha büyük bir hırsıyla üzerlerine gittiğinde onlar çoktan kayalıklara tırmanmıştır fakat hayvan da onları suda bulamayınca hızla kayalıklara tırmanmaya başlar. Yılan onları kovaladıkça kahramanlarımız ellerine geçen her taşı ona fırlatırlar. Yılan yuttuğu taşlarla ağırlaşınca yavaşlamaya başlar. Ayağımız iki taşın arasına sıkışan kahramanımız tam kurtulduğunda canavarı karşısında görür. Kızın çığlıklarıyla kendisini denize atarak yukarıdan bıraktığı koca kaya tarafından ezilmekten kurtulur. Dev kaya hayvanın ağzının içine girerek boğazının tam ortasında takılı kalır. Denize yuvarlanan dev yılan ne kadar çırpınsa da

suyun yüzeyine çıkamaz. Dakikalar sonra uzun gövdesi suyun yüzeyinde hareketsiz kalır (2017: 78-81).

Kitabın seçimler sonucunda şekillenen bir başka yılanlı bölümünde kahraman yine tapınağa gider bu sefer tapınağın yaşlı rahibiyle karşılaşır. Rahibin ailesinin korkunç bir geleneği vardır. Ailesinden yaşayan son insan olan yaşlı rahip tapınakta bulunan yılanla kovalamaca oynamaktadır. Bu kovalamaca daha önce de aile üyelerinin ölümüyle sonuçlanmıştır. Kahramanımız rahibe yardım etmeye çalışsa da rahip dev yılanın yemeği olmaktan kurtulamamıştır:

Rahibin ailesinin nesillerdir oynadığı ölüm oyununa kahramanımız kendisi şahit olur. Yaşlı rahip dev yılanla kovalamaca oynar ve o da asasıyla onların peşlerine düşer. Yaşlı rahibi kurtarma isteği ile yılanın ilgisini çekmek için kuyruğuna darbeler indiren kahramanımızı yılan hiç umursamaz. Mara'nın bağlı olduğu ağaca giden merdivenlere ulaştıklarında rahip ayağının kaymasıyla çıktığı merdivenin dibine düşer. Canavar yılan yaşlı rahibi bir lokmada yer. Rahibi boğazından aşağıya indirmesiyle yılan bu sefer kahramanımıza doğru atılır. Bunun üzerine o, korkuyla rahibin odasına koşar ve demir parmaklıklı kapıyı kapatır. Dev yılanın daha çok sinirlendiğini fark edince tahta kapıyı da kapatır. Onu görmeyen yılanın öfkesi de geçer ve yılan yan taraftaki yere serili otların üstüne kıvrılarak uyumaya başlar (2017: 129).

Macera Geçidi-Yaşamak İçin kitabının kapağında bulunan yılan görseli görseldeki diğer unsurlar arasında en dikkat çekici olandır. Bu yılan sivri dişleri olan büyük ağzını karşısında duran insana açmış ve uzun sivri dilini ona doğru uzatmıştır. Yılan kitapta bahsedildiği gibi kocaman ve yeşil renkli bir yılanıdır.

4.2.2. Sıçan

Sıçan, memelilerin %40'ını oluşturan kemirgenler grubunda yer alır (Kolatan, 2016: 11). Sıçanların kemiriciler takımında bulunmaktadır. Onların her iki çenesinde ikişer kesici diş, kısa ön bacakları ve yanak içlerinde avurt keseleri bulunmaktadır (Hayvanlar, 2001: 44). Tanımlarda da görüldüğü gibi kemirgen ve iri olan bu canlılar yapı olarak farelerden daha büyüktür. İnsanlar fareden korkarken ondan daha büyük olan bu canlılara karşı da korku duymaları kaçınılmazdır. Sıçan unsuruyla bir kitapta karşılaşmıştır.

4.2.2.1. Mezarlıktaki Işık-Saprano Hayalet

Bu kitapta ele alınan sıçan kavramı, kitap kahramanlarımızı hacmiyle korkutmaktadır. Sıçan unsuru kitapta bir bölümde ele alınmıştır. Yurdun güvenlik görevlisi çocuklarla gittikleri jeneratör odasında bu büyük sıçanların cesetleriyle karşılaştığını ve onları kendisinin temizlediğini söylemiştir. Bahsedilen kanalizasyon sıçanları farelerden daha büyüktür. Bazı okurlar korktukları, iğrendikleri kavramların isimlerini görünce bile olumsuz etkilenebilmektedir:

“Haftada kaç sıçana mezar oluyor bir bilseniz. Bakın, söylediklerime iyi kulak verin; fare demiyorum, bildiğiniz kanalizasyon sıçanından bahsediyorum. Haftada üç beş sıçan ölüyor orada. Peki, kim öldürüyor dersiniz? Elbette bizim tiyatrocunun hayaleti. Ayaklarına kim dolaşırsa, üstüne yıldırım düşürür gibi yakıp geçiyor. Elbette jeneratör odasını temizlemek de bana kalıyor.” (2016: 65).

4.2.3. Panter

Panterler kedigillerden olan yırtıcı, etçil canlılardır. Panterlere bazı dillerde jaguar da denilmektedir. Bu yırtıcı canlılarla gerçekten karşılaşma düşüncesi çocuk okurları heyecanlandırırken aynı zamanda onlarda korku da uyandırmaktadır. Panter unsuruna bir kitapta yer verilmiştir.

4.2.3.1. Yeşil Güç

Kavram kitapta korku unsuru olarak bir bölümde ele alınmaktadır. Burada çocukların abilerinin bir deney esnasında gerçekleşen patlama sonucu yanlışlıkla pantere dönüşmesinden bahsedilmektedir. Bu dönüşümlerden biri kalabalık bir ortamda abileri Servet istemeden gerçekleşmiştir. Tanıdıkları insanın yırtıcı bir hayvana dönüşmesi çocuklara korkutucu gelmiştir. Tekrar insan formuna dönen Servet çocuklara başlarına geleni anlatmıştır:

Servet bir anda kendisinin bir jaguar kadar iyi duyduğunu ve gördüğünü hissetmeye başlar. Algıları artan ve daha güçlü hale gelen Servet iyice hızlanıp bir aralığa girer. Son adımında gölgesi bir panter şeklindedir. Engin korkuyla Servet’in arkasından kendilerini beklemesi için bağırır. Servet bir panter gibi koşarken çocuklar onu hiçbir şekilde durduramayacaklarını anlarlar. Daha sonra Servet tanıdık simalarla karşılaşınca durur. Normal haline döner. Kendisine yetişen çocuklara arkadaşları Mesta ve Baran’ı tanıtır. Laboratuvarda gerçekleşen patlama yüzünden

üçünde de bazı değişiklikler olur. Üçü de pantere dönüşmeye başlar. Çocuklar duydukları karşısında korkuyla birbirlerine bakarlar (2017: 48-49).

4.2.4. Kuş

Kuşlar sınıfı 9000'i aşkın kuş türünden oluşur. Bu türlerin neredeyse tamamı uçabilen kuşlardır. Kuşların uçabilmesini sağlayan en önemli özellikleri kanat şekline dönüşen ön bacakları, vücut yapıları ve iskeletlerinin hafif olmasını sağlayan içi boş kemikleridir (Hayvanlar, 2001: 36). Kuşlar genellikle sevimli, zararsız canlılardır. Çoğunlukla zararsız oldukları için bu unsurla sadece bir kitapta karşılaşmıştır. Onları korkutucu yapan durum doğada yırtıcı olan türlerinin de bulunmasıdır. Kullanılan kuş unsuru kitap kahramanına zarar verebilecek büyük ve yırtıcı bir kuştur.

4.2.4.1. Gizemli Savaşçı

Bu çalışmada yer alan kuşu korkutucu yapan durum onun yırtıcı ve zararlı olmasıdır. Kitap kahramanı kendisini yakalamaya çalışan yırtıcı kuştan korkuyla kaçtığı için bu durum okuru da heyecanlandırmaktadır. Kitapta kuş unsuru bir bölümde ele alınmıştır:

Murat şaşkınlıkla etrafına bakınırken büyük bir yırtıcı kuşun kendisine doğru geldiğini fark eder. Kuş ağaçların arasındaki Murat'ı yakalamaya çalışıp tekrar yükselir. Telaşla ormanın içinde koşan Murat'ın ağlamaya bile fırsatı yoktur. O sırada arkasından gelen bir atlı Murat'ı alıp hızla koşmaya devam eder. Atın üstünde yüz üstü duran Murat, atlının yüzünü göremese de onun bir savaşçı olduğunu anlar. O sırada bunu pek umursamaz çünkü onun amacı ürkütücü ormandan biran önce çıkmaktır (2017: 70-71).

4.2.5. Köpek Balığı

Köpekbalıkları kıkırdaklıbalıklar sınıfında yer alır. Diğer kemikli balıklardan farklı olarak kıkırdaktan yağılmış bir iskelete sahiplerdir. Pulları serttir ve dişe benzer (Hayvanlar, 2001: 18). Köpek balıkları; etçil, kana susamış, güçlü, büyük dişlere sahip zararlı canlılar olarak karşımıza çıkmaktadır. Eserlerde ve filmlerde yer verilen köpek balıkları insanları yakalamaya çalışan, onları yiyen canlılar olarak belirtilmektedir. Bu durum köpek balığını korku unsuru hâline getirir. Bu unsura incelenen kitaplardan birinde yer verilmiştir.

4.2.5.1. Macera Geçidi-Yaşamak İçin

Bu kitapta denizin ortasında mahsur kalmış kahramanımızın etrafı korkunç, testereye benzeyen sivri dişleri olan köpek balıklarıyla çevrilmiştir. Kitapta köpek balığı unsuruna iki bölümde yer verilmiştir. İlk bölümde kahramanımız onlarla mücadele edip onlardan kurtulurken ikinci bölümde maalesef bunu yapamamıştır. Ayrıca kitapta anlatılan olaylar okurun seçimine göre şekillendiğinden kitabın kahramanı okurun kendisi olmaktadır. Hem bu durum hem de köpek balığının varlığı okuru etkilemektedir:

Bulunduğu ağaçtaki Hindistan cevizini yiyeceği sırada üç köpek balığının ona doğru geldiğini görür. Kendisini hızlıca ağacın üzerinde çekebildiği kadar yukarıya çeker. Köpek balıkları ağacın etrafında geniş daireler çizmeye başlar ve daha sonra bu daireler gittikçe daralır. Tam o sırada köpek balıklarından en irisi hızla üzerine gider ve kahramanımız onun testereye benzeyen keskin, sivri dişleriyle karşılaşır. Elindeki Hindistan cevizini can korkusuyla hayvanın ağzına fırlattığında ceviz, hayvanın birkaç dişini kırarak gırtlığına oturur. Köpek balığı şaşkınlıkla yanından uzaklaşır. O sırada kahramanımız dengesini kaybedip suya düşer. Aceleyle tekrar ağaca tırmanır. Üzerine doğru hızla giden iki köpek balığı bacaklarını ısırarak için atıldığında ağacın sert gövdesini ısırırlar. O da belinden kemerini çıkartıp kemerin deri ucunu elinde tutar, demir tokalı kısmını onlara doğrultur. Köpek balıkları üstüne gittikçe o elindeki kemerle kafalarına, gözlerine vurur. En sonunda pes eden köpek balıkları diğer arkadaşlarının peşinden hızlıca uzaklaşırlar (2017: 62-63).

Diğer bölümde kahramanımız adada bulduğu malzemelerle kendisine bir yelken yapmıştır. Amacı karşıdaki adaya geçmektir. Yelkenin etrafını çeviren köpek balıklarının ona saldırmasıyla bir anda suya düşer ve onlardan kurtulamaz:

Çocukluğunda yelken yarışmalarında madalyalar kazanan kahramanımız karşıdaki adaya bir yelken yaparak geçmek ister. Kumsaldaki atıkların arasından; salın tabanı için aynı boyda altı kütük, halat parçaları, yelken direği olarak sağlam bir sıruk, yelken olarak kullanacağı pazarcı brandası gibi işine yarayacak olanları seçer. Başlangıçta yolculuğu sakın geçer. İlerledikçe karşısına yeniden köpek balıkları çıkar. Köpek balıklarından bazıları aniden saldırıya geçer ve salmanın parçalanmasıyla sal birden yan yatar. Kahramanımız da devrilen salla birlikte suya düşer (2017: 76).

4.2.6. Timsah

Timsahlar etçildir, avlarını kavrayabilmek için uzun burunlara ve keskin dişlere sahiptir. Vücutları sert, dört köşe pullarla kaplıdır. Hem karada hem de suda yaşayabilir (Hayvanlar, 2001: 34). Tanımdan da görüldüğü üzere timsahlar etçil, çene yapıları güçlü, sürüngen ve tehlikeli canlılardır. Bu özellikleri insanda korku ve heyecan uyandırmaktadır. Timsah unsuruyla korku ögesi olarak iki eserde karşılaşmıştır. İlk eserde fiziksel özellikleri verilen timsahın kitap kahramanını yiyebilmek için ona yaklaşmasından, diğerinde ise et yiyen bir timsahtan bahsedilmektedir.

4.2.6.1. Macera Geçidi-Yaşamak İçin

Bu kitapta hem timsahların anlatılan testere keskinliğindeki dişleri hem de kahramanı yiyebilmek için kovalamaları okuyanda ve kitap kahramanında korku duygusu uyandırmaktadır. Kokusunu alan timsahlar kendisine yaklaşırken kahramanımız yorgun olduğu için hiçbir şey yapamamaktadır. Kendisini son anda timsaha yem olmaktan kurtaran bir şey sayesinde oradan uzaklaşır. Timsah unsuruna kitapta bir bölümde yer verilmiştir:

Bin bir güçlkle karaya ulaştığında kendisini bitkin bir şekilde karaya bırakır. Ayakları hâla suyun içindedir. Uzakta yankılanan vahşi hayvan seslerini duymasına rağmen oradan kalkıp kendisine güvenli yer bulmaya haliniz yoktur. Yorgunluktan uykuya dalar. Karşı kıyıda duran timsahlar kokusunu alınca küçük ayaklarıyla hızla ona doğru yüzerler. İçlerinden en irisi yanına diğerlerinden önce gider. Testere keskinliğindeki çapraz dişler bulunan ağzını ona doğru açtığında iki kılıklı el, ellerinden tutup kahramanımızı oradan çeker. O sırada kahramanımız uyanır gibi olur. Timsaha son anda yem olmaktan kurtulur. Gizemli kurtarıcısının sırtında yeniden uykuya dalar (2017: 116-117).

4.2.6.2. Çamlı Köşkün Ölü Sakinleri

Bu kitapta bulunan timsah, cadının arkadaşlarının yanına giderken üstüne binerek araç olarak kullandığı bir canlıdır. Timsahların yemek yerken ya da ağızlarını açtığında gözümüzün önünde oluşan bir görüntüsü vardır. Bu bölümdeki timsahın önüne atılan eti yerken ortaya çıkan sivri dişlerinin gözümüzün önünde canlanan görüntüsü korkuya neden olabilir:

“Onun sözünü yarıda kesen Yek,

-Bu koyun budu güzelmiş. Ben Beyaz Hanım’ın aksine planını merak ediyorum. Hadi tatlım, toynaklarını geri çekerek yaşlandığını kabul et, dedi ve eline bir but daha alarak timsahın önüne attı.” (2017: 52).

4.2.7. Dinozor

Dinozorlar çok eski zamanlarda yaşamış canlılardır. Etçil, otçul, büyük veya küçük olmak gibi özellikler gösterebilmektedirler. Yapıları gereği büyük olmaları ya da etçil olmaları insanda korku duygusu uyandırmaktadır. Bu unsura korku filmlerinde ve eserlerde yer verilmektedir. Dinozor unsuruyla incelenen kitaplardan birinde karşılaşılmıştır. Dinozor kitapta kahramana zarar vermese de iri yapısı ile onda korku uyandırmıştır.

4.2.7.1. Arayış Ormanı 2-Solgun Ruhlar Kitabı

Bu kitapta kahramanımız Deniz’in dev bir dinozorla ani karşılaşması onun korkmasına neden olmuştur. Dinozor suyun içinde yaşayan, apartman büyüklüğünde bir varlıktır ve kahramanımızla konuşmaktadır. Kitapta dinozor unsuruna bir bölümde yer verilmiştir:

Küreklerle asılan Deniz, kıyıdan iyice uzaklaşana kadar durmaz. Kıyıdan uzaklaşınca sandala sırt üstü uzanarak ağlamaya başlar. Yaşlı gözlerle yıldızlara bakarken bir şeylerin ters gittiğini hisseder ve dalını eline alıp doğrular. Tam kürek çekeceği sırada kayık bir anda havalanmaya başlar. Çocuk korkuyla yere yapışır. Sandal bir süre yükseldikten sonra durur. Aşağıya bakan Deniz kayığın uzun, ince boyunlu devasa bir dinozorun kafasının üzerinde durduğunu fark eder. Dinozor homurtu halinde “Usta seni bekliyor Bekçi.” dediğinde Deniz korkudan hareket edemez, konuşamaz. Yaratık sandalı boynunu eğerek kıyıya koyar. Dinozor suyun içinde yavaş yavaş kaybolurken Deniz onun gövdesinin bir apartman kadar büyük olduğunu fark eder (2018: 12-13).

4.2.8. Tavşan

Tavşanlar, tavşanımsılar takımında yer alır. Üstçenede dört adet, altçenede iki adet kesici dişleri, güçlü arka bacakları, uzun kulakları ve kısa kuyrukları bulunmaktadır (Hayvanlar, 2001: 44). Tavşanlar küçük, sevimli canlılardır. Tavşanı

korku unsuru haline getiren durum onun kitapta ele alınış şeklidir. Tavşan unsuruna bir kitapta yer verilmiştir.

4.2.8.1. Sihirli Dünyanın Dedektifleri

Bu kitapta anlatılan tavşan kavramı “canavar tavşan” olarak ele alındığı için korku unsurları arasına dâhil edilmiştir. Kitaptaki tavşanı canavar yapan durum onun normal tavşanlardan daha büyük bedene ve kocaman dişlere sahip olmasıdır. Tavşanın bir kulağı yetişkin insan kolu uzunluğundadır. Lila odasında karşılaştığı bu tüylü dev tavşandan korkarak çılgılık atar. İçeriye giren ay ışığının altında tavşanın tek hamlede bir insanı parçalayacak büyüklükteki dişleri parıldamaktadır. Tavşan kitapta bir bölümde korku unsuru olarak geçmektedir:

Lila'nın korku dolu çılgınlığını duyan Ace tüm hızıyla kızın odasına koşar. Kapıyı açtığı anda Lila'nın korkuyla yorganını üzerine çektiğini, bakışlarını odanın ortasında duran tüylü yaratığa diktiğini görür. Tüylü yaratık dev bir tavşandır ve normal tavşanlara benzemez. Bir kulağı yetişkin bir insanın kolunun uzunluğundadır. Ön dişleri pencereden giren ayın ışığıyla tehditkâr bir şekilde parlar. Dişleri o kadar büyüktür ki canavar tavşan istese tek hamlede bir insanı parçalayabilir (2018: 32).

4.2.9. Çakal

Çakallar genellikle leşle beslenen, yapı olarak tilkiyi andıran etçil canlılardır. Bazı insanlar çakallardan korku duyabilmektedir. Onları korku unsuru hâline getiren asıl durum normal çakallardan farklı, mutasyona uğramış şekilde ele alınmalarıdır. Çakal bu şekilde korku unsuru olarak bir kitapta yer almaktadır.

4.2.9.1. Sihirli Dünyanın Dedektifleri

Çakal unsurunu bu kitapta çok korkunç yapan durum onun “değişime uğramış bir canavar” görünümünde olmasıdır. Çakal normalde sarı olan ama sinirlenince kırmızıya dönen gözleri, sivri pençeleri ve insanlar gibi iki ayağının üstünde durmasıyla çok korkutucudur. Aynı zamanda bu çakal insanlarla da konuşabilmektedir. Çakal kitapta iki bölümde yer almaktadır. İlk bölümde tavşan Tüylülü'ye saldırmak üzere olan korkunç çakalın Lila'yı fark etmesinden ve fiziksel özelliklerinden bahsedilmektedir:

Lila sütunun arkasından başını uzattığında Tüylülü'nün önünde uzun kulaklı, uzun ağızlı ve gri tüylü bir çakal görür. Çakalın parıldayan sarı gözlerinde tehdit

vardır. Duvara sinen Tüylülü korkmuş görünür. Çakal değişime uğramış gibi sadece iki ayak üzerinde durur, çakalın ön ayakları insan kollarını andırır. Sivri pençeleri keskinleşir. Salyalar saçan çakal korkunç bir hırlamayla Tüylülü'ye saldırır. Pençeleri tavşanın boynuna sarılır, yüzüne doğru uzattığı sivri dişlerinin arasından “Canlı getir dediler. Ama her an fikrim değişebilir!” der. Lila'nın geldiğini fark eden çakal omzunun üzerinden dönüp ona bakar. Eğer giderse kendisine zarar vermeyeceğini söyleyen çakaldan Lila çok korkar fakat ona belli etmek istemez (2018: 112-113).

Bir sonraki bölümde sinirlenen çakalın gözlerinin rengi sarıdan kırmızıya dönmüş, saldırmak için Lila'ya doğru koşarken yerde açılan tavşan deliğiyle çakal ortadan kaybolmuştur:

Lila'nın karşısında çakalın gözleri alev kırmızısına döner, ağzından salyalar saçarak sivri pençelerini ona saptamak için ona doğru koşar. Çakal hızla koşarken beklenmedik şekilde tökezler. Yerdeki tavşan deliğini gördüğünde artık çok geçtir. Kapkara deliğin içine düşerek gözden kaybolur. Lila çok korkar, o delik olmasaydı gerçekten öleceğini düşünür (2018: 117-118).

4.2.10. Karga

Karga genel olarak birçok kültürde uğursuz sayılan, hem etçil hem de otçul beslenebilen ve insanların ekinlerine, hayvanlarına ortak çıkan kötü unvana sahip kuş türüdür. Kargalar da tıpkı insanlardaki gibi kendi içlerinde sosyal statülere ayrılırlar. Altmış dört yıl yaşayabilirler (aktaran Gezgin, 2017: 110).

Kargalar normalde insanlara korkunç gelmese de bu seride “canavar karga” şeklinde ele alınmıştır. Sivri gagası, pençeleri ve görünüşü normal kargalardan daha büyük, daha korkunçtur. Bu durum kargayı korku unsuru yapmıştır. Karga korku unsuru olarak iki kitapta yer almaktadır.

4.2.10.1. Pera Günlükleri 2-Sırlar Oteli

Kahramanımız Ran, karanlık bir tünelde yürürken kanat seslerini duyar. Üzerindeki sivri gagaları ve yırtıcı pençeleri hisseder. Karşısında duran kitaba bakarken dev bir canavar karganın üzerine kapanmasıyla korkar. Karga aynı zamanda Ran'ın anlayabileceği şekilde onunla konuşmaktadır. Ran uyandığında

gördüklerinin bir rüya olduğunu anlar. Karga bu kitapta bir bölümde korku unsuru olarak ele alınmıştır:

Ran bilmediği yerde yürürken önünü sivri gagalar, yırtıcı pençeler ve kapkara gözler keser. Etrafındaki duvarların içinde çırpınan kanat sesleri duyar. Bir yerlerde kuşlar uçuyor olmalıdır. Karşısına çıkan kitaba bakarken üzerine doğru kapkara bir gölge uzanır. Dengesini kaybeden Ran yere düşer. Gölgenin kanatları çocuğun üzerine kapanır. Bu gölge bir kargadır ve aynı zamanda dev gibi bir canavardır da. Karga ona “Körler Ülkesi’ndeki piramidi bul!” diyerek gıklar. Ardından “Alacakaranlık Firavunu yeniden doğacak! Baş aşağı duran şehir yerinden kalkacak! Kurtlar ve kargalar mühürleri daha fazla koruyamıyor. Mühürler kırılmamalı! Mühürler kırılmamalı! KIRILMAMALI!” diye bağırır. Canavar karga karanlık tünele doğru gıkladığında duvarların arkasındaki diğer kargalar da ona eşlik eder. Gıklamalar ve kanat sesleri her yeri doldurur. Ran kan ter içinde gözlerini açtığı anda kendisini otel odasındaki yatağında bulur (2019: 28-29).

4.2.10.2. Pera Günlükleri 3-Mühürlerin Muhafızı

Serinin bu kitabında ele alınan karga da Ran’ın rüyasında gördüğü o canavar kargadır. Karganın sivri gagası, karanlık gözleri ve iri bir bedeni bulunmaktadır. Hızla Ran’ın üzerine uçan karga pençeleriyle ona saldırır. Bu durum kargayı korku unsuru haline getirmiştir. Kitapta bu dev kargadan bir bölümde bahsedilmektedir:

Ran elindeki oku gökyüzüne fırlattığında o taraftan üzerine doğru dev bir karaltının geldiğini görür. Karaltı bir kuşa daha doğrusu dev bir kargaya benzer. Kapkara tüyleri gecenin karanlığında bile parlar. Ran kocaman açılmış gözlerle hayvanın kendisine doğru hızla yaklaşmasını izler. Bu rüyasında gördüğü canavar kargadır. Korkunç karga sivri gagası ve avını yakalamak için açılmış pençeleriyle Ran’ın tam üstüne uçar. Çocuk kaçmak için geç kalır. Karga kanatlarını açarak üstüne çulllanır. Ölüm kadar karanlık gözlerini yüzüne yaklaştırarak pençeleriyle Ran’ın göğsünü tırmalar (2019: 33-34).

4.2.11. Kurt

Kurtlar etçiller sınıfına giren canlılardır. Etle beslendikleri için vücut yapıları avlarını yakalamaya yönelik özelliklere sahiptir; hızlı ve çeviktirler, keskin pençeleri ve çok iyi gelişmiş köpek dişleri vardır. Gözlerinin görme yeteneği oldukça

gelişmiştir (Hayvanlar, 2001: 42). Kurtlar bu iri görüntüleri ve sivri dişleriyle insanda korku uyandırabilen canlılardır. İncelenen kitaplarda karşılaştığımız kurtlar görüntüleri korku uyandıran fakat iynin tarafında yer alan kurtlardandır. Onları kitaplarda korku unsuru yapan durum fiziksel özellikleridir. Kurt unsuruyla iki kitapta karşılaşmıştır.

4.2.11.1. Pera Günlükleri 1-Körler Ülkesi

Bu kitapta yer alan kurt unsuru iri görüntüsü ve sivri dişleriyle çocuklarda korku uyandırmaktadır. Aynı zamanda kurt, çingenelerin başını parmaklarını kemireceğini söyleyerek tehdit edince bu durum korkutucuğulunu arttırmaktadır. Kurt kitapta bir bölümde korku unsuru olarak ele alınmıştır:

Çocuklar çingenelerin başı Kaşmir’le otururken içeriye kocaman, beyaz kurt girer. Kurt Kaşmirin yanına oturur ve buz mavisi gözlerini adamın gözlerine diker. Aralarında sessiz bir konuşma geçiyor gibidir. Daha sonra çingene homurdanarak çocuklara döner ve bazı şeyleri bilmemenin onlar için daha güvenli olacağını söyler. Çocuklar ısrar edince Kaşmir onlara eğer sorularına cevap verecek olursa kurdun gece o uyurken tüm parmaklarını kemireceğini söyler (2019: 105-106).

4.2.11.2. Pera Günlükleri 2-Sırlar Oteli

Serinin bu kitabında anlatılan kurtlar aynı zamanda “hayalet”tir. Kurtlar iyilerin yanında yer alsada hayalet özelliği kazanmaları onları daha da korkunç yapmıştır. Hakan kurtların duvardaki motiften uluyarak kendisine seslendiklerini anlar:

Çocuklar duvarların arkasında birilerinin uluduğunu duyar. Sessizce dinlemeye başladıklarında alacakaranlığın içinde gümüş renkli şekillerin oluştuğunu fark ederler. Duvardaki motiflerin arasında gölgeler hareket eder ve uluma sesi oradan gelmektedir. Hakan motiflere dikkatle baktığında hareket eden gölgelerin hayalet kurtlar olduğunu fark eder. Ulumalar oğlanın kulaklarından kalbine ulaşır. İşte o zaman Hakan kurtların kendisine seslendiğini anlar (2019: 162-163).

4.2.12. Ahtapot

Ahtapotlar yumuşakçalar grubunda yer almaktadır. Gaga(çene) bulunan bir başları, iyi gelişmiş sinir sistemleri, vantuzlarla donatılmış sekiz kolları bulunmaktadır (Hayvanlar, 2001: 26). Ahtapotların boyutları değişmektedir.

Eserlerde ve filmlerde ele alınan ahtapotlar büyük olma özellikleriyle korkutuculuk kazanırlar. İncelenen kitaplarda geçen ahtapotların boyutları büyüktür ve sudaki vapurlara, sandallara zarar vermektedirler.

4.2.12.1 Pera Günlükleri 3-Mühürlerin Muhafızı

Kitapta yer alan ahtapot, İstanbul'un sularına gelmiş, halka dehşet saçan oldukça büyük bir canlıdır. Ahtapotun bir vapura vurmasıyla vapur tren garına çarparak durmuştur. Görgü tanıklarının anlattıkları kadarıyla resmedilen dev ahtapotun kırmızı gözleri vardır. Bu durum insanlarda korku uyandırmıştır. Kitapta ahtapot unsuruna iki bölümde yer verilmiştir. İlk bölümde vapura saldıran dev ahtapot hakkında konuşulanlar ve çizilen resimler ele alınmıştır:

Haydarpaşa Tren Garı açıklarında seyir halinde olan vapur bir yaratığın saldırısıyla dalgakırana çarparak kayaların üzerine savruldu. Kazada ölen ya da yaralanan olmadı. Görgü tanıkları yaratığın sekiz kollu, vapurla aynı boyda dev bir ahtapot olduğunu söyledi. Haberle ilgili konuşan bilim adamı dev ahtapotların tarih öncesi dönemlerde yaşadıklarını, günümüzde ahtapotların o kadar büyük olmadıklarını söyledi. Gördü tanıklarının söyledikleriyle gazeteye resmi çizilen canavar dev bir ahtapota benzemekteydi. Vantuzlu bacaklarını vapurun etrafına dolamış, alevler saçan kırmızı gözleriyle yolculara bakmaktaydı. Vücudunun çoğu suyun altında olmasına rağmen görünen kısmı bile tren garı boylarındaydı. Görüntü gerçekten dehşet vericiydi (2019: 59-61).

Ahtapot unsurunun yer aldığı diğer bölümde ahtapotun sekiz kolunu da suyun yüzeyine vurarak denizin üzerinde dalgalar oluşturmasından, Kız Kulesi'nin bu dalgaalr altında kaldığını gören insanların duyduğu korkudan bahsedilmiştir. Ahtapotun yeşil kafası ve kırmızı gözleri bulunmaktadır:

Suyun içinden önce dev yılanları andıran sekiz kol fırlar. Yosun kaplı kolların her biri denizi olanca kuvvetiyle döver, giderek büyüyen dalgalar oluştururlar. Kız Kulesi'nin oluşan dalgaların altında kaybolduğunu gören otel sakinleri korku dolu çığlıklar atar. Ardından devasa boyutlarda, dev bir dalga gökyüzüne doğru yükselir. Dalgayla birlikte yüzeye yuvarlak, yeşil bir kafa çıkar. Lusin buldukları uzak mesafeden bile yaratığın öfkeyle bakan kırmızı gözlerini görür. O gözlerde sanki binlerce yıldır yanan bir intikam ateşi saklıdır. Canavar solungaçlarını suya

indirdiğinde ortaya çıkan gürültü üzerine oteldeki insanlar çılgın atarak birbirlerine sarılırlar (2019: 62).

Pera Günlükleri 3-Mühürlerin Muhafızı kitabında bulunan ahtapot yeşil renkte, parlak kırmızı gözlü ve büyük bir şekilde resmedilmiştir. Denizin ortasında bulunan ahtapot kitapta anlatıldığı şekilde kollarını sallamaktadır.

4.2.12.2. Arayış Ormanı

Kitapta yer alan ahtapot unsurunu korkunç yapan onun çok büyük olması ve sandaldaki insanları kollarına alıp havada sallamasıdır. Onun yüzünden sandal neredeyse alabora olacaktır. Kitapta ahtapot unsuruna bir bölümde yer verilmiştir:

“O sırada denizin içinden çıkan devasa büyüklükteki ahtapota ait kollardan biri Ena’yı kaptığı gibi havaya kaldırıp sallamaya başladı. Sandal alabora olmaktan son anda kurtuldu. Diğer kollar ise baygın iki denizciyi kapmıştı. Deniz, gözcünün de kollardan birinde olduğunu görebiliyordu. Zavallı adam haykırıp duruyordu.” (2018: 171-172).

Arayış Ormanı’nın kapak görselinde ahtapotun sadece bir kolu gözükmektedir. Bu durum kitabın içeriğiyle ilgili okura bilgi vermektedir.

4.2.13. Örümcek

Örümceklerin dört çift yürüme bacağı, bir çift kısıka benzer zehir çengelleri bulunmaktadır. Avlarını bu zehir çengelleriyle ısırarak yakalayan örümcekler etçildir (Hayvanlar, 2001: 14). Örümcekler çeşitli boyutlarda, tüylü, sekiz bacaklı canlılardır. Bazı insanlar örümceklerden korku duyabilmektedir. Onları genel anlamda korkunç yapan durum eserlerde örümceğin boyutunun bir insandan daha büyük bir şekilde ele alınmasıdır. İncelenen eserlerin birinde örümcek korku unsuru olarak ele alınmıştır.

4.2.13.1. Arayış Ormanı 3-Cadılarının Gecesi

Ena’nın cinlerle mücadele ederken bulduğu küçük örümcek ağzından çıkan büyülü sözcüklerle büyümeye başlar. Başlangıçta karpuz büyüklüğüne ulaşan örümcek daha sonra iyice büyür. Örümceğin onlarca minik gözü, kafasındaki iğnesi, kısıkaçları da kendisiyle birlikte büyür. Onu kitapta korku unsuru haline getiren durum bu görüntüsüdür. Örümcek korkunç görünmesine rağmen kahramanlarımıza

yardıml eden, cinlerle savaşan bir unsurdur. Örümcek kavramına kitapta bir bölümde yer verilmiştir:

Ena büyümlü sözcükleri tekrarlarırken yerdeki minik örümcek bir anda bir karpuz boyutuna ulaşır. Bunu gören kaplumbağalar korkarak bir iki adım gerilerler. Onların gerilediğini gören kök cinleri ellerindeki mızrakları hayvanlara batırır. Zavallı hayvanlar çaresizce Ena'ya yaklaştığında örümcek bu sefer bir araba büyüklüğüne ulaşır ve daha da büyümeğe devam eder. Örümcek kıllı bacakları, kırmızı benekleri, kocaman kısıkaçları, kafasındaki iğnesi ve onlarca minik gözleri ile cehennemden gelen bir iblisi andırır. Ne yapacaklarını şaşırın kök cinleri ellerindeki mızrakları örümceğe doğru fırlatmaya başlar fakat mızraklar ona zarar vermez. Örümcek büyümeğe devam ederken kaplumbağaların üzerinde oturan kök cinlerini seri hareketlerle yakalayıp ısırarak parçalar. Özgür kalan kaplumbağalar kendilerinden beklenmeyecek bir hızla oradan uzaklaşır (2021: 73-74).

4.2.14. Kurbağa

Kurbağalar, sıçramaya uygun güçlü arka bacaklara, sulu ortamlarda yaşamaya uygun perdeli ayaklara, ince ve nemli bir deriye sahiplerdir (Hayvanlar, 2001: 6). Kurbağalar bataklıklarda, su kenarında yaşayan ve böceklerle beslenen küçük canlılardır. Bazı insanlar onların görüntülerinden korkabilmektedir. İncelenen kitaplardan birinde kurbağa unsuru korku unsuru olarak ele alınmıştır. Onları korku unsuru olarak ele almamıza neden olan durum kitaplarda bahsedilen kurbağanın normal kurbağalardan boyutuyla farklı olmasıdır. Bu kurbağalar canavardır.

4.2.14.1. Beyaz Kanatlı Vampir 1-Başım Dertte

Bu kitapta anlatılan kurbağayı korkunç yapan durum onun normal boyutlarından fazlasıyla büyük olması ve çocukları yiyebilmek için kovalamasıdır. Canavar büyük olduğu için üzerindeki siğiller ve dili de büyüktür. Aynı zamanda canavarın üzerinde sivri dikenler bulunmaktadır. Dev gibi, canavar bir kurbağa okurda korku uyandırabilmektedir. Kurbağa unsuruna bu kitapta iki bölümde yer verilmiştir. Kahramanlarımız bu bölümde dev kurbağadan kaçmaktadır:

“Arkamı döndüğümde bir kez daha gözlerime inanamadım. Kocaman, belki de dünyada yaşayan en büyük kurbağadan bile bir milyon kat daha büyük bir kara kurbağası, önündeki ağaçlara aldırmadan sıçrayıp gözü dönmüşçesine bize doğru

uçarak geliyordu. Tekrar sıçramak için yere konduğu anda da sanki deprem oluyordu.

Luk: “Önüne dön!” diye bağırdı.

Bense donup kalmıştım.

“Aman Allah’ım, bu olamaz!”

Luk, tekrar kolumdan tutup elli metre daha öteye savurdu. Stil’in tam önüne, uçurumun kenarına kadar savrulmuştum bu kez.

Luk, en geride kalmıştı. Stil’e beni işaret ederek: “Onu da al!” diye bağırdı.

Stil başını eğip bana baktıktan sonra: “Onu taşıyacak güçte değilim!” dedi ve kendini uçurumdan aşağıya bıraktı.

Luk öfkeyle: “Seni bencil pislik!” diye bağırıp beni yerden kaldırdı.

Artık yolun sonundaydık. Canavar kurbağa yirmi metre uzağımızda durdu. Koyu yeşil renkteydi ve vücudunun hemen hemen her yeri büyük ıbanlarla kaplıydı. Üstelik ıbanların tepesinden gökyüzüne doğru uzanan dikenleri de vardı.

Birden arka ayaklarının üzerine kalktıktan sonra yapışkan dilini kırbaç savurur gibi bana doğru savurdu.

“Hııı!”

Luk büyük bir çeviklikle beni kenara itince kurbağanın dili kayaya yapıştı. Canavar, ıskaladığını anlayınca dilini geri çekti. Kaya yerinden kopup dilin ucunda savrulduktan sonra kurbağanın ağzına girdi.

Kaya parçasına boğazına takıldı. Bunu şişkinlikten anlayabiliyordum. şimdi daha çok sinirlenmişti. Kayayı yuttuktan sonra bize doğru öfkeyle kükredi.

Luk başını çevirip arkamızdaki uçurumdan aşağıya baktı:

“Uçma konusunda iyi değilim...” gibi bir şeyler mırıldandı.

O sırada kurbağanın sırtından bir sürü küçük kurbağalar fırlamaya başladı. Sanki o esnada küçük canavar kurbağacıklar doğuruyordu. Hepsi birbirine benzeyen yavru canavarlar sırtlan sürüsü gibi etrafımızı sardı. Luk onlara doğru adım attığında geri çekiliyor, sonra tekrar bize doğru adım adım yaklaşıyor, üzerimize ullanmak için fırsat kolluyorlardı.” (2014: 83-85).

Başka bir bölümde Lusi rüyasında kendilerini kovalayan canavar kurbağayı görür. Kurbağanın midesinden annesinin sesi gelir ve kurbağa kendisini de yutmak için hazırlanmaktadır:

Rüyasında canavar kurbağa Lusi'yi diline dolamış yutmak için hazırlanır. Midesinden Lusi'nin annesinin "Hayır!" diye bağırarak feryatları duyulur. Ardından Lusi uyanır (2014: 111).

4.2.15. Yarasa

Yarasalar gerçek kanadı olan ve gerçek uçuş özelliği gösteren tek memeli hayvan grubudur. Boyun bölgeleri kısa, kemikleri zayıf ve hafiftir. Ön ve arka üyeleri beş parmağa sahiptir ve arka üyelerinin parmak uçlarında çengel şeklinde tırnakları vardır (Paksuz, 2009: 1-2). Böceklerle beslenen yarasalar eserlerde vampirlerle bağdaştırılarak korku unsuru halini almışlardır. Bunda yarasaların geceleri avlanması ve vampirlerin pelerinlerinin yarasa kanatları şeklinde olması da etkili olmuştur.

4.2.15.1. Beyaz Kanatlı Vampir 1-Başım Dertte

Kitapta kullanılan yarasa unsuru çocukların korku duyduğu bir unsur olarak belirtilmiştir ve kitapta sadece bir bölümde ele alınmaktadır:

Çocuklar ormanda geceyi geçirmek için güvenli bir yer arayışındayken çok yüksek bir ağacın tepesinde ağaç ev bulur. Evde yarasa dışkıları vardır ve bu durum çocukların orada yarasaların var olduğunu düşünmelerine neden olur. Aynı zamanda bu düşünce onlarda korku uyandırır. Sanki her an odaların birinden üzerlerine yarasalar uçacak gibi dikkatle hareket ediyorlar (2014: 38-39).

Beyaz Kanatlı Vampir 1- Başım Dertte kitabında yarasa görseli korkunç, şatoya benzer bir evin etrafında uçuşur şekilde resmedilmiştir. Aynı zamanda sayfa numaraları ve bölüm geçişlerinde de küçük yarasalar çizilmiştir.

4.3. Psikolojik Korkular

4.3.1. Karanlık Korkusu

İnsanlar bilinmezliğin getirdiklerinden korkarlar. Karanlık da içinde hayal gücümüze göre türlü bilinmezlikler saklayan bir kavramdır. Bu bilinmezlik karanlığı her zaman tehlikeli yapmıştır. Birçok insan karanlıktan korkmasa bile onunla karşı

karşıya kaldığında bu durumdan rahatsızlık duymaktadır. Bu yüzden karanlık da bir korku unsuru olmuştur. Karanlık korkusunun diğer adı “niktofobi”dir ve bu durum çoğunlukla çocuklarda görülmektedir. Hayal gücü yetişkinlerden daha gelişmiş olan çocuklar karanlıktan ziyade onun beraberinde getirdiklerinden yaratıklardan, canavarlardan korkmaktadır. Aşağıda yer alan bütün kitaplarda kahramanlarımızın karanlık yerler karşısında verdiği tepkiler bulunmaktadır. Birçok korkunun temelinde bulunan karanlık unsuru yedi kitapta yer almaktadır.

4.3.1.1. Pera Günlükleri 2-Sırlar Otel

Karanlık unsuruna kitapta bir bölümde yer verilmiştir. Kahramanımız yürüdüğü karanlık yerin neresi olduğunu bilmediğinden o yer hakkında olumsuz düşüncelere kapılmaktadır. Oranın bir canavarın ini olabileceğini de düşünmektedir:

“Daha önce hiç görmediği bir yerde yürüyordu. Burası bir mahzene benziyordu. Kim bilir belki de korkunç bir canavarın iniydi, bu rutubetli ve karanlık yer.” (2019: 28).

4.3.1.2. Pera Günlükleri 5-Kökenler Labirenti

Bu kitapta aniden çöken karanlıkla birlikte hamamdaki göbek taşının çatlaması, Hakan’ın metalden olan elinin delinmesi gibi durumlar yaşanmıştır. Aynı zamanda kime ait olduğu ve nereden geldiği belli olmayan ses de karanlık yüzünden Hakan’a daha korkunç gelmektedir. Kitapta karanlık unsuru bir bölümde ele alınmıştır:

“Kubbenin deliklerindeki cam fanuslardan giren ışık damlalar, dolu taneleri gibi eldivene yağdı. Kıtır kıtır sesler duyuldu. Camlar çatırdadı. Aniden karanlık oldu. Göbek taşı orta yerinden çatladı. Oğlan korku içinde ayağa fırlayıp, bir ayağı çatlağın bir tarafında öbür ayağı diğer tarafında, göbek taşının üstünde durdu.

O huzur verici ışık gitmiş, yerini hiç de kutsal olmayan korku verici bir karanlık kaplamıştı. Hakan metalden elinin delik deşik olduğunu hissediyor fakat karanlıkta göremiyordu.

Tam bu sırada bir ses gürlledi.

“Ejderha geri dönüyor, Firavun uyanıyor! Kurtlar şehrin diplerinde saklanıyor. Mühürler kırıldı, Firavun’un çocukları kanlı canlı birer insan gibi sokaklarda

yürümeye başladı. İnsanlar kör, insanlar sağır. Dünyanın sonu geldi ve benim günlerim sona erdi!” (2017: 98).

4.3.1.3. Arka Sokağın Çocukları

Bu kitapta kitap kahramanının evinden, ailesinden uzakta, karanlıkta ve yalnız başına yaşadığı durumdan bahsedilmektedir. Okurda bu durum karanlık korkusunun yanında; hayatta yapayalnız, kimsesiz, evsiz kalma korkularını da uyandırmaktadır. Kimsesiz kalan Murat nereye gittiğini bilmeden yürümekte akşamın getirdiği karanlık da yavaşça çökmektedir. Karanlık arttıkça Murat’ın korkusu da artmaktadır. Kitapta karanlık korkusuna bir bölümde yer verilmiştir:

“Murat, omzunda çantası ile rastgele yürüyordu. Nereye gittiği önemli değildi, ama yine de mahalleden uzaklaşmıyordu... ‘Sürüden ayrılanı kurt kapar’ derler ya... Belki de bundan korkuyordu.

Akşamın kızılığ, ufukta siyaha dönmeye başladı. Hava karardıkça Murat’ın kalbi daha çok titriyordu. Sürüden ilk defa ayrılmıştı. Ürkek bir kuzu gibi, sonbaharın her düşen yaprağından korkuyordu, kalbi çarpıyordu. Bu gece nasıl geçecekti? Ya bundan sonraki karanlık geceler...

Sonra birden aklına dua etmek geldi. Babası bazen böyle yapardı. Küçük dudaklarını kımıldattı. İçinden geldiği gibi yalvardı.

Parktaki her ışığın altına oturdu. Gelip geçen her gölge onu korkutuyordu. Cesur olmaya çalıştı ama insanın cesareti de gücü kadardır. Kalabalık yerlerin daha emniyetli olacağını düşünerek caddeye çıktı. İnsanların arasında vitrinlere bakarak yürüdü; ama vitrinler de birer birer kapanıyordu.” (2013: 22).

4.3.1.4. Çamlı Köşkün Ölü Sakinleri

Kitapta karanlık unsuruna bir bölümde, karanlık bir kuyu şeklinde yer verilmiştir. Buradaki kör kuyu Şiraz’ın öldüğü yerdir. Hem bu durum hem de kuyuların karanlık olup dibinde her türlü şeyi gizleme durumu okurun korkmasına neden olabilmektedir:

“O küçük üzüm vücuduma girdikten bir-iki saat sonra bayıldım ve kendimi yıllar öncesinde olduğu gibi o kör kuyunun dibinde buldum. Midem bulanıyor, başım dönüyordu. Karanlıktı. Tıpkı düştüğüm zamanki gibi gökyüzünden bir ışık huzmesi

kuyunun yarısına kadar giriyordu, ancak ben bu kez zemini görebiliyordum.” (2017: 84).

4.3.1.5. Ormandaki Fısıltılar

Bu kitapta yer alan kitap kahramanı karanlık çöktüğünde ormanda bulunduğu yerin yakınına gelen göremediği, ne olduğunu bilmediği canlı varlıklardan korkmaktadır. Tansu bilmediği bu canlılar yanına yaklaştıkça orada olduğunu anlamasınlar diye korkudan nefes bile almamaktadır, duyduğu bu korku yüzünden uyuyamamıştır. Kitapta karanlık unsuru bir bölümde yer almaktadır:

Tansu üzerine kapanan iri, kapkara köklerin altında oturur. Gece karanlık çökünce korkudan ödü kopar, titreyerek sabahı zor eder. Bazen ne olduğunu anlayamadığı bazı hayvanlar gelip kökten duvarın dışından içeriye koklamaya çalışır, Tansu da kendisini fark etmemeleri için nefesini tutar. Sabaha karşı güneşin dalların arasından içeriye sızmasıyla az da olsa uyur. Yine gece olduğunda ormandan gelen hayvan sesleri, çıtırtılar ve ne olduğunu anlayamadığı gürültüler duyar. Korkar. Biraz ışık olsa bu kadar korkmaz. Dalların ve yaprakların üzerinde rüzgârın estiğini duyar. Rüzgârın sesi önceki kadar kızgın değildir. Birkaç saniye sonra ağacın kendisini saran kökleri çatırdayarak ayrılır. Tansu korkuyla emekleyerek geri çekilir. Nefesini tutar. Ağacın ya da rüzgârın ormana yaptığı kötülüklerden dolayı kendisini yeniden cezalandıracaklarını düşünür (2017: 28-29).

4.3.1.6. Polen Büyülü Krallık

Bu bölümde kitap kahramanı Polen, bulunduğu yerin neresi olduğunu bilmemektedir. Bu karanlık yerden korkmasına rağmen oradan ayrılamamakta, vücuduna söz geçirememektedir. Bedenini sanki bilmediği bir güç kontrol etmektedir. Polen’in bulunduğu karanlık yerdeki naylonlar, duyulan damla sesleri onun korkmasına neden olmaktadır. Karanlığa yalnızlığın eklenmesi korkuyu arttırmıştır. Kitapta karanlık unsuruna bir bölümde yer verilmiştir:

“Biraz zaman sonra, naylonla kapatılmış bölüme doğru yürümeye başladı. Beyni, yüreği ona ‘gitme’ diyordu ama ayaklarını iten güce karşı gelemiyordu. Sanki gizli bir el, görünmez bir varlık onu itiyordu. Naylonu açıp karanlık, izbe, şırıltılı bölüme girdi ve iskeleye oturdu. Damla sesleri ‘şıp şıp’ ediyor, karanlık ve yalnızlık onu ürkütüyordu. Zihninde veya yüreğinin derinliklerinde bir ses: ‘Hemen çık

buradan, evine dön!' diye bağıyordu. O da buna uymak istiyor ama yapamıyordu. Bazı gecelerde veya sabaha karşı üzerine çöken karabasanlar sanki şimdi de bedenine çökmüş, onu oturduğu yere yapıştırmıştı. Ama ne olursa olsun buna katlanmalıydı.” (2017: 46).

4.3.1.7. Beyaz Kanatlı Vampir 1-Başım Dertte

Kitapta karanlık unsurunu korkunç hale getiren durum Luk'un gece vakti okuldan atılmasıdır. Okul şehirden uzakta bir ormanın içindedir. Aynı zamanda o ormanın vampirli olduğuna dair söylentiler de vardır. Tüm bu durumlar karanlıkta çıkan küçücük bir sesin bile onun için korkunç olmasına neden olur:

Okuldan atılan Luk geceyi geçirebilmek için gölün kıyısında, sokak lambasının altında bulunan banka gitmeyi düşünür. Ardından “Göl Yolu” yazan ve karanlığa gömülü olan yola sapar. Okuldan atılmasının geceye denk gelmesinin bir tesadüf olup olmadığını düşünürken karanlığa eşlik eden sis ve baykuş sesleri de dizlerinin birbirine çarpmasına neden olur. Korkudan zangır zangır titrer. İçinin ürpermesini bastırmak için yol boyunca yüksek sesle şarkı söyler. Yere düşen yaprağın sesiyle “Anne” diye bağıarak koşar ve banka ulaşır (2014: 22-23).

4.3.2. Ölüm, Kaybetme Korkusu

Ölüm korkusu insanda bebeklikten itibaren oluşmaya başlayan sürekli bir korkudur. Bu korku yalnızlık, terk edilme gibi birçok korkuyu da beraberinde getirmektedir. Mannoni'ye göre de ölüm kuşkusuz insanlar için ürkünün temel nedenlerinden biridir ve bütün diğer korkular uzaktan veya yakından ona bağlanırlar (1992: 26). Ölüm, kaybetme korkusuna iki kitapta yer verilmiştir.

4.3.2.1. Arka Sokağın Çocukları

Kitap kahramanı babası ve üvey annesiyle birlikte yaşamaktadır. Babası ölen kahramanımız üvey annesinin onu artık istemeyeceğinden korkmaktadır. Bu durum okurda sevdiği birinin, ebeveynlerinin ölümünün oluşturacağı boşluk ve korkunun yanında; kendisinde üvey anne-baba kavramlarına karşı endişe ve korkunun uyanmasına neden olmaktadır. Ölüm korkusu bir bölümde verilmektedir:

“Murat, elindeki dal parçasıyla oynuyor, derdini, sıra arkadaşı Sedat'a anlatıyordu. Sedat, çaresizce dinliyordu. On iki yaşındaki bir çocuk hangi derde çare

olabilirdi ki? Ama dinliyordu. Murat da, bir dert ortağı bulmuşçasına durmadan anlatıyordu:

-Babam öleli üvey annem iyice sinirli oldu. Zaten ev sahibi de zorluyor...

-Başka akrabanız yok mu? Amcan?.. Dayın?

-Yok!.. Üvey annemden başka tanıdığım yok... Öyle sanıyorum ki o da evi terk edip gidecek.

-Ama nasıl olur?.. O zaman sen tek başına...

-Bilmiyorum Sedat... Hiçbir şey bilmiyorum. Gözüm artık ne okulu, ne dersleri görüyor... Kitabın kapağını bile açamıyorum.

-Yapma Murat! Kendini bu kadar salma... Derslerin iyi... Biraz daha sabret Belki üvey annen seninle kalır.

-Neyle? Onun da elinde avucunda bir şey yok ki...

-İş bulur, çalışır...

- Hıh!.. Benim için mi? Zaten ben o evde bir fazlalıktım, babam ölünce şimdi bir hiç oldum... Hiç!.. Sen “hiç” olmanın ne demek olduğunu biliyor musun?” (2013: 9-10).

4.3.2.2. Çamlı Köşkün Ölü Sakinleri

Burada okur, kendisini kahramanın yerine koyarak annesini kaybetme korkusunu yaşamaktadır. Annesizliğin, sevdiğin birinin kaybının açtığı boşluğu yaşamaktan korkmaktadır. Bu korku kitapta bir bölümde ele alınmıştır:

“Gözlerimi kapattım. Nedense aklıma kendimin değil de annemin ölümü geldi. Bu daha çok canımı yakmış olmalı. Sonuçta sevdiklerini kaybetmek seni kendinden daha fazla incitebilirdi.

Artık yirmi altı yaşındaydım ve düşünebilecek çok fazla vaktim olmuştu. Annemin son anları, sanki beni görebiliyormuş gibi yüzüme bakıp gülümsemesi, “Şiraz, işte geliyorum,” demesi sanki yeniden, yeniden ve yeniden yaşıyormuşum gibi görünmeyen vücudumda sarsılmalar yaratıyordu.” (2017: 18).

4.3.3. Kaybolma Korkusu

Çocukların çoğu yabancı ortamlarda yalnız kalmaktan, yabancı insanların arasında bulunmaktan çekinirler. Kaybolan ya da yalnız kalan çocuk bir daha ailesine, evine veya arkadaşlarına kavuşamayacağını, eski hayatına dönemeyeceğini düşünebilir. Bu durum da onda korku uyandırmaktadır. Kaybolma korkusuna üç kitapta yer verilmiştir.

4.3.3.1. Ormandaki Fısıltılar

Kaybolma korkusuna eserde bir bölümde yer verilmiştir. Ormanın içindeki ağaçlara zarar verirken bir kelebeğe rastlayan ve onu kovalamaya başlayan çocuk farkında olmadan ormanın hiç bilmediği yerlerine ilerlemiştir. Çocuk ormanın içinde kaybolunca korku duymaya başlar ve rüzgârın sesi de bu korkusuna ortak olur. İyice korkan çocuk farkında olmadan ormanın derinlerine doğru koşar:

Çocuğun orman hayvanlarını kovalarken ve ağaçlara zarar verirken gözünde parlayan o yaramaz ifade kaybolur. Çünkü nereye geldiğini bilemez. Oysa o fabrikanın çevresindeki her ağacı tanır, her taşı ezbere bilir. Ama şu an çevresindeki her şey ona yabancısıdır. Gözleri yaşarır ama ağlamak istemez. Yine de çok korkar. Birkaç kez ağaçların karanlık gölgelerine doğru “Salim Abi!” diye seslense de cevap alamaz. Çevresinde sadece kuşların ve böceklerin sesi vardır. Ardından bu seslere rüzgârın öfkeli fısıltıları da dâhil olur. Duyduğu korku, rüzgârın sesini daha anlaşılır yapar. Rüzgârın söylediklerinden ona çok kızgın olduğunu hisseder. Ödü kopan çocuk “Anne!” diye bağırarak koşmaya başlar. Koştuğu yön ormanın daha derin kısımlarıdır ama o yorulana kadar koştukça koşar (2017: 14-15).

4.3.3.2. Polen Büyülü Krallık

Kitap kahramanı Polen farkında olmadan zamanda yolculuk yapar. Gittiği zamanda yaşayan Kral, Polen’e bir görev verir. Görevi gerçekleştirmek için yola çıkan Polen geri döneceği sırada kaybolduğunu fark eder. O normalde yaşadığı, bildiği İstanbul’un değiştiğini görmüştür. Sokaklar bomboş, şehrin binaları yıkılmış, harap edilmiştir. Evin birinden gelen kapı gıcirtısı Polen’in duyduğu korkuyu arttırır. Ardından ağzını nasırlı bir el kapatır. Bu bölümde kaybolma korkusuna yalnızlık da eşlik etmektedir. Kitapta kaybolma korkusu bir bölümde yer almaktadır:

“Bir anda farklı bir dünyada olduğunu anladı. Ürkek bakışlarla önünde uzanan yola baktıktan sonra geri dönmeye karar verdi. Kral Mikail’e yalvaracak, bu görevi başaramayacağını söyleyecekti. Ama arkasını döndüğünde Yerebatan Sarnıcı’nın kapısının eskisi gibi olmadığını gördü. O heybetli giriş yok olmuş, kuyuya inen bir patika kalıvermişti. İşte şimdi yapayalnız ve korumasızdı. Kaldırım boyunca yürüdü. Sokaklar bomboştu. Vakit geç değildi. Niçin her tarafın ıssız olduğunu anlayamadı. İşte! Galata Kulesi karşıdaydı. Yarısı yıkılmış, harap edilmiş, yakılmış bir hali vardı ama yine de kuleyi tanıdı. O tarafa doğru yürümeye başladı. Köprüyü geçip karşıya gidebilirdi. Biraz sonra dar bir sokaktan geçerken ahşap kapının gıcirtısını duydu. Kapı, ürkütücü bir ses çıkarmıştı. Hemen arkasını döndü,

‘Kim o? Merhaba, kimse var mı?’

İssiz sokakta, konuştuğu kelimeler, kapıları taş yola bakan evlerin kâğıt duvarlarına çarpıp yankılanıyordu. Yalnızlığın ürperticiliğine bir de kapı gıcirtısı eklenmişti. Kapının önüne kadar geldi ama çit çıkmıyordu. Sonra arkasını dönüp yola devam ederken nasırlı bir el ağzını kapatıp onu eve sürükledi. Avazı çıkıncaya dek bağıyor ama çenesini kapatan güçlü elden kurtulamıyordu.

Karanlık bir odaya geçtiler. Gözlerini yukarı çevirince, çenesini tutan nasırlı ellerin sahibini gördü. Kirli yüzlü, sakallı, iri yarı bir adamdı. Biraz sonra odadaki mumlar yakıldı. İçeride kendi yaşlarında bir kız ve birkaç yaş büyük bir erkek çocuğu vardı.” (2017: 61-62).

4.3.3.3. Beyaz Kanatlı Vampir 1-Başım Dertte

Luk okul çıkışında annesini beklerken okul müdürü yanına gelip kendisini polislerin beklediğini söylemiştir. Polis karakoluna giden Luk annesinin başına kötü bir şey geldiğini hissetmiştir. Bu bölümde Luk’un annesinin kaybıyla yaşadığı korku ve endişe ele alınmaktadır. Bu korku aynı zamanda okurun da kendi ailesinden birinin kaybına karşı duyduğu korkuyu uyandırmaktadır:

“Sıradan bir gündü. Okul çıkış saati çoktan geçmişti. Çocuklarını almaya gelen büyüklerin telaşları bitmiş, yerini derin bir sessizliğe bırakmıştı.

Saatlerce okulun kapısında dikilip annemin gelmesini bekledim ama gelmedi. İlk başlarda çokolata fabrikasında işlerin yoğun olduğunu ve mesaiye kaldığını düşünmüştüm ama öyle olmadığı ortaya çıktı.

Okul müdürü Bay Hansın durumu fark etmiş olmalı ki ağır adımlarla yanıma gelip tepemde dikildikten sonra endişeli bir sesle; “Benimle gel evlat!” demişti.

Annemin başına kötü bir şeyler geldiği artık kesindi.

“O iyi mi?”

‘Umarım öyledir, birazdan öğreneceğiz.’” (2014: 14-15).

Karakoldan içeriye giren Luk, polislin kendisine yönelttiği soruları yanıtladıktan sonra polisler ona annesinin kaybolduğunu ve onu bulmanın zaman alabileceğini söylediler. Bunu duyduğu anda Luk’un yaşadığı korku ve endişe şu sözlerle ortaya koyulmuştur:

“Bu çok kötü...

Şimşekler çakmalı... Volkanlar patlamalıydı. Dünya durmalı, herkes sokaklara dökülüp annemi bulmalıydı. Tam manasıyla yıkılmışım.” (2014: 16).

4.3.4. Kaza Yapma Korkusu

İnsanların bazen dikkatsiz davranması, aşırı hız yapması trafikte kötü sonuçlar doğurabilmektedir. Kazalarda can ve mal kaybı olduğu kadar insanlar kaza sonucu sakat da kalabilmektedir. Bu durum bazı insanların hıza karşı duyarlı olmasına, yüksek hızdan korkmasına neden olmaktadır. Kaza yapma korkusu bir kitapta karşımıza çıkmaktadır.

4.3.4.1. Kanıt Peşinde-Gizemli Adam

Kaza yapma korkusu kitapta bir bölümde yer almaktadır. Bölümde aracı kullanan Haluk ile yanında oturan arkadaşı Yaman’ın hız karşısında verdiği tepkiler belirtilmiştir. Haluk hızdan keyif alırken Yaman kaza yapmaktan korkmaktadır:

“Arabayı çalıştıran Haluk; ‘Emniyet kemerini bağlamayı unutma!’ diye uyarıda bulundu. Kemerler takılır takılmaz gaza bastı. Ara sokaklardan geçip anayola çıktı; seri hareketlerle gaza basmaya devam ediyordu. Arabanın sireni, çoğu yolun açılmasına yardımcı oluyordu. Yaman, arkasına yaslanmış, üstünde bulunan tutamacı sıkıca kavramıştı. Yer yer kaza yapacakları korkusuyla, Haluk’un yerine, hayali frene basıyordu. Haluk; “Korkma dostum, ileri sürüş teknikleri eğitimi aldım.” diyerek gülümsedi. Yaman; “İnşallah ileri duruş teknikleri eğitimi de almışsındır!” diye yanıtladı.” (2017: 11-12).

4.3.5. Korku Uyandıran Sesler

Bazen nereden geldiği belli olmayan ani ve yüksek sesler, bazen de ummadığımız yerlerde denk geldiğimiz sebebi belirsiz sesler insanda korku uyandırabilmektedir. Eserlerde geçen ve korku unsuru halini alan seslere ve kahramanların bu sesler karşısındaki tepkilerine yer verilmiştir. Seslerin korku uyandırdığı durumlarla üç kitapta karşılaşmıştır.

4.3.5.1. Sihirli Dünyanın Dedektifleri

Bu kitapta dolabın içinden gelen ve nasıl oluştuğu belli olmayan seslerin uyandırdığı korku durumu ele alınmıştır. Lila dolaptan gelen sesleri duyunca evlerine birisinin girdiğini ve oraya saklandığını düşünerek korku duymuştur:

Lila pencereyi kapatmak için uzandığı sırada elbise dolabının içinden tıkırtılar geldiğini duyar. Birinin pencereden girerek dolaba saklandığını düşünür. Korkudan nefesi kesilecekmiş gibi olur. Tıkırtılar artar ve koca dolap titreyerek sarsılmaya başlar. “Merve!” diye çığlık attığında dolaptan gelen gürültüler birden kesilir. Lila çok korkar, korkudan kalbi patlayacakmış gibi atar. Ne kadar korksa da dolapta ne olduğunu merak ettiğinden dolaba yaklaşp kulağını dayar. Ablası Merve gelip Lila’ya “Ne var?” diye seslendiğinde Lila korkuyla geri çekilir. “Seni çağırmıştım ama ne söyleyeceğimi unuttum.” der. Ablası odadan gider gitmez hızlıca dolabın kapısını açar. Kapı açılır açılmaz siyah ve beyaz tüylerle kaplı olan bir kedi hızlıca çıkar ve şifonyere tırmanır (2018: 12-14).

4.3.5.2. Karakura’nın Düşleri-Duvarın İçindekiler

Bu hikâyede kaynağının ne olduğu anlaşılmayan ürkütücü seslere bir bölümde yer verilmiştir. Bu sesler Dilara’nın yaşadığı evin duvarının içinden gelmektedir. Bu sesler koşan insanların ayak sesine benzediği gibi kendisine de ismiyle seslenmektedir. Bu durum Dilara’nın sesin kaynağını merak etmesine ve aynı zamanda bu durumdan korku duymasına neden olmaktadır:

“Belki ben de hayvan koşuşturmalarını insan ayak sesi sandığıma inandırabilirdim kendimi. Eğer taşınmamızın yedinci gecesini, adımı duyup uyanmasaydım... Işıklı saatim üçü beş geçiyordu. Önce annemin beni çağırdığını sandım. Yatakta doğrulup içeri kulak kabarttım. Ev sessizdi. O an bir kadın ‘Dilara,’ diye fısıldadı ve panikle fırlayıp odanın ortasında öylece kaldım. Kalbim yerinden

çıkacakmış gibi atıyordu. Ellerim titreyerek başucumdaki lambayı açtım. Bu kez küçük bir erkek çocuğu “Dilara!” dedi. Onu “Dilara? Dilara?” diye bağırın bir adam izledi. Sesler kesinlikle duvarın içinden geliyordu. Artık rüya görmediğimi ve sesleri hayvanların çıkarmadığını biliyordum. Tabii duvarın içindeki yuvalarında konuşmayı sökmedilerse...

Kadın tekrar “Dilara...” diye fısıldadı. Ve ardından, hepsi aynı anda bana seslenmeye başladı. Kadınlar, adamlar, çocuklar... Bir yandan da duvarı yumrukluyorlardı. Geri geri yürüdüm. Benden ne istiyorlardı?” (2020: 68).

4.3.5.3. Beyaz Kanatlı Vampir 1-Başım Dertte

Okuldan atılan Luk’un gece vakti koca ormanın içinde yalnız olması onun duyduğu sesleri daha da korkunç duruma getirmektedir. Bu kitapta korku uyandıran seslere iki bölümde yer verilmiştir: Gece vakti okuldan atılan Luk, ormanın içinde yalnız kalır. Geceyi geçirmek için gölün kıyısındaki banka giderken yolda duyduğu baykuş sesleri içinin ürpermesine neden olur. Luk o sesleri şarkı söyleyerek bastırma çalışır (2014: 23). Diğer bölümde Luk ve Lusi ormanda buldukları ağaç evde geceyi geçirmeye karar verdiklerinde orayı kalabilecekleri şekilde temizlediler. Karınlarını doyurduktan sonra uyumak için odalarına geçtiler. Gece vakti Lusi duyduğu adım sesleriyle korkarak Luk’a seslendi. Kimsenin olmadığını düşündükleri ve ormanın ortasında bulunan ağaç evden gelen adım sesleri korku uyandıran seslerdendir. Sesin kaynağının bilinmemesi bu korkuyu güçlendirmektedir:

““Hey Luk, uyan!”

Kısık bir sesle: “Lusi neler oluyor?” diyebildim.

“Luk uyan lütfen, sanırım verandada biri var.”

Bunu duyunca kalbim yerinden fırlayacakmış gibi çırpınmaya başladı. “Umarım keklerin kokusunu alan fırsatçı bir sincaptan başkası değildir.” diye dua ederek yavaşça yerimden doğruldum.

“Bunu neye göre söylüyorsun Lusi?”

O sırada Lusi odalarımızı bölen tahtaların arasından: “Ayak sesleri işittim. Çok korkuyorum.” diye titrek bir sesle karşılık verdi.

İki seçeneğim olduğunu biliyordum. Birincisi iki dakika önce üzerinde uzandığım ve ısınmaya yüz tutan otların altına gizlenmek. İkincisi ise olduğum yerden hiç kıpırdamadan verandada her kim varsa ona bir sürü aslı astarı olmayan tehditler savurmak. İlkini denememin ödleğe olduğunu düşündüğümde seçeneklerden ikincisini tercih ettim.

“Hey sana söylüyorum. Verendamızdan defolup git ve beni uyumdan ettiğin için elektro şok ile kıvranmaktan kurtul!”

Sesim ilk başlarda kısık çıksa da daha sonra ister istemez yükselmeye başlamıştı. Sanırım bunun nedeni çok korkuyor olmamdı.

İşin en korkutucu kısmı ise böylesine uzun cümlenin ardından karşılık olarak neyin geleceğini bekleme faslıydı ve henüz bir karşılık gelmemişti. Bu beni artık olduğundan daha çok korkutuyordu.” (2014: 51-52-53).

4.4. Dini ve Kültürel Kaynaklı Korkular

4.4.1. Cin

İnançların ortak inancı olarak gözle görünmeyen varlıklar “Cin” adı altında toplanır (Hançerlioğlu, 2004: 100). Cinler insanlar tarafından kabul gören ve genellikle kötülükle simgelenen varlıklardır (Eren, 2005: 104). Cinler insanlar gibi iyiler ve kötüler olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. İncelenen kitaplarda ele alınan cinler çoğunlukla insanları kandıran, korkutmayı seven, onların kötülüğünü isteyen unsurlar olarak görülmektedir. İnsanları kötüye iterek, kandırarak onların yanlış şeyler yapmalarına neden olurlar.

Kuran-ı Kerim’de cinlerin varlığına değinilmiştir: “Bizden iyi kimseler olduğu gibi iyi olmayanlar da var. Biz türlü türlü yollar tutmuşuz.”, “Bizden Allah’a itaat edenlerin yanında hak yoldan sapan kâfirler de var. Allah’a itaat ve teslimiyet gösterenler, doğru yolu arayanlardır.” (Cin, 72/ 11-14). Cinlerin dini boyutta da yerinin olması bu kavramı daha da korkunç yapmaktadır. Sadece çocuklar değil, yetişkinler de onların varlığından; buldukları kitap ya da filmlerden etkilenebilmektedir. Cin unsuruna iki kitapta yer verilmektedir.

4.4.1.1. Kumsalda Korku Hikâyeleri

Kitapta çoğunlukla cinlerden bahseden hikâyeler bulunmaktadır. Bu hikâyede kendisiyle dalga geçen Seher Hanım'a korkunç bir oyun oynayan Nevcihan adında bir cinden bahsedilmektedir. Kadınlar ruh çağırma yoluyla aralarından birinin ölmüş kocasını çağırmış fakat yerine Nevcihan gelmiş. Seher Hanım ise arkadaşlarının uyarılarını dikkate almadan onunla devamlı alay etmiş. Nevcihan'da bunun üzerine Seher Hanım'ın teyzesinin kılığına bürünmüş. Teyzesi duştayken onu arayan akrabaları "Teyzen öldü, sana iki saattir ulaşamadık." dediklerinde Seher koşarak banyoya gitmiş. Yerler ıslakmış ama içeride kimse yokmuş. Bu kavramın yer alması bile hikâyeyi korkutucu hale getirmektedir:

"Masalar kuruluyor, harfler diziliyor, Nevcihan adında bir cin aracılığıyla, gaipten haberler alınıyordu. Apartmandakilerle beraber Seher Abla'ya oturmaya gittikleri bir gün; pastalar tükenmiş, çaylar tükenmiş, sözler tükenmiş. Oyalanmak için ruh çağırmaya karar vermişler. Bütün kadınlar hemen balıklama atladığı halde, en gençleri olan Seher Abla böyle şeylere inanmadığından gönülsüzce, "Eh, eğleniriz biraz," diyerek, razı olmuş. Abdestler alınmış, başlar örtülmüş, yemek masasının üstü boşaltılmış, harfler dizilmiş. Vitrinden antika fincan çıkartılmış, üç Kulhuvallah bir Elham okunarak, seans başlamış. Komşulardan birinin ölmüş kocasının ruhunu çağırılmışlarsa da gene Nevcihan gelmiş. Sorulan sorulara bildiğince cevaplar vermiş. Herkesin içini ürperti kapladığı, çekine çekine soru sordukları halde Seher Abla, hiç takmayarak dalga geçip durmuş. Annemin, "Bak ağzın, yüzün çarpılır, başına kötü bir şey gelir, evinin dirliği kaçar..." gibisinden uyarılarını da kulak arkası ederek, makaraya sarmaya devam etmiş. En sonunda cin çok sinirlenmiş, "Sana varlığını öyle bir ispat edeceğim ki, ömrün boyunca adım aklından hiç çıkmayacak!" diye yazarak, onu göndermelerine bile fırsat bırakmadan, çekip gitmiş. Bütün kadınlar da peşi sıra, alı al moru mor, apar topar kalkmışlar. O ise hala işin gırgırındaymış, "Niye kalktınız ki, ne güzel oturuyorduk. Hem bakarsınız, birazdan Nevcihan'da kahve içmeye gelir, sizi göremezse çok ayıp olur," diye kahkahalar atarak misafirlerini yolcu etmiş. On on beş dakika geçmiş geçmemiş kapısı çalınmış. Açmış bakmış ki, Eskişehir'de oturan teyzesi karşısında. Çok şaşırılmış ama bir o kadar da sevinmiş, eve buyur etmiş. "böyle habersiz, nereden çıktın sen? Önceden söyleseydin, karşılamaya gelirdim," diyerek, yaşlı kadının pamuk yanaklarına öpücükler kondurmaya

başlamış. Teyzesi de, “ seni çok özledim. Hasan’a söylüyorum, söylüyorum; baktım getireceği yok, atladım trene geldim işte,” dedikten sonra, derin bir of çekip, “Kızım çok yorgunum, sen bir kahve yapıversene, hem içer hem de konuşuruz,” diyerek salona geçip oturmuş. Seher Abla, mutfakta kahve yaparken, bir yandan da salondaki akrabasına laf yetiştiriyormuş. Karşılıklı oturmuşlar, kahvelerini içmişler, fallarına bakmışlar, saatlerce sohbet etmişler. Daha sonra kadıncağız, “ Kocan gelmeden bir yıkanayım. Bak sohbete daldık unuttuk gitti; bu arada sen de enişteni arayıp geldiğimi haber veriver,” diyerek banyoya girmiş. O da, Eskişehir’i aramış aramasına da, telefonu eniştesi ağlayarak açmış, “Kızım, saatlerdir seni arıyorum ama telefonun hep meşgul. Teyzeni iki saat önce kaybettik. Kalp krizi geçirdi, kurtaramadık,” demiş. Seher Abla, cevap bile veremedi, telefonu kapatmış. Hemen banyoya koşturmuş ama kapı içeriden kilitliymiş. Bir an aklını kaçırarak gibi olmuş, titreyerek alet çantasından keseri kapmış. Kapısını kırıp banyoya girmiş. Yerler ıslakmış ama içeride kimse yokmuş!” (2016: 19-21).

Cinlerden bahseden diğer hikâyede ise ailesindeki herkesin bir cin tarafından öldürülmesi sonucu kimsenin ona inanmamasıyla katil ilan edilen bir adamın anlattıkları bulunmaktadır. Cinlerin ters ayaklı olma ve ruhani, simsiyah olmaları da betimlenmiştir. Bu unsurlar da hikâyeyi daha korkunç yapmıştır:

“Ertesi sabah güneş, kara ışıklarıyla sadece yeni günü değil, başkalaşmış bir hayatı da karartıyordu. Ziya Ağbi, saatin çalan alarımını kapattığında -sabahları herkesten önce kalkıp, çay suyunu koyup, kahvaltıyı hazırlayan- eşinin uyanmamasını önceki günkü piknikteki yorgunluğuna bağlayıp tıraş olmaya banyoya gitmiş. Duşunu alıp tıraşını olduğu halde, evde kimseden ses çıkmaması üzerine yatak odasına dönmüş. Eşine sokulup dudağına günaydın öpücüğü kondurduğunda, onun sıcak nefesiyle değil buz tutmuş kaskatı bir suratla karşılaşmış. Bunca yıl aynı yastığa baş koydukları yataklarında karısının ölü bedeni yatıyormuş. Yanağından süzülüp akan ılık yaşlar bile sevdiği kadının ölü soğukluğunu ısıtmaya yetmemiş. Teselli bulmak için çocuklarının odasına gitmişse de, her ikisinde de aynı soğuk bedenlerle karşılaşmış. Kendini toparlar toparlamaz aradığı polisler kilitli kapıyı açan ellerinin, ailesinin katlinin faili olarak kelepçelemesi bir anda oluvermiş. Polislerin evde yaptığı incelemeler sırasında ev sakinlerinin dışında kimsenin parmak izine rastlanmaması, dış kapının, balkonlarının ve pencerelerinin kapalı olması,

cinayetlerin içeriden biri tarafından işlendiğinin deliliymiş. Ziya Ağbi'nin hiçbir şey hatırlayamadığı o uğursuz gecede, tüm sevdikleri suratlarına yastık kapatılarak, geride iz bırakılmadan boğulmuş. Bir cinnet anında eşini ve çocuklarını öldürdüğü ileri sürülen annemin kuzeninin yıllar süren yargılaması boyunca beyninin gri hücrelerinin tek bir şey hatırlamaması, aklının tüm bu olayları silip attığına yorumlandı. Sonunda da üç defa ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası verildi. Yargılamanın devam ettiği süre boyunca kendini o kadar zorladığı halde ölümlerle ilgili en ufak şey anımsayamayan Ziya Ağbi, cezası kesildikten sonra alındığı tek kişilik hücresindeki ilk uykusunda, o uğursuz geceyi tekrar yaşayıvermiş. Su içmek için kalktığında on üçüncü katta bulunan evlerinin kapalı salon penceresinden içeri birinin süzülüğünü fark etmiş. Perdelerin arasından çıkan, baştan aşağı siyahlar giyinmiş, elinde deri eldiven olan bu kişinin yüzü ise gözüküyormuş. Birden bire beliriveren bu karanlık karşısında vücudu taş kesip dili tutulmuş. Bağırıp çağırmaya çalıştığı halde, boğazından anlamsız hırıltılar dışında başka ses çıkmamış. Diğeri ise ona aldırmadan hızla yatak odasına girmiş, kendini toparlayıp odaya girdiğindeyse artık çok geçmiş. Karalar giymiş kişi, yastığı eşinin nefes almayan gül yüzünden çekip kenara fırlatmış. Karısının başına çöküp diriltmeye çalışırken, gizemli kişi boş durmayıp kızının odasına girmiş. Olacakları anlayan Ziya Ağbi, acısını içine gömüp peşi sıra seğirtmiş. İfrit, bu kez de yavrusunun başına çökmüş, onu boğmaya çalışmaktaymış. Bütün gücünü toplayıp saldırdığı halde, bir boşluğun içinden geçmiş gibi yere yuvarlanmış. Ardı ardına gelen saldırıları, bağırıp çağırımları kar etmemiş, az sonra gonca gülü de soluvermiş. Cana kıyan, o yokmuş gibi davranarak bu kez de oğlunun odasına gitmiş. Civanı oldukça direnmişse de, onun sonu da annesiyle kız kardeşinden farklı olmamış. En sonunda karalar giymiş kişi geldiği gibi salona gidip perdelerin arkasına geçmiş. Ziya Ağbi tam bu sırada perdeleri açmış ama sanki ortada kimse yokmuş, camda kendi yansımasından başka şey görememiş. Bir anlık duraksamanın ardından canlarının katilinin camın içinden geçip dışarı çıkmaya başladığını fark etmiş. Onu yakalamak için uzanmış, nasılsa bir bacağından tutmuş. İntikam ateşiyle dolu kollarına müthiş bir kuvvet gelmiş ama içeriye çekmeye başladığı şeyin ters dönmüş ayaklarını görünce kalakalmış. Anlık şaşkınlığından yararlanan yaratık da bir yılan gibi elinden sıyrılıp aşağı doğru süzülüyormüş.” (2016: 23-24).

Bu hikâyede de eskiden mezarlık olarak kullanılan ve savaş yıllarında da başka özellikleri olduğu düşünülen yurt binasında öğrenci olarak kalan bir kızın, gece vakti okuldaki tuvalete gitmesi ve orada ters ayaklı insanlar görmesi anlatılmaktadır. Ters ayak cinlerin bir özelliği olarak bilinmektedir:

“Okuduğum okul, 1800’lerin sonlarında yapılmış. Yüksek duvarlarla çevrili bahçesinin içinde iki-üç katlı dört binadan oluşuyordu. Ortaokul, lise öğrencilerinin okuduğu yanı sıra, idari işler için kullanılan yapı ve öğrenci yatakhaneliyle kompleks tamamlanıyordu. Gözlerden uzak bir köşesinde ufacık şapeli de vardı. Öğrenci yatakhaneli üç katlıydı, girişte kantin ve yemekhanenin yanı sıra nöbetçi öğretmen ve bekçi odaları bulunuyordu. Onun altında, binaları birbirine bağlayan, en sonunda da Fransız sefaretine kadar uzanan bir tünel olduğuna dair söylentiler vardı. Bu tüneli kimse görmediği halde, koridorlarında zengin gayrimüslimlerin hazinelerinin saklandığından, İstanbul’un işgali sırasında Kurtuluş Savaşı’na destek veren aydınların kaybettirildiğine, baskı dönemlerinde yurtdışına kaçmak için kullanıldığından, soğuk savaş yıllarında casusların işkence hanesi olduğuna değin pek çok hikâye anlatılırdı. En korkuncu da burada duvarların içine yerleştirilmiş tabutluklarıyla kadim bir mezarlık bulunduğuna dair olanıydı. Geçip gitmeyen gecelerde yat zilinden sonra, yatakların üzerine yayılarak ya da pencerenin dört beş kişi sığan pervazlarına oturarak, bitmek bilmeyen hikâyeler anlatmaya bayılırdık. Favori konularımız ise, aşağıdaki tünel ve bu gece olduğu gibi cinlerdi. En korkunç hikâyelerin anlatıldığı bir gece, keyfimiz yan yatakta yatan kızın ağlayarak, bizi müdüre şikâyet edeceği tehditleriyle kesildi. Hepimiz söylene söylene yatmak zorunda kaldık. Kızın, “Allah topunuzun belasını versin! Anlattıklarınızın beş beteri başınıza gelsin!” şeklindeki beddualarıyla başlarda dalga geçtiyse de, yattıktan sonra bir kurt içimi kemirmeye başladı. Huzursuzca uykuya daldıktan kısa süre sonra ter içinde, kasıklarımdaya baskıyla uyandım. Tuvaletim gelmişti ama gece konuştuklarımızdan ve kızın bedduasından sonra yalnız başıma yatakhanelden çıkmaya açıkçası korkuyordum. Hemen ranzanın altında yatan arkadaşımı uyandırarak, benimle gelmesi için yalvarmaya başladım. Uykusuna çok düşkün olan Betül’ü güçlükle ikna ettim. Birlikte yatakhanelden çıktık. Tuvalet koridorun en sonundaydı. Eski binanın upuzun koridoru, oldukça loş bir ışıkla aydınlatılmaktaydı. Ara sıra dışarıda çakıp duran şimşekler ise birbirimize daha çok sokulmamıza sebep oluyordu. Tuvalete geldiğimizde, o da yaşadığımız gerginlikten etkilendiğini

söyleyerek hemen yanımdaki kabine girdi. İşimi bitirip aynanın karşısında saçımı başımı bile düzelttiğim halde Betül'den ses seda çıkmıyordu. Çakan şimşek aynadaki görüntümü dağıtınca, korkuyla, "Betül!" diye bağırdım. Gene cevap alamayınca, bu kızın başına bir şey gelmiş olmasın diyerek, kapısını açmaya çalıştım, ama içeriden kilitliydi. Bunun üzerine eğilerek kapının altından baktım ve en yakın arkadaşımın ayaklarının ters durduğunu gördüm. Çılgılımla şimşek aynı anda çaktı ve birden elektrikler kesildi. Kendimi tuvaletten dışarı zor atıp çılgık çılgığa koridorda koşmaya başladım. Koşarken, birine çarpıp yere yuvarlandım, gözüme tutulan fenerle kalakaldım. Neyse ki Bekçi Ahmet Amca'ydı. Kolumdan tutup beni yerden kaldırırken, "N'oluyor?" diye sordu. Ağlayarak, ona yaşadıklarımı anlattım, en sonunda da "Betül'ün ayakları tersti!" deyiverdim. Bunun üzerine Ahmet Amca, elindeki Fener'i tuttuğu ayaklarını göstererek, "Nasıl yani, benimkiler gibi miydi?" dedi." (2016: 25-27).

Bu hikâyede ise cinlerin tarihçesi verilmektedir. Bu metinde Tanrı'nın önce melekleri ardından da şeytanları yarattığından bahsedilmektedir. Cinler şeytanın gövdesinden bir parça alınarak yaratılmıştır. Yaratılan cinler yaratıcısının kim olduğunu bildikleri için onlar da kendi içlerinde iyiler ve kötüler olarak ayrıldı. Kötü ve şakacı cinler insanları korkutmaya başladı. Bunun üzerine Tanrı cinleri kontrol altına alabilen bir yüzük yarattı. Yüzüğü kullanan ve cinlere söz geçiren tek insan hükümdar Süleyman oldu:

"Bu konular öteden beri benim de ilgimi çeker; şeytan çıkartma ayinlerine katıldım, kâhinlerle tanıştım, Kabalacılarla görüştüm, ruh çağırma seanslarına katıldım. Ama bu sırada yaşadıklarımı size anlatamam, çünkü mutlak gizlilik gerektiren sırları ifşa ettiğim takdirde başıma gelebilecekleri düşünmek bile istemem. Dilleri lal, vücudu taş eden büyülerle korunan bu sırları açıklayanları, bu dünyada ve diğer dünyalarda sonsuz bir azap beklemektedir. Tanrı'nın cehenneminde yanmanın dahi ödül olacağı bu azaplardan korunmanın tek yolu ağzına kilit vurmaktan geçer. Denizlerin en derin noktasında bir mağaranın içinde bulunan anahtarı ise hiçbir güç bana yerinden kıpırdatamaz. Onun için ben size bir hikâye değil ama cinlerin yaratılış efsanesi ile Süleyman'la Sakhar'ı anlatacağım. Öncesiz ve sonrasız olan Tanrı, kendini yokluktan yarattı. Hiçbir şeyden her şeyi ancak o yaratabilir. Onun için Tanrı hem hiçbir yerdedir, hem her yerdedir. Yoktur, hiçbir yerde göremezsiniz.

Ama vardır. Her an her yerde yanı başınızdadır. Yüce Yaratıcı önce kendi sarayını yaptı. Dünya üzerinde yaşamış ve yaşayacak olan en iyi mimarların hepsi birleşse ömürleri boyunca tasarlayamayacakları güzellikteki evini göz açıp kapama süresi içerisinde tamamladı. Yerlerini somaki mermerlerle, duvarlarını paha biçilmez inci taneleriyle, çatısını som altınla kapladı. Sarayının bahçesine de cenneti kurdu, içerisinde en duru suların aktığı derelerle, en tatlı meyvelerin yetiştiği ağaçlarla, en göz alıcı renklerde açan çiçeklerle doldurdu. Ama yalnızlıktan canı sıkıldı, geçmişi ve geleceği görebildiğinden kendine rakip olabilecek bir benzeri yerine isteklerine tereddütsüz boyun eğen gövdesi ışıktan melekleri yarattı. Meleklerin sorgusuz sualsiz itaatlerinden sıkıldığı bir gün, ışığa akkor haline gelene kadar üflendi ve kor ateşten, kendine oyun arkadaşı olarak Şeytan'ı yarattı. Oyun arkadaşı, her yaptığına karşı çıktığı gibi, sürekli olarak melekleri de yanına çekmeye çalıştı, ancak nurları sonsuz itaatle yoğrulmuş olduğundan hiçbirini ikna edemedi. Bunun üzerine Şeytan güçlerin eşit olmadığı bu oyuna devam etmek istemediğini, ya kendisine sualsiz tapan varlıklar yaratmasını ya da varlığını ortadan kaldırmasını diledi. Daha adil bir oyun için Tanrı, kötücül meleğinin gövdesinden bir parça ateş koparttı ve dumansız ateşten cinleri yarattı. Âdem' den iki bin yıl önce yaratılan cinlerin yaşamları insanoğlundan çok daha uzun sürse dahi, Yaradan onlara melekler gibi sonsuz hayat bahsetmedi. Ayrıca Şeytan'ın emrine verildikleri halde, asıl yaratıcılarının kim olduğunu bilmelerini de sağladı. Bu yüzden onların da içlerinden iyiler ve kötüler çıktı... Hüddam, ifrit ve marud denilen en güçlüleri emrine sunuldukları Kara Melek'e, cann ve cin denilen daha güçsüzleri ise yaratıcılarına itaat etti. Sonradan yaratılacak olan insanoğlu gibi cinler de iki büyük gücün -iyilikle kötülüğün- arasında salınan çekül gibi gidip geldi. Dünyayı çevreleyen çember biçimindeki bir âlem olan Kaf'ın dağlık ülkelerinde yaşadıkları halde, zamanla insanların arasına da karıştılar. Beşeri dünyada, deniz kıyısı ve nehir yataklarının ıssız yerlerinde belirdiler ya da yıkıntıların arasını, mezarlıkları, eski kuyuları ve ocakları tercih ettiler. İnsanda olmayan bazı güçlere sahiptirler; hızla bir yerden bir yere uçarlar, kütlelerin içinden geçebilirler, kolaylıkla görünmez olup, şekil değiştirebilirler. Âdemoğluna, insan, hayvan, bitki, bulut ve duman gibi görünebilirler.

Kötülerinin yanı sıra şakacı iyilerinin de mezarlıklarda yollarını kesmelerinden, denizde yüzerlerken ayaklarına dolanmalarından, kuyulardan su çekerlerken suyun yüzeyine gözükmelerinden korkup bakan insanoğlunun yakarmalarına Tanrı sonunda

kulak verdi. İnsanları bu gövdesi olmayan varlıklardan korumak için okyanusların dibinden çıkartılmış gümüşten, cennet bahçesinde dövmüş olduğu kutlu yüzüğü Soloman'a verdi. Ama gümüş halkanın günü dolunca, geldiği yere yani suya geri döneceğini, onun için mümkün olduğunca sudan uzak tutmasını hatırlattı. Bundan sonra yüzüğe sahip olan cinlere de sahip oldu. Bu varlıkların tümü Soloman ya da bildiğimiz söyleyişle Süleyman adından bir dizi hükümdar tarafından yönetilir oldu. Yüzük de hükümdarlıkla birlikte el değiştirerek geldi. Sadece nasıl yapılacağını bilen kişiler tarafından denerim altına alınabilen cinleri, hiç kimse tümüyle boyun eğdikleri -insanoğlu tarafından bilinen son hükümdarları olan- Tevrat'ta adı geçen Süleyman kadar denetim altına alamadı. Süleyman sadece cinlerin değil aynı zamanda insanların, rüzgârın, kuşların ve sürüngenlerin de hükümdarıydı. Cinler tek tek omuzlarına saplanan çuvaldızla esir edilebildiği halde, toplu olarak ancak kutlu yüzük sahibi olan kişiye boyun eğler. İşte bu hükümdarların bilinenlerinin en sonuncusu ve en güçlüsü olan Süleyman, kehanetin gerçekleşmemesi için yıkanırken yüzüğünü en sevdiği cariyesi Amine'ye emanet ederdi. Gene yüzüğünü emanet edip yıkandığı bir gün, Sakhar denilen marud cinsinden bir cin onun görünümüne girerek, Amine'yi kandırıp yüzüğü ele geçirdi. Sakhar, iyi ve kötü bütün cinleri kölesi yaparak, kırk gün boyunca dünyayı insanlar için yaşanmaz hale getirdi. Süleyman'ın dünyaya hükümdar olduğu dönemde varlıklar üzerindeki büyük gücü sebebiyle savaşlar sona ermiş, kırk yıl boyunca dünyaya barış ve sükûnet hâkim olmuştu. Tüm varlıklar dünyada cenneti yaşamışlardı. Kırk yılda zor yaratılan bu beşeri cennet kırk günde yıkılıverdi. Yıllardan uzun kırk gün boyunca dünyaya Sakhar ve emrine sunulduğu Şeytan hâkim oldu. İnsanlar, Şeytan'a bağılıklarını göstermek için toplu halde intihar etmeye başladı. Birden fazla insanın yan yana geldiği her yerde kavga, karmaşa, kaos yaşandı, savaşlar aldı başını gitti. Kara Melek'in dünyaya egemen olduğu bu süre birkaç gün daha devam etseydi, tek bir âdemoğlunun bile sağ kalması mümkün değildi. Kehanetten bihaber Sakhar, denizler üzerine kurduğu bir köşkte yarattığı cehennemi seyrederken, hala Süleyman'ın emrinde olan kuşların saldırısına uğradı ve hırsız kuş olarak bilinen kuzgun parmağındaki yüzüğü çalıp kaçtı. Ancak, ganimeti efendisine götürmek yerine içgüdülerine uyarak, uçmaya devam et. Ta ki, taşıyamadığı yere kadar gitti. En sonunda yüzük kuzgunun yorgun gagasından denize düşürüverdi. Gümüş halka senelerce denizin dibinde bir balıktan diğerinin midesine gezindi durdu. Tüzüğün kaybolması üzerine Sakhar gücünü yitirerek Kaf'a geri

çekilmek zorunda kaldı. Savaşlar ve kargaşa biraz olsun durulsa da, dünya bir daha asla o kırk yıl süren cennet zamanı gibi olmadı. O günden beri Süleyman ve Sakhar dünyayı özledikleri haline geri gerebilmek için denizlerin altında yüzüğü arayıp dururlar.” (2016: 28-32).

4.4.1.2. Arayış Ormanı

Bu kitapta yer alan cin boynuzlu, uzun bir yaratıktır. Cinin şekil özelliklerinden ve onun büyülerinin tehlikeli olduğundan bahsedilmektedir. Sözcüğün geçmesi bile okurda korku uyandırmaktadır. Kitapta cin kavramına iki bölümde yer verilmiştir. İlk bölümde anlatılan cin tehlikeli büyüler yapan boynuzlu bir cindir:

“Eğer boynuzlu bir cinle kavgalıysanız ya da bir şekilde cin size dadanmışsa onun eski tarz tehlikeli büyülerinden kurtulmanın pek az yolu vardı. Güçlü tılsımlar yapmak bir yoldu ama çok uzun zaman alabilirdi ve eğer bir boynuzlu cinden bahsediyorsak zaman gerçekten sizin için çok önemliydi.” (2018: 18).

Diğer bölümde bahsedilen cin zayıf, gri ve dövmele dolu bir tene sahip, pörtlek gözlü bozkır cinidir:

“Fotoğraf karesinde fedailer, Bekçi ve bağlanmış halde duran, boyu bir metreden daha uzun olmayan bozkır cini vardı. Yaratık kemikleri sayılacak kadar zayıftı, gözleri pörtlek pörtlekti ve kulakları bir eşeğinkiler gibi büyüktü. Gri teninin birçok yerinde kara kara dövmele vardı.” (2018: 88).

4.4.2. Ruh

Ruh bütün maddi kavramlardan soyutlanan bir kavramdır. O maddeler üzerinde yapabildiği ölçüde kalıcı değişiklikler ortaya koyar (Ruhselman, 1946: 28). O insan bedeninin bütününe yayılmış olan, insanın özü olarak bilinmektedir. Aslında hayaletler gibi canlının bedenden ayrılan, bedenin yaşamasını sağlayan parçasıdır.

Ruh: 1.Dinlerin ve tinselci felsefenin insanda vücuttan ayrı bir varlık olarak kabul ettiği canlandırıcı ve etkin ilke, tin. 2.Bedeni etkin kılan canlılık ilkesi, bedenin yaşama gücü (Dil Derneği, 1999: 1117). Ruh kavramına dört kitapta yer verilmiştir. Kitaplarda ele alınan ruh unsurları bedenlerinin içinden canlılar geçebilen, insan formunda unsurlardır.

4.4.2.1. Çamlı Köşkün l Sakinleri

Bu kitaptaki ruhlar, kötü kalpli cadılara ait olan, fiziksel özellikleri insana benzemeyen korkunç unsurlardır. Cadıların yıllar önce yaptıkları büyü köşkün ruhunu oluşturmuş ve ruh birbirlerine zincirlerle bağlı bu cadıların bedenlerini kullanmıştır. Kitapta ruh unsuruna iki bölümde yer verilmiştir. İlkinde birbirlerine zincirle bağlı ve yorgun  ruhtan bahsedilmektedir:

“Yanında  tane daha ruh var ve yarın gece seninle onların vasıtasıyla konuşacak. Korkmamalısın. O ruhları kullanarak tüketmiş. Biraz nce Firuze’ye ve Doktor’a yaptığı gibi... Yüzleri yok, vücutları değişik. Seslerinden anladığım kadarıyla kadınlar ama o kadar tkenmişler ki hareket bile edemiyorlar. Zincirlerle birbirlerine bağlılar. Anlayacağın, dibine kadar kötülük, karanlık...” (2017: 42).

Diğer bölümde şiraz’ın bodrumda bulunan ruhların yanına gitmesinden ve onların şiraz’a Köşk’n kötü ruhunun nasıl oluştuğunu göstermelerinden bahsedilmektedir. Ruhların konuşurken çıkardıkları sesler şiraz’ı korkutmuştur:

Gece olunca şiraz bodrum katta bulunan demir kapıyı açıp içeriye girer. Zeminde bir sürü mum vardır ve loş bir ışıkla yanarlar. Ortam Moshas’ın söylediği kadar korkunç görünmez. Biraz daha ilerledikten sonra  köşede siyahlar içinde olan birer siluet görür. Mor bulut tam ortalarında belirir ve e ayrılarak siluetlerin görünmeyen yüzlerinde kaybolur. Bir anda üç de başını kaldırarak sırayla konuşmaya başlar. ıkardıkları sesler şiraz’ı çok korkutur. şiraz o sesleri tanımlarken şöyle der: “mrmde duymak istemediğim ve eminim ki sizin de ömrünüzde duymak istemeyeceğiniz bir cızırtı, yılan taslaması gibi... “R”ler ve “S”lerle dolu...”

Belli ki daha önce hiç can taşımamış, samimiyetten ve sevgiden uzak, hiçbir duygusu olmayan ses,

-şşşşşşşşşşşirazzzz, dedi.

rperdim. Korkudan başım döndü. Moshas’ın “korkmamalısın” deyişi beynimde patlıyordu.

Otomatik olarak dediğini yapmamaktan korktum açıkçası. Sözünü dinlemek zorunda kaldım. Bu bir büyü ritüeli gibiydi, hani gerilim kitaplarında okuduklarımızdan. Siluetlerin ortasında öylece duruyordum. İkinci kez “Yaklaşşşş!”

dediğinde irkildim ve öne doğru adım attım. En sağdaki karaltıyı seçip ona doğru yanaşım.” (2017: 45-46).

4.4.2.2. Arayış Ormanı

Bu kitapta yer alan ruhlar yüce varlıklar olarak bilinirler. Kimse bu ruhlara yaklaşılmaya, onlarla konuşmaya cesaret edemez. Ruhlara istediğini yaptırabilmenin tek yolu ruhun bir parçasını almak ve ona ismiyle seslenmektir. Kitapta ruh kavramı iki bölümde yer almaktadır. Bu bölümde denizlerin kadın ruhuyla karşılaşan kahramanımız ve yanındakilerin yaşadıkları ele alınmıştır. Ruhun yosundan saçları vardır ve içinden balıklar geçebilmektedir. Deniz kızları, ahtapot gibi tüm deniz canlıları o ruhun himayesindedir. Kahramanımız Deniz ruhtan kendilerini rahat bırakmasını isteyebilmek için onun yosundan saçlarını alır ve ona ismiyle seslenir. Ruh Deniz ve arkadaşlarını mecburen rahat bırakır:

Suyun üzerinde dans eden kadın Denizler’in kayığını görünce durur ve kayıktakilere doğru süzölmeye başlar. O esnada ruhun yanındaki deniz kızları ve ahtapotta kayığın yanına gider. Bu durum kayıktakileri korkutur. Sallanan kayık yavaşça kadına yaklaşır. Kayıkçılar ve Ena ruhun önünde korkudan saygıyla eğilir. Aralarında sadece Deniz ayakta kalır. Ruhun attığı tiz çığlıkla kayıkta bulunan herkes acı içinde bağırmağa başlar. Bunun üzerine Deniz ruha artık durmasını söyler. Sinirlenen ruh öfkeyle Deniz’i tutar. Ondan kurtulmak isteyen Deniz elini ruhun kafasına atınca yanlışlıkla onun yosun saçlarından birazı elinde kalır. Ruh onları öldürecekken Deniz ruha adıyla seslenir, saçlarını suya bırakır ve bu sayede kayıkçılar ve arkadaşı ruhun elinden kurtulur (2018: 166-173).

Kitabın bir başka bölümünde gördüğü çocuğun içinden tavşan geçince aslında ruh olduğunu fark eden kahramanımız onunla konuşmaya çalışmıştır. Ruh, Deniz’e onlara zarar vermek için birilerinin geleceğini söylemiş, uyarıda bulunmuştur. Ormanların ruhu olan çocukta ayı postu ve ayı kafatası bulunmaktadır, yüzü de savaş boyalarıyla boyanmış şekildedir:

“Yaklaşık olarak on on beş metre uzaklıkta, bir ruh ona bakıyordu. Üzerinde siyah bir ayı postu, kafasında bir ayı kafatası olan, on, on bir yaşlarında bir kız çocuğuna benziyordu. Çocuğun elinde boyunu geçen bir mızrak vardı ve suratı ise sanki savaş boyalarıyla kaplıydı; rengârenk boyalar. Kafasındaki ayı kafatası ona biraz büyük gelmişti. Ayı postu ise yerlere kadar uzanıyordu. Deniz normal bir insan

gibi duran bu varlığın bir ruh olduğunu onu ilk gördüğünde hissetmişti. Daha sonra bir tavşanın onun içinden geçip zıplayarak gittiğini gördüğünde ise buna emin oldu. Ruh, Deniz'in gözlerinin içine bakıyordu. Anlaşılan o ki ağaç, Deniz'e ruhu fark etmesi için yardım etmek istemişti.” (2018: 204).

4.4.2.3. Arayış Ormanı 2-Solgun Ruhlar Kitabı

Bu kitapta ruh unsuruna bir bölümde yer verilmiştir. Ruhun Deniz ile bedeni üzerine bir anlaşma yapması ve bu anlaşma sonucu Deniz'in her gece uyuduktan sonra ormanın derinliklerinde kaybolmasından bahsedilmektedir. Bu anlaşmadan haberi olmayan Ena arkadaşı Deniz'in gece vakti nereye gittiğini öğrenmek için onu takip eder. Aniden ormanda beliren ve Deniz'in bedenine giren ruh Ena'nın korkmasına neden olur. Ruhun yüzünde boyalar, başında ayı kafatası ve üstünde de hayvan postları bulunmaktadır:

Deniz'in uyandığında üstünün kirliliği ve gün boyu kendisini yorgun hissetmesi Ena'nın gözünden kaçmaz. O yüzden gece Deniz yatınca Ena uyumak yerine Deniz'in uyanmasını bekler. Yattıktan birkaç saat sonra uyanan Deniz usulca yerinden kalkar ve karavandan çıkar. Ena onun hareketlerine bakınca birisi tarafından kontrol edildiğini düşünür. Tam büyüme başlayacakken bir ses duyar. “Bu çocukla benim aramda bir anlaşma.” der karşısındaki çocuk ruh. Ruhun kafasında ayı kafatası, yüzünde boya ve üstünde hayvan postları vardır. Ena ruhu görünce korkudan küresini yere düşürür. Ardından hiçbir şey söylemeden onları izlemeye başlar. Ruh, Deniz'in bedeninin içine girer ve gözden kaybolur. Ena korkudan bayılmak üzeredir. Çocuk yüzünü Ena'ya çevirdiğinde gözleri parlar. Başını göğe kaldırıp uluduktan sonra ağaçların arasından büyük bir ayı gelir. Ena korkudan bayılmadan önce Deniz'in o ayının üstüne binip oradan uzaklaştığını görür (2018: 92-93).

4.4.2.4. Karakura'nın Düşleri-Son Doğum Günü

Hikâyede doğum gününü normalden bir gün önce kutlayan Sündüs'ün ruha dönüşmesi ve ailesinin onu unutmaması anlatılmaktadır. Ruh kavramına iki bölümde yer verilmiştir. Sündüs ailesini görüp onlara seslenmekte; onlardan bir yanıt alamamaktadır. Aynı zamanda ruha dönüşen Sündüs duvarların içinden geçebilmektedir. Bu olayın gerçekten yaşanması bile korkunç bir durumdur. Ruh unsuru kitapta iki bölümde ele alınmaktadır. İlk bölümde doğum günlerini normalden

erken kutlamanın uğursuzluk getirdiğinden bahsedilmektedir. Zaten ne olduysa Sündüs'ün doğum gününü erken kutlamasından dolayı olmuştur:

“Doğum günlerinin önceden kutlanmaması gerektiğine dair bir inanış vardır. Beni hurafelere inanmakla suçlayabilirsin ama erken doğum günü kutlamaları uğursuzluk getirir.’

Sündüs o kadar şaşırmişti ki, ne söyleyeceğini bilemedi. Efza Yağız gibi genç, eğlenceli, çocukların yanında onlardan daha çocuk olabilen bir öğretmen böyle saçmalıklara niye inanıyordu ki? Sündüs'ün içini yeni bir huzursuzluk kapladı.

‘Şey... doğum günleri erken kutlanırsa ne olurmuş?’ (2020: 11).

Sündüs'ün öğretmeni onu doğum gününü normal gününden erken kutlamaması konusunda uyarmıştır çünkü aynı olay kendi ablasının başına gelmiştir. O, olay yaşandığında Efza'nın yaşı küçük olduğundan ablasını hala unutmamıştır. Hatta ablasının ruhu hala onun yanında gezmektedir. Ruha dönüşen Sündüs uçarak öğretmenin evine gider ve ondan tüm gerçekleri öğrenir:

“On altı yıl önceydi,” dedi. Gözlerini, gömleğindeki sürekli çekiştirip durduğu iplik parçasına dikmişti. “Ben sekiz, ablam Efser on bir yaşındaydı. Daha doğrusu, 3 Ağustos sabahı on bir yaşına girecekti. Aynı gün, anneannemin büyük bir ameliyat geçirmesi gerekiyordu. Bu yüzden annem 2 Ağustos'ta koca bir pasta yaptı, üzerine mumlar dikti ve anneanneme moral olsun diye hastaneye gittik. Pastayı gören anneannem, annemin ameliyat sebebiyle kutlamayı bir gün önceye aldığını anlamıştı ve ‘Sakin!’ diye bağırdı. ‘Doğum günleri önceden kutlanmaz.’ Annem ona, böyle şeylerin saçma batıl inançlar olduğunu söyleyerek, mumları ablama üfletti.

Annemi anlıyordum. Anneannemin ameliyatı kaldıramayacağından korkuyor ve güzel bir hatıra yaratmaya çalışıyordu. Anneannemle odada yalnız kaldığımda, ona doğum günlerinin niçin erken kutlanmayacağını sordum.

‘Efser 3 Ağustos'ta doğdu,’ dedi. ‘Doğum günleri, doğumu kutlamak içindir. 2 Ağustos'ta Efser daha doğmamıştı ki. Doğmadığın bir günü kutlayamazsın. Kutlamamalısın.’

Sekiz yaşındaydım. Anneannemin ne demek istediğini anlamamıştım. O an tek düşündüğüm, pastadan bir dilim daha yiyebilmektir.

Ertesi sabah hastaneye gitmek için kalktığımızda, ablamın yatağının yerinde kitaplık gördüm. Odada sadece benim eşyalarım vardı. Hemen koşup anneme Efser'in nerede olduğunu sordum.

Annem 'Efser kim?' dedi.

Doğum günü, henüz doğmadığı gün kutlanan ablam... gitmişti. Sanki hiç var olmamış gibiydi. Sanırım ben daha çocuk olduğum için, onu hatırlıyordum.

Odaya dönüp ağlamaya başladım. O an, elimin üzerinden bir rüzgâr geçti ve Efser'in benimle kaldığını anladım. Belki de buna inanmak istediğim için...

Anneannem, ameliyatta öldü. Efser'i hatırlayıp hatırlamadığını sormaya fırsat bulamamıştım.

Artık tek çocuktum. Efser hiç var olmamıştı. Eşyaları yoktu, fotoğrafları yoktu. Bahçe duvarına kiremitle yazdığı ismini görmek için gittiğimde, turuncu harflerin de kaybolduğunu gördüm. Hatıralarımız bile silinmişti. Yıllar geçtikçe, 'Acaba bir ablam var mıydı?' diye düşünmeye başladım. Senin doğum gününü bir gün önceden kutlayacağını öğrendiğimde, ne yapacağımı şaşırtdım. Bu hikâyeyi anlatsaydım belki vazgeçerdin. Çok pişmanım. Ama belki de deli olduğumu düşünürdün. Yine de denemem gerekirdi. Özür dilerim Sündüs.'" (2020: 18-20).

Karakura'nın Düşleri- Son Doğum Günü hikâyesinde kullanılan görselde ruha dönüşen Sündüs'ün havada uçtuğu ve birbirleriyle konuşan anne babasının onu görmedikleri çizilmiştir. Bu çizim hikâyede geçen ruh kavramını belirtmektedir.

4.4.3. Karabasan

Karabasan insanları genellikle gece uykularında korkutan bir varlıktır. Karabasanın sebebinin ölümcül olabilen ve karakura, kamos isimleriyle anılan varlıklar olduğu düşünülmektedir (Arıkan, 2021: 118). Karabasanın bilimdeki adı 'uyku felci'dir. Uyku felci geçiren kişi, üzerinde sanki bir ağırlık varmış da o yüzden nefes alamıyormuş gibi hisseder. Bu his kişiyi uyku ile uyanıklık arasında geçen bir sürede etkiler. Kişi çırpırsa da nefes alamadığını hisseder. Daha sonra zamanla her şey normale döner.

Aşağıdaki hikâyede de karabasana sebep olan karakuralardan bahsedilmiştir. Aynı zamanda burada anlatılan karakuralar; tüylü, ters ayaklı, pis kokan, ürkütücü

yaratıklardır. Bu yaratıklar, çocuklar uyuduklarında onların rüyalarına girer ve çocuk uykusu halindeyken kendi kendine karakuraların inine gider. Kaçırılan çocuklar orada sonsuz bir uykuya yatarlar ve her gece başka çocuklara hayalet şeklinde görünürler. Göründükleri çocuklar da zamanla onlara katılır. Bu yüzden hikâye kahramanlarının uyumaması gerekmektedir. Karabasan unsuru incelenen kitaplardan birinde yer almaktadır.

4.4.3.1. Karakura'nın Düşleri

Bu bölümde karakuraların özelliklerinden, çocuklara ve büyüklere neler yaptıklarından bahsedilmektedir. Tüylü vücutlu, pis kokulu, ters ayaklı bu varlıklar insanlara kâbus gördürüp çocukları kaçırmaktadır. Sel'in kardeşi de kaçırılan çocuklar arasındadır. Hikâye karabasan unsuru üzerine yazılmıştır. Bu unsur iki bölümde net bir şekilde verilmiştir. İlk bölümde çocukların karakuralarla ilgili kendi aralarında yaptıkları konuşmaya yer verilmiştir:

Karakura, insanlara kâbus ve karabasan gördüren, hayali bir varlıktır. Bir inanişâ göre geceleri insanların üzerine çöküp nefes almalarını engeller; sonra onların ciğerlerini söküp götürür. Kedi büyüklüğündedirler. Vücutları tüylerle kaplı, pis kokulu, ayakları ters yaratıklardır. Başlarında kendilerini yöneten bir başkarakura bulunmaktadır ve onun da Seller'in mahallesinde yaşayan yaşlı General olma ihtimali büyüktür. General mahalle halkının yemekler götürdüğü, tekerlekli sandalyesinde tek başına yaşayan bir savaş gazisidir. Başkarakura kılık değiştirme özelliği sayesinde insan gibi görünebilmektedir. Karakuralar çocukları kaçırmaktadır. Kaçırıldıkları çocuklar bedenleri başkarakuranın evinde yatar ve ruhları gezintiye çıkararak başka çocukları kaçıtır. Sel'in kardeşi de kaçırılan çocuklar arasındadır. Büyüklerin de rüyalarına giren karakuralar onlar derin uykudayken üzerlerine oturup burun deliklerine üflerler. Bu şekilde insanların beyinlerini ele geçirirler (2020: 179-182).

Bu bölümde generalin evine giren çocukların orada başkarakurayla karşılaşması ve diğer karakuralarla mücadeleleri anlatılmaktadır. Karakuraların sayısı fazladır ve onların karşısında çocukların tek silahı "su"dur, su karakuraların canını yakmaktadır. Çocuklar bu yüzden eve hazırlıklı gitmişler, yanlarına su tabancası almışlardır. Başkarakuranın ters ayaklarına rağmen düz düz yürümesi, uzun

tırnakları, diğer karakuralardan daha büyük ve tüylü vücudu, sivri dişleri, büyük kulakları korku uyandıran durumlardır:

General'in evine giren çocuklar onun her zaman oturduğu koltuğa bakarlar. Koltuk gıcırda ve orada oturan tüm vücudu tüylerle kaplı, iki ayağı üzerinde duran, uzun boylu ve ters ayaklı bir yaratık ayağa kalkar. Yaratığın sivri pençeleri, simsiyah gözleri ve keskin dişleri vardır. Çocukların korkudan vücutları titrerken başkarakura onlara doğru yürümektedir. Ardından salon aniden karakuralarla dolmaya başlar. Bu karakuraların boylar General'in boyu kadar uzun değildir. Siyah gözleri, sivri dişleri, ürkütücü pençeleri ve kocaman kulakları vardır. En korkuncu da hepsinin ayakları terstir. Sel aniden elindeki su tabancasını karakuralardan birine ateşler ve bedenine su değen karakura acı çekiyormuş gibi çığlık atar. Çocuklar ellerindeki su tabancalarıyla bu şekilde bütün karakuralara nişan almaya çalışırlar (2020: 191-193).

Karakura'nın Düşleri'nde resmedilen karakura beyaz gözlü, büyük bir karaltı şeklindedir. Etrafında da küçük karaltılar bulunmaktadır.

4.5. Korku Uyandıran Kişiler

Bu bölümde neredeyse her kitapta korku duyulan birinin varlığı tespit edilmiştir, bu kişiler farklı farklı oldukları için genel olarak ayrı ayrı kitaplarda bulunmaktadır. Karşılaştığımız kişiler tinerci, dilsiz adam, yaşlı adam, Kral Midas, nöbetçiler ve Firavun'dur. Bunları korkutucu yapan durum kitaptaki kahramanlara söyledikleri ve yaptıklarıdır. Bazılarının söyledikleri kahramanı korkutma amacı taşır, bazılarının da yaptıkları kahramana zarar verir.

4.5.1. Tinerci

Tinerciler tekensiz görünümüyle gerçek hayatta çocuklarda ve yetişkinlerde korku uyandıran kişilerdir. Tiner kullanan insanlar bilinçlerini kaybeder ve mantıklı düşünemezler. Bu kişilerin bir bağımlılık haline gelen tineri alabilmeleri için para bulmaları da gerekmektedir. Bazen insanlardan para almak için onlara zarar verebilecek kadar gözleri döner. Hırpani görüntüleriyle, hareketleriyle beraber bu durum onları daha da korkunç yapmaktadır. Tinerci unsuruna bir kitapta yer verilmiştir.

4.5.1.1. Arka Sokağın Çocukları

Bu kitapta tinercilerin görünüşleri yanında çocuklara uyguladığı şiddet okurun heyecanlanıp korkmasına neden olur. Burada yazılanlar okurun gerçek hayatta da bu kişilere karşı daha temkinli olmasını sağlamaktadır. Tinerciler çocuklarda bulunan boya sandığını ele geçirmeye çalışırken boya sandığını kendilerine vermeyen çocuğu da kasığından yaralamışlardır:

“Selim, sözünü tamamlamıştı ki birdenbire azgın halleriyle karşlarına iki tinerci çıktı. Bu günlerde etrafta hiç olmadığı kadar tinerci dolaşıyordu... Birisi, Selim’in elindeki boya sandığına yapıştı, diğeri Mahmut’un yakasına...

-Verin boya sandığını!..

-Çekilin... Çekilin be!..

Bir kavga başladı. Selim, sandığı bırakmak niyetinde değildi. Mahmut, diğeri tinerciyi yere yatırmış, hırpalıyordu. Tam bu sırada Selim’in acılı bağırışını duydu. Yere yatırdığı tinerciyi bıraktı, Selim’e döndü.

Selim, sandığı bırakmayınca, itişip-kakıştığı tinerci, elinden tuttuğu sivri uçlu, bıçak gibi demir parçasını Selim’in kasığına saplamıştı. Selim, sandığı bırakmış, tinerci sandığı almış, kaçıyordu.” (2013: 55).

4.5.2. Dilsiz Adam

Dilsiz adam unsurunu korku ögesi yapan durum kitapta bu şekilde ele alınan kişinin tek başına yaşaması, bakımsız oluşu ve yaşadığı yerin diğeri insanların korku duyduğu bir bölgede bulunmasıdır. Bu unsura bir kitapta yer verilmiştir.

4.5.2.1. Perili Bağ

Kitapta yer alan adamın dilsiz olduğu için konuşma sıkıntısı yaşaması ve perili olarak adlandırılan bir yerin yakınında kendi başına yaşıyor oluşu çocuklara ve civardakilere korkutucu gelmektedir. Bu adamın aynı zamanda görüntüsü de korku uyandırmaktadır. Bu bölümde adam kahramanın annesinin yanına gider ve ondan keçisini ister. Keçisini vermek istemeyen kadın adamı kovar. Birkaç gün sonra keçi ortadan kaybolur ve oklar dilsiz adamı göstermektedir:

“Perili Bağ’ın binasına bitişik genişçe bir ahır vardı ve bu ahırda barınan dilsiz bir adam yaşıyordu. İri yarı bir adamdı. Tuhaf sesler çıkararak meramını anlatmaya

çalışan o adamı, ilk gördüğümde çok korkmuştum. Ayağında dizine kadar gelen lastik çizmeler vardı. Başına bir poşu bağlamıştı. Üstüne başına, kalın gömleğinin üstündeki yeleşine bile hayvan kokusu sinmişti.

Anneme yaklaşip bağıarak tıslayarak bir şeyler anlatmaya çalışıyordu. Annem başını sallıyor, olmaz diye direniyordu. Bahçesinde ayva ağacına bağladığımız keçimiz tatlı tatlı meleyerek, ağacın çevresinde dolanıyordu.

Anladığım kadarıyla annemden keçiyi satın almak istiyordu dilsiz adam. Ama annem satmamakta kararlıydı. Dilsiz adam çekip gittikten sonra annem:

-“Ne laf anlamaz adam!” diye hayıflandı. İlla da alacakmış hayvanı... Ben satmıyorum kardeşim. Zorla güzellik olur mu?

Tabii, o gün annem bir zafer kazandım sanıyordu ama ertesi gün keçimizi çalmışlardı. Annemin kuşkulandığı dilsizdi. Tabii bunu bizden başka kimseye söyleyemedi. Gözleri patlak patlak oluncaya kadar ağladı.

Babam: “Ağlama, bir keçi daha alınız.” dedi. “Üzülmeye değmez. Senin canın sağ olsun!”

Babamın o sözleri bile onu teselli etmeye yetmemişti.” (2015: 8-10).

4.5.3. Yaşlı Adam

Yaşlı adamlar insanlara görüntüleriyle, yaptıklarıyla ve söyledikleriyle korkunç gelebilirler. İncelenen kitaplarında ikisinde yaşlı adam korku unsuru olarak kullanılmıştır. İlk kitapta çocuklar konuştukları adamın söylediği garip sözlerden dolayı onun uzaylı olabileceğini düşünürken diğer kitapta ele alınan yaşlı adamın insanları taşa çevirebilmek gibi bir özelliği ve hırpani bir görüntüsü vardır.

4.5.3.1. Perili Bağ

Yaşlı adamın bir görünüp bir kaybolması, “Buranın canlıları çok lezzetli.” gibi cümleler kullanması, çocuklardan önce eve girmiş diğer insanların ortadan kaybolduğunu söylemesi, uzaylı olma ihtimali okurda ve kitap kahramanlarında korku uyandırmaktadır. Kitapta bu unsur iki bölümde ele alınmıştır:

“Gençler, beni aldatmıyorsunuz değil mi?” diye söylendi. “Gündüz birtakım adamlar vardı evin çevresinde. Sabahın köründe gelmişlerdi. Elindeki aletlerle bir şeyle yapmaya çalışıyorlardı. Gürültüleri beni çok rahatsız etti. Zaten sabahlara kadar

kapsülün başında çalışıyorum. Yorgunum, bir de dünyanın yer çekimi beni çok zorluyor. Hareketlerim yavaşlıyor. Dilsize söyledim. Adamları yanıma çağırttım. Sonra da biliyorsunuz işte. Şimdi yoklar.”

Olduğumuz yerde buz kesmiştik. Oda soğumuştü sanki ama biz o soğukta terliyorduk. Birbirimize bakmaya bile ürktük. Adam filmcilere ne yaptığını saklama gereği bile duymamıştı.

Belki de bizi korkutmaya çalışıyordu.

“Adamlara ne yaptın?” diye sordu Mesut.

“Ne mi yaptım? Bu nasıl bir soru böyle?” dedi yaşlı adam. “Buranın canlıları çok lezzetli...”

Nerede olduğumuzu, neyle karşılaştığımızı, ne yapacağımızı şaşırdık. Donup kaldık olduğumuz yerde. Yaşlı adam gerçekten bir uzaylı canlı mıydı? Yoksa, uzun süre ışığa çıkmamış bir deli mi? Sonra burada biz ne arıyorduk? Şu merak denen şey başımıza sonunda bir iş açacaktı.

İnsan çok meraklı olmamalı. Ama çocuk yaşlarda hepimiz böyle serüvenlere sürüklenmişizdir. Yaşlı adamın bakışı, bizi en ince hücrelerimize değin inceleme altına alması o anda bizi korkuya boğmuştu. Oradan kaçıp kurtulmaktan başka çaremiz yoktu. Ama kıpırdayamıyorduk ki.” (2015: 47-49).

Çocuklar eve ilk girdikleri gün karşılaştıkları kısa boylu, kafası bedeninden daha büyük ve kel olan o tıknaz adamla yeniden karşılaştılar. ÇocuklardanTuncay adama İrfan dayısını aradığını söylediğinde adam onlara gökyüzünde bir yıldızı gösterdi ve dayısının artık orada olduğunu belirtti. Çocuklar adamın anlattıklarından onun bir uzaylı olduğunu düşündüler. Adam daha sonra çocukları ondan beklemedikleri güçle bir odaya ittirdi ve kapıyı da üstlerinden kilitledi. Adamın tavırları ve söyledikleri çocukların korkusunu daha çok arttırdı:

“‘Yine mi siz?’ dedi. ‘Hani üçüncünüz nerede?’

‘Biz iki kişiyiz...’ diye karşılık verdim.

‘Siz beni kandırdınız!’ dedi. ‘Siz uzaydan geldiğinizi söylediniz o gün. Ama benim beklediklerim değilmişsiniz. Burada ne arıyorsunuz?’

Tam konuşmak üzereydim ki Tuncay atıldı.

‘İrfan dayımı arıyoruz.’ dedi. ‘Burada olduğundan da eminiz.’

Kısa boylu adamın alt dudağı sarktı. Tuhaf bir görüntü oluştu sanki yüzünde.

‘O da kim?’ dedi şaşkınca. ‘Evde başka birileri mi var?’

‘Evet, dayım...’ diye bir kez daha yineledi Tuncay. ‘Onu nerede saklıyorsunuz.’

‘Biz olduğumuz gibiyiz.’ dedi adam. ‘Bir şey sakladığımız falan yok. Nereden çıkarıyorsunuz böyle şeyleri. Asıl siz neden buradasınız?’

‘Ya senin kafan çalışmıyor mu, yoksa bizimle alay mı ediyorsun?’ dedi kızgınca Tuncay. ‘Dayımı arıyoruz, dedim ya...’

‘O burada değil.’ dedi adam. ‘Dün sabah onu...’

Açık pencereden gökyüzünü gösterdi. Gösterdiği yere baktık ikimiz de.

‘Şu parlayan yıldız var ya işte oraya götürdüler. Şimdi orada ve huzurlu... Siz şimdi onu düşünmeyin de kendinizi nasıl kurtaracaksınız, onu düşünün!’

‘İrfan abiye ne yapacaksınız?’ diye sordum. Sorumdan hiç hoşlanmadığı belli oluyordu. Tuhafça ve başını hafif sağa yatırarak baktı yüzüme.

‘Onunla önemli bir deney yapacaklar.’ dedi. ‘Uzmanlarımız üzerinde çalışıyorlar. Çok önemli... Ya sizin yaşayanlarınız zaman geçtikçe neden ihtiyarlaşıyorlar? İşte bunu sordular, buna cevap arıyorlar şimdi. Bizde ihtiyarlamak yoktur. Sizin gezegene geldiğimiz zaman biz de çok acı çekiyoruz. Tuhaf hislerle doluyoruz.’

‘Demek siz uzaydan geldiniz?’ dedi Tuncay. ‘Zaten burada bir tuhaflık olduğunu biliyorduk.’

‘Şu odaya girin!’ dedi kısa boylu adam. ‘Pencereye yaklaşmayın. Yoksa elektriğe çarpılırsınız. Mavi çizgiye dikkat edin! Sınırınızı aşmayın!’

Bizi tuhaf ve alışlagelmedik bir güçle odaya itti sanki. Bedenimize hükmeden gizli bir gücü olduğu belli oluyordu. Kendimizi odanın ortasında bulduk. Üstümüzden kapanan kapının sesi bizi titretti.

‘Şimdi hapı yuttuk Tuncay!’ dedim. ‘Bakalım buradan nasıl çıkacağız?’

‘Ya da çıkabilecek miyiz, demeliydin Murat.’ dedi Tuncay. Suratı korkudan bembeyaz olmuştu. ‘Hadi bakalım şimdi ne yapacağız?’

Kapı ardımızdan öyle güçlü kapanmıştı ki, açmak için kapıya yüklenmek asla çare olmayacaktı. Kapı kalın ve ses geçirmez türdendi. Ardından bağırıp çağırma her ne kadar bir yardım çağrısı olarak denediysen bile bizi kimsenin duymayacağını biliyordum.’ (2015: 83-85).

4.5.3.2. Kumsalda Korku Hikâyeleri

Bu kitapta bahsedilen yaşlı adamın nereden geldiği bilinmemektedir. Korkunç, hırpani bir görüntüsü vardır. İnsanlar onun görüntüsüne acıyarak ama aynı zamanda görüntüsünden korkarak onu düğün yemeğinden yemesi için davet ederler. İnsanların cuma gecesini ibadetle geçirmek yerine dansla geçirmeleri yaşlı adamı sinirlendirir. Sinirlenen yaşlı adam keman çalmaya başlar ve güneşin değdiği herkes yatsı ezanına kadar taş kesilmiş bir şekilde bekler. Sadece imam ömür boyu taş kalır. Bu durumlar da insanda korku uyandırmaktadır:

“O sırada köy halkından olmayan gizemli biri, sol bacağını peşi sıra sürükleyerek avludan içeri girmiş. Adamın kırılmış saçı sakalı en ufak bir esintide birbirine karışıyormuş. Üzerinde allı sarılı, rengârenk kıyafetler varmış. Başka zaman olsa kapı dışarı edip bir de güzel dayak attıktan sonra köyden kovacakları adamı, gelenekleri gereği düğüne buyur etmişler. İhtiyar, keçisakalının arkasına gizlediği dişsiz ağzını yayararak gülümsemiş, masanın başköşesine oturmuş. Karnını iyice doyurduktan sonra, “Benim de gençlere bir hediyem var.” diyerek, yanında taşıdığı küçük çantasını açmış. İçinden çıkarttığı kemanı çalmaya başlamış. Köydekilerin hiç bilmediği makamlardan çalınan keman, yavaş bir havada başladıktan sonra gitgide hızlanmış. Köylüler kendilerini ne kadar engellemeye çalışsa da bir süre sonra müziğin etkisine kapılıp toplu halde dans etmeye başlamış. Kemanın ritmi hızlandıkça hızlanmış... hızlandıkça hızlanmış. İnsanlar kendilerinden geçene, bacaları ağrıdan kopana, ayaklarına kan oturana, sabahın ilk ışıklarını görünceye kadar hiç durmadan dans etmişler. Doğan güneş birlikte ihtiyar keman çalmayı kesmiş ve bir ışık huzmesi etrafı kaplamış. Işığın değdiği insan taş kesilip kalmış. Köylüler, görüyor, duyuyor ama konuşamıyor, hareket edemiyormuş. Güneş taşa dönüşmüş bu dansçıları aydınlatırken garip görünüşlü adam kemanını çantasına kaldırdıktan sonra yüksek sesli kahkahalar atarak, “Bu, mübarek cuma gecesini

ibadetle geçirmek yerine, dansla eğlenceyle geçirdiğiniz için, Allah'ın size bir cezası!" diyerek, cansız sol bacağını sürüyerek, etraflarında el çırpıp, dans edip, oynamaya başlamış. Adam dans ettikçe keçininkilere benzeyen çift tırnaklı ayağının değdiği yerlerden kıvılcımlar çıkıyormuş. Köylüleri müthiş bir korkuya düşüren bu durum güm boyu devam etmiş. Havanın kararmaya başlamasıyla birlikte ihtiyar dansını kesip alelacele yanlarından ayrılmış. Adamın gitmesinden kısa süre sonra komşu köyün camisinden gelen yatsı ezanı duyulmuş ve insanlar birer birer çözülüp, yere patır patır düşmeye başlamış. Sadece dans etmeye daldığı için sabah ezanını kaçırın köyün imamı gerçek bir taşla dönüşmüş. Köyün ortasında sarığıyla, cüppesiyle yer alan bu taş hala durmaktaymış ve insanlara korku salmaktaymış." (2016: 13-15).

4.5.4. Kral Midas

Vassileva Kral Midas'ı anlatırken şunları söylemiştir: "Frig Kralı Midas, onu inanılmaz ölçüde zengin, açgözlü ve biraz da aptalca bir doğulu monark imajında sunan Yunan mitolojisi aracılığıyla modern bilince girmiştir. Apollo'nun ona verdiği cezadan dolayı eşekkulaklı olmasının yanı sıra öncelikle "altın dokunuşu" ile hatırlanmaktadır." (2001: 197). Midas, Vassileva'nın da söylediği gibi dokunduğu her şeyi altına çeviren bir kraldır. Bu özelliği onu korku unsuru yapmıştır. Kral Midas'ı korku unsuru olarak ele alan bir eser bulunmaktadır.

4.5.4.1. Gizemli Savaşçı

Kitapta kahramanımız Murat, Kral Midas zamanına giderek onunla karşılaşmaktadır. Kahramanımızı korkutan durum Kral Midas'ın dokunduğu her şeyi altına çevirmesidir çünkü kitapta Kral Midas ona dokunmak için Murat'ı yakalamaya çalışmaktadır. Kral Midas'ın Murat'ı altına çevirmeye çalışması ve korku unsuru olması eserde bir bölümde ele alınmıştır:

"Kral Midas, parmaklarını şaklatmasıyla başı sonu görünmeyen sofralar kuruldu. Masanın başına kendisi oturdu, diğer başına da Murat'ı oturttu. Kral Midas'ın, dokunduğu meyveler bir anda altın oluyordu. Sonra diğer bir meyveye uzandı, sonra diğerine derken neye dokunuyorsa altın oluverdi. Şaşkınlığını gizleyemeyen Murat, öylece kalakalmıştı ne yapacağını bilemeden.

"Yesene?" dedi, Kral Midas.

“Hayır, teşekkür ederim.” dedi, Murat kekeleyerek.

Bu sözün üzerine Kral Midas, masada kalan yemeklere dokunarak Murat’ın yanına kadar geldi. Heyecanla dili damağı kuruyan Murat öylece önüne bakıyordu. Masadaki bütün yiyecekler bitince eli Murat’a doğru uzanmaya başladı. Kendini geri çeken Murat:

“Kral Midas, lütfen bana dokunmayın!” diye yalvarmaya başladı. Kral Midas ise duyduklarına aldırmadan Murat’a yaklaşmaya devam etti.

“Lütfen bana dokunmayın ben daha çocuğum!” dedi, Murat. Bu durumdan kurtulmak için kaçmaya başladı. Mekânın çıkışındaki iki kişi tarafından kısıkvrak yakalanıp Kral Midas’ın önüne kadar getirildi. Kral, bu hareketinden dolayı Murat’a çok kızmıştı. Kral Midas, hiç düşünmeden Murat’a yaklaşırken:

‘Hayıııııııı!’” (2017: 73-74).

4.5.5. Nöbetçiler (Muhafızlar)

Nöbetçiler bellerinde kılıçları ya da silahları olan askerlerdir. Görevleri de güvenliği sağlamaktır. Üzerinde taşıdıkları silahlar, güçlü fiziksel özellikleri onları korku unsuru yapabilir. Bu unsur incelenen eserlerden birinde korku unsuru olarak ele alınmıştır.

4.5.5.1. Polen Büyülü Krallık

Bu kitapta daha önce hiç görmediği bir yerde uyanan Polen, yine tanımadığı, kirli yüzleri ve tuhaf kılıkları olan adamları bir anda karşısında görünce korkmuştur. Sırtlarında balık pullarına benzeyen kaftanlar olan bu nöbetçiler tarafından Polen sürüklenerek bilmediği yerlere götürülmektedir. Bu durum onun korkmasına neden olmuştur:

Nöbetçinin “Burada bir yabancı var!” sesine uyanan Polen bir an rüya gördüğünü düşünür. Gözlerini ovuşturup kısarak etrafına bakar. Kirli yüzlü, tuhaf kılıklı bir adam suratına doğru eğilmiş ona bakmaktadır. Ardından yanlarına aynı şekilde giyinmiş bir başka adam daha gelir. Sırtlarında balık pullarına benzeyen kaftanlar vardır. Ellerinin derisi kalkmış, büzüşmüştür. Banyoda uzun süre kalınca oluşan o görüntüden daha kötüdür görüntüleri. Biranda Polen’i kollarından tutarak sürüklemeye başlarlar. Polen korku içinde bağıırır. Polen onlara ne kadar yalvarsa

da bu iki yabancı adam onu duymuyor gibi koşmaya devam eder. Polen ağlamaya başlar. Yanındakiler onu bilmediği bir yere götürürken o da etrafına bakar (2017: 51-52).

4.5.6. Firavun

“Firavun” sözcüğü, Mısır’a yüzyıllar boyunca hükmetmiş hükümdarları ifade eder ki bu hükümdarların büyük bir kısmı insanlara kendini tanrı olarak tanıtmıştır (Koç, 2018: 210). Mısır’ın korkulan, saygı duyulan hükümdarlarına Firavun denilmektedir. Firavunlar diğer insanlardan güçlü, onlara her istediklerini yapan ve yaptıran kişiler, hükümdarlardır.

4.5.6.1. Pera Günlükleri 5-Kökenler Labirenti

Kitapta yer alan Firavun korkunç, güçlü ve ölümü isteyen bir tanrı olarak nitelendirilmiştir. Yeryüzünde yaşayanların ölmesini ve kendi hâkimiyetini kurmak istemektedir. Bu durum onu kötü bir korku unsuru yapmaktadır:

“Sonra, nihayet bir ses duydu. Kafasının içinde yankılanan bir kükreme.

Gözlerini açıp baktı. Ve bir an için konseyin haklı olduğunu düşündü. Karşısındaki kişi bir ölüm tanrısından başka bir şey olamazdı. Acı veren, öldürdüğü masumları ezerek yükselen bir tanrı. Maskeli yüzü, karşısındakinin ruhunu ezip yok edecek kadar korkunçtu.” (2017: 148).

4.6. Korku Uyandıran Mekânlar

Bazı mekânlar gerek şekilleriyle, gerekse buldukları konum ile insanlara korkunç gelebilmektedir. Terk edilmiş, harabe, bakımsız mekânlar ya da içinde yaşayan insanlar sebebiyle korku uyandıran mekânlar bulunmaktadır. Bazı mekânlar da özellikleri sebebiyle korkutucu gelmektedir. Mezarlıklar böyle yerlerdir. Bu bölümde ele alınan mekânların bazıları yazıldığı kitaba özel olmakla birlikte bazıları da genel olarak korku uyandıran mekânlardır.

4.6.1. Perili Bağ

Bu kitapta ele alınan mekân korku filmlerinde kimsenin yaşamadığı, garip olayların döndüğü büyük, korkunç yerlerdendir. Oraya giren insanlar bir daha oradan çıkamamaktadır. Öyle ki o evin bulunduğu bağ bile “perili” olarak adlandırılmıştır. Bu durum kitap kahramanlarını korkutmaya yetmektedir. Evin içinde yanan ışıklar,

evden gelen garip sesler ve evin çevresinde dolaşan insanların kaybolması orayı korku unsuru yapmıştır. Kitapta bu yer iki bölümde ele alınmıştır. İlk bölümde bu yapının her zaman kapalı olan demir kapısından, önündeki kuyusundan ve ikinci katında bulunan otuza yakın penceresinden bahsedilmektedir. Binanın bu görüntüsü ve çevresindeki ağaçlardan gelen sesler kahramanları korkutmaya yetmektedir:

“Perili Bağ’ın tam ortasında yer alan, iki katlı kocaman taş yapı bizi her zaman ürkütüyordu. Alt katta kocaman demir bir kapı vardı. Her zaman kapalıydı. Üst katta ise otuza yakın penceresi vardı binanın. Önünde çırığı hala taşıyan bir kuyuyla korku filmlerinden fırlayıp çıkmış gibiydi. Puslu görüntüsü bizi korkutmaya yetiyordu.

Aslında ailelerimizin bizi o binaya yaklaşmamamız konusunda uyarıp durmaları, bu korkumuzun oluşmasında etkili olmuştu. Ama biz üç kafadar orada oynamaktan, evin çevresinde keşifler yapmaktan çekinmiyorduk.

Elbette ben, Mesut ve Tuncay korkarak dolaşıyorduk orada. O kadar ıssızdı ki dizlerimiz titriyor, yüreğimiz gümbürdeyerek koşuyordu. Koca taş yapının çevresindeki ağaçlardan tak tak diye gelen sesler bizi ürkütüp korkutmaya yetiyordu.” (2015: 8).

Bu bölümde Perili Bağ’ın yakınlarında yaşayan insanların onun esrarengiz görüntüsünden, oradan gelen tuhaf sesler ve ışıklar yüzünden ondan korktukları ifade edilmiştir:

“Karanlık çöktükçe, Perili Bağ’daki o kocaman taş yapı daha bir esrarengiz görünüyordu. Geceleri oradan geçmeye korkuyordu insanlar. Aslında bizler çocuk halimizle eve girmeye bile cesaret etmiştik. Ama insanlar, evden bazı geceler tuhaf sesler geldiğini söyleyip ürktüklerini ifade ediyorlardı konuşmalarında. Hatta daha da ileri gidip pencerelerden dışarıya sızan çok tuhaf ışıkların göz kamaştırdığını, ışıklarla çığlıkların birbirine karıştığını söylüyorlardı.” (2015: 76).

4.6.2. Mezarlık-Ölü

Mezarlıklar da hem ıssız hem de ölümlere ait oldukları için insanlara korkunç gelebilmektedir. Özellikle geceleri ölümler sanki canlanıp çıkacakmış gibi hissettirebilmektedir. Ölü kavramı kitaplarda çoğunlukla mezarlıkla birlikte yer aldığı için iki unsur birlikte verilmiştir.

Aşağıdaki kitaplarda yer alan mezarlık kavramının kendisi bile çocukları ürpertebilmektedir. Çünkü mezarlık onların gözünde hayaletlerin olabileceği ıssız yerlerdir.

4.6.2.1. Pera Günlükleri 1-Körler Ülkesi

Kahramanımız Ran, hazine ve sırlar bulunan gizli kule odasına ulaştığında aradığı şeyler dışında bir şey daha bulmuştu. Karşısına en korkunç şekliyle bir zamanlar o odadaki her şeyin sahibi, şimdilerdeyse ölü olan biri çıkmıştır. Ölünün derisi gerilmiş, rengi değişmiş ve ağzı da çığlık atar gibi aralanmıştır:

“Sandığın içindeki mor kadife örtünün altında eğri büğrü bir şey vardı. Oğlan uzanıp elini sandığa soktu. Heyecanını bastırmaya çalışarak örtüyü usulca kaldırdı ve...

Ondan sonra olanlara dair hatırladığı son şey avazı çıktığı kadar bağıryor olduğuydu. Sandığın içinde bir insan vardı.

Ölü bir insan!

Ölüden de öte adam bir mumyaydı. Derisi davul gibi gerilmiş, pas rengine bürünmüş, simsiyah ağzı bir çığlıkla aralanmıştı.

Kâbusların en derin, en karanlık bölgesinden çıkıp gelmiş gibiydi.

Ran avazı çıktığı kadar bağırmaya devam ederek papirüsü kaptığı gibi kendini merdivene attı. Dar ve kaygan basamakları nasıl çıktığını hatırlamıyordu bile. Ama sonunda kazasız belasız kule salonuna ulaşmayı başarmıştı.” (2019: 32).

4.6.2.2. Pera Günlükleri 2-Sırlar Oteli

Çocuklar, buldukları otelin bahçesinin eskiden bir mezarlık olduğunu öğrendikten sonra otelin de hayaletli olabilme ihtimalini düşününce bu ihtimal onları korkutmaya yetmiştir:

“Otelin küçük bir bahçesi var. Arka tarafında da bir kış bahçesi olduğunu biliyorum. Eskiden orada çiçekler varmış. Ama şimdi içerisi balta girmemiş ormanı andırıyor. Her tarafı yabancı otlar, dikenler bürümüş. Orada ne orkideler ne düğün çiçekleri ne de tavus kuşları yaşıyordur. Hatta...’

“Hatta ne?” diye sordu Ran.

“Hatta kış bahçesinin olduğu yerin eskiden bir mezarlık olduğuna dair bazı rivayetler var.”

“Duydun mu Ran, mezarlık varmış!” diye bağırdı Lusin korkuyla ürpererek. ‘Burası... Hay bin Hint fakiri! Burası sadece eski püskü bir otel değil. Aynı zamanda perili de! Her köşeyi bir hayalet tutmuş!’” (2019: 51-52).

4.6.2.3. Mezarlıktaki Işık

Kahramanlarımız eskilerin anlattığı korkunç hikâyeler sebebiyle mezarlıkta gördükleri ışığın orada dolaşan bir ölüye ait olduğunu düşünerek korkunç bir maceraya atılmışlardır. Havanın karanlık ve soğuk olması korkunçluğu arttırmaktadır. Bu hikâyede mezarlık unsuru üç bölümde ele alınmıştır. İlk bölümde karanlık bir odanın camından mezarlığın üzerine düşen yıldırımın kahramanlarımız tahmin etme oyunu oynamaktadır. Bu oyunu karanlıkta oynamaları ve karşılarında bir mezarlık bulunması onlarda korku uyandırmaktadır:

Kızlar mezarlığa bakan pencerenin önüne baykuşlar gibi sıralanıp gözlerini mezarlığa dikerler. Buldukları oda karanlıktır. Hava yağmurludur ve kızlar mezarlığa düşen yıldırımları tahmin ederler. Müge yıldırımın geldiğini söylediği anda mezarlıktaki tüm mezarlar, mezarların mermer taşları, kara serviler, mezarlığın çevresini saran demir parmaklıklar sanki gündüzmüş gibi aydınlanır. Yıldırımın mezarlık yıkılıyormuş gibi bir patlama ve ardından camları şangırdatan bir gürültü duyulur. Ardından Nilay sıradaki yıldırımın geldiğini söyler ve mezarlık yine gürültüyle sallanır. Müge ölülerinde de bu oyunu oynadıklarını düşünür. Ona göre mezarın üstüne oturan üç ölü kendileri gibi şimşekleri tahmin eder. Aslı, Müge’nin bu anlattıklarıyla arkasında bir serinlik hisseder. Sanki sırtında soğuktan morarmış iki el, boynundan başlayıp aşağıya doğru yavaş yavaş gezmektedir. Ölülerden biri sessizce eve girip karanlıkta oturup onlarla dalga geçtikleri için hadlerini bildirecektir sanki kızlara. Bu düşünceyle sırtındaki ürperti içine ulaşır (2016: 33-35).

Diğer bölümde kızlar arkalarında bir ölünün varlığını hissederek. Bu düşünceyle korkarak çılgınlık atmaya başlarlar. Fakat arkalarında gördükleri bir ölü değil Nilay’ın babaannesidir. Kadın da onların çılgınlıklarından korkmuştur. Nilay’ın anneanesi çocukların oynadığı oyunu duyunca Mezarlıkta gece yarısı elinde feneriyle dolaşan ölüden bahseder:

“O anda mezarlık yine aydınlanıverdi. Ama hiç kimsenin ağzını bıçak açmadı. Üçümüzde arkamızdan sokulan ölünün buruşuk, kemikli eliyle şoke olmuş, o anda dilimizi yutuvermiştik. Yuvasından fırlayacak gözlerle birbirimize bakıp çığlık çığığa yerimizden fırladık. Dönüp bakınca arkamızda Nilay’ın anneannesini gördük.

Sultan nine bizden daha çok korkmuş olmalı ki orta yerde öylece kalakaldı. “Ödümü kopardınız evladım.” dedi elindekini uzatırken. “Elektrikler kesilir diye size kibrit getirmiştim. Karanlıkta niye oturuyorsunuz? Yaksanıza lambayı.”

“Asıl biz korktuk.” dedi Nilay. “Mezarlığa bakarak oyun oynuyorduk, bir taraftan da anlattığın o ermişi bekliyorduk. Lambayı da o yüzden kapattık.”

“Korkudan altımıza kaçıracaktık.” dedi Müge kahkaha atarak.

“Ben hiç korkmadım.“ dedim sesime gurur yükleyerek. Nasıl olsa benden önce itiraf etmişti korkak tavuklar. “Siz öyle bağırıverince şey oldum birden... İrkildim.“

“O ermiş gece yarısı çıkar kızım.“ dedi Sultan nine. ‘Yıllardır seyrederiz buradan. Yağmurlu havaları pek sever. Saat tam on iki olduğunda yakar fenerini. Mezarından kalkıp gezinir servilerin arasında. Sonra oradaki su deposuna gider, oyalanır. Belki abdest alıyordur, kim bilir?’” (2016: 37-38).

Mezarlıkta dolaşan ölüyü bulmak ve onun fotoğrafını çekmek isteyen kızlar mezarlığa gider. Nilay evde kalıp onları izleyecek, ölüyü görürse söyleyecektir. Derken mezarlığa girdikleri anda şimşek çakar ve otlar, serviler, mermerler birden aydınlanıverdi. Şimşekler çakmaya devam eder ve kızlar korkudan bir servinin altına çökerler. O sırada telefon titrer ve Nilay ölünün yıkık duvara doğru geldiğini söyler:

Kızlar Nilay’ın kendilerine söylediği ölünün titrek ışıklı feneriyle onlara doğru geldiğini görünce saklanmaya karar verir. Büyük bir mezarın arkasına saklanırlar. Kalpleri korkudan titreyerek atar. Mezarlık çakan şimşekle tekrar aydınlanır ve kızlar ölünün kendilerinden sadece üç metre uzakta olduğunu görürler. Korkarlar, heyecandan hareket edemezler. Ölü, kızlara yaklaştıkça onunla birlikte mezarlıkta soğumaya başlar. Sanki birazdan bütün ölümler kızların başına toplanıp yakaladıkları bu iki meraklıyı parçalayarak yiyeceklerdir. Ölünün nefesini ve kefeninden çıkan hışırtıları duyduklarında onun tam üstlerinde dikildiğini görürler. Aniden çıkan büyük bir gürültüyle mezar taşları çatır, mezarlar açılır, tüm ölümler ayaklanır ve Aslı’nın etrafını sararlar. Arkadaşı Müge’de ortalıkta gözükmez. Kız korkuyla elinde

fenerle karşısında dikilen ölünün üstüne koşar ve çarpışmanın etkisiyle ölünün elindeki fener yere düşer. Üstelik ölü de onlardan kaçmaya başlar. Aslı el feneriyle yolu bulmaya çalışırken “Kimsiniz! Benden ne istiyorsunuz!” diyen bir ses duyar. Aslı “Senden bir şey istemiyoruz.” der. Ölü beyaz kefeniyle yavaşça Aslı’ya doğru yaklaşır. Başını kapüşonun altında kaldığı için gözükmeyen. “Ödümü kopardınız benim.” der ölü. Aslı ölüye niyetlerinin sadece fotoğraf çekip gitmek olduğunu söyleyince ölü başındaki kapüşonu çıkartır ve onlara “Fotoğraf çekeceklermiş... Belediye işçisinden başkasını bulamadınız mı? Hem de mezarlıkta. Sizin yüzünüzden fener de kırıldı.” der (2016: 49-51).

Mezarlıktaki Işık kitabının kapak görselinde bulunan büyük, demir kapının kitabın adıyla birlikte mezarlık kapısı olduğu düşünülmektedir. Kitabın bir sayfasında mezar taşı resmedilirken bir diğerinde de mezarlıktaki iki çocuk elinde fener olan, beyazlar içindeki yaşlı bir adama korkan gözlerle bakmaktadır.

4.6.2.4. Mezarlıktaki Işık-Kokoreççi Şeyhmus

Bu hikâyede mezarlığı korkunç gösteren durum, kahramanın mahallelerindeki kokoreççinin mezarlardan ölüleri çıkartarak kokoreci onların etinden yaptığını düşünmesi ve bu nedenle kokoreççiyi mezarlıkta takip etmesidir. Bu durum aynı zamanda kokoreççiyi de korku unsuru haline getirmektedir. Kahramanımız gece vakti takip ettiği kokoreççinin bir mezarı kazdığını ve oradan çıkardığı ölünün bağırsaklarını aldığını görmüştür. Hikâyeye bu olay üzerine oluşturulmuştur ve kahramanımız hikâyenin sonunda gördüğü şeylerin sadece kötü bir rüya olduğunu anlamıştır:

O gece Caner, kokoreççi Şeyhmus’un peşinden mezarlığa gider. Mezarlıktaki ağaçlar korkunç uğultular çıkartır ve ürkütücü baykuş sesleri de onlara eşlik eder. Şeyhmus yanında kazması ve çuvalıyla mezarlığı dolaşmaya başlar. Bir mezarın başında duran Şeyhmus hırsıyla mezarı kazmaya başlar. Onun ne yapacağını merak eden Caner korkmasına rağmen oradan ayrılamaz. Çok geçmeden Şeyhmus mezardan aldığı kefenli ölüyü omzuna atar. Çevreyi kolaçan ettikten sonra kulübeye doğru yürümeye başlar. Kulübeye girince ölüyü masaya yatırır ve önce karnını yarar. Caner ölüden bir damla bile kanın akmadığını görür. Ölünün karnına elini sokan kokoreççi bağırsaklarını bir leğene koyduktan sonra alnını siler. O sırada omzuna

dokunan bir el hisseden Caner annesinin kendisini uyandırmaya geldiğini fark eder (2016: 80-83).

4.6.2.5. Kumsalda Korku Hikâyeleri

Kitapta mezarlık unsuruna bir bölümde yer verilmiştir. Bir çocuğun anlattığı bu olay dayısının başından geçmiştir. Dayısı taksi şoförüdür. Bir gece kestirme olsun diye mezarlıktan geçerken orada yürüyen bir kadın müşteri arabasına biner. Müşteri eve geldiklerinde parasının olmadığını, ödemeyi yapabilmek için evine çıkıp para alıp geleceğini söyler. Bunun üstüne bekleyen taksici müşterinin ödeme yapmaya gelmediğini görünce evine çıkar ve aslında taksisine binen kadının çok önceden ölmüş olduğunu öğrenir. Bu durum okurda da, taksi şoföründe de korku uyandırmaktadır:

Üsküdar Meydanı'na giderken kestirme olduğu için Karacaahmet Mezarlığı'ndan geçen taksi şoförü ilerlerken bir kadının kaldırımında yürüdüğünü görür. Başlangıçta gecenin o saatinde mezarlıkta dolanan birinin tekin olmadığını düşünerek yanından geçip gidecekken kadının arkasından el edip koşmasıyla durmaya karar verir. Arabaya binen kadın, taksi şoförüne Zeynep Kamil Hastanesi'nin orada kaza yaptığını, polisle halledilen işlerin uzamasıyla eve dönmeye karar verdiğini, yağmurda araba bulamayınca da yürümek zorunda kaldığını anlatır. Kadının görüntüsünden etkilenen taksi şoförü onu incelemeye başlar. Uzun, kestane rengi saçları, kocaman gözleri, beyaz boynundaki fularıyla kadın oldukça güzeldir. Kadından çam kokusuna benzeyen bir koku yükselir. Koku o kadar yoğundur ki arabanın içi de bu kokuyla dolar. En sonunda kadının Çengelköy'deki evine ulaşırlar. Kadın çantasını arkadaşının arabasında unuttuğunu, evden para alıp hemen geleceğini söyleyerek arabadan iner. Kısa bir süre sonra bir dairenin ışığı yanar ama taksici beklemesine rağmen kimse gelmez. Işığın yandığı dairenin zilini çalmaya karar verir. Kapıyı yaşlı bir teyze açınca ona kumral, uzun boylu bir kızı olup olmadığını sorar. Kadın ağlamaya başlar. Adam onu teselli ederken evin içerisinde kızın fotoğraflarını görür. Ardından mezarlıkta arabasına binen kadından bahseden taksici yaşlı kadının kızını trafik kazasında kaybettiğini ve o kızın Karacaahmet Mezarlığı'nda yattığını öğrenir. Taksici, yaşlı kadına inanmayıp gidecekken kadın kızının mezarına gitmek ister. Taksici istemeyerek de olsa aynı yolu geri döner ve yaşlı kadın taksiciye kızının bindiği yerde durmasını söyler.

Mezarlıkta biraz ilerledikten sonra bir mezarın üstünde kızın onlara gülümseyen fotoğrafı ve mezarın ayakucundaki çam ağacında da kızın fuları sallanıp durmaktadır (2016: 16-18).

4.6.2.6. Karakura'nın Düşleri-Duvarın İçindekiler

Bu hikâyeden alınan bölümde ölü, karanlık ve tünel gibi bir ortama dair korku durumları bulunmaktadır. Duvarın içinden gelen seslerin kaynağını öğrenmek isteyen kızlar duvar kâğıdını kaldırdıklarında orada bir tünel görürler. Tünele girdiklerinde karşılına yıllar önce evlerinin yerinde bulunan ve depremde yıkılan bir apartmanda ölmüş olan insanlar çıkar. Üstleri başları toz içinde olan bu insanların içinde kadınlar, adamlar, çocuklar ve yaşlılar bulunmaktadır. Kızlar gördükleri karşısında korkarak geri dönmek isterler. El fenerlerinin ışığı sönen kızlar tünelin çıkışını da bulamayınca korkuları artar, ağlamaya ve şarkı söylemeye başlarlar. Maalesef bir daha da evlerine dönemezler. Hikâye bu olay üzerine oluşturulmuştur:

Tünelden yayılan soğuk hava Dilara'yı ürpertir. Dönüp Burçak'tan ceketlerini isteyecekken onun da çoktan tünele girdiğini görür. Tünel sağa ve sola doğru uzayan, sonsuz bir koridor gibidir. O sırada burunlarına çürümüş çiçek kokusuna benzer bir koku gelir. Birden koşuşturma sesleri duyarlar ve Burçak korkuyla çığlık atar. Ardından el fenerini yere doğrultan Dilara orada oyuncak bir ayı görür. Bunun üzerine Burçak orada birilerinin öldüğünü ve eşyalarını bırakamayan ruhların oraya hapsediğini söyler. Biraz ilerledikten sonra el fenerinin ışığı bu sefer baştan ayağa toz içinde olan uzun boylu bir kadını aydınlatır. Daha sonra kadının yanında takım elbiseli bir adam, küçük çocuklar, yaşlı bir kadın ve daha birçok insanın olduğunu görürler. Hepsi aynı anda Dilara'ya ismiyle seslenmeye başlar. Ölülerin aralarından biri aniden “Kaçın!” diye bağırır ve tüm ölüler kızların üzerine doğru koşar. Kızlar üzerlerine koşanlar ölü olmasalardı onların ayaklarının altında ezileceklerini düşünürler. Korkan kızlar bacakları ağrıyana kadar tünelin girişini aramaya başlar. El fenerlerinin pili bitince korkuları artar ve bu sefer el yordamıyla duvara tutunarak aramalarına devam ederler. Çıkışı bulamayan kızlar korku içinde yere çöker ve ağlamaya başlar (2020: 75-81).

4.6.2.7. Karakura'nın Düşleri-Hortlak Gören İspinoz

Bu hikâyede Gülçe'ye arkadaşı Çinel mezarlığa gidip Hüban'ın hayaletini hapsedebilmek için onun mezarının başında büyü sözler söylemesi gerektiğini

belirtmiştir. Gülçe'nin Çinel'in söylediklerini yapmak için geceyi beklemesi gerekmektedir. Gece mezarlığa giden Gülçe orada Çinel ve sınıflarından birkaç çocukla karşılaşır. Onların amacı Gülçe'yi oyuna getirmek ve korkutmaktır fakat Gülçe korkmaz. Çocuklar gittikten sonra mezarlıkta bir süre daha kalan Gülçe orada Hüban'ın hayaletiyle karşılaşır:

Gece vakti mezarlığa gitmek için evden gizlice çıkan Gülçe annesiyle babasının onun yokluğunu fark etmesinden korkar. Mezarlığın yanına gidince mezarlık bekçisiyle karşılaşmamak için içeriye duvardan atlayarak girer. Karanlıkta el feneriyle mezarlıkta ilerleyen Gülçe arkasında bir çıtırtı duyar ve korkuyla adımlarını hızlandırır. Hüban'ın mezarını bulan Gülçe, Çinel'in kendisine verdiği yazıyı yüksek sesle okuyunca kahkahalar duymaya başlar. Çinel ve sınıftan yedi çocuk el fenerlerini Gülçe'ye doğrultup güler (2020: 101-103).

Karakura'nın Düşleri-Hortlak Gören İspinoz hikâyesinde elinde bir fenerle mezar taşları arasında yürüyen kız çocuğu bulunmaktadır. Bu görsel kitabın içindeki hikâye ile de uyumludur.

4.6.3. Mimari Yapılar

Bazı yapılar görüntüleri yüzünden insanda korku uyandırabilmektedir. İncelenen eserlerdeki yapılar sadece yer aldıkları kitapta bulunan özel yapılardır. İlk yapının adı Fısıltılı Sütun'dur. Bu binanın boş ve eskimiş olması korku uyandırmaktadır. Diğer yapının adı ise Pera Palas Oteli'dir. Otelin eski durması korku uyandırmasına neden olmaktadır. Bu yapıların ikisi de aynı kitapta yer almaktadır.

4.6.3.1. Pera Günlükleri 1-Körler Ülkesi

Kitaptaki Fısıltılı sütun bir binanın adıdır. Yıllar önce terkedilmiş ve zamanla eskimiş bu binada gizli bir hazine olduğunu düşünen kahramanımız Ran, hazineye ulaşmak için tek başına buraya girmiştir. Binanın yapısı ve terk edilmiş olması ona korkutucu gelmektedir:

“Kule odasının tam ortasında büyük bir sunak taşı göze çarpıyordu. Yüzlerce, hatta belki binlerce yıl önce putperestlerin üzerinde yaktıkları ateşlerden dolayı rengi kararmıştı.

Acaba hangi tanrılara adaklar adamak için kullanıldı, diye düşündü oğlan.

Sonra dehşet içinde titreyip başını başka tarafa çevirdi. Bir an önce işini halledip bu yüreklere korku salan yerden tüymek istiyordu.” (2019: 26).

4.6.3.2. Pera Günlükleri 1-Körler Ülkesi

Ran ve Lusin kardeşler ebeveynleri kaybolunca büyük amcalarının yanına, onun İstanbul’da bulunan ve çok eski görünen oteline giderler. Binanın eski olması Lusin’in binada hayaletlerin olduğunu düşünmesine ve korkmasına neden olmaktadır. Pera Palas bu otelin adıdır ve tarihi dokusu görende korku uyandırmaktadır:

“Lusin aynı anda hem gözlerini güneşe dikip bakmış hem de limon yemiş gibi bir ifadeyle müdürü süzdü. On dokuzuncu yüzyıldan kalma bir İstanbul otelinin düşüncesi bile kıza afakanlar basmasına yetiyordu. Aklına karanlık koridorlar, tozlu yataklar, hayaletli yatak odaları, nem ve küf yatağı banyolar geldi.” (2019: 46).

4.7. Şiddete Dayanan Korkular

Şiddet insanları genel anlamda olumsuz etkileyen; çocukların da korku duydukları bir durumdur. Şiddetin doğurduğu sonuçlar ve bu sonuçların neden olduğu korkular bulunmaktadır.

4.7.1. Kan Korkusu

Yaralanma, bedenin zarar görmesi sonucu yoğun bir şekilde akan kan kişinin korku duymasına neden olmaktadır. Bu korkuyu bazen ölüm korkusu da desteklemektedir. Ölümden korkan birey kanın aktığını görünce bu korkuyu her insan için hissedebilmektedir. Kan korkusuna sahip bazı insanlar kanın adını duyunca bile olumsuz etkilenebilmektedir.

4.7.1.1. Arka Sokağın Çocukları

Okur burada kanın kendisinden korku duyarken aynı zamanda çevredeki insanların ilgisizliği karşısında kitaptaki çocukların duyduğu çaresizliği de hissetmektedir. Bu durum belki de çocukta yalnız, kimsesiz ve sokakta kalma korkularını da uyandırmaktadır yani görülen şiddet neticesinde ortaya çıkan durum, okurda farklı düşünce ve duyguları da korkuyla beraberinde getirmektedir. Kan korkusuna bu kitapta bir bölümde yer verilmiştir. Mahmut kendilerine saldıran

tinercilerin Selim’i yaraladığını görünce korku ile etrafındaki insanları kendilerine yardım etmeleri için durdurmaya çalışmaktadır:

“Mahmut, akan kanları görünce hemen Selim’in yanına koştu... Ne yapacağını şaşırmişti... Heyecanlandı. Gelip geçen arabaları durdurmaya çalıştı:

-Durun!.. Dursanıza!.. Durun Allah aşkına... Hastaneye götürelim!.. Yaralı!.. Durun!..

Hiç kimse durmadı. Selim’in kan akan bacağına görenler, bir daha o tarafa bakmadı. Mahmut’un feryatları boşunaydı. Kimse duymuyordu, kimse görmüyordu. Arabanın birini durdurmak birini durdurmak isterken az daha altında kalıyordu:

-Durun!.. Durun!.. Ne olur durun!..

Selim, bacağından süzülen kanlara korku ile bakıyor, bütün vücudu titriyor, akan kana mani olmak için yarasının üstüne elini bastırıyordu. Bayılacak hale geldi:

‘-Mahmut! Yardım et, dedi.’” (2013: 56).

4.7.2. Savaş

Savaşın her türlü her zaman için korkunçtur. Birçok insan savaşta sevdiklerini, evini, vatanını kaybedebilmekte veya esir düşebilmektedir. Bu unsur da insanlarda ölüm, evsiz, yurtsuz kalma korkularını beraberinde getiren bir durumdur. Savaşın ortasında kalan kişi önce sevdiklerini düşünür sonra da artık bir yere ait olamama endişesini yaşar.

4.7.2.1. Kaçış

Bu kitapta, savaş esnasında şehirlerine yapılan bombardıman sonucunda çevrelerindeki birçok evin yıkıldığına, arkadaşlarının öldüğüne şahit olan çocukların hissettiği korku ele alınmaktadır. Savaş unsuru kitapta iki bölümde korku unsuru olarak ele alınmıştır. İlk bölümde çocuk, şehirlerine yapılan bombardımanı ve bu bombardıman sonucu arkadaşı Musa’nın ve ailesinin yaşadığı evin de bombalar altında kaldığını hatırlar. Kendisini onların yerine koyunca korku duyar:

“Kafasından bu düşünceler geçerken, üç gün önceki bombardımanı anımsadı. Yaşadıkları kent güpegündüz bombalanmış, arkadaşı Musa ile ailesi, yıkılan evlerinin altında kalmıştı. Musaların evi onların iki sokak ötesindeydi yalnızca. Bombaların gürültüsü, gözleri kör eden ışığı; havaya savurduğu kül, toprak, ev

eşyaları ve insanların çığlıkları belleğinde derin izler bırakmıştı. Onların yerinde kendilerinin de olabileceğini düşününce, iliklerine kadar titredi.

Olanları düşününce gözleri dolmuş, zaten güçlkle yürüdüğü karanlık yol büsbütün görünmez olmuştu. Oysa ne çok severdi Musa'yı!" (2017: 23).

Savaştan kaçan aile geceyi güvenli bir şekilde geçirebilmek için dağda sığınabilecekleri bir kovuk arayışına girerler. Fakat bir anda üstlerinden uçaklar geçerek dağa bomba yağdırmaya başlarlar. Bombalardan kaçan aile üyeleri kaçarken birbirlerini kaybederler. Bir süre kaçan Ahmet ve Şehnaz yalnız kaldıklarını fark ederler. Yalnız kalan çocuklar ailelerini kaybettikleri için korkuları daha da artmıştır:

"Hava henüz tam aydınlanmasa da ufuk kızıla boyanmaya başlamıştı. Gün boyunca gizlenecek bir yer bulmaları gerekiyordu. Ürkek adımlarla bir kaya kovuğu arıyorlardı ki, üstlerinden uçaklar geçmeye başladı. Dağın doruğundan aşağı, her yere bomba yağdırıyorlardı. Büyük gürültülerle parlayan yalınlar, patlamalardan sıçrayan taş ve kayalar, koskoca dağın ayaklarının altında sarsılması, hepsinin ödünü koparmıştı.

Gürültüden korkan Ahmet ile Şehnaz, el ele tutuşarak koşmaya başladılar. Ne anneleriyle babalarının seslerini; ne de kendilerinin çığlıklarını duyuyorlardı. Nereye gittiklerini düşünmüyor, yalnızca bombalardan uzaklaşmaya çalışıyorlardı. Koştukça sırtlarındaki yükler de ağırlaşmış, koşmaya başlamadan önce soğuktan titreyen bedenleri, ter içinde kalmıştı.

Yarım saat kadar koştuktan sonra, çığlıkları da kendileri de durdu. Nefes nefese kalmışlardı. Ahmet geriye baktı. Ne annesi, ne babası, ne de Nare görünüyordu. Korkuyla Şehnaz'ın elini sıkıp nefes nefese,

-A.. a..ablaaa! Annemle babam yoklar, diyebildi.

Şehnaz, onun söylediklerine inanmak istemeyerek, geldikleri yola baktı. Gerçekten kimsenin olmadığını görünce, kardeşine sıkıca sarılıp,

-Korkma, dedi. Birazdan gelirler." (2017: 60-61).

Kaçış kitabının kapak görselinde bir şehrin yıkılmış binalarının arasından aydınlığa doğru el ele yürüyen iki çocuk çizilmiştir. Şehrin yıkıntı hâli bizlere savaşı hissettirmektedir.

4.7.2.2. Gizemli Savaşı

Kahramanımız, zamanda geriye giderek Truva Savaşı'nın ortasına düşmüştür. Truva Atı'nın içinde gözlerini açan Murat orada güçlü bir savaşıyla tanışır. Savaşı onu dışarı çıkmaması konusunda uyarsa da Murat onu dinlemez. Dışarıya çıktığında karşı taraftan birisi onu neredeyse öldürmek üzereyken Truva Atı'nın içinde tanıştığı savaşı Murat'ı kurtarmıştır. Kitapta kahramanımız Murat'ın hissettiği korku aktarılmıştır. Savaş unsuru kitapta bir bölümde ele alınmıştır:

Murat gözlerini açtığında kendisini Truva Atı'nın içinde bulur. At çoktan şehrin içine girmiştir, içindekiler gece olmasını bekler. O sırada bir adam Murat'a oraya nasıl geldiğini sorar. Murat adama korku dolu bir sesle bunu bilmediğini, kendisini öldürüp öldürmeyeceğini sorar. Çocukları öldürmediğini söyleyen adamı inceleyen Murat onun iri vücudu, miğferi, kalkanı, lider duruşuyla bir savaşı olduğunu anlar. Beklenen an geldiğinde savaşı, Murat'a dışarının tehlikeli olduğunu, kendisinin içeride beklemesi gerektiğini söyler. Saatler geçtikten sonra dışarıya çıkmaya karar veren Murat dışarı çıktığında savaşan insanların gözlerinde kin ve öfke görür. O sırada düşman askerlerin birisi Murat'ı öldürmek için ona doğru ilerlediğinde Murat'ın kalbi korkuyla atmaya başlar. Adam yere yığıldığında kendisini kurtaranın konuştuğu diğer savaşı olduğunu anlar. Korkudan konuşamayan Murat saray gibi duran binanın içine doğru koşar (2017: 79-82).

4.7.2.3. Pera Günlükleri 5- Kökenler Labirenti

Bu serinin son kitabında herkesin beklediği iyilerle kötülerin savaşı ele alınmıştır. Savaş unsuruna kitapta iki bölümde yer verilmiştir. İlk bölümde Lusin ve ailesinin bulunduğu otele öfkeli bir kalabalığın saldırmasıyla savaşın başladığı anlaşılır. Kalabalık, yakaladıkları insanları minibüslere bindirmekte ve evlere de zarar vermektedir:

Lusin ve ailesinin buldukları otelin alt katlarından çığlık seslerinin gelmesiyle savaşın başladığını anladılar. Aşağıda, Pera Palas'ın önünde ellerinde kürekler, kazmalar, baltalar, bıçaklar taşıyan bir insan kalabalığı gördüler. Bu insanlar otelin ve çevresindeki evlerin camlarını kırarak içeri girmeye çalışıyorlardı. Girdikleri evleri yağmalıyor, ellerine geçen tüm eşyaları dışarı atıyorlardı. Buldukları insanları da minibüslere bindiriyorlardı. Garip olan bu öfkeli kalabalığın sanki uykuda hareket ediyor gibi olmasıydı (2017: 141).

Diğer bölümde de savaşın yol açtığı görüntü aktarılmaktadır. Şehir alevleri içinde kalmıştır:

“Tek gözünü hafifçe açıp, yüzüne doğru beyaz bir perde gibi esen rüzgârın ardına bakmaya çalıştı. Gördüğü şey karşısında öteki gözü de endişeyle açıldı. Galata tarafından alevler yükseliyordu. Kıyılarıdaki evler yanıyor, sokaklardan dumanlar çıkıyordu. İnsanların bağırsık çağrışıları kulaklarına kadar geldi.” (2017: 170).

4.7.3. Tutsak Olmak

İnsanın isteği dışında bir yerde bulunması, alıkoyulması kişide korku uyandıran bir durumdur. İncelenen eserlerde tutsak olma unsuruyla üç kitapta karşılaşılmaktadır.

4.7.3.1. Perili Bağ

Kitapta bu kavram üç çocuğun girdikleri evde karşılarına çıkan esir alınmış birini kurtarmalarıyla anlatılmaktadır. Esir alınan kişi aşırı zayıf, konuşamayan, kalın zincirlerle bağlanmış bir adamdır. O eve giren çocukların da başına benzer durumların gelmesi ihtimali bulunmaktadır. Bu durum kitap kahramanlarını korkuttuğu kadar, esir alınmak okuru da gerçek hayatta korkutan bir durumdur. Aynı zamanda kitaptaki kahraman kendi dayısının da bu şekilde esir alındığı düşüncesiyle korku ve endişe duymaktadır. Çocuklar esir alınan kişiyi kurtardıkları anda adam ortadan kaybolmuştur. Bu unsur kitapta üç bölümde ele alınmıştır:

İlk bölümde çocuklar girdikleri karanlık odadan iniltiye benzeyen bir ses geldiğini duyunca oraya daha dikkatli bakarlar. Odada duvarın dibine yığılmış, zincirlerle bağlı bir adamın yattığını görürler. Adama yaklaştıkça onun zayıflıktan kurumuş bedenini, çukurlaşmış gözlerini görürler. Onu kurtarmak isteyen çocuklar kalın zincirleri kesebilmek için ses çıkarmayacak bir şey aramaya başlar. Odadan ayrılan Tuncay elinde bir demir kesme testeresiyle gelir. Korkan çocuklar oradan hemen ayrılabilmek için hızlıca adamın el ve ayaklarının bağlandığı zincirleri kesmeye başlar. En sonunda zincirleri kesilip serbest kalan adam aniden ortadan kaybolur. Çocuklar gözlerinin önündeki adamın gözlerinin önünde kaybolduğunu görünce duydukları korku artar (2015: 58-62).

Perili Bağ'daki evin içerisinde gezinen çocuklar bu sefer yaşlı bir kadının zincirlerle bağlandığını görmüşlerdir. O da aynı buldukları adam gibi zayıf ve zavallı

bir haldedir. Kadını kurtarmak için ona doğru korkuyla ilerleyen çocuklar bunun bir tuzak olduğunu anlarlar. O görüntü gerçek bir kadın değil sadece yanılısamadır:

Evin içinde dolaşan çocuklar ellerinden ve ayaklarından zincirlenmiş yaşlı kadını görünce onun da diğer adam gibi uzun zamandır bir şey yemediğini, çok zayıf olduğunu fark ederler. Tuncay o evde kaybolan dayısının da bu insanlarla aynı kaderi yaşadığını düşünüp hem korku hem de üzüntü duyar. Çocuklar kadını kurtarmak için öne doğru adım attıklarında ilerleyemediklerini fark ederler. Korkuyla titreyen Tuncay oradan gitmeleri gerektiğini, bunun bir tuzak olabileceğini söyler. Üst kata çıkmak için uzaklaşan çocuklar feneri yaşlı kadının zincirlendiği yere doğrulttuklarında onun artık orada olmadığını görürler. Tuncay haklıdır. Gördükleri kadın sanal bir görüntüden başka bir şey değildir. Çocuklar evdekilerin kendilerinden haberdar olduğunu, hatta tuzaklar hazırlayarak kendilerini izlediklerini düşününce korkudan yüzleri kireç gibi olur (2015: 80-82).

Eserdeki diğer bölümde bu sefer kahramanlarımız esir alınmıştır. Çocuklar binada bulunan ve uzaylıya benzeyen yaratıklar tarafından tutsak edilmişlerdir. Kendilerini tutsak edenlerin onlara yapacaklarından endişe duymaktadır. Buldukları odadan tek kurtuluş yolları odadaki penceredir fakat onun da önünde yaklaştıklarında elektrik akımı veren mor bir ışık bulunmaktadır. Çocukların o esnada yaşadıkları korku ve endişe aktarılmıştır:

“Korkuyordum. Evet, korkuyordum. Yalnızca ben değil, Tuncay da tir tir titriyordu.

“Bize ne yapacaklar?” diye mırıldandı.

“Henüz bilmiyoruz,” siye karşılık verdim. “Kobay olarak kullanacaklar sanırım.”

Buradan kurtulmanın mutlaka bir yolu olmalıydı. Ama nasıl? Her taraf kapalıydı. Kalın kapı sanki duvara kaynamıştı. Onu yerinden sökmek asla mümkün değildi. Duvarları da kalın taşlardan örülmüştü. Tek kurtuluş pencereydi. O da önünde mor bir ışıkla kapatılmıştı. Oraya yaklaştığımız anda birden elektrik akımı devreye giriyor, bizi geri atıyordu.

Önümüzde bir tek yol kalıyordu.

Eğer buradan kurtulamazsak, bu biçimsiz yaratıklara uymak, götürmek istedikleri yere gitmek, onların konağı olmayı kabullenmekten başka çaremiz kalmayacaktı. Bu da hem bende hem de Tuncay'da tuhaf bir korku oluşturuyordu.” (2015: 98-99).

4.7.3.2. Kaçış

Tutsak olmak bu kitapta savaş sonucu oluşan bir durumdur ve bu unsur kitabın bir bölümünde yer almaktadır. Savaşta kimsesi kalmayan kadınlar, düşman askerleri tarafından esir alınmışlardır. Ülkelerindeki savaştan kaçan aile silahlı düşman askerlerini görür görmez oradaki ağaçlara tırmanmış, yerlerinde korkuyla beklemektedir. Görükleri esir alınan ve köleler gibi zincirlenen çarşafli kadınların hali onları üzmektedir:

“Epey uzakta olsa da bakışlarına değen bir görüntü, hepsinin oldukları yere çökmesine neden olmuştu. Kasasında silahlı adamlar ve siyah peçeler giydirilip köleler gibi zincirlenmiş kadınların olduğu bir kamyon, tozu dumana katarak kendilerine doğru geliyordu.

-Saklanalım, diyen babası, onları sık ağaçların olduğu bir alana yönlendirdi. Ağaçların altına değil de dallarına gizlenmeleri gerektiğini söylediğinde, Ahmet sevindi. Epeydir ağaçlara çıkmamıştı.

Görünmemek için yürüyerek değil, emekler gibi sürünerek yaklaştılar ağaçlara. Önce Ahmet ile Şehnaz'ın, sonra da Şehrazat'ın ağaca çıkmasına yardım ettikten sonra, Nare'yi uzattı Baran. En sonunda da acıdan inleyerek, bakracı da elinden bırakmadan kendisi çıktı. Göğsündeki yara çok canını yakıyordu çünkü.

Babasının, “Ne çok kurban gerek karanlığa!” diye mırıldanması, Şehnaz'ın içine ok gibi oturmuştu. Önce kentleri, okulları savaşın kurbanı olmuştu; sonra da arkadaşları, evleri, yaşamları hatta kendileri de... O tutsakların yerinde kendilerinin de olabileceği aklına gelince, gözyaşlarına engel olamadı. Onların da savaştan önce evleri, çocukları, kendilerine göre yaşamları olmalıydı.

“Bu nasıl bir dünya? Onları tutsak alıp zincirleyen insanlar, nasıl bu kadar acımasız olabiliyorlar? Onların hiç mi evleri, aileleri, çocukları olmadı? O tutsakların yerinde kendilerinin de olabileceği, hiç mi akıllarına gelmiyor?” diye düşünüyor, düşünceleri gözyaşlarını çoğaltmaktan başka işe yaramıyordu.

Ne silahlı adamlar görmüştü onları, ne de kadınlar. Çoğunun inleyişi kulaklarına kadar gelse de epeyce uzaktan geçmişlerdi. İçlerini çekip gözlerinde yaşlarla bu geçişi izlemişler, sonunda inmişlerdi aşağıya.” (2017: 91-92).

4.7.3.3. Polen Büyülü Krallık

Kitabın bu bölümünde evde bulunan tüm çocuklar ve yetişkinler düşman askerleri tarafından esir alınarak birbirlerinden ayrılmışlardır. Çocuklar köle olarak satılmak üzere kafesli bir at arabasıyla pazara götürülmüştür. Anne ile babaya ne olduğu ise bilinmemektedir. Yaşanan durum korku uyandırmaktadır:

“Tam bu sohbet sırasında evin kapısı büyük bir gürültüyle kırıldı. Kadıncağız oturduğu yerden kalkıp bağırmaya başladı,

‘Eyvah! Latinler! Kızım, oğlum hemen şu divanın altına girin! Yüce Tanrım, bizi affet!’

İçeri giren acımasız Haçlı askerleri anne ve babayı esir alıp dışarı çıkardı. Evin içindeki gürültü, bağırış ve çağırışlar kulak tırmalıyordu. Muhtemelen Kral Mikail’in eski adamlarının hepsini sıra sıra tutukluyorlardı. Evi didik didik arayan askerler, tüm eşyaları kırıp döktü. Polen ve diğer çocukları da saklandıkları yerde bulup, kafesli bir at arabasına doldurdular. Dışarı çıkarıldıklarında anne ve baba oradan çoktan uzaklaştırılmıştı.

Kafesli kasada onlarca çocuk, korku dolu gözlerle onları bekleyen bilinmezliğe doğru yol aldılar. Taş yollarda seken araba tekerleri küçük büyük bedenler kadar çocuk yürekleri de titretip sarsıyordu.

Gecenin ayazı, korku dolu yüreklerle kesişince çocuklar birbirine daha sıkı sarılmaya başladı. Girecek güvenli bir kanat, sığınacak sağlam bir liman arıyorlardı.” (2017: 66-67).

4.7.4. Terörist

Silahlı terör eylemlerini gerçekleştiren bu kişiler yaptıklarından dolayı korku unsuru haline gelmişlerdir. Bu unsurla bir kitapta karşılaşmıştık.

4.7.4.1. Macera Geçidi-Yaşamak İçin

Bu kitapta yer alan teröristler, kitap kahramanının bulunduğu havalimanında bomba patlatmış ve oradaki insanlara zarar vermişlerdir. Kahramanımız zarar

görmemiş olsa da çevresinde kanlar içinde yaralılar ve cesetler bulunmaktadır. İnsanlar acı içinde inlemekte ve yardım istemektedir. Terör, ucunda ölüm olan korkutucu bir gerçekliktir:

Kahramanımız havalimanında kapıdan giren üç kişinin makinalı tabancalarıyla insanlara kurşun yağdırdıklarını görür. İçlerinden birisi de alanın ortasına doğru ilerler ve güvenlik görevlileri onu vurmadan hemen önce kendisini patlatır. Kahramanımız yanında bulunan yaşlı adamla birlikte kendisini yere atar ve bombanın patladığı bölgeden sürünerek uzaklaşmaya başlar. Bu sırada diğer teröristler de kendilerini patlatır. Ortalık savaş alanına döner. Kahramanımız kendisini yokladığında hiçbir şekilde yara almadığını görür. Çevredeki insanlar çığlık çığlığa koşuşturmaktadır. Kahramanımız kendisiyle birlikte yere yatırdığı yaşlı adamı da alarak görevliler eşliğinde diğer sağlam insanlarla dışarıya çıkar. Çıkarken yerde kanlar içinde yatan yaralıları ve cesetleri görür (2017: 9-11).

4.8. Doğa Olaylarının Meydana Getirdiği Korkular

4.8.1. Gök Gürültüsü

4.8.1.1. Polen Büyülü Krallık

Gök gürültüsü çocukların özellikle de geceleri yalnızken korktukları bir doğa olayıdır. Kahramanımız Polen de bilmediği bir yerde, tanımadığı insanlarla aynı çatı altında kalmak zorundadır. Kendisine verilen odada uyurken duyduğu gök gürültüsü korkmasına neden olmuştur. Normalde korktuğunda ailesinin yanına giden Polen, şimdi yalnız kalmak zorundadır:

“Hava kararmıştı. Gökyüzünde şimşekler çakmaya başladı. Gök gürültüsü, kulakları yırtarcasına çatırıyor, sarayın taş duvarına çarpan sesler korkunç şekilde yankılanıyordu. Biraz sonra sicim gibi bir yağmur başladı. Sanki sema yarılmıştı. Polen yorganın altına girdi. Korkudan tir tir titriyordu. Annesi ve babası yanında olsa onların yanına gidebilirdi ama burada yapayalnızdı. Sonra deniz öğretmen aklına geldi. Onunla gezip tozmaları, tarihi eserleri görmeye gitmeleri, okula ilk başladığı günler... Neredeyse çocukluğundan bugüne kadarki tüm anılarını gözden geçirdi. Gittikçe gözleri ağırlaştı. Vakit gece yarısı olmuştu. Yağmurun şırıltılarının yanında rüzgârın uğultusu da duyuluyordu.

En iyisi geçmişle ilgili hayallere dalmaktı. Öyle yapınca yalnızlığını da, rüzgârın uğultusunu da unutuveriyordu. Yaşadığı zamanda da çalar saate karşı öyle yapıyordu. Çağlar saatten çıkarım tik tak sesleri, onu rahatsız edip uyutmazsa, hayal âlemine dalıyor ve böylece tik tak sesini duymamaya başlıyordu. Bu düşüncelerle uykuya daldı. Bir anda önce sabah olması için dua etti.

Bir ara, korkunç bir gök gürültüsüyle uyandı. Şimşek çaktıkça dışarıdaki ıslak toprak ve içerdeki eşyalar parlıyor, şırıltı ve uğultular küçük yüreğine korku salıyordu. Sonra kapısının önünde ayak sesleri duyar gibi oldu. İniltiye benzeyen sesler kulağına geldi. Hemen ayağa kalktı. Pür dikkat kapıyı dinledi. Sesler bir süre sonra uzaklaştı. Ne olduğunu merak etse de kapıyı açmaya cesaret edemedi. Minicik yüreği bir kuşunki kadar hızlı atıyordu. Tekrar yatağına girdi. Tedirgin bir haldeydi. Çevredeki sesleri dinlemeye devam etti lakin artık yağmurun şırıltısı dışında başka bir ses gelmiyordu. Bir süre sonra uykuya tekrar daldı.” (2017: 91-93).

4.9. Diğer Korku Unsurları

Bu bölümdeki korku unsurları herhangi bir sınıflamaya dâhil edilemediği için bu şekilde ele alınmışlardır.

4.9.1. Canavar Ağaç

Ağaçlar bizim korkmamızı gerektirmeyen, bize faydası dokunan ve sevgi beslediğimiz unsurlardır. Fakat kitapta yer alan ağacın hareket etmesi ve ormana zarar veren çocuğu kendi köklerinin içine alarak birkaç gün orada tutması ağacı korkunç bir unsur haline getirmiştir. Canavar ağaç unsuruna bir kitapta rastlanılmıştır.

4.9.1.1. Ormandaki Fısıltılar

Ormandaki ağaçlara, hayvanlara zarar veren Tansu ormanda gördüğü kelebeği kovalarken kaybolmuştur. Bu durumdan rahatsız olan rüzgâr ve ağaç onu cezalandırmaya karar verir. Öfkeyle esen rüzgâr yüzünden yere düşen Tansu ağacın kendisinin üzerine köklerini duvar gibi kapattığını fark ettiğinde geç kalır. Ne yaparsa yapsın o güçlü köklerin içinden kurtulamaz. Ağacın köklerini çıkartıp toprak üstünde yürümesi ve Tansu’yu köklerinin altına alması onu korku unsuru yapmıştır:

“Beklenmedik bir şey oldu. Rüzgâr suratına doğru öfkeyle patladı ve saçlarını darmadağın etti. Tansu, rüzgârın öfkesi nedeniyle birkaç adım gerileyerek sırt üstü

yere düştü. Aslında, “Bize zarar vermeyi kesin artık! Orman sizi istemiyor!” diye bağırmış, ancak Tansu bunu anlayamamıştı.

Kısık sesiyle Tansu’nun anlayamadığı son bir şey daha söyledi ve esmeyi aniden bıraktı: “Sizi cezalandırıyorum!”

Ağaç da bunu bekliyordu, sanki. Kocaman dalları çatırdayarak hareket etmeye, açılıp kapanmaya başladı. Adeta karada yaşayan dev bir ahtapot gibi hareket ediyordu. Tansu’nun korku dolu bakışları arasında köklerini topraktan çıkarttı ve sivri uçlarını küçük çocuğun çevresinde bir bir yere sapladı. Birer mızrak gibi. Tansu, daha ne olduğunu anlamadan kocaman, ahşap bir duvar ile çevrelendi ve karanlığa gömüldü. Yaramaz çocuk, korkuyla ağacın köklerine saldırdı. Onları zorlayarak, tekmeleyerek aralamaya ve dışarı çıkmaya çalıştı, ama başaramadı. Kökler çok sağlamdı. Bu duvarı bir baltayla dahi açmak mümkün değildi.” (2017: 16-17).

Ağaçlar çizildikleri şekle göre de korkuyu hissettiren unsurlardan olabilir. Perili Bağ, Çamlı Köşkün Ölü Sakinleri, Polen Büyülü Krallık ve Beyaz Kanatlı Vampir 1-Başım Dertte kitaplarında çizilen ağaçlar üzerinde meyvesi veya yaprağı bulunmayan kuru dallı ağaçlardır. Korku kitaplarında ve filmlerindeki çoğu ağaç bu şekildedir. Ormandaki Fısıltılar-Deniz’in Maceraları kitabındaki ağaç ise kırmızı gözlere, sinirli yüze sahip büyük bir ağaçtır. Ağaç eserde de anlatıldığı şekilde köklerinin arasına bir çocuğu hapsedmiştir.

4.9.2. İskelet-Kemik

İskelet ve kemik, canlının ölümü sonucu bedeninin çürümesiyle oluşan unsurlardır. İskelet, kemiklerin birleşiminden ortaya çıkan bütündür. İskelet görmek aynı zamanda ölümü de çağrıştırdığından insanlara korkutucu gelebilmektedir.

4.9.2.1. Ormandaki Fısıltılar

Bu kitapta yürüyen ve kendisini arayan iskeletler görmek, kahramanımız Deniz’i korkutmuştur. Yürüyen iskeletler onu yakalayıp hapsedmek için aramaktadır. Deniz korkuyla bir ağacın arkasına saklanmıştı. İskeletler kitapta aynı zamanda canavar, yaratık olarak adlandırılmıştır. Bu iskeletler tam Deniz’i bulduklarında ormandaki ayılar ona yardım etmeye gelirler. Daha sonra bu iskeletlerin iskelet

maskesi takmış adamlar olduğu anlaşılır. İskelet unsuruna bu kitapta bir bölümde yer verilmiştir:

Deniz'in ağaçların arkasına gizlenmesiyle sağ tarafındaki ağaçların arasından üç iri gölge çıkar. Gelenlerin üstlerinde simsiyah, dizlerinin altına kadar inen yağmurluklar, kafalarında kapüşon ve ellerinde balta vardır. Onların kapüşonlarının gölgesinde kalan gözleri gözükmez ama burun deliklerini çevreleyen kemikleri, çeneleri ve yan yana dizili bembeyaz dişleri bellidir. Bu görüntü karşısında Deniz'in ağzı korkuyla açılır, çığlık atmamak için elini ağzına bastırır. Ağaçların arasından çıkıp gelen bu davetsiz misafirler iskeletlerdir. Üç iskelette dağılır ve Deniz'i aramaya başlar. İskeletlerden en irisi Deniz'in ağaçların arkasından görünen çantasını fark eder ve arkadaşlarına işaret ederek oraya doğru yönelir. Deniz karşısında duran iskeletlerin kendisini gördüğünü anlayınca korkudan titremeye ve başına neler geleceğini düşünmeye başlar. Bu yaratıkları neden kızdırdığı hakkında en ufak bir fikri yoktur. Tam o sırada yanından geçen iki büyük boz ayı iskeletlere doğru koşar ve onları kovalar. Bu sefer de ayıların kendisine zarar vermesinden korkan Deniz, o ayıların ormanda yardım ettiği yavru ayının ailesi olduğunu anlayınca rahatlar (2017: 44-48).

4.9.2.2. Perili Bağ

Perili Bağ'ın içinde dolanan çocuklar her odada farklı bir şeyle karşılaşmaktadır. Girdikleri odalardan biri de ağzına kadar kemikle doludur. Kemikleri gören çocuklar o evde insanların ve hayvanların öldürüldüğü, kendi sonlarının da onlara benzeyeceğini düşünürler. Bu durum onları korkutmuştur:

“Hiçbir şey göremediğimiz odadan çıkıp diğer odaya girdik. Tabii, girmemizle birlikte irkilmemiz bir oldu. Oda ağzına kadar kemikle doluydu. Boğazımızı tıkayan kötü kokudan neredeyse kusmak üzereydik. Kendimizi hemen koridora attık.

“Bu da neydi böyle?” dedi Tuncay soluk soluğa. “İçerisi kemik dolu...”

Aklıma bizim küçük keçimiz geldi. Birkaç gün önce dilsizin annemden almak istediği ama sonradan kaybolan keçimizin belki kemikleri de bu odadaydı. Yalnızca bizim değil, çevreden kaybolan tüm hayvanların kemikleri de...” (2015: 37).

4.9.3. Lanetli Kitap

4.9.3.1. Karakura'nın Düşleri-Cadının Sadık Yardımcısı

Bu hikâyede yer alan kitap, hikâyeye göre “lanetli” bir korku kitabı olduğu için korku unsuru sayılmaktadır. Kitapta yazılı olan hikâyelerin hepsi her gece aynı saatte Yazgı'nın odasının ortasında canlanmaktadır. Eğer Yazgı hikâyelerin kötü sonuçlarını güzele çevirebilirse ve tüm hikâyeleri korkmadan okuyabilirse cadının yardımcısının üstündeki lanet kalkacaktır. Kitabın bu hikâyesinde bir sirkte çalışan Palyaço ve Trapezci'den bahsedilmektedir. Palyaço Trapezci'yi sevmekte fakat Trapezci ise Patron'u sevmektedir. Aradaki bu durum kahramanların birbirleriyle öldüresiye bir mücadelenin içine girmesine neden olmuştur. Yazgı oluşabilecek kanlı, kötü olayları durdurmaya çalışır ve bunda da başarılı olur:

Yazgı gece büyük bir gürültüyle uyanır. Odasının ortasında kurulmuş olan küçük lunaparkı görünce çığlık atmamak için kendisini zor tutar. Oradaki çarpışan arabalara binmiş küçük insanların kahkahaları Yazgı'yı ürpertir. Arkadaki sirkin çadırı, kız çocuklarının oyuncak bebek evleriyle aynı boydadır. Yan tarafa bir sürü karavan park etmiştir ve karavanların arasındaki kafeste bir aslan uyur. Lunaparkın yanına diz çöken Yazgı bunun ürkütücü olduğunu fakat tehlikeli durmadığını fark eder. Uyuyan aslanın kafesine elini uzattığında hayvanın saldırmasıyla korkar. O sırada karavanlardan birinin kapısı açılır ve içinden Palyaço çıkar. Yazgı yaşanan olayların okuduğu kitaptaki gibi gittiğini fark eder. Öyleyse Palyaço Patron'a saldıracak, Patron'da Palyaço'yu öldürmesi için kafesteki aslanı serbest bırakacaktır. Gösteri bitince ışıklar söner ve küçük sokak lamları yanar. Patron aslanın kafesine doğru ilerler. Korkuyla bekleyen Yazgı ne yapması gerektiğini bilemez. Karavanından çıkan Palyaço hikâyeye göre üzerine atlayan aslanla mücadele eder ve eline geçirdiği kılıçla Patron'a saldırır. Yazgı hikâyenin sonunun kanlı bitmemesini sağlayabileceğini düşünür fakat sonu değiştirmenin iyi bir fikir olup olmadığından emin değildir. Palyaço'nun elindeki kürdan boyutundaki kılıcı alır. Gece vakti odasındaki sesleri duyup kapısına gelen annesiyle konuşurken dizinde bir acı hisseder. Baktığında Palyaço'nun kılıcı dizine sapladığını görür. Aslanın kafesinden çıktığını gören Yazgı hayvanı tekrar kafesine koyar ve kapısını kilitler. O sırada Patron ve Trapezci üstü açık bir arabaya binerek oradan uzaklaşır. Palyaço'nun saldırılarından kurtulmak isteyen Yazgı onu karavana kilitler ve ayağa kalktığında

her Şey ortadan kaybolur. Halının üstünde, sirkin yerinde Vilbo'nun Laneti kitabı durmaktadır (2020: 30-34).

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Korku, bebeklikten itibaren bizimle olan ve dönemlere göre çeşitlilik gösterebilen; içinde bulunduğumuz durumun, olaylara karşı oluşturduğumuz düşüncelerin etkisiyle bizi hem psikolojik hem de bedensel olarak etkileyebilen bir duygudur. Bizim için önemli olan bu duyguyla mücadele etmek, ona karşı koyabilmek ve korku uyandıran olaylara karşı çözüm odaklı olabilmektir. Aksi durumda korku bizi ve benliğimizi yıllarca etkisi altına alıp hastalıklı durumların oluşmasına neden olabilir. Bu yüzden aslında hep insanla birlikte olan korkuyu tanıtıp onunla mücadele etmeyi öğreten bir edebiyatın varlığı ne kadar erken yaşlara inerse olumlu dönüşleri de o kadar fazla olacaktır. Çalışma bu bağlam etrafında korku temasının Türk çocuk edebiyatındaki durumunu incelemeyi amaç edinmiştir.

Korku aslında Türk edebiyatında çok eski masallarda, efsanelerde, mitlerde kendisine yer bulabilmiş bir konudur. Fakat bu konunun yazılı çocuk edebiyatında da yer alması uzun zaman almıştır. Bu geç kalış çocuklar için yazılan kitapların öğreticilik esasına dayandırılması, konunun çocuklara uygun olmadığı gibi düşünceler nedeniyle olmuştur. Salt korkunun, kullanılan şiddetin çocuğu olumsuz etkileyebileceği doğru olsa da korkunun da diğer konular gibi çocuk kitaplarında kendine yer bulması gerekmektedir. Bu yüzden çocuklar için yazılan kitaplarda korku çocuğa göre, onu tamamen korkutma amacı taşımadan ders verici ve olumlu örnek oluşturabilecek şekilde sunulursa pekâlâ faydalı da olabilir. Çocuğun çizgi filmlerde, çizgi romanlarda ve filmlerde karşılaştığı korku unsurları onun psikolojisinin bozulmasına neden olabileceğinden yazılan çocuk kitapları o unsurları çocuğun psikolojisine göre düzenleyerek ele almalıdır. Şöyle ki kitap kahramanı dev, yılan gibi çocukların korku duyabileceği varlıklarla karşılaştığında onunla mücadele ederek korktuğu varlığın üstesinden gelebilir ya da cadı, hayalet gibi varlıklar korkunç özellikler taşımak yerine insanlara yardım etmeyi seven, güçlerini iyi yönde kullanan varlıklar olarak sunulabilir. Bu durum gerçek hayatta karşılaşılabileceğimiz ve bize zarar verme ihtimali yüksek olan unsurlar için kullanılmamalıdır; yılan, timsah gibi canlıların zarar verebileceği belirtilmeli ama bunu yaparken taşıdıkları korkunç özelliklerde aşırıya kaçılmamalıdır. Çocuk, kâbuslarında gördüğü o kötü varlıklarla mücadele eden ve sonucunda kazanan bir savaşçının olduğunu bilirse, onun kâbusları sonu iyi biten rüyalara dönüşebilir. Yani korku iyi olan bir unsurla

desteklenmeli ya da çocuk kitapta anlatılanlar sayesinde korkunç varlıkların iyilerinin olabileceğini bilmelidir. Kitaplar ayrıca çocuğun karşılaştığı ya da ileride karşılaşacağı hatta yetişkinler tarafından çocuklara açıklanmakta güçlük yaşanan kötü durumlarla nasıl baş edeceğini de ele almalıdır. Böylece korku duygusunun çocuk üzerindeki etkisi olumlu yönde şekillenebilir. Bu durumda çocuk edebiyatı yazarlarına büyük sorumluluk düşmektedir. Konusu korku olan bir eser ortaya koyarken yazarın çocuğun psikolojisi, olaylara bakış şekli, yaşı gibi unsurları ihmal etmemesi önemlidir. Yazar, süzgeçten geçirerek ele aldığı korkunç kavram, kişi, mekân, olay gibi unsurları anlatırken kitap kahramanının bu tür durumlarla mücadele etme, pes etmeme, güçlü durma gibi özellikleri bulunan biri olmasına dikkat etmelidir. Böylece okur küçük yaşlardan itibaren bu duyguyu hissetmenin de normal olduğunu görecektir, her zaman bir çözüm yolunun bulunduğu bilincinde olacaktır. Aynı zamanda çocuk, bilinçaltının neden olduğu korkulara karşı da içinde bir duvar örebilecek, korktuğu şeyin gerçekliğini sorgulayabilecektir.

Araştırmanın başında içinde korku unsuru barındırdığı tespit edilen yirmi üç hikâye ve roman belirlenmiştir. 2000-2020 yılları arasında basımı gerçekleştirilen bu kitapların içinde barındırdıkları korku unsurları araştırma boyunca sınıflandırılmış ve içinde o korku unsurlarına ait bölümler bulunan kitaplar sınıflandırmalara açıklamalarla dâhil edilmiştir. Korku türleri masal ve efsane unsurları, hayvanlar, psikolojik korkular, sesler, dini ve kültürel kaynaklı korkular, kişiler, mekânlar, şiddet, doğa olayları ve diğer unsurlar olmak üzere dokuz başlıkta incelenmiştir. Bu sınıflandırmaların alt başlıkları da incelenen kitaplarda en çok bahsedilenden en az bahsedilene doğru şu şekildedir; masal ve efsane unsurlarından yaratık (dokuz kitap), hayalet (yedi kitap), cadı (dört kitap), ejderha (üç kitap), peri, denizkızı, vampir ve büyücü (biri kitap); korku uyandıran hayvanlardan yılan (altı kitap), karga, kurt ve ahtapot (ikişer kitap), sıçan, panter, kuş, köpek balığı, timsah, dinazor, tavşan, çakal, örümcek, kurbağa ve yarası (biri kitap); psikolojik korkulardan karanlık (yedi kitap), ölüm-kaybetme (üç kitap), kaybolma (üç kitap), kaza yapma (bir kitap); dini kaynaklı olanlardan ruh (dört kitap), cin (iki kitap), karabasan (bir kitap); kişilerden - kitaptan kitaba farklılık gösterse de- yaşlı adam (iki kitap), dilenci, dilsiz adam, Kral Midas, muhafız, Firavun (biri kitap); mekânlar, -çoğunlukla içinde bulunduğu kitaba özel olsa da- mezarlık (sekiz kitap), Perili Bağ, mimari yapılar (biri kitap); şiddete dayanan korkulardan savaş ve tutsak-esir alınmak (üçer kitap), terörist ve kan

korkusu (biret kitap), doğa olaylarından fırtına (bir kitap), seslere bağlı oluşan korkular (iki kitap) ve diğer korku unsurlarından canavar ağaç, iskelet ve kitap (biret kitap) şeklindeedir. Bu bulgulardan anlaşılacağı üzere incelenen ocuk edebiyatı kitaplarında en çok kullanılan korku unsurları masal ve efsane unsurlarıyla birlikte hayvanlardır. Yaratık, hayalet, yılan, karanlık ve mezarlık bu unsurlar içinde en çok kullanılanları olmuştur. İncelenen eserlerde ele alınan yaratık unsurları tanımlaması zor, korkunç özellikleri bulunan kavramlar için kullanılmıştır. Böyle kavramların çok olması yaratık unsurunun kullanımını gerekli kılmaktadır. Eserlerde yer alan hayalet unsurları çoğunlukla çevresindekilere zarar veren, insan formunda olan varlıklardır. Bu varlıkların iyi kalplileri de bulunmasına rağmen yaptıkları, hissettirdikleri ve görünümleri insanda korku uyandırmaktadır. Yılanlar hayvanlar içerisinde en sık karşılaşabileceğimiz korku unsurlarındandır. İncelenen eserlerde kahramanlarımız karşılaştıkları yılanlardan korkuyla kaçmış, onunla mücadele etmeye çalışmışlardır. Karanlık sadece yedi kitapta net bir şekilde vurgulansa da çoğu kitapta korkunç olayların en fazla gerçekleştiği zaman gecedir çünkü karanlık, korkuyu güçlendiren bir etkidir. Mezarlıklar da korku uyandıran mekânlar içerisinde bizleri en çok korkutandır. Mezarlıkların çoğunlukla sessiz olması, orada ölülerin bulunması bu korkunun kuvvetlenmesine neden olmaktadır. Kitaplarda gerçek hayatta korkunç olmayan ama kitabın içeriğine göre korkunluk kazanan unsurların varlığı da dikkat çekmektedir; canavar tavşan, canavar ağaç ya da lanetli kitap gibi. İncelenen kitapların bazılarında kahramanlar arkadaşlarıyla güçlerini birleştirip kötü varlıklara karşı koyarken (Arayış Ormanı, Pera Günlükleri, amlı Köşkün l Sakinleri gibi) bazılarında da kitap kahramanının merak duygusunun ağır basması (Perili Bağ, Duvarın İçindekiler gibi), evden kaçması (Polen Büyülü Krallık gibi), anne-baba sözü dinlememesi (Perizad'ın Kardeşi gibi) gibi durumlar yüzünden karşılaştığı korku unsurları ya da korkunç varlıklar bulunmaktadır. Bu hikâye ve romanların amacının birlikten kuvvet doğacağı, merak duygusunda aşırılığa kaçılmaması, evden kaçmanın kötü sonuçlanabileceği, anne-babanın sözünün dinlenilmesinin önemli olduğu gibi mesajlar vermek olduğu fark edilmektedir. Ayrıca bazı kitaplarda yer alan hikâyelerin sonu bizlere aslında korku duyduğumuz durumların düşündüğümüz gibi korkunç sonulanmayabileceğini, korktuğumuz varlığın aslında gerçek olmadığını göstermektedir. Kitapların hepsinde korkuya eşlik eden macera duygusu da hâkimdir. Bu da çocuğun kitaba karşı duyduğu okuma isteğini ve kitabın çocuğun

gözündeki değerini arttıran bir durumdur. Kumsalda Korku Hikâyeleri kitabının çocuk edebiyatı eseri olmasına rağmen sadece korkutma amacıyla yazıldığı belirlenmiştir. Bu kitapta kullanılan unsurlar daha çok yetişkin kitaplarında bulunması gereken dini unsurlardır. Tüm kitaplarda korku durumları sıklıkla betimlenen sıfatlar, eylemsel hareketlerle ortaya konulmuştur.

Kitabın içinde yazarlar kadar hazırlanan kapak görselleri de önemlidir. Çalışmada incelenen yirmi üç kitaptan on üçünün kapağındaki resmin kitabın içindeki korkuyu açık olarak yansıttığı görülmüştür. Kitap kapaklarının görsellerinde kullanılan renklerin tonu çoğunlukla koyudur, söz konusu zaman ise gecedir. Bu olgular kitaplarda geçen durumun korku ile bağlantılı olduğunu gösteren unsurlardandır.

Çalışmada incelenen kitaplar düşünüldüğünde çocuk edebiyatında korku konusunun önceki yıllara kıyasla daha fazla yer aldığını söylemek mümkündür. Bu yolun devamlılığının sağlanması adına çocuk edebiyatı yazarlarının korku konusunu ele almaları için teşvik edilmesi, bunu desteklemek için yarışmaların ve çeşitli etkinliklerin düzenlenmesi, ortaya konulan eserlerin denetlenmesi, alanında uzman kişilerce korku-çocuk ilişkisinin anlatıldığı seminerlerin düzenlenmesi, çocuk okurların korku konusuna ilgisini arttırmak için korku kitaplarının çocukların kolayca ulaşabileceği kütüphanelere, okullara ücretsiz dağıtımı gibi durumlar çocuğun korku kitaplarıyla tanışmasını kolaylaştıracaktır. Bu da alanın sağlıklı gelişimi için önemlidir. Çocuk edebiyatı yazarı eserini kaleme alırken çocuk gerçekçiliğinden çıkmadan, çocuğa görelîğe uygun bir tavır takınmalıdır. Çocuğa görelîk önemsenmez ve yazar çocuk için yazdığının bilincinde olmazsa ele alınan korku unsurları yüzünden çocuk normalde korku duymadığı unsur karşısında da bu duyguyu hissetmeye başlayacaktır. Çocuğa korkunun da diğer duygulardan farklı olmadığı ve korktuğumuz durumun baş edilebilir olduğu gösterilmelidir. Bunu yaparken de çocuğun içindeki kuvvetli merak duygusu uyandırılmalı, korku daha çok tatlı bir ürperti şeklinde sunulmalıdır. Bu sayede hem çocuğun psikolojisi zarar görmez hem de çocuk okumaya karşı olumsuz bir tavır takınmamış olur. Çocuğun içindeki mücadeleci ruh gelişirken çocuk keyifle elindeki eseri bir solukta bitirme çabasına girer. Çocuk korkuyu tanıyan ve korkudan korkmayan bir birey olarak yetişmiş olur. Korku kitaplarının daha çok çocukta gerginlik yaratıp geçici heyecan

uyandırmaktan başka bir eğlencesi olmadığı ve estetik niteliklerden uzak olduğu düşünülürse bu metinlerin sınırlı sayıda okutulmasının gerektiği söylenebilir.

İncelenen eserleri elde edilen bulgular sonucunda korku düzeyine göre derecelendirdik. Bu derecelendirmeye göre en alt düzeyde korku unsuru barındıran, çocuk üzerinde etkileri diğer eserlere göre daha az olan kitapları ele aldık. Bu kitaplarda kullanılan korku unsurları; kimsesiz ve yalnız kalma, kaybolma, savaş, normal boyutunda, farklı özellik göstermeyen ve insana zarar vermeyen bazı canlılar, gök gürültüsü ve karanlık şeklindedir: Arka Sokağın Çocukları'nda gerçek hayatta karşılaşılabileceğimiz üzücü bir olay olan “evsiz kalma”, Kaçış isimli eserde de “savaş” ele alınmaktadır. Bu kitaplar çocukta empati duygusunun gelişmesine yardımcı olacağından çocuk için uygun kitaplardır. Yeşil Güç kitabında kahramanların birleşerek kötülere karşı koyduğundan bahsedilmiştir. Kitapta yer alan unsurlar korkutuculuktan ziyade okurda heyecan uyandıran unsurlardır. Ormandaki Fısıltılar-Deniz'in Maceraları kitabında ormana, canlılara zarar veren insanlarla kitap kahramanı Deniz'in mücadelesi anlatılmaktadır. Kitap “ormanlara ve canlılara zarar verilmemesi, doğanın temiz tutulması” gibi iletiler taşımaktadır. Gizemli Savaşçı kitabında tarihi unsurlara yer verilmektedir bu durum çocuğun tarihe ilgi duymasını sağlayabilir. Aynı zamanda eserde yer alan korku unsurları da kahramana zarar vermeyen ve normal özellikleriyle bildiğimiz hayvanlardır. Kanıt Peşinde-Gizemli Adam kitabı daha çok polisiye bir macera kitabıdır. Kitapta gizemli olaylar çözülmeye çalışılmaktadır. Gizem unsuru okuru kitaba bağlayan bir başka etkidir. Polen Büyülü Krallık kitabında doğa olayları, karanlık gibi gerçek hayatta karşılaşılabileceğimiz unsurlar yer almaktadır. Kitap aynı zamanda evden kaçan Polen'in başına gelenleri ele aldığından ders verme niteliği de taşımaktadır. Sihirli Dünyanın Dedektifleri kitabı da okurda daha çok heyecan uyandıran, farklı boyutlar arasında gerçekleşen olayları ele almaktadır. Orta düzey korku sınıfına aldığımız kitaplarda hayalet, cadı, ejderha, vampir, ruh gibi unsurların yanında canavar yılanlar, canavar kurbağa, dev örümcek gibi normal boyutlarından farklı yapıda bulunan unsurlar da yer almaktadır. Bu unsurlar hem okura açıklaması daha zor olan hem de okurda daha çok korku uyandıran unsurlardır. Bu yüzden bu kitapların çocukların yaş grubu dikkate alınarak okutulması gerekmektedir: Beyaz Kanatlı Vampir 1-Başım Dertte, Perili Bağ, Mezarlıktaki Işık, Çamlı Köşkün Ölü Sakinleri, Macera Geçidi-Yaşamak İçin, Arayış Ormanı ve Sırlar Oteli serileri, Karakura'nın

Düşleri. İncelenen eserler arasında dini unsurlara yer veren ve bu unsurlar çocuğun psikolojisine hiçbir şekilde uygun olmadığı için üst düzey korku sınıfına eklediğimiz ve çocuklar tarafından okunmasını tavsiye etmediğimiz tek kitap ise Kumsalda Korku Hikayeleri'dir.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, C. (2020). Klasik Türk şiirinde deniz kızı. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 23(44). 687-713.
- Akal, A. (2003). Bir yazar gözüyle çocuk kitaplarındaki şiddet. *Çocuk ve Aile Dergisi*. 12(4). 15-17.
- Albayrak, A. (1995). *Ergenlerin dinî gelişiminde sevgi ve korku motifinin etkinliği*. Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Bursa.
- Altunköprü, T. (2017). *Macera geçidi-yaşamak için*. Ankara: Genç Hayat.
- Altunbay, M. ve Çakır, E. (2018). Çocuk edebiyatı ürünlerinde savaş ve göç olgusu ("Uçurtma avcısı" ve "Kuş olsam evime uçsam" adlı eserler örnekleme). *Sakarya University Journal of Education*. 8(2). 96-110.
- Arıcı, A. F. (2018). *Çocuk Edebiyatı ve Kültür*. Ankara: Pegem Akademi.
- Arıkan, S. E. (2021). Halk Korkusu Bağlamında Türk Korku Sineması Üzerine Bir İnceleme. *Türk Dünyası Akademik Bakış*. s. s. 110-122.
- Arkan, G. N. (2007). *Korku sinemasında çocuk imgesi ve "The Ring", halka filminin çözümlemesi*. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Arya, D. (2017). *Pera günlükleri 5-kökenler labirenti*. İstanbul: Can Sanat Yayınları.
- Arya, D. (2019). *Pera günlükleri 1-körler ülkesi*. İstanbul: Can Sanat Yayınları.
- Arya, D. (2019). *Pera günlükleri 2-sırlar oteli*. İstanbul: Can Sanat Yayınları.
- Arya, D. (2019). *Pera günlükleri 3-mühürlerin muhafızı*. İstanbul: Can Sanat Yayınları.
- Arya, D. (2019). *Pera günlükleri 4-buzlar şehri*. İstanbul: Can Sanat Yayınları.
- Aytekin, H. (2008). Çocuk edebiyatında ölüm teması. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. (20). 89-102.
- Baltacı, A. (2017). Nitel veri analizinde miles-huberman modeli. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 3(1). 1-14.
- Batmankaya, M. (2014). Edebiyat bu işin neresinde?. *Türk Dili Dergisi, Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel Sayısı*. (756). 526-529.
- Bayer, A. (2018). *Sihirli dünyanın dedektifleri*. İstanbul: Cadı Yayınları.
- Bektaş, E. (2013). *Arka sokağın çocukları*. İstanbul: Nakkaş Yayınevi.
- Berktaş, F. (2018). Avrupa'da cadılık ve cadı avı: çok katmanlı bir karanlık tarihsel olgu. *Doğu Batı*. 21(84). 57-84.
- Bolaç, V. (2002). *Korku ve özgürlük -ruhsal iyileşme-*. İstanbul: Arıtan Yay.
- Budak, S. (2000). *Psikoloji sözlüğü*. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Bulut, S. (2018). Çocuk edebiyatına sığınanlar: zorunlu göç öyküleri. *OPUS International Journal of Society Researches*. 5(23). 1078-1084.
- Brezina, T. (2020). *Korku kulübü-vampir tabutu*. Saadet Tomak (çev.), İstanbul: Beyaz Balina Yayınları.
- Can, D. T. (2014). *Çocuk edebiyatı giriş*. İstanbul: Eğitim Yayınevi.
- Canbaba, G. (2018). *Arayış ormanı*. İstanbul: Doğan Egmont Yayıncılık.
- Canbaba, G. (2018). *Arayış ormanı 2-solgun ruhlar kitabı*. İstanbul: Doğan Egmont Yayıncılık.
- Canbaba, G. (2021). *Arayış ormanı 3-caduların gecesi*. İstanbul: Doğan Çocuk.
- Cole, L. & JB, M. (2001). *Çocukluk ve gençlik psikolojisi*. Belkıs Halim Vakkas (çev.), İstanbul: MEB.
- Congar, Ş. ve Moroğlu, U. (2017). *Yeşil güç*. Ankara: Patik Kitap Yayınları.

- Coşkun, E. (2007). *Türkçe öğretiminde metin bilgisi: ilköğretim Türkçe öğretimi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Cüceloğlu, D. (2003). *İnsan ve davranışı, psikolojinin temel kavramları*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çakan, İ. L. (1981). *Hurafeler ve batıl inanışlar*. İstanbul: Rağbet Yayınları.
- Çakar, S. (2009). *Reklamlarda korku çekiciliğinin kullanılması*. Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Çakmak, H. G. ve Sofuoğlu, M. G. (1997). 1974-1993 yılları arasında Türkçe basılmış olan resimli öykü kitaplarının resimlendirilme ve fiziksel özellikleri yönünden incelenmesi. *Türk Kütüphaneciliği*. 11(1). 42-53.
- Çalgın, A. (2007). *Çocuk edebiyatı*. İstanbul: Morpa Yayınları.
- Çınar, Ö. (2017). *Deniz'in maceraları-ormandaki fısıltılar*. İstanbul: Hiç Yayınları.
- Çiftbaş, Ü. (2019). *Türk halk masallarında şiddet*. Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Kastamonu.
- Çiftçi, Ö. (2007). *İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin Türkçe öğretim programında belirtilen okuduğunu anlamayla ilgili kazanımlara ulaşma düzeyinin belirlenmesi*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çiftçi, F. ve Demir, A. (2020). COVID-19 pandemisinde Türk profesyonel futbolcuların COVID-19 korkusu ve kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Spor ve Rekreasyon Araştırmaları Dergisi*. 2(1). 26-38.
- Çimen, F. (2010). Sanat eserlerinde korku imajı ve korku duygusu yenebilmede sanatın rolünün irdelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*. 9(31). 295-309.
- Dağ, İ. (1999). Psikolojinin ışığında kaygı. *Doğu Batı Düşünce Dergisi*. (6). 181-189.
- Dağlıoğlu, H. E. ve Çakmak, Ö. Ç. (2009). Okul öncesi çocuklarına yönelik yayımlanan hikâye kitaplarının şiddet ve korku öğeleri açısından incelenmesi. *Türk Kütüphaneciliği*. 23(3). 510-534.
- Defterdar, C. (2017). *Kanıt peşinde-gizemli adam*. İstanbul: Acayip.
- Demir, E. (2017). *Çamlı köşkün ölü sakinleri*. Ankara: Lİ10 Kitap.
- Derrida, J. ve Tümertekin, A. (2007). *Marx'ın hayaletleri: borç durumu, yas çalışmaları ve yeni enternasyonel*. İstanbul: Ayrıntı.
- Dil Derneği (1999). *Türkçe sözlük*. Ankara: Kurtuluş Basımevi.
- Dilidüzgün, S. (2004). *İletişim odaklı Türkçe derslerinde çocuk kitapları*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Diñer, A. (2017). Korku: dili, kavramlaşması, kültürel boyutu. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*. 6(2). 769-798.
- Duman, N. (2018). Peri masallarının çocuk psişesindeki önemi. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*. 5(23). 1078-1084.
- Eker, Ç. (2017). *Gizemli savaşçı*. İstanbul: Maşuk Kitap Yayınları.
- Erdoğan, M. K. (2015). *Perili bağ*. Ankara: Patik Kitap Yayınları.
- Eren, A. (2005). Korku kültürü, değerler kültürü ve şiddet. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*. 8(8). 1-13.
- Eren, M. (2014). "Türk masal geleneğinde korku". Gürsoy Naskali (ed.). *Korku kitabı*. (s 39-69). İstanbul: KİTABEVİ.
- Ferreros, M. L. (2012). *Seni korkularınla seviyorum*. Duygu Durgun Köseoğlu (çev.), İstanbul: Doğan Kitap.
- Gençöz, T. (1998). Korku: sebepleri, sonuçları ve başatme yolları. *Kriz dergisi*. 6(2). 9-16.
- Gezgin, D. (2017). *Hayvan mitosları*. İstanbul: Sel Yayıncılık.

- Guillaume, P. (1970). *Psikoloji*. Refia Şemin (çev.), İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Gültekin, A. (2011). *Çocuk ve gençlik edebiyatı yazıları*. İstanbul: Erdem Yayınları.
- Güzelküçük, Ş. (2019). *100 temel eser listesinde yer alan masal kitaplarında korku ve şiddet öğeleri*. Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Kırşehir.
- Güzelküçük, Ş. ve Türkyılmaz, M. (2020). Masal kitaplarında yer alan korku ve şiddet öğeleri. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 6(3). 859-878.
- Hançerlioğlu, O. (2004). *Dünya inançları sözlüğü*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Hayvanlar*. (2001). Ankara: TÜBİTAK.
- İnam, A. (2004). Kaygı gülü açarken. *Doğu Batı Düşünce Dergisi*. (6). 83-102.
- İpşiroğlu, N. (1991). *Çağdaş kültürümüz: olgular-sorunlar*. İstanbul: Cem Yayınevi.
- İskender, H. (2016). Korku türünün dünya çocuk edebiyatındaki yeri ve Türk çocuk edebiyatında yaygın olmamasının nedenleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*. 4(3). 295-310.
- İşeri, E. (2014). *Beyaz kanatlı vampir 1-başım dertte*. İstanbul: Pinus Kitap.
- Kaplan, M. (2003). *Hikâye tahlilleri*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Karabulut, M. (2021). Grimm Kardeşlerin “Hansel ve Gratel” adlı masalının korku ve cinsellik bağlamında analizi. *Türkler Dünyası Dergisi*. 13(3). 189-205.
- Karadağ, E. (2016). *Mezarlıktaki ışık*. İzmir: Top Yayıncılık.
- Kaya, İ. (2014). Çocuk kitaplarında görsel katmanlar ve çizerlerimiz. *Türk Dili Dergisi, Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel Sayısı*. (756). 186-192.
- Kepenekçi, Y. K. (2000). *İnsan hakları eğitimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 8(10). 170-189.
- Koç, S. Ö. (2018). Tarık Buğra'nın firavun imanı romanı üzerine yeni bir anlam arayışı. *Türk Dili*. 68(804). 210-219.
- Koçaslan, S. S. (2009). *Söylenlerde “cinler” ve altın pusula filmindeki “cin” kavramının çözümlenmesi*. İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Kolatan, H. E. (2016). *Labaratuar sıçanı yetiştirmede sütanne kullanımının sıçan davranış ve fizyolojik parametreleri üzerine etkileri*. Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi, İzmir.
- Köknel, Ö. (1985). *Kaygıdan mutluluğa kişilik*. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Köknel, Ö. ve Duru, E. (2013). *Kaygıdan korkuya*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Kömür, M. (2017). *Polen büyüğü krallık*. İstanbul: Akis Kitap.
- Kalyoncu, Ş. (2012). *Kuran-ı kerim meali*. İstanbul: Defîne Yayınları.
- Manav, F. (2011). Kaygı kavramı. *Toplum Bilimleri Dergisi*. 5(9). 201-211.
- Mannoni, P. (1992). *Korku*. Işın Gürbüz (çev). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Naskali, E. G. (Ed.) (2014). *Korku kitabı*. İstanbul: KİTABEVİ.
- Oğuzkan, F. (2001). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Onay, A. T. (1992). *Eski Türk edebiyatında mazmunlar ve izahı*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Oskay, Ü. (1994). *Çağdaş fantazy*. İstanbul: Der Yayınları.
- Öner, N. (1997). *Türkiye'de kullanılan psikolojik testler: bir başvuru kaynağı*. İstanbul: Boğaziçi Yayıncılık.

- Özel, Y. (2005). *Çocuk resimlerinde kompozisyon (12-14 Yaş)*. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Özer, K. (2008). *Kaygı: sınıma duygusuyla baş edebilme*. Sistem Yayıncılık.
- Öztürk, M. ve Giren, S. (2016). Okul öncesi dönemdeki çocuklar için hazırlanan hikâye kitaplarındaki korku ve şiddet öğelerinin incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*. 5(4). 2095-2108.
- Özusta, Ş. (1995). Çocuklar için durumluk-sürekli kaygı envanterinin uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi*. 10(34). 32-44.
- Özünel, Ş. Ç. (2000). *Çocuk kitaplarındaki görsel anlatımın eğitimdeki yeri*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Paksuz, S. (2009). *Koyunbaba mağarası (Kırklareli-Türkiye) yarasa faunasının mevsimsel populasyon değişimleri ve tünek seçimi*. Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi, Edirne.
- Polater, D. (2018). Tanzimat'tan Milli Edebiyat'a hikâye ve roman türlerinde adlandırmalar. *Türkoğlu Dergisi*. 22(1). 130-154.
- Preuschhoff, G. (1998). *Çocukların içindeki korkular*. Özkan Schulze (çev.), İstanbul: Beyaz Yayınları.
- Priestley, C. (2018). *Tünelin ağzından dehşet hikâyeleri*. Emine Ayhan (çev.), Ankara: Tudem.
- Pürselim, M. F. (2016). *Kumsalda korku hikâyeleri*. İstanbul: Rodinya Kitap.
- Scognamillo, G. (2014). *Korkunun ve dehşetin kapıları*. İstanbul: Bilge Karınca Yayınları.
- Servi, H. (2020). *Karakura'nın düşleri*. Ankara: Tudem.
- Sever, S. (2008). Eğitim ve bilimde Türkçe. *İnönü Üniversite Türkiye Cumhuriyetinin Kuruluşunun 100'üncü Yılında Eğitim Kurultayı*, 100, 435-471.
- Sever, S. (2019). *Çocuk ve edebiyat*. Ankara: Tudem.
- Sorias, O. vd. (haz.). (2015). *Korku avcısı- anksiyete bozukluğu olan çocuklar için bilişsel davranışçı terapi rehberi*. İzmir: Ege Üniversitesi Yayınları.
- Şahin, H. (2018). Grimm masallarındaki cadı imajı. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. (2). 113-127.
- Şahin, M. (1985) *Başarı düzeyi farklı üç grup lise öğrencisinin kaygı düzeyi yönünden karşılaştırılması*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Şahin, M. (2019). Korku, kaygı ve kaygı(anksiyete) bozuklukları. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*. 6(10). 117-135.
- Şen, E. (2016). Çocuk edebiyatında bir yaşam gerçekliği olarak ölüm olgusu üzerine bir inceleme (Sevim Ak örneği). *Uluslararası Türk Kültür Coğrafyasında Sosyal Bilimler Dergisi*. 1(1). 14-23.
- Şen, E. (2020). Ignacz Kunos'un derleyip yayımladığı masallarda yer alan grotesk öğeler. *Uluslararası Çocuk Edebiyatı ve Eğitim Araştırmaları Dergisi (ÇEDAR)*. 4(1). 31-44.
- Şenpire, B. Y. ve Asutay, H. (2020). Resimli kitaplardaki cadı kavramının yeri ve önemi. *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*. 6(3). 48-54.
- Şentürk, R. (2011). Çocuk filmlerinde kaygı ve korku. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*. 11(3). 1103-1132.
- Şirin, M. R. (2000). *99 soruda çocuk edebiyatı*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Şirin, M. R. (2007). *Çocuk edebiyatına eleştirel bir bakış: -çocuk edebiyatı nedir ne değildir?-*. Ankara: Kök yayıncılık.
- Şirin, M. R. (2012). *Dersimiz çocuk*. İstanbul: İz Yayıncılık.
- Taşdelen, V. (2016). Çocuk edebiyatında görsel öğe. *Çocuk ve Medeniyet*. (1). 123-135.

- Taşdemir, C. (2015). Ortaokul öğrencilerinin matematik kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*. 5(1). 1-12.
- TDK, (2005). *Türkçe sözlük*. Ankara: TDK.
- Tekin, H. (2005). Çocuk edebiyatında şiddet korku ve sevgi Üçgeni. *Hece Edebiyat Dergisi*. (105). 304-306.
- Tok, G. (1998). Korkunun bütün sesleri. *Bilim ve Teknik Dergisi*. (37). 62-64.
- Tudem. (2014). *Tudem edebiyat ödülleri: korku öyküleri yarışması*. Erişim: 23 Aralık 2021. <https://tudem.com/tudem-edebiyat-odulleri/1006/2014-korku-oykuleri-yarismasi.aspx>.
- Turan, L. Ve Taşgın, F. G. (2018). Çocuk edebiyatında “şiddet dili” farkındalık ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*. (12). 232-248.
- Türkeş, A. Ö. (2005). *Korkuyu çok sevдик ama az ürettik*. Erişim: 10 Ekim 2021. <http://www.radikal.com.tr/kitap/kapak-857624/>.
- Uğur, V. (2010). Türk edebiyatında fantastik roman. *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*. 42(42). 133-154.
- Uğur, V. (2019). Anadolu gotiği: korku romanındaki evrimin son durağı. *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*. (13). 335-356.
- Uludağ, M. E. (2008). *1923-1950 dönemi çocuk romanlarında sevgi ve korku motiflerinin çocuk eğitimine etkisi*. Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Diyarbakır.
- User, H. (2010). Vampir. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*. 58(2). 119-130.
- Vassileva, M. ve Erbaşı, F. S. (2001). Güneydoğu Anadolu’da kral midas. *Tarih Araştırmaları Dergisi*. 30(50). 197-210.
- Yakar, Y. M. (2014). Türk çocuk ve ilk gençlik edebiyatında polisiye. *Türk Dili Dergisi*. 107(756). 695-681.
- Yakupoğlu, D. (2016). *Korku ve korku türleri*. Erişim: 10 Ekim 2021. <http://pisikonet.com/Yazilarimiz-korku-ve-korku-turleri-14.html>.
- Yalçın, A. ve Aytaş, G. (2005). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yamaç, A. (2017). *Kaçış*. İstanbul: BU Yayınevi.
- Yavuzer, H. (2001). *Çocuk psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2001). *Resimleriyle çocuk: resimleriyle çocuğu tanıma*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yılmaz, O. ve Destegüloğlu, B. (2019). Çocuk kitaplarına yansıyan şiddet. *İlköğretim Online*. 18(3). 1099-1112.
- Yörükoğlu, A. (1983). *Çocuk ruh sağlığı*. İstanbul: Özgür Yayıncılık.
- Yücesoy, V. Ö. (2007). *Korku edebiyatı (gotik edebiyat) ve Türk romanındaki örnekleri*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Zulliger, H. (1998). *Çocuklarımızın korkuları*. Kâmuran Şipal (çev.), İstanbul: Cem Yayınevi.

ÖZ GEÇMİŞ

Betül Çalık, Nevşehir 2000 Evler Anadolu Lisesi'ni bitirdikten sonra Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği bölümünden 2018 yılında mezun oldu. 2019 yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türkçe Eğitimi Yüksek Lisans programına başlamıştır.

İletişim Bilgileri

ORCID NO: 0000-0002-3389-7876

Yayımlanmış Çalışmalar:

1. Çalık, B. (2022). "Çocuk edebiyatında korku konusu üzerine eser incelemesi: Karakura'nın düşleri". *Ege Zirvesi 5. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi*. 194-206.